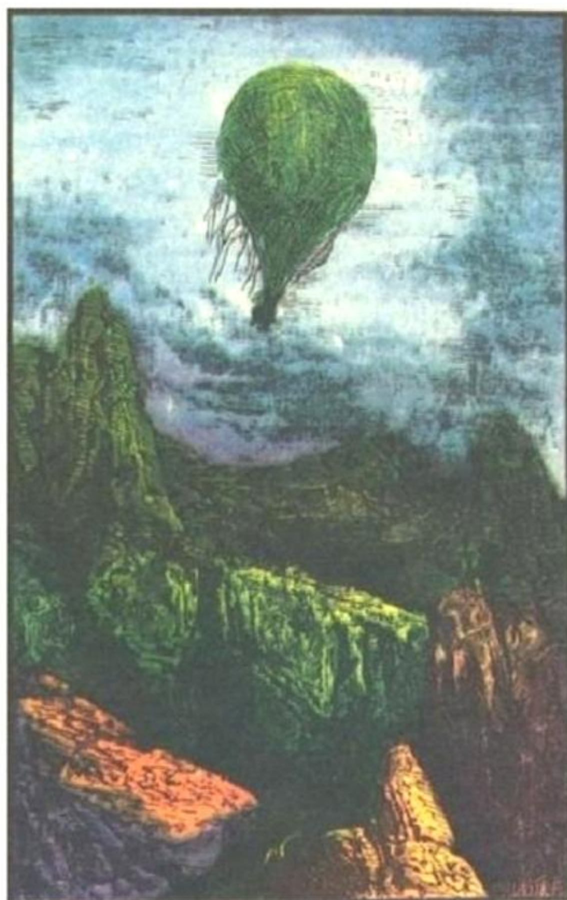
Jules Verne

Cinci săptămîni în balon

EDITURA ION CREANGĂ

Jules Verne
3

Jules Verne

Cinci săptămâni în balon

În româneşte de Radu Tudoran
Prezentarea grafică: Val Munteanu

Editura Ion Creangă
1972

Capitolul I

Sfârşitul unui discurs foarte aplaudat. Prezentarea doctorului Samuel Fergusson. „Excelsior”[1]. Portretul doctorului în întregime. Cină la „Traveller’s Club”[2]. Numeroase toasturi de circumstanţă.

La şedinţa Societăţii regale de geografie din Londra, din piaţa Waterloo 3, care se ţinea în ziua de 14 ianuarie 1862, era o mare afluenţă de auditori. Preşedintele Francis M… făcea onorabililor săi colegi o comunicare importantă, deseori întreruptă de aplauze.

Acest discurs, de o rară elocvenţă, se termină cu câteva fraze sforăitoare, pline de patriotism tumultuos:

— Anglia a păşit totdeauna în fruntea celorlalte naţiuni (căci, după cum s-a putut observa, naţiunile merg întotdeauna una în fruntea alteia) datorită curajoşilor ei călători şi descoperirilor lor geografice. (Numeroase aprobări.) Doctorul Samuel Fergusson, unul din glorioşii ei fii, nu-şi va dezminţi originea. (Aplauze din toate părţile: Nu! Nu!) Această încercare, dacă izbuteşte (Va izbuti!), va contopi, completându-le, cunoştinţele răzleţe despre cartologia[3] africană (aprobări furtunoase), iar dacă dă greş (Niciodată! Niciodată!) va rămâne cel puţin una dintre cele mai îndrăzneţe încercări ale geniului omenesc! (Toţi bat din picioare cu frenezie.)

— Ura! Ura! izbucni adunarea, electrizată de aceste

[1] Excelsior - tot mai sus (în limba latină).
[2] Traveller's Club - Clubul călătorilor.
[3] Cartologie - ştiinţă care se ocupă cu studiul hărţilor.

cuvinte emoționante.

— Ura pentru curajosul Fergusson! strigă un ascultător mai expansiv.

În toată sala izbucniră strigăte de admirație. Numele lui Fergusson se afla pe buzele tuturor. Faptul că numele lui era rostit de atâția englezi ne îndreptățeşte să credem că dobândise un ciudat prestigiu.

Sala de şedințe fremăta de entuziasmul participanților. Se găseau aici mulți călători curajoşi, acum obosiți şi îmbătrâniți, pe care un temperament nestatornic îi dusese cândva în cele cinci părți ale lumii. Toți trecuseră din punct de vedere fizic sau moral prin mai multe sau mai puține încercări, izbutind să scape teferi din naufragii şi incendii, de securile indienilor şi de măciucile sălbaticilor, de stâlpul caznelor şi din mâna antropofagilor polinezieni. Dar nimic nu putuse încetini bătăile inimilor lor, în timpul discursului lui sir Francis M... De când îşi aminteau cei prezenți, acesta fusese, fără îndoială, cel mai mare succes oratoric înregistrat la Societatea regală de geografie din Londra. Dar în Anglia entuziasmul nu se mulțumeşte numai cu vorbe. El bate monedă mai repede decât maşina de bătut monezi de la „The Royal Mint”.

Chiar în aceeaşi şedință se votă, în favoarea doctorului Fergusson, o primă de încurajare, care se ridica la suma de două mii cinci sute de lire. Suma era proporțională cu măreția proiectului.

Unul din membrii societății îl întrebă pe preşedinte dacă doctorul Fergusson nu va fi prezentat oficial.

— Doctorul este la dispoziția adunării, răspunse sir Francis M...

— Să intre, strigară toți, să intre! Face să vezi cu propriii tăi ochi un om de o îndrăzneală atât de nemaipomenită!

— Poate că propunerea asta de necrezut, spuse un

bătrân comodor[4] apoplectic, nu este decât o păcăleală.

— Şi dacă în realitate doctorul Fergusson nu există? strigă o voce răutăcioasă.

— Ar trebui inventat! răspunse un membru mucalit al acestei serioase societăţi.

— Să intre doctorul Fergusson! spuse atunci, simplu, sir Francis M…

Şi doctorul intră, întâmpinat de un tunet de aplauze, care de altfel nu-l emoţionară câtuşi de puţin.

Era un om cam de patruzeci de ani, de înfăţişare obişnuită; temperamentul său sanguin se trăda prin culoarea aprinsă a obrazului. Avea o înfăţişare rece, cu trăsăturile obrazului regulate, cu un nas puternic, semănând cu linia etravei[5] unei corăbii, aşa cum au de obicei oamenii predestinaţi descoperirilor. Privirea foarte blândă, mai mult inteligentă decât îndrăzneaţă, dădea mult farmec fizionomiei sale; braţele-i erau lungi şi păşea cu siguranţa unui călător încercat.

Din toată înfăţişarea lui se desprindea o gravitate liniştită, încât, privindu-l, nimeni nu l-ar fi putut bănui nici de cea mai nevinovată înşelăciune.

Ca urmare, uralele şi aplauzele nu încetară decât în clipa când doctorul Fergusson ceru, printr-un gest amabil, să se facă linişte. Atunci, celebrul oaspe se îndreptă spre fotoliul ce-i era pregătit, şi, în picioare, drept, cu privirea energică, ridică spre cer arătătorul mâinii drepte, rostind acest singur cuvânt:

— Excelsior!

Nu! Niciodată vreo întâmpinare neaşteptată a domnilor Bright şi Cobden sau vreo cerere de fonduri extraordinare făcută de lordul Palmerston, pentru întărirea malurilor stâncoase ale Angliei, nu obţinuse un asemenea succes. Discursul lui sir Francis M… fu cu mult depăşit. Doctorul era în acelaşi timp măreţ,

[4] Comodor - grad în marina Angliei şi Americii, superior aceluia de căpitan.

[5] Etravă - partea dinainte a unei corăbii.

impunător, cumpătat şi stăpânit; el caracterizase situaţia cu un singur cuvânt:

„Excelsior!"

Bătrânul comodor, câştigat cu totul de acest om ciudat, ceru publicarea integrală a discursului lui Fergusson în „The Procedings of the Royal Geographical Society of London"[6].

Dar cine era doctorul acesta şi ce voia să întreprindă?

Tatăl său, un viteaz căpitan din marina engleză, îşi asociase fiul, încă din cea mai fragedă vârstă, pericolelor şi aventurilor profesiunii sale. Acest copil, demn de încredere, care părea să nu fi cunoscut vreodată frica, dovedi în curând că are un spirit vioi, o inteligenţă de cercetător şi o înclinare remarcabilă pentru lucrări ştiinţifice. Afară de asta, mai dovedi şi o pricepere neobişnuită în a scăpa din încurcătură; de mic ieşise cu faţa curată din toate încercările chiar şi atunci când se folosise prima oară de o furculiţă, cu toate că această ispravă le izbuteşte, în genere, atât de rar copiilor.

Lectura cărţilor care povesteau călătorii îndrăzneţe, întreprinzători pentru explorarea mărilor, îi înflăcără curând imaginaţia. Urmărea cu pasiune descoperirile care caracterizează prima jumătate a secolului al XIX-lea; visa gloria unor Mungo-Park, Bruce, Caillié, Levaillant şi puţin, cred, chiar pe aceea a unui Selkirk sau a unui Robinson Crusoe, care nu i se părea mai prejos decât a celorlalţi. Câte ore nu-şi petrecuse el împreună cu Robinson Crusoe pe insula acestuia, Juan Fernandez? Adeseori împărtăşea ideile celebrului marinar părăsit; câteodată, însă, îi critica planurile şi proiectele; cu siguranţă că el le-ar fi întocmit mai bine, sau, în orice caz, măcar tot atât de bine! Dar cu siguranţă că el n-ar fi părăsit niciodată acea insulă încântătoare, unde Robinson Crusoe era fericit ca un

[6] Buletinul Societăţii regale de geografie din Londra.

rege fără supuşi... nu, chiar dacă ar fi devenit prim-lord al amiralităţii.

Vă las să vă gândiţi în ce măsură se dezvoltaseră aceste înclinaţiuni în timpul tinereţii sale aventuroase, petrecută în cele patru colţuri ale lumii. Tatăl său, care era un om cult, se străduia, de altfel, să consolideze această inteligenţă vie prin studii serioase de hidrografie, fizică şi mecanică, îmbinate cu unele cunoştinţe de botanică, medicină şi astronomie.

La moartea vrednicului căpitan, tânărul Samuel Fergusson, în vârstă de douăzeci şi doi de ani, făcuse înconjurul lumii. Rămas singur, se înrolase în corpul inginerilor bengalezi şi se distinsese prin mai multe isprăvi. Dar viaţa de soldat nu-i plăcuse; nu voia să comande, dar nici să se lase comandat.

Îşi dăduse demisia şi plecase spre nordul Peninsulei indiene, pe care o străbătuse de la Calcutta la Surate, când vânând, când adunând plante. O simplă plimbare de amator.

De la Surate trecuse în Australia, unde, în 1845, luase parte la expediţia căpitanului Sturt, căruia i se încredinţase misiunea de a descoperi acea Mare Caspică despre care se presupunea că există în centrul Noii Olande.

Samuel Fergusson se întoarse în Anglia cam prin 1850, şi, stăpânit mai mult decât oricând de demonul descoperirilor, îl însoţi pe căpitanul Mac Clure, până în 1853, în expediţia care ocolea continentul american, de la Strâmtoarea Behring la Capul Farewel.

În ciuda oboselilor de tot soiul şi a climatului felurit, constituţia lui Fergusson rezistă minunat. Reuşea să se simtă bine în mijlocul celor mai mari lipsuri; era tipul călătorului perfect, al cărui stomac se strânge şi se dilată după voinţă, ale cărui picioare se întind sau se chircesc după culcuşul improvizat, care adoarme la orice oră din zi şi se trezeşte la orice oră din noapte.

Aşa că nu ne surprinde faptul de a-l regăsi pe neobositul nostru călător vizitând, între 1855 şi 1857, tot vestul Tibetului, în tovărăşia fraţilor Schlagintweit, şi aducând cu el, din această explorare, ciudate observaţii de etnografie.

În decursul acestor călătorii, Samuel Fergusson fusese corespondentul cel mai activ şi mai interesant al ziarului *Daily Telegraph*, ziar de un penny, al cărui tiraj urcă până la o sută patruzeci de mii de exemplare pe zi, făcând faţă cu greu celor câtorva milioane de cititori. De aceea, doctorul, fără să fie membru al vreunei instituţii savante, nici al Societăţii de geografie din Londra, Paris, Berlin, Viena sau Petersburg, nici al „Traveller's Club"-ului şi nici măcar al lui „Royal Politechnic Institution"[7], unde domnea atotputernic prietenul său, statisticianul Kokburn, era totuşi bine cunoscut.

Ca să-i fie pe plac, acest savant îi propuse într-o zi să rezolve următoarea problemă: cunoscând numărul de mile parcurs de doctor în jurul lumii, să se spună cu câte mile era mai lung drumul străbătut de el cu capul, decât cel cu picioarele, ţinând seama de diferenţa razelor celor două cercuri. Sau, cunoscându-se numărul de mile parcurs pe de o parte de capul, iar pe de alta de picioarele doctorului, să i se calculeze cu precizie înălţimea!

Dar Fergusson se păstra totdeauna departe de tagma savanţilor, fiind dintre cei care ţin la fapte, nu la vorbe; găsea că e mai bine să-ţi foloseşti timpul cercetând, nu discutând, descoperind, nu flecărind.

Se povesteşte că, într-o zi, un englez venise la Geneva să viziteze lacul. Se urcase într-una din acele trăsuri vechi, cu băncile dispuse lateral, ca în omnibuze, dar, întâmplător, se aşezase cu spatele spre lac; trăsura parcursese în linişte drumul ei circular, fără ca el să se fi gândit măcar o dată să-şi întoarcă privirea. Totuşi

[7] Institutul regal politehnic.

englezul nostru se înapoiase la Londra încântat de lacul Geneva.

În schimb, doctorul Fergusson îşi întorsese de multe ori capul în timpul călătoriilor sale; şi-l întorsese atât de bine încât văzuse multe. De altfel, asta-i era firea şi avem motive temeinice să credem că era fatalist, bazându-se pe sine însuşi şi chiar pe Providenţă. Se simţea mai mult împins decât atras spre aceste călătorii şi străbătuse lumea, asemenea unei locomotive care nu se conduce singură, ci pe care drumul o conduce. „Nu-mi urmez eu drumul, spunea adesea, ci drumul mă urmăreşte pe mine.”

Aşa că nu vom fi surprinşi de sângele rece cu care primise aplauzele Societăţii regale; nefiind orgolios şi, cu atât mai puţin vanitos, stătea deasupra acestor nimicuri. Propunerea pe care o făcuse preşedintelui sir Francis M… i se părea foarte simplă… şi aproape nu luă în seamă imensul efect ce-l producea.

După şedinţă, doctorul fu condus la „Traveller’s Club”, în Pall Mall[8], unde se pregătise în onoarea lui un ospăţ foarte bogat. Mărimea porţiilor oferite era proporţională cu importanţa personajului, iar morunul servit cu acest prilej nu măsura nici măcar trei şchioape mai puţin decât Samuel Fergusson însuşi.

Se închinară numeroase pahare cu vinuri din Franţa, în cinstea celebrilor călători care-şi câştigaseră faima pe pământul Africii. Se bău în sănătatea sau în amintirea lor, în ordine alfabetică, ceea ce e foarte englezesc; pentru Abbadie, Adams, Adamson, Anderson, Arnaud, Baikie, Baldwin, Barth, Batouda, Beke, Beltrame, du Berba, Bimbachi, Bolognesi, Bolwik, Bolzoni, Bonnemain, Brisson, Browne, Bruce, Brun-Rollet, Burchell, Burkhardt, Burton, Caillaud, Caillié, Campbell, Chapman, Clapperton, Clot-Bey, Colomieu,

---

[8] Pall Mall – stradă din Londra.

Courval, Cumming, Cuny, Debono, Decken, Denham, Desavanchers, Dicksen, Diekson, Dochard, Duchaillu, Duncan, Durand, Duroulé, Duveyrier, Erhardt, d'Escayrac de Lauture, Ferret, Fresnel, Galinier, Galton, Geoffroy, Golberry, Hahn, Halm, Harnier, Hecquart, de Heuglin, Hornemann, Houghton, Humbert, Kaufmann, Knoblecher, Krapf, Kummer, Lafargue, Laing, Lajaille, Lambert, Lamiral, Lamprière, John Lander, Richard Lander, Lefebvre, Lejean, Levaillant, Livingstone, Maccarthie, Maggiar, Maizan, Malzac, Moffat, Mollien, Monteiro, Morrison, Mungo-Park, Neimans, Overwcy, Panel, Partarrieau, Pascal, Pearse, Peddie, Peney, Petherick, Poncet, Prax, Raffenel, Rath, Rebmann, Richardson, Riley, Ritchie, Rochet d'Héricourt, Rongäwi, Roscher, Ruppel, Saugnier, Speke, Steidner, Thibaud, Thompson, Thornton, Toole, Tousny, Trotter, Tuckey, Tyrwitt, Vaudey, Veyssière, Vincent, Vinco, Vogel, Wahiberg, Warington, Washington, Werne, Wild... şi, în sfârşit, pentru doctorul Samuel Fergusson care, prin încercarea sa de necrezut, urma să contopească lucrările acestor călători şi să completeze seria descoperirilor despre Africa.

Capitolul II

Un articol din Daily Telegraph. Războiul ziarelor savante. M Pelermann îl susține pe prietenul său, Doctorul Fergusson. Răspunsul savantului Koner. Parisul participă la evenimente. Diferite propuneri făcute doctorului.

Daily Telegraph publică a doua zi, în numărul său din 15 februarie, un articol conceput astfel:

„Se va afla, în sfârşit, taina întinselor ținuturi ale Africii.

Un Oedip modern ne va da cheia acestei enigme, pe care savanţii a şaizeci de secole n-au putut-o descifra. Altădată, căutarea izvoarelor Nilului – fontes Nili quaerere *– era privită ca o încercare nesăbuită, o himeră, un lucru irealizabil.*

Doctor Barth a ajuns până-n Sudan, pe drumul indicat de Denhain şi Claperton; doctorul Livingstone şi-a întins numeroasele şi cutezătoarele sale cercetări de la Capul Bunei Speranţe până în bazinul Zambezi; căpitanii Burton şi Speke au deschis civilizaţiei moderne, prin descoperirea Marilor Lacuri, trei drumuri; punctul lor de întretăiere, punct la care n-a putut ajunge niciun călător, este însăşi inima Africei. Spre el trebuie să tindă toate eforturile noastre.

Or, lucrările acestor îndrăzneţi pionieri ai ştiinţei vor fi continuate prin cutezătoarea încercare a doctorului Fergusson, ale cărui frumoase explorări au fost deseori apreciate de cititorii noştri.

Acest curajos descoperitor îşi propune să străbată, în balon, toată Africa, de la răsărit la apus. După cum am aflat, punctul de plecare al surprinzătoarei călătorii va fi insula Zanzibar de pe coasta orientală. Cât despre punctul de sosire, numai Providenţa îl poate cunoaşte.

Această explorare ştiinţifică a fost propusă, în mod oficial, ieri, la Societatea regală de geografie; s-a votat suma de două mii cinci sute de lire pentru acoperirea cheltuielilor de călătorie.

Îi vom ţine pe cititorii noştri la curent cu această încercare, fără precedent în analele cercetărilor geografice.”

După cum era de aşteptat, articolul făcu multă vâlvă. La început el stârni un val de neîncredere; doctorul Fergusson trecu drept una din acele fiinţe ce se hrănesc cu iluzii, un fel de domnul Barnum, care, după ce a lucrat în America, se pregătea să „facă” Anglia.

În numărul pe februarie al „Buletinului Societății de geografie" din Geneva apăru un răspuns glumeț, care își bătea joc în mod spiritual de Societatea regală din Londra, de „Traveller's Club" şi de morunul fenomenal.

Dar domnul Petermann, în ale sale „Mitteilungen"[9], publicate la Gotha, reduse la cea mai deplină tăcere ziarul din Geneva.

Domnul Petermann îl cunoştea personal pe doctorul Fergusson şi garanta pentru curajul cutezătorului său prieten.

De altfel, foarte curând, îndoiala nu mai fu posibilă. La Londra se făceau pregătirile de călătorie; fabricile din Lyon primiseră o importantă comandă de tafta, necesară construirii aerostatului; în sfârşit, guvernul britanic pusese la dispoziția doctorului vasul *Resolute*, condus de căpitanul Pennet.

În curând începură să vină de pretutindeni mii de scrisori de încurajare, se primiră felicitări. Se publicară pe larg amănuntele proiectului în „Buletinul Societății de geografie" din Paris; un articol important apăru în „Noile Anale de călătorii geografice, istorice şi arheologice" ale lui M.V.A. Malte-Brun, iar o lucrare amănunțită publicată în „Zeitschrift fur Allgemeine Erdkunde"[10], de către doctorul W. Koner, demonstra în mod strălucit posibilitatea explorării, şansele ei de succes, felul obstacolelor, imensele avantaje ale călătoriei pe calea aerului. Singura rezervă pe care o făcea era asupra punctului de plecare. El propunea mai curând Masuah, mic port al Abisiniei, de unde se avântase, în 1768, James Bruce, în căutarea izvoarelor Nilului. De altfel, admira fără rezervă spiritul energic al doctorului Fergusson şi curajul acestui om călit, care concepuse şi voia să încerce o asemenea călătorie.

„North American Review" nu vedea cu plăcere o

[9] Mitteilungen – Comunicări.
[10] Zeitschrift für Allgemeine Erdkunde - Revistă de geografie generală.

asemenea glorie rezervată Angliei, lua în glumă propunerea doctorului şi-i sugera să se abată şi prin America, din moment ce tot va fi pe drumul cel bun.

Pe scurt, fără să mai socotim ziarele din lumea întreagă, nu se găsea o singură publicaţie ştiinţifică, de la „Journal des Missions évangéliques” până la „Revue algérienne et coloniale”, de la „Annalles de la propagation de la foi” până la „Curch Missionary Intelligencer”, care să nu descrie faptul sub toate aspectele.

La Londra şi în întreaga Anglie se făceau pariuri considerabile cu privire la:

1 existenţa reală sau imaginară a doctorului Fergusson;

2 seriozitatea intenţiei lui, în care unii credeau, în vreme ce alţii socoteau că nici nu se va încerca să fie pusă în practică;

3 posibilităţile de reuşită;

4 şansele sau neşansele doctorului Fergusson de a se întoarce.

În registrul de pariuri se înscriseră sume enorme, ca şi când ar fi fost vorba de cursele de cai de la Epsom.

Aşadar, încrezătorii sau neîncrezătorii, ignoranţii sau savanţii, toţi aveau privirea aţintită asupra doctorului Fergusson. Într-un cuvânt, el deveni omul zilei. Dădea cu plăcere informaţii precise asupra expediţiei sale. Te puteai apropia de el cu uşurinţă, căci era omul cel mai simplu din lume. Mulţi aventurieri îndrăzneţi cerură să împartă cu el gloria şi primejdiile încercării sale; dar el nu primi, fără să lămurească totuşi motivul refuzului său. Numeroşi inventatori de mecanisme bune pentru cârmuirea balonului veniră să-i propună sistemele lor. Doctorul însă nu voia să primească pe niciunul. Când era întrebat dacă nu cumva descoperise el însuşi ceva în această privinţă, refuza întotdeauna să dea vreo explicaţie, şi continua să se ocupe mai sârguincios ca oricând de pregătirile călătoriei.

Capitolul III

Prietenul doctorului. Începutul acestei prietenii. Dick Kennedy la Londra. O propunere neaşteptată şi neliniştitoare. Proverb puțin încurajator. Câteva cuvinte despre martirii din Africa. Avantajele unui aerostat. Taina doctorului Fergusson.

Doctorul Fergusson avea un prieten. Nu unul care se asemăna cu el, un alter ego, căci nu poate exista prietenie între două ființe prea asemănătoare una cu alta.

Dar dacă aveau calități, aptitudini, temperamente deosebite, Dick Kennedy şi Samuel Fergusson aveau în schimb aceleaşi sentimente unul pentru altul, ceea ce nu-i stingherea deloc – ba dimpotrivă! Dick Kennedy era un scoțian în toată puterea cuvântului: deschis hotărât şi încăpățânat. Locuia în oraşul Leith, aproape de Edinburgh o adevărată periferie a „Bătrânei afumate”[11]. Se ocupa uneori şi cu pescuitul, dar pretutindeni şi întotdeauna rămânea un vânător pasionat, ceea ce nu era deloc surprinzător la un fiu al Caledoniei, care colindase munții din Highlands. Avea faima unui minunat țintaş cu carabina; despica gloanțele, ochind tăişul unui cuțit înfipt în țintă în două jumătăți atât de egale, încât, cântărindu-le apoi, nu putea găsi o diferență prea mare între ele.

Fizionomia lui Kennedy o reamintea pe aceea a lui Halbert Glendinning, aşa cum o zugrăveşte Walter Scott în „Mănăstirea”, înălțimea sa depăşea şase picioare

[11] Bătrâna afumată - poreclă dată oraşului Edinburgh.

engleze[12]. Plin de grație și ușurință în mișcări, părea totuși înzestrat cu o putere de uriaș. Avea un obraz ars de soare, ochii vii și negri, o îndrăzneală firească și era foarte hotărât. În sfârșit, în toată ființa sa era ceva bun și zdravăn, care-i dădea acel vinoncoa, specific scoțianului.

Cei doi prieteni se cunoscuseră în India, pe vremea când aparținuseră amândoi aceluiași regiment. În timp ce Dick vâna tigri și elefanți, Samuel aduna plante și insecte; fiecare era îndemânatic în felul lui. Multe plante rare căzuseră în mâna doctorului, plante care pentru a fi culese cereau tot atâta osteneală cât pentru a obține o pereche de colți de fildeș. Între ei se născuse o prietenie de neclintit, împrejurările îi despărțeau câteodată, dar afecțiunea îi lega totdeauna.

De la întoarcerea lor în Anglia, fuseseră deseori despărțiți din cauza expedițiilor îndepărtate ale doctorului, dar, la înapoiere, acesta se ducea regulat să stea câteva săptămâni cu prietenul său, scoțianul.

Dick evoca trecutul; Samuel pregătea viitorul. Unul privea înainte, celălalt înapoi, lucru care dovedește spiritul neliniștit al lui Fergusson și calmul desăvârșit al lui Kennedy.

De la călătoria pe care o făcuse în Tibet trecuseră doi ani, în care timp doctorul nu mai pomenise nimic de vreo nouă explorare. Dick presupunea că instinctul de călător și gustul pentru aventuri al prietenului său se potoliseră – și era încântat. „Căci, gândea el, dacă nu se astâmpără, va sfârși rău într-o zi sau alta. Oricât ai fi de obișnuit cu tot felul de oameni, călătoriile printre antropofagi și animale sălbatice sunt totdeauna primejdioase”. Kennedy îl îndemnă deci pe Samuel să se potolească, deoarece făcuse destul pentru știință și prea destul pentru câtă recunoștință pot să arate oamenii.

La toate acestea, doctorul se mulțumea să nu

---

[12] Aproximativ 1,83 m. Un picior - măsură egală cu aproximativ 0,33 m.

răspundă nimic; rămânea gânditor, adâncit în calcule secrete; nopțile și le petrecea făcând socoteli, ba chiar experiențe cu niște obiecte ciudate, despre care nimeni nu putea pricepe ce înfățișează. Se simțea că o idee mare îi frământă mintea.

„Ce-l preocupă oare?” se întreba Kennedy, după ce prietenul său îl părăsise în luna ianuarie, pentru a se întoarce la Londra.

Răspunsul îl află într-o bună zi, citind un articol al ziarului Daily Telegraph.

— Doamne Dumnezeule! strigă el. Nebunul! Smintitul! Să străbată Africa în balon! Asta mai lipsea! Iată dar ce punea la cale de doi ani încoace!

Înlocuiți semnele de exclamație cu lovituri de pumni în cap – aplicate cu nădejde – și veți avea o idee despre îndeletnicirea la care se dedase bunul Dick, în timp ce vorbea astfel.

Când femeia sa de încredere, bătrâna Elspeth, vru să insinueze că ar putea fi o păcăleală, el îi răspunse:

— Aș! Ce, nu-mi cunosc eu omul? Nu seamănă asta cu o ispravă de-a lui? Auzi, să călătorești prin aer! Iată-l acum gelos și pe vulturi! Nu, cu siguranță că așa ceva nu se va întâmpla! Am să-l împiedic! Hei, dacă l-am lăsa în voia lui, ar fi în stare să plece într-o bună zi și în lună!

Chiar în aceeași seară, Kennedy, îngrijorat și scos din fire, luă trenul din gara General Railway, iar a doua zi sosi la Londra. O trăsură îl lăsă peste trei sferturi de oră în fața căsuței doctorului din Soho Square, Greck Street. Noul venit străbătu peronul și se anunță prin cinci lovituri puternice în ușă. Îi deschise chiar Fergusson.

— Dick? glăsui el, fără prea mare surprindere.

— Chiar eu! răspunse repede Kennedy.

— Dar cum, scumpul meu Dick, tu la Londra, în timpul vânătorii de iarnă?!

— Da, eu la Londra.

— Și ce treabă ai aici?

Să împiedic o nebunie fără seamăn.

— O nebunie? întrebă doctorul.

— Este adevărat ce scrie în ziarul ăsta? întrebă, la rândul său, Kennedy întinzându-i exemplarul din *Daily Telegraph*.

— Oh, de asta vorbeşti? Ziarele sunt foarte indiscrete. Dar stai jos, scumpul meu Dick.

— N-am să stau jos. Ai într-adevăr de gând să întreprinzi călătoria asta?

— Chiar aşa; pregătirile merg bine, şi eu…

— Unde sunt pregătirile astea ale tale, să le fac bucăți? Unde sunt, ca să le sfărâm?

Vrednicul scoțian se înfuriase de-a binelea.

— Linişteşte-te, dragul meu Dick! reluă doctorul. Îți înțeleg enervarea. Eşti supărat pe mine pentru că nu ți-am destăinuit nimic în legătură cu noile mele proiecte.

— El numeşte asta proiecte noi!

— Am fost foarte ocupat, continuă Samuel, fără să ia în seamă întreruperea. Am avut mult de lucru! Dar fii liniştit, n-aş fi plecat fără să-ți scriu…

— Ei, ştii că mă faci să râd?…

— Pentru că am intenția să te iau cu mine.

Scoțianul făcu o săritură, pe care n-ar fi dispreţuit-o nici chiar o capră sălbatică.

— Aha, spuse el, aşadar vrei să ne închidă pe amândoi la spitalul Bediam![13]

— M-am bazat pe sprijinul tău, dragul meu Dick, şi te-am ales pe tine, refuzând pe mulți alții.

Kennedy, din ce în ce mai uimit, încremenise.

— Dacă ai să mă asculți zece minute, urmă liniştit doctorul, ai să-mi mulțumeşti.

— Vorbeşti serios?

— Foarte serios!

— Şi dacă nu vreau să te-nsoțesc?

---

[13] Spitalul Bedlam - spital de nebuni din Londra.

— Ai să vrei!

— Dar, în sfârşit, dacă totuşi nu vreau?

— Voi pleca singur.

— Să ne aşezăm jos, spuse vânătorul, şi să vorbim fără patimă. Deoarece nu glumeşti, merită osteneala să stăm de vorbă.

— Dacă nu vezi vreo piedică, dragul meu Dick, să dejunăm şi în acelaşi timp să vorbim.

Prietenii se aşezară unul în fața celuilalt, dinaintea unei măsuțe, pe care se aflau o mulțime de tartine şi un ceainic enorm.

— Dragul meu Samuel, spuse vânătorul, proiectul tău este nesăbuit; nu pare nici serios, nici cu putință de înfăptuit.

— Asta vom vedea numai după ce-l vom încerca.

— Păi tocmai asta nu trebuie: să faci încercarea.

— De ce, mă rog?

— Dar primejdiile, dar piedicile de tot felul?

— Piedicile, răspunse serios Fergusson, sunt făcute pentru a fi învinse, cât despre primejdii, cine se poate lăuda că le ocoleşte? În viață totul e primejdie; cine ştie, poate că e foarte primejdios să te aşezi la masă sau să-ți pui pălăria pe cap! De altfel, e bine să socoteşti că ceea ce trebuie să şi se întâmple s-a şi întâmplat şi să vezi în viitor prezentul, căci viitorul nu-i decât un prezent ceva mai îndepărtat.

— Ei asta-i! exclamă Kennedy ridicând din umeri. Ai rămas acelaşi fatalist.

— Acelaşi, dar în înțelesul bun al cuvântului. Să nu ne preocupăm deci de ce ne rezervă soarta şi să nu uităm înțeleptul nostru proverb englezesc: „Omul născut să fie spânzurat n-o să se înece niciodată”.

Nu se putea obiecta nimic acestui raționament, ceea ce nu-l opri totuşi pe Kennedy să reia o serie de argumente uşor de închipuit, dar prea lungi pentru a fi redate aici.

— Dar, în sfârşit, spuse el după o oră de discuții, dacă

vrei neapărat să străbați Africa, dacă aceasta este necesar pentru fericirea ta, de ce n-o faci pe căile obişnuite?

— De ce? răspunse doctorul, însuflețindu-se. Pentru că toate încercările de până acum au dat greş. Pentru că de la Mungo-Park, asasinat pe Niger, până la Vogel, dispărut în Wadaï, de la Oudney, mort la Marmur, şi Clapperton, mort la Sackatu, până la francezul Maizan, tăiat în bucăți, de la maiorul Laing, ucis de tuaregi, până la Roscher din Hamburg, masacrat la începutul anului 1860 – pe lista martirilor africani au fost înscrise numeroase victime! Pentru că nu e cu putință să lupți împotriva elementelor naturii, a foamei, a secetei, a frigurilor, împotriva animalelor sălbatice şi uneori chiar împotriva populațiilor băştinaşe. Când o anumită acțiune nu poate fi făcută într-un fel, trebuie întreprinsă în altul! În sfârşit, pentru că acolo unde nu poți trece de-a dreptul, trebuie să treci pe de lături sau pe deasupra!

— Uşor de spus!

— Ei bine, reluă doctorul cu foarte mult sânge rece, de ce aş avea să mă tem? Ai să recunoşti că mi-am luat toate măsurile în aşa fel, încât să nu fiu îngrijorat de putința unei prăbuşiri a balonului meu. Dacă totuşi voi fi înşelat, mă voi pomeni pe pământ şi atunci mă voi afla în condițiunile obişnuite ale tuturor exploratorilor dinaintea mea. Dar balonul meu nu mă va dezamăgi; nici nu trebuie să ne gândim la aşa ceva.

— Ba, dimpotrivă, trebuie să ne gândim şi la asta!

— Ba nu, dragul meu Dick! Am de gând să nu mă despart de el; până ce nu voi ajunge pe coasta apuseană a Africii. Cu balonul ăsta totul e cu putință. Fără el, mă pasc primejdiile şi obstacolele obişnuite unei asemenea expediții; cu el, însă, n-am să mă tem nici de căldură,

nici de puhoaiele de apă, nici de furtuni, nici de simun[14], nici de climatul nesănătos, nici de animalele sălbatice, nici de oameni! Dacă mi-e prea cald, urc, dacă mi-e frig, cobor; depăşesc munții, trec pe deasupra prăpăstiilor, a fluviilor, stăpânesc furtunile, trec peste torente, ca o pasăre! Merg fără să obosesc, mă opresc, fără să am nevoie de odihnă! Plutesc deasupra unor cetăți noi. Zbor cu iuțeala uraganului, când la înălțimi amețitoare, când la o sută de picioare de la pământ, şi harta africană se desfăşoară dinaintea ochilor mei pe marele atlas al lumii!

Bunul Kennedy începea să se simtă emoționat; spectacolul evocat îl amețea. Se uită la Samuel cu admirație şi cu teamă. Se şi simțea legănat în spațiu.

— Stai! spuse el. Stai puțin, dragul meu Samuel! Ai găsit mijlocul cu ajutorul căruia să poți conduce balonul?

— Câtuşi de puțin. Asta-i o utopie.

— Atunci vei merge...

— Unde mă va duce Providența! Totuşi e sigur că de la răsărit la apus.

— Şi cum asta?

— Pentru că mă voi folosi de vânturile alizee, a căror direcție este constantă.

— Ah, într-adevăr! spuse Kennedy gânditor. Vânturile alizee... da, bineînțeles... la nevoie se poate... e ceva.

— Ceva? Nu, bunul meu prieten, asta e totul! Guvernul englez mi-a pus la dispoziție un vapor; de asemenea, am stabilit ca trei-patru vase de navigație să supravegheze coasta occidentală în timpul când se presupune că voi sosi... Peste trei luni, cel mai târziu, voi fi la Zanzibar, unde voi umfla balonul şi de acolo ne vom avânta...

— Adică şi eu?! exclamă Dick.

— Mai ai vreo obiecție de făcut? Vorbeşte, prietene Kennedy!

[14] Simun - vânt puternic şi fierbinte care bate în Sahara.

— O obiecție? Aş avea o mie, dar, până una, alta, spune-mi, te rog, numai atât: dacă ai de gând să cercetezi ținutul, dacă nădăjduieşti că ai să te poți urca şi coborî după voință, n-ai să poți face treaba aceasta fără să pierzi hidrogenul din balon; până acum nu s-a găsit alt procedeu şi tocmai asta a împiedicat totdeauna lungile peregrinări prin atmosferă.

— Dragul meu Dick, nu-ți voi spune decât un singur lucru: nu voi pierde niciun atom de hidrogen, nici măcar o moleculă.

— Şi vei coborî când vei dori?

— Voi coborî când voi dori.

— În ce fel?

— Ăsta-i secretul meu, prietene Dick. Ai încredere în mine, iar deviza mea să fie şi a ta: „Excelsior”.

— Să fie „Excelsior”! răspunse vânătorul, care nu ştia o boabă latineşte.

Dar era încă foarte hotărât să se opună prin toate mijloacele posibile plecării prietenului său. Aşa încât se purtă ca şi cum s-ar fi învoit şi se mulțumi să-l observe. Cât despre Samuel, plecă de îndată să supravegheze pregătirile de călătorie.

Capitolul IV

Explorări Africane. Barth, Richardson, Overweg, Werne, Brun-Rollef, Peney, Andrea Debono, Miani, Guillaume Lejean, Bruce, Krapf şi Rebmann, Maizan, Roscher, Burton şi Speke.

Calea aeriană pe care voia s-o urmeze doctorul Fergusson nu fusese aleasă la întâmplare. Punctul său de plecare fusese studiat în mod serios, şi nu fără temei

se oprise la insula Zanzibar. Această insulă situată aproape de coasta orientală a Africii, se găsea la 6° latitudine sudică, adică la patru sute treizeci de mile geografice[15] sub Ecuator.

De aci pornise ultima expediţie trimisă spre Marile Lacuri, ca să descopere izvoarele Nilului. Dar e bine să arătăm ce explorări spera doctorul Fergusson să lege între ele. Erau două mai însemnate: aceea a doctorului Barth, din 1849, şi aceea a locotenenţilor Burton şi Speke, din 1858. Doctorul Barth era un hamburghez care obţinuse pentru el şi compatriotul său, Overweg, îngăduinţa de a se alătura expediţiei englezului Richardson, însărcinat cu o misiune în Sudan.

Această ţară imensă se află între 15° şi 10° latitudine nordică; înseamnă că, pentru a ajunge acolo, trebuie să înaintezi mai mult de o mie cinci sute de mile în interiorul Africii. Până atunci, ţinutul nu fusese cunoscut decât de Denham, Clapperton şi Oudney, care-l străbătuseră între anii 1822-1824. Richardson, Barth şi Overweg, care ţineau mult să-şi desăvârşească investigaţiile, sosiseră la Tunis şi Tripoli, ca şi predecesorii lor, şi de acolo la Murzuk, capitala Fezzanului. Mai departe, părăsiră linia perpendiculară pe Ecuator şi-şi schimbară brusc direcţia înspre apus, spre Ghât, călăuziţi, nu fără greutate, de tuaregi. După ce fuseseră de nenumărate ori jefuiţi, insultaţi şi atacaţi, caravana lor ajunse în octombrie la marea oaza Asblen. Aici, doctorul Barth se despărţi de tovarăşii săi, făcu o excursie în oraşul Aghades şi se reîntâlni cu ei, spre a porni iar la drum la 12 decembrie. Expediţia ajunse în provincia Damerghu. Acolo, cei trei călători se despărţiră, şi Barth îşi urmă drumul spre Kano, unde izbuti să ajungă cu trudă, plătind tributuri foarte însemnate.

---

[15] 688 km.

În ciuda unei febre puternice, el părăsi oraşul la 7 martie, însoţit de un singur servitor. Scopul principal al călătoriei sale era să descopere Lacul Ciad, de care-l despărţeau încă trei sute cincizeci de mile. Aşa că înainta spre est şi ajunse în oraşul Zuricolo, în Bornu, inima marelui imperiu central al Africii. Acolo află de moartea lui Richardson, răpus de oboseală şi de lipsuri, dar asta nu-l împiedică să meargă mai departe, şi astfel ajunse la Kuka – capitala ţinutului Bornu – aşezată pe marginea lacului. În sfârşit, după douăzeci şi una de zile, la 14 aprilie, adică după douăsprezece săptămâni şi jumătate de la părăsirea oraşului Tripoli, ajunse la Ngornu.

Îl regăsim la 29 martie 1851, alături de Overweg, plecând să viziteze regatul Adamaua de la sudul lacului şi ajungând până în oraşul Yola, aşezat ceva mai jos de 90° latitudine nordică. Este extrema limită sudică atinsă de acest îndrăzneţ călător.

În luna august se întoarse la Kuka; de acolo străbătu pe rând Mandara, Barghimi, Kanem şi atinse, ca extrem punct estic, oraşul Masena, aşezat la 17°20' longitudine estică[16].

La 25 noiembrie 1852, după moartea lui Overweg, ultimul său tovarăş, porni spre apus, vizită Sockoto, traversă Nigerul şi sosi, în sfârşit, la Tembuctu, unde lâncezi timp de opt luni, îndurând insultele şeicului, suferinţe grele şi mizerie. Dar prezenţa unui creştin în oraş nu putea fi multă vreme îngăduită; fulanii [17] ameninţau să-l asedieze. Doctorul părăsi oraşul la 17 martie 1854 şi se refugie la frontieră, unde trăi treizeci şi trei de zile, în cele mai crunte lipsuri. În noiembrie se întoarse la Kano; ajunse apoi din nou la Kuka, de unde, după patru luni de aşteptare, reluă drumul spre Denham; revăzu Tripoli spre sfârşitul lunii august a

[16] Faţă de meridianul englez, care trece prin observatorul de la Greenwich.
[17] Fulani sau felatahi - popor răspândit în Africa Centrală (Senegal), în jurul izvoarelor Nilului.

anului 1855 şi sosi la Londra, la 6 septembrie, singur, fără tovarăşii săi.

Aşa decursese îndrăzneaţă călătorie a lui Barth.

Doctorul Fergusson îşi notase cu grijă că el se oprise la 4° latitudine nordică şi 17° longitudine vestică.

Să vedem acum ce-au făcut locotenenţii Burton şi Speke în Africa Orientală.

Diferitele expediţii, care merseseră în susul Nilului, nu ajunseseră niciodată la misterioasele izvoare ale acestui fluviu. După relatările medicului german Ferdinand Werne, expediţia încercată în 1840, cu sprijinul lui Mehmet-Ali, se oprise la Gondokoro, între paralelele nordice 4 şi 5.

În 1855, Brun-Rollet, originar din provincia Savoia, numit consul al Sardiniei în Sudanul oriental, în locul lui Vaudey care murise în chinuri, plecă din Karthum şi, sub numele de Yacub, negustor de gumă şi fildeş, ajunse la Belenia, dincolo de 4° latitudine nordică, şi se întoarse bolnav la Karthum, unde deceda în 1857.

Nici doctorul Peney, şeful serviciului medical egiptean, care ajunsese cu un grad mai jos de Gondokoro, călătorind pe un mic vas cu aburi, şi care se întorsese să moară, sfârşit de oboseală, la Karthum, nici veneţianul Miani, care ajunsese la paralela a doua, ocolind cataractele de la sud de Gondokoro, nici negustorul maltez Andrea Debono, care pătrunsese şi mai mult pe Nil, nu putuseră depăşi această limită.

În 1859, Guillaume Lejean, însărcinat cu o misiune de către guvernul francez, se duse la Karthum prin Marea Roşie şi se îmbarcă pe un vas de pe Nil, cu un echipaj de douăzeci şi unu de marinari şi douăzeci de soldaţi. Înfruntă mari primejdii printre negrii răzvrătiţi, dar nu putu depăşi nici el Gondokoro.

O expediţie condusă de d'Escayrac de Lauture încercă şi ea să ajungă la faimoasele izvoare…

Dar călătorii erau totdeauna opriţi de acest punct fatal.

Trimişii lui Neron atinseseră odinioară 9° latitudine; prin urmare, în optsprezece secole nu se câştigaseră decât 5° sau 6°, adică între trei sute şi trei sute şaizeci de mile geografice.

Mai mulți călători încercaseră să ajungă la izvoarele Nilului, pornind de pe coasta orientală a Africii.

Între anii 1768 şi 1772, scoțianul Bruce plecă din portul abisinian Masuah, străbătu Tigru, vizită ruinele de la Axum, crezu că a dat peste izvoarele Nilului, acolo unde de fapt nu erau, şi nu ajunse la niciun rezultat serios.

În 1844, doctorul Krapf, misionar anglican, întemeie un aşezământ religios la Monbaz, pe coasta Zanzibarului, şi descoperi, în tovărăşia preotului Rebmann, doi munți la o depărtare de trei sute de mile de coastă; erau munții Kenia şi Kilimandjaro, pe care domnii de Heuglin şi Thornton îi urcaseră, în parte, mai înainte.

În 1845, francezul Maizan debarcă singur la Bagamayo, în fața Zanzibarului, şi ajunse la Deje-la-Mhora, unde şeful tribului îl omorî în chinurile cele mai groaznice.

În 1859, în luna august, tânărul călător Roscher, din Hamburg, porni cu o caravană de negustori arabi şi ajunse la lacul Nyassa, unde fu asasinat în timpul somnului.

În sfârşit, în 1857, locotenenții Burton şi Speke, ofițeri din armata Bengalului, fură trimişi de Societatea regală de geografie din Londra să exploreze Marile Lacuri africane; ei părăsiră Zanzibarul la 17 iulie şi o luară drept spre apus.

După patru luni de suferințe nemaipomenite, după ce bagajele le fuseseră jefuite iar hamalii sugrumați, ajunseră la Kazeh, centru de întâlnire al negustorilor şi caravanelor; erau în inima Țării Lunii. Acolo culeseră informații prețioase cu privire la obiceiurile, forma de

guvernare, religia şi flora ţării. Apoi se îndreptară spre primul din Marile Lacuri, Tanganika, aşezat între 3° şi 8° latitudine sudică; ajunseră acolo la 14 februarie 1858 şi vizitară diferitele populaţii de pe maluri, în cea mai mare parte canibali.

Porniră din nou la 26 mai şi se întoarseră la Kazeh la 20 iunie. Burton, sfârşit de oboseală, zăcu acolo câteva luni. În acest timp Speke merse spre nord, străbătând peste trei sute de mile, până la lacul Ukereue, pe care-l zări la 3 august, fără să-l poată vedea mai mult decât o margine, la 2°30’ latitudine.

Reveni la Kazeh la 25 august şi porni cu Burton spre Zanzibar, pe care-l revăzură în luna martie a anului următor. După aceea, cei doi îndrăzneţi exploratori se întoarseră în Anglia şi Societatea de geografie din Paris le decernă premiul său anual.

Doctorul Fergusson reţinu cu grijă faptul că ei nu trecuseră nici de 2° latitudine sudică, nici de 29° longitudine estică. Aşa că el trebuia să facă legătura între explorările lui Burton şi Speke şi cele ale doctorului Barth, ceea ce însemna că se obliga să străbată un ţinut mai mare de 12°.

Capitolul V

Visurile lui Kennedy. Articole şi pronume la plural. Insinuările lui Dick. Plimbare pe harta Africii. Ce găseşti între două vârfuri de compas. Expediţii actuale. Speke şi Grant, Krapf, De Decken şi De Heuglin.

Doctorul Fergusson îşi grăbi pregătirile de plecare. Conducea în persoană construcţia aerostatului său, ţinând seama de anumite modificări, asupra cărora

păstra o tăcere desăvârşită. Cu mult timp înainte, începuse să studieze sârguincios limba arabă şi diversele dialecte mandingheze: datorită uşurinţei cu care învăţa limbile străine, făcu progrese uimitoare.

Deocamdată, prietenul său, vânătorul, nu-l părăsea nicio clipă; fără îndoială se temea că doctorul să nu-şi ia zborul fără să-i spună un cuvânt. În legătură cu acest subiect, îi ţinea mereu cele mai convingătoare discursuri, care însă nu-l influenţau deloc pe Samuel Fergusson, şi sfârşea cu rugăminţi patetice, care-l tulburau tot aşa de puţin. Dick îl simţea cum îi lunecă printre degete.

Bietul scoţian ajunsese de plâns; nu mai putea privi albastrul cerului, fără să fie cuprins de groază. În somn se simţea legănat până la ameţeală şi în fiecare noapte avea impresia că se prăbuşeşte de la înălţimi nemăsurate.

Trebuie să mai adăugăm că în timpul acestor groaznice coşmaruri căzuse o dată sau de două ori din pat. Prima sa grijă fu să-i arate lui Fergusson cucuiul pe care şi-l făcuse la cap.

— Ţine seamă, adăugă cu subînţeles, am căzut de la trei picioare înălţime, nu mai mult, şi uite ce cucui! Judecă şi tu! Insinuarea, plină de melancolie, nu-l impresiona însă pe doctor.

— Nu vom cădea! spuse el.

— Dar dacă, totuşi, vom cădea?

— Nu vom cădea!

Răspunsul era clar şi Kennedy n-avea ce să mai adauge.

Cu deosebire îl înfuria faptul că doctorul era gata să dispună şi de el, adică de Kennedy, după bunul său plac. Îl considera în mod irevocabil ca pe tovarăşul lui de călătorie aeriană. În privinţa asta nu mai era nicio îndoială. Samuel abuza într-un chip inadmisibil de pronumele personal la persoana întâi plural.

„Noi” înaintăm… „noi” vom fi gata la… „noi” vom pleca la…

Şi mai ales de adjectivul posesiv:

Balonul „nostru”… nacela „noastră”… explorarea „noastră”… Adesea chiar la plural: Pregătirile „noastre”… descoperirile „noastre”… ascensiunile „noastre”…

Dick se înfiora, cu toate că era hotărât să nu plece, dar nu voia să-şi supere prea mult prietenul. Ba, trebuie să mărturisim că, fără să-şi dea prea bine seama de ce face, ceruse să i se trimită de la Edinburgh câteva costume potrivite şi cele mai bune puşti de vânătoare.

Într-o zi, după ce recunoscuse că, dacă s-ar fi bucurat de un noroc nemaipomenit, expediția ar fi putut avea oarecare sorți de izbândă, se prefăcu că se supune dorinței doctorului. Dar, pentru a amâna călătoria, începu să se folosească de tot felul de tertipuri. Mai întâi se legă de folosul călătoriei şi de rostul ei… Descoperirea izvoarelor Nilului era oare într-adevăr necesară? Cu asta omenirea va fi oare mai fericită? Şi când popoarele Africii vor fi civilizate, vor fi ele mai fericite? Şi este oare sigur că civilizația se află în Europa şi nu tocmai acolo, în Africa? Nu era mai bine să aştepte?… Africa putea fi cu siguranță străbătută, într-o bună zi, în chip mult mai puțin primejdios… Într-o lună, în şase luni sau înainte de a se împlini un an, vreun explorator avea să ajungă fără îndoială…

Insinuările produceau un efect cu totul contrar scopului urmărit şi doctorul fremăta de nerăbdare.

— Aşadar, păcătosule, prieten cu două fețe, vrei să se bucure altcineva de gloria aceasta? Adică să-mi dezmint trecutul? Să dau înapoi în fața unor piedici mărunte? În felul acesta, prin şovăieli laşe, să-mi arăt eu recunoştința față de tot ce au făcut pentru mine şi guvernul englez, şi Societatea regală din Londra?

— Dar… făcu Kennedy, care întrebuința des această conjuncție.

— Dar, reluă doctorul, tu nu ştii că această călătorie trebuie să contribuie la succesul a tot ce se întreprinde în prezent? N-ai aflat că alţi exploratori înaintează acum spre centrul Africii?

— Totuşi…

— Ascultă-mă cu atenţie, Dick, şi aruncă-ţi ochii pe harta asta.

Dick se supuse, resemnat.

— Mergi de-a lungul Nilului, spuse Fergusson.

— Merg, răspunse scoţianul, ascultător.

— Ajungi la Gondokoro…

— Am ajuns.

Şi Kennedy se gândea cât de uşoară era o călătorie pe… hartă.

— Înfige unul din vârfurile acestui compas, reluă doctorul, în oraşul pe care cei mai cutezători exploratori abia l-au depăşit.

— L-am înfipt.

— Iar acum caută pe coastă insula Zanzibar, la 6° latitudine sudică.

— Am găsit-o.

— Mergi pe această paralelă până ajungi la Kazeh.

— S-a făcut.

— Urcă pe meridianul 33 până ajungi la începutul lacului Ukereue, unde s-a oprit locotenentul Speke.

— Am ajuns! Încă puţin şi aş fi căzut în lac.

— Ei bine, ştii tu ce avem dreptul să credem după informaţiile date de populaţiile de pe maluri?

— Nu-mi pot închipui.

— Că lacul acesta, care la sud atinge 2°30’, se întinde spre nord până la două grade şi jumătate deasupra Ecuatorului.

— Într-adevăr!

— Or, din această extremitate septentrională porneşte o apă care trebuie neapărat să întâlnească Nilul, dacă nu este chiar el.

Dick consultă harta

— Foarte ciudat!

— Şi acum înfige ai doilea vârf al compasului pe aceasta extremitate a lacului Ukereué.

— S-a făcut, prietene Fergusson.

— Câte grade crezi că sunt între aceste două vârfuri?

— Abia două.

— Şi ştii cam ce reprezintă asta?

— Câtuşi de puțin.

— Asta reprezintă abia o sută douăzeci de mile, adică nimic.

— Aproape nimic, Samuel.

— Şi nu ştii ce se întâmplă acum?

— Nu, pe viața mea!

— Ei bine, iată: Societatea de geografie socoteşte ca foarte importantă explorarea acestui lac întrezărit de Speke. Sub auspiciile sale, locotenentul Speke astăzi căpitan, s-a întovărăşit cu căpitanul Grant din armata Indiilor. Ei conduc acum o expediție numeroasă şi bine subvenționată, cu misiunea de a ajunge până la lac, de unde să se întoarcă la Gondokoro. Au primit o subvenție de peste cinci mii de lire şi guvernatorul Capului le-a pus la dispoziție soldați hotentoți. Au plecat din Zanzíbar la sfârşitul lui octombrie 1860.

În timpul acesta, englezul John Petherich, consulul maiestății sale la Karthum, a primit de la Foreign-Office[18] circa şapte sute de lire; un vas cu aburi trebuie să fie echipat la Karthum, încărcat cu provizii suficiente şi îndreptat spre Gondokoro, unde să aştepte caravana căpitanului Speke, pe care să fie în măsură s-o aprovizioneze.

— Bun plan! spuse Kennedy.

— Vezi bine deci că trebuie să ne grăbim, dacă vrem să luăm parte la această explorare. Dar asta încă nu-i totul. În timp ce se merge cu paşi siguri spre descoperirea

[18] Foreign-Office - Ministerul de externe britanic.

izvoarelor Nilului, alți călători înaintează plini de curaj spre inima Africii.

— Pe jos? făcu Kennedy.

— Pe jos, răspunse doctorul, fără să bage de seamă insinuarea. Doctorul Krapf își propune să ajungă în vest pe râul Djob, situat sub Ecuator. Baronul de Decken a părăsit Monbaz, a explorat munții Kenya și Kilimandjaro și pătrunde spre centru.

— Tot pe jos?

— Tot pe jos, sau pe măgari.

— Pentru mine e absolut același lucru, replică Kennedy.

— În sfârșit, reluă doctorul, domnul de Heuglin, viceconsulul Austriei la Karthum, a organizat de curând o expediție foarte importantă, al cărei scop principal este să-l caute pe călătorul Vogel trimis în Sudan în 1853, pentru a lua parte la lucrările doctorului Barth. Vogel a părăsit Bornu în 1856, hotărât să exploreze această țară necunoscută, care se întinde între Lacul Ciad și Darfur. Dar de atunci n-a mai reapărut. Niște scrisori, sosite în iunie 1860 la Alexandria, spun că a fost asasinat din ordinul regelui Wadaï. Iar altele, adresate de către doctorul Hartmann tatălui exploratorului, spun că, după relatările unui felatah din Bornu, Vogel s-ar afla prizonier la Wara, așa că nu s-a pierdut încă orice speranță. S-a alcătuit un comitet, sub președinția ducelui regent de Saxa-Coburg-Gotha. Prietenul meu Petermann este secretarul acestui comitet: sumele de bani necesare expediției, la care au contribuit și numeroși savanți, s-au adunat printr-o subscripție națională. De Heuglin a plecat la Masuah, în luna iunie, și, în timp ce caută urmele lui Vogel, are misiunea de a explora ținutul cuprins între Nil și Lacul Ciad, adică de a face legătura între descoperirile căpitanului Speke și acelea ale doctorului Barth. În felul acesta, Africa va fi

străbătută de la răsărit până la apus[19].

— Perfect, reluă scoţianul, deoarece toate merg aşa de bine, ce să mai facem noi acolo?

Doctorul Fergusson se mulţumi numai să dea din umeri.

Capitolul VI

Un servitor ciudat. El vede cu ochii liberi sateliţii lui Jupiter. Dick se ia la harţa cu Joe. Îndoială şi credinţă. Cântăritul. Joe Wilson primeşte o jumătate de coroană.

Doctorul Fergusson avea un servitor, Joe, înzestrat cu o fire minunată. Avea o încredere absolută în calităţile stăpânului său şi-i purta un devotament fără margini; îi ghicea dinainte dorinţele şi întotdeauna i le îndeplinea în chip desăvârşit. Un Caleb[20], care nu era niciodată morocănos ci, dimpotrivă, întotdeauna vesel. Oricât ai fi căutat, n-ai fi putut găsi unul mai nimerit decât el. Fergusson i se încredinţase cu totul în privinţa amănuntelor vieţii sale, şi nu greşise. Nespus de cinstit era acest Joe! Un om care-ţi comandă masa întocmai cum ai face-o tu, care-ţi face bagajele şi nu-ţi uită nici ciorapii, nici cămăşile, care-ţi ţine cheile, îţi cunoaşte secretele şi nu abuzează de ele!...

Dar ce nu însemna doctorul pentru cinstitul Joe! Cu cât respect şi cu câtă încredere accepta hotărârile lui! Tot ce gândea doctorul era bine; tot ce spunea era cugetat; tot ce dorea se putea face; tot ce întreprindea era cu

[19] După plecarea doctorului Fergusson s-a aflat că de Heuglin, în urma unor discuţii, o luase pe alt drum decât cel hotărât şi comanda expediţiei fusese încredinţată lui Munziger. (Nota în textul francez)

[20] Caleb - personaj biblic.

putinţă de îndeplinit; tot ce înfăptuia era minunat. Dacă l-aţi fi tăiat pe Joe în bucăţi, ceea ce sunt sigur că n-aţi fi fost în stare să faceţi, tot nu şi-ar fi schimbat părerea despre stăpânul său.

Aşa încât, atunci când doctorul plănui să străbată Africa pe calea aerului, pentru Joe totul fu limpede; nu mai existau piedici. Din clipa în care Fergusson se hotărâse să plece, era neîndoielnic că avea să-l ia şi pe credinciosul său ajutor; acest băiat de treabă ştia asta perfect de bine, cu toate că nu i-o spusese nimeni.

De altfel, avea să-i aducă doctorului cele mai mari foloase, datorită inteligenţei şi minunatei sale agilităţi. Dacă ar fi trebuit să se numească un profesor de gimnastică pentru maimuţele din Grădina zoologică – şi aşa destul de sprintene – cu siguranţă că Joe ar fi obţinut postul. Pentru el era o jucărie să sară, să se caţăre, să alerge şi să facă tot felul de năzdrăvănii.

Dacă Fergusson era şeful, iar Kennedy mâna sa dreaptă, Joe avea să le execute dispoziţiile. El îşi însoţise şi până atunci stăpânul în mai multe călătorii şi-şi însuşise oarecare cunoştinţe ştiinţifice. Dar mai mult se distingea prin blândeţe şi printr-un optimism încântător. Totul i se părea uşor, logic, firesc, şi ca urmare nu simţea nevoia să se plângă de ceva sau să bombănească. Printre alte calităţi se mai bucura de o vedere nespus de bună. El şi cu Moestlin, profesorul lui Kepler[21], posedau rara facultate de a vedea fără ochelari sateliţii lui Jupiter şi de a putea număra în grupul Pleiadelor paisprezece stele, ultimele fiind de mărimea a noua. Se putea folosi fără greş de ochii săi în orice împrejurare, ceea ce nu însemna ca devenise un îngâmfat.

Ţinând seama de încrederea pe care o avea Joe în doctor, nu trebuie să ne mire nesfârşitele discuţii dintre Kennedy şi vrednicul slujitor al acestuia.

---

21 Kepler - astronom german (1571-1630), autorul celor trei legi celebre, pe care se sprijină principiul atracţiei universale.

Unul se îndoia, celălalt credea. Unul era prudenţa clarvăzătoare, celălalt încrederea fără margini. Astfel, doctorul se găsea între îndoială şi credinţă. Dar trebuie să spun că nu-i păsa nici de una, nici de alta.

— Ei bine, domnule Kennedy? spunea Joe.

— Ei bine, băiete?

— Iată că se apropie momentul. Se pare că ne îmbarcăm pentru plecarea în lună.

— Vrei să spui Ţara Lunii, care nu-l tot atât de departe, dar, fii pe pace, drumul e la fel de primejdios.

— Primejdios cu un om ca doctorul Fergusson?

— N-aş vrea să-ţi spulber iluziile, dragul meu Joe, dar ce pune el la cale e pur şi simplu isprava unui smintit: nu va pleca.

— Nu va pleca? Atunci nu i-aţi văzut balonul la atelierul domnilor Mittchel din Borough[22].

— Nici n-o să mă duc să-l văd.

— Pierdeţi un spectacol frumos, domnule! Ce lucru minunat! Ce linie frumoasă! Ce nacelă încântătoare! Ce bine ne vom simţi în ea!

— Aşadar, te gândeşti serios să-l însoţeşti pe doctor?

— Eu? Dar am să-l însoţesc oriunde va dori! replică Joe cu convingere. Asta ar mai lipsi, să-l las să plece singur, după ce am cutreierat toată lumea împreună! Dar cine să-l sprijine când va fi obosit? Cine să-i întindă o mână viguroasă, ca să sară peste o prăpastie? Cine să-l îngrijească dacă se îmbolnăveşte? Nu, domnule Dick. Joe va fi totdeauna la postul său, aproape de doctor. Dar ce spun eu? Alături de doctorul Fergusson.

— Eşti un băiat de treabă!

— De altfel, veniţi şi dumneavoastră cu noi, reluă Joe.

— Fără îndoială, făcu Kennedy, adică vă însoţesc ca să-l împiedic pe Samuel până-n ultima clipă să comită o asemenea nebunie, îl voi urma chiar până la Zanzibar,

---

[22] Borough - mahala din partea de sud a Londrei.

pentru ca, acolo, mâna unui prieten să poată opri de a-şi duce la îndeplinire planul său nebunesc.

— Vă rog să mă iertați, domnule Kennedy, însă nu-l veți opri deloc. Doctorul Fergusson nu e un zăpăcit. Se gândeşte mult până să întreprindă ceva, dar când s-a hotărât nici dracul nu-l mai poate face să renunțe.

— O să vedem!

— Nu vă amăgiți cu nădejdea asta. De altfel, important e că mergeți cu noi. Pentru un vânător ca dumneavoastră, Africa e un ținut minunat Aşa că, oricum n-o să vă pară rău de călătoria ce-o veți face.

— Nu, cu siguranjă că n-am să regret, mai ales dacă încăpățânatul ăsta îşi va da în sfârşit seama de realitate.

— Fiindcă veni vorba, spuse Joe, ştiți că astăzi ne cântărim?

— Cum aşa, „ne cântărim”?

— Fără îndoială! Doctorul Fergusson, dumneavoastră şi eu toți trei ne vom cântări.

— Ca jocheii?

— Ca jocheii! Dar să nu vă neliniştiți, nu veți fi nevoit să slăbiți dacă veți fi prea greu. O să vă ia cum sunteți.

— Nu mă voi cântări! spuse scoțianul cu tărie.

— Dar, domnule, se pare că e nevoie de asta pentru buna funcționare a aparatului său.

— Ei bine! O să meargă şi altfel!

— Asta-i acum! Şi dacă nu ne vom putea ridica în aer din cauza lipsei unor calcule precise?

— Ei zău! Dar nici nu doresc altceva!

— Se poate, domnule Kennedy! Domnul doctor vine îndată să ne ia.

— Nu voi merge!

— N-o să-i faceți una ca asta.

— Ba am să i-o fac.

— Bine! spuse Joe, râzând. Vorbiți aşa pentru că nu-i el aici, dar când o să vă spună direct: „Dick, trebuie să-ți cunosc în mod exact greutatea”, vă veți supune fără

îndoială.

În această clipă, doctorul intră în cabinetul său de lucru, unde avea loc convorbirea, şi îl privi pe Kennedy, care nu se simţea în largul său.

— Dick, îi spuse, vino împreună cu Joe; trebuie să ştiu cât cântăriţi fiecare.

— Dar…

— Poţi să rămâi cu pălăria în cap. Vino! Şi Kennedy îl urmă.

Se duseră cu toţii la atelierul domnilor Mittchell, unde se pregătise unul din cântarele acelea, zise „romane”. Doctorul trebuia neapărat să cunoască greutatea însoţitorilor săi, pentru a stabili echilibrul aerostatului. Aşa că-l puse pe Dick să se urce pe platforma cântarului. Fără să i se împotrivească, acesta spuse cu jumătate de glas:

— Bine, bine! Asta nu mă obligă la nimic.

— O sută cincizeci şi trei de livre[23], constată doctorul, înscriind cifra în carnetul său.

— Sunt prea greu?

— Aş de unde, domnule Kennedy! răspunse Joe. De altfel, eu sunt uşor, aşa că se va compensa.

Şi Joe trecu plin de atâta entuziasm în locul vânătorului, încât, în grabă, fu gata să răstoarne cântarul, luă poziţia în care el, Joe, îl maimuţărea pe Ahilc de la intrarea în Hyde-Park, şi arăta minunat chiar fără scut.

— O sută douăzeci de livre, înscrise doctorul.

— Ei, ei! făcu Joe cu un zâmbet de satisfacţie. De ce zâmbea, nici el n-ar fi putut spune.

— Acum e rândul meu, spuse Fergusson, înscriind în dreptul său o sută treizeci şi cinci de livre. Toţi trei, adăugă apoi, nu cântărim mai mult de patru sute de livre.

---

[23] Livră - veche măsură de greutate, de aproximativ 1/2 kg.

— Domnule doctor, reluă Joe, dacă expediția dumneavoastră ar cere-o, aş putea foarte bine să postesc, ca să slăbesc vreo douăzeci de livre.

— Nu-i nevoie, băiete, răspunse doctorul. Poți să mănânci cât pofteşti: iată o jumătate de coroană, ca să te ospătezi şi să bei după voia inimii.

Capitolul VII

Amănunte de geometrie. Calculul capacității balonului. Aerostatul dublu. Învelişul. Nacela. Aparatul misterios. Alimente. Socoteala finală.

Doctorul Fergusson se ocupa de multă vreme de amănuntele expediției sale. E de la sine înțeles că balonul, acest minunat vehicul sortit să-l transporte prin aer, era obiectul grijii lui permanente.

De la început, ca să nu dea prea mari dimensiuni aerostatului, se hotărî să-l umfle cu hidrogen, gaz de paisprezece ori şi jumătate mai uşor decât aerul şi mai uşor de produs; afară de asta, dăduse cele mai bune rezultate în experiențele cu aerostate.

După calcule foarte precise, doctorul găsise că obiectele indispensabile călătoriei, plus aparatul său, vor cântări patru mii de livre, aşa încât trebuia să afle care era forța ascendentă în stare să ridice această greutate, şi totodată să vadă ce capacitate avea să aibă balonul.

O greutate de patru mii de livre reprezintă o deplasare a spațiului de patruzeci şi patru de mii opt sute patruzeci şi şapte de picioare cubi[24], ceea ce înseamnă că patruzeci şi patru de mii opt sute patruzeci şi şapte de picioare

[24] 1661 metri cubi.

cubi de aer cântăresc circa patru mii de livre.

Dând balonului capacitatea de patruzeci şi patru de mii opt sute patruzeci şi şapte de picioare cubi şi umplându-l în loc de aer cu hidrogen, care este de paisprezece ori şi jumătate mai uşor, înseamnă că greutatea lui scade la două sute şaptezeci şi şase de livre, rezultând o diferenţă de trei mii şapte sute douăzeci şi patru de livre. Tocmai diferenţa aceasta dintre greutatea gazului din interiorul balonului şi greutatea aerului înconjurător face cu putinţă înălţarea aerostatului:

Totuşi, dacă s-ar introduce în întregime cantitatea de gaz de care vorbim, balonul s-ar umple complet. Or, asta trebuie evitat, deoarece, pe măsură ce urcă în straturile mai puţin dense ale atmosferei, gazul din interior tinde să se dilate, ceea ce duce la ruperea învelişului; aşa că, de obicei, balonul se umflă până la două treimi din capacitatea lui.

Dar doctorul avea anumite proiecte, cunoscute numai de el, pe baza cărora se hotărî să umple aerostatul doar pe jumătate. De aceea, cum totuşi acesta trebuia să cuprindă patruzeci şi patru de mii opt sute patruzeci şi şapte de picioare cubi de hidrogen, fusese nevoit să-i dea o capacitate aproape dublă. Îl construise în formă ovală, care se ştie că este mai avantajoasă. Diametrul lui orizontal era de cincizeci de picioare, iar cel vertical de şaptezeci şi cinci[25], în felul acesta obţinuse un sferoid a cărui capacitate se ridica până la cifra rotundă de nouăzeci de mii de picioare cubi. Dacă ar fi putut întrebuinţa două baloane, şansele de izbândă ar fi fost mai mari. Într-adevăr, în cazul când unul din ele s-ar fi defectat în aer, ar fi putut, aruncând încărcătura, să-şi continue călătoria cu ajutorul celuilalt. Dar manevrarea

---

[25] Această dimensiune nu are nimic extraordinar. Mongolfier construise la Lyon, în 1784, un aerostat a cărui capacitate era de 340.000 picioare cubi sau 20.000 metri cubi, care putea ridica o greutate de 20 tone, adică 20.000 kilograme.

a două aerostate e foarte grea, deoarece trebuie să le dai amândurora o forță egală de ascensiune.

După chibzuială îndelungată, Fergusson reunise, datorită unui aranjament ingenios, în acest singur balon, foloasele a două baloane, fiind scutit de neajunsurile amintite. Pe scurt, construise două baloane de mărimi diferite închise unul în altul. Balonul exterior, care avea dimensiunile arătate mai sus, cuprindea un balon mult mai mic, de aceeaşi formă, al cărui diametru orizontal nu avea decât patruzeci şi cinci de picioare, iar diametrul vertical, şaizeci şi opt de picioare. Prin urmare, capacitatea balonului interior nu era decât de şaizeci şi şapte de mii de picioare cubi. El trebuia să plutească în gazul înconjurător. Între cele două baloane se afla o supapă care le îngăduia, la nevoie, să comunice între ele.

Acest aranjament prezenta avantajul că, pentru a coborî, se dădea drumul întâi gazului din primul balon. Şi chiar dacă acesta ar fi trebuit să fie golit cu totul, cel mic rămânea neatins. Apoi se puteau descotorosi de învelişul exterior, ca de o greutate inutilă, iar al doilea aerostat, rămas singur, nu mai era expus capriciilor vântului, aşa cum se întâmplă cu baloanele pe jumătate dezumflate.

Mai mult: în caz de accident, cum ar fi fost de pildă vreo spărtură în învelişul balonului exterior, celălalt prezenta avantajul de a fi apărat.

Cele două aerostate erau construite din tafta dublă de Lyon, acoperită cu gutapercă. Combinația de gumă şi răşină dădea o impermeabilitate absolută. În acelaşi timp, nu putea fi atacată nici de acizi, nici de gaze. La polul superior al balonului, unde rezistența trebuia să fie mai mare, învelişul fusese dublat.

Acest înveliş putea păstra gazul un timp nelimitat. Nouă picioare pătrate de tafta cântăreau o jumătate de livră. Dar suprafața balonului exterior fiind de circa nouăsprezece mii şase sute de picioare pătrate, învelişul

său cântărea şase sute cincizeci de livre, învelişul celui de al doilea balon, având o suprafață de numai nouă mii două sute de picioare pătrate, nu cântărea decât cinci sute zece livre. În total deci aerostatul atingea o mie o sută şaizeci de livre.

Plasa care susținea nacela era făcută din frânghie de cânepă, foarte solidă. Cele două supape, al căror rol era asemănător aceluia al unei cârme de vapor, fuseseră obiectul unor studii minuțioase.

Nacela, de formă circulară şi cu un diametru de cincisprezece picioare, era făcută din răchită, întărită cu o uşoară armătură de fier. Dedesubt avea resorturi elastice, care să amortizeze loviturile la aterizare. Greutatea ei, împreună cu aceea a plasei, nu depăşea două sute optzeci de livre. În afară de aceasta, doctorul mai pusese să i se construiască patru chesoane din tablă groasă de două linii[26], care erau legate între ele prin țevi prevăzute cu robinete. Mai adăugă şi o serpentină cu un diametru cam de douăzeci şi patru de linii, care se termina prin două brațe de lungime neegală, primul măsurând douăzeci şi cinci de picioare, iar celălalt numai cincisprezece picioare.

Chesoanele erau dispuse în nacelă în aşa fel încât să ocupe cât mai puțin spațiu. Serpentina, care trebuia să fie adaptată mai târziu, fu împachetată separat, împreună cu o pilă electrică Bunsen, foarte puternică.

Aparatul fusese atât de ingenios combinat încât, împreună cu cele douăzeci şi cinci de galoane[27] de apă aflate într-un rezervor special, nu cântărea mai mult de şapte sute de livre.

Instrumentele destinate călătoriei constau din două

[26] Linie - măsură veche franceză, egală cu 2,25 milimetri.
[27] Un galon - 4,5 litri.

barometre, două termometre, două busole, un sextant[28], două cronometre şi o lunetă, cu care să se cerceteze obiectivele îndepărtate, aflate în afara drumului urmat de balon şi la care deci nu se putea ajunge. Observatorul din Greenwich se pusese la dispoziția expediției, cu toate că doctorul nu-şi propusese să facă experiențe de fizică. El voia numai să-şi fixeze direcția în care avea să plutească şi să determine poziția râurilor, munților şi a oraşelor principale.

Îşi mai pregătise trei ancore de fier care rezistaseră la proba de încercare, precum şi o scară de mătase, uşoară şi rezistentă, lungă de vreo cincizeci de picioare. Calculase de asemenea greutatea exactă a proviziilor, ce constau din ceai, cafea, biscuiți, carne conservată şi un preparat din carne uscată care, într-un volum mic, cuprindea un număr mare de substanțe hrănitoare. În afară de o suficientă cantitate de rachiu, mai pregătise şi două rezervoare cu apă, cuprinzând fiecare douăzeci şi două de galoane.

Alimentele trebuiau să fie consumate după o anumită regulă, încât greutatea ridicată de aerostat să se micşoreze treptat, echilibrul unui balon în atmosferă fiind foarte sensibil. Pierderea unei greutăți, oricât de neînsemnate, poate să cauzeze o deplasare demnă de luat în seamă.

Doctorul nu uitase nici cortul care trebuia să acopere o parte din nacelă, nici păturile care alcătuiau singurul aşternut pentru călătorie, nici puştile vânătorului, cu proviziile de puşcă şi gloanțe.

Iată rezultatele diferitelor sale calcule cu privire la încărcătura aerostatului:

---

[28] Sextant - instrument cu care se măsoară înălțimea unghiulară a astrelor deasupra orizontului, folosit în navigație spre a se determina, pe baza unor calcule perfecte, poziția unei nave

Fergusson	135	livre
Kennedy	153	„
Joe	120	„
Greutatea primului balon	650	„
Greutatea balonului al doilea	510	„
Nacela şi plasa	280	„
Ancore şi instrumente Puşti şi pături Cort, diverse materiale	190	„
Carne şi preparate de carne uscată Biscuiţi, ceai Cafea, rachiu	386	„
Apă	400	„
Aparate	700	„
Greutatea hidrogenului .	276	„
Lest pentru menţinerea echilibrului	200	„
Total	4.000	livre

Aceasta era socoteala celor patru mii de livre pe care doctorul îşi propunea să le ridice în aer. Pentru menținerea echilibrului nu lua cu sine decât un lest de două sute de livre. „Numai pentru cazurile neprevăzute”, spunea el, căci, datorită aparatului său, spera să nu-l întrebuințeze.

Capitolul VIII

Aerele lui Joe. Comandantul lui Resolute. Arsenalul lui Kennedy. Ultimele pregătiri. Masa de adio. Plecarea din 21 februarie. Şedințele ştiințilice ale doctorului Duveyrier Livingstone. Amănuntele călătoriei aeriene. Kennedy redus la tăcere

Pe la 10 februarie, pregătirile se apropiau de sfârşit; aerostatele, unul închis în celălalt, erau cu totul terminate. Fuseseră amândouă supuse unei puternice presiuni de aer; încercarea dovedi rezistența lor şi în acelaşi timp grija cu care fuseseră construite.

Joe nu mai putea de bucurie. Alerga întruna din Greek street la atelierele domnilor Mittchell, totdeauna ocupat, dar vesel, mândru că va participa la această călătorie şi dând cu plăcere amănunte celor care nu-l întrebau despre ea. Cred chiar că vrednicul băiat câştigase câteva jumătăți de coroană cu prezentarea aerostatului, cu explicarea ideilor şi planurilor doctorului, sau îngăduind unora să-l zărească pe acesta printr-o fereastră întredeschisă, ori anunțându-i când ieşea de acasă ca să-l poată vedea pe stradă.

Faptul nu trebuie să ne supere, deoarece avea oarecare drepturi să speculeze admirația şi curiozitatea contemporanilor săi.

La 16 februarie *Resolute* îşi arunca ancora în fața Greenwich-ului. Era un vas cu elice, de opt sute de tone, cu bune calități de plutire şi care fusese însărcinat să aprovizioneze ultima expediție în regiunile polare a lui sir James Ross. Comandantul Pennet era mai mult un savant decât un militar, ceea ce nu-l împiedica însă să aibă la bord patru tunuri grele de marină. Ce-i drept, acestea nu făcuseră niciodată vreun rău cuiva, servind doar la producerea celor mai paşnice bubuituri din lume.

Cala vasului fusese pregătită pentru încărcarea aerostatului, care fu aşezat înăuntru cu multă băgare de seamă, în ziua de 18 februarie. Îl adăpostiră în fundul calei, spre a-l feri de accidente. Nacela şi accesoriile ei, ancorele, frânghiile, proviziile de alimente, rezervoarele de apă ce trebuiau umplute la sosire, în sfârşit, totul fu încărcat aşa cum trebuia, sub supravegherea lui

Fergusson.

Se mai îmbarcară zece tone de acid sulfuric şi zece tone de fier vechi pentru producerea hidrogenului. Cantitatea era mai mare decât se cuvenea, pentru a face faţă eventualelor pierderi.

Instalaţia care producea gazul, compusă din vreo treizeci de butoiaşe, fu pusă cu multă grijă în fundul calei.

Pregătirile se terminară în seara zilei de 18 februarie. Două cabine confortabile aşteptau pe doctor şi pe prietenul său Kennedy. Acesta din urmă, jurându-se întruna că nu va pleca, sosi la bord cu un adevărat arsenal de vânătoare: două puşti excelente cu câte două ţevi şi o carabină dintre cele mai bune de la fabrica Purdey Moore şi Dickson din Edinburgh. Cu o asemenea armă, vânătorul putea trimite cu uşurinţă de la două mii de paşi un glonte în ochiul unei capre sălbatice. Pentru împrejurări neprevăzute mai luase cu el şi două revolvere Colt, care trăgeau şase gloanţe unul după altul. Cutia cu praf de puşcă, sacul cu cartuşe, alicele şi gloanţele, în cantităţi îndestulătoare, nu depăşeau greutatea hotărâtă de doctor.

Cei trei călători se instalară la bordul vasului în ziua de 19 februarie, primiţi cu onoruri de către căpitan şi ofiţeri. Doctorul păstra mereu o atitudine rezervată, preocupat numai şi numai de expediţia sa. Dick încerca să-şi ascundă emoţia, pe când Joe sărea în sus de bucurie, glumind şi râzând necontenit. El deveni imediat mucalitul echipajului, în mijlocul căruia i se păstrase un loc.

În ziua de 20 februarie, Societatea regală de geografie dădu un mare banchet de adio în onoarea doctorului Fergusson şi a lui Kennedy. Comandantul Pennet şi ofiţerii săi luară de asemeni parte la acest ospăţ însufleţit, care prilejui nenumărate toasturi măgulitoare. Se închină atât de mult în sănătatea comesenilor, încât

ai fi zis că fiecare va avea asigurată o existență de centenar. Sir Francis M… prezida, cu o emoție reținută şi plină de demnitate.

Spre surprinderea sa, Dick Kennedy avu în mare măsură parte de aceste felicitări. După ce se bău pentru îndrăznețul Fergusson, gloria Angliei, trebui să se bea şi pentru „nu mai puțin curajosul Kennedy, cutezătorul său tovarăş”, Dick se înroşi ca focul, ceea ce fu luat drept modestie, şi aplauzele se dublară făcându-l pe Dick să roşească şi mai mult. În timpul desertului sosi un mesaj din partea reginei care îi saluta pe cei doi călători şi le ura succes în încercarea lor. Acest fapt îi obligă la noi toasturi în cinstea „preagrațioasei sale maiestăți.”

Comesenii se împrăştiară la miezul nopții, după ce se despărțiră într-un chip mişcător, strângându-şi mâinile cu căldură.

Bărcile vasului *Resolute* aşteptau la podul Westminster. Comandantul luă loc într-una din ele, însoțit de pasagerii şi ofițerii săi, şi curentul Tamisei îi duse repede spre Greenwich.

La ora unu, pe bord dormeau toți.

A doua zi, 21 februarie, la ora trei dimineața, cuptoarele duduiau. La ora cinci, *Resolute* ridică ancora şi, împinsă de elice, se îndreptă cu viteză spre gurile Tamisei.

Nu mai e nevoie să spunem că toate convorbirile de pe bord se refereau numai şi numai la expediția doctorului Fergusson. Fie că-l vedeai, fie că-l auzeai, doctorul îți inspira o încredere atât de mare, încât foarte curând nimeni, în afară de scoțian, nu se mai îndoia de succesul călătoriei.

În timpul drumului, în orele libere, doctorul ținea corpului ofițeresc un adevărat curs de geografie. Tinerii ofițeri se interesau amănunțit de descoperirile făcute în Africa în ultimii patruzeci de ani. Fergusson le povesti despre explorările lui Barth, Burton, Speke, Grant, le

zugrăvi ținutul asaltat acum din toate părțile de investigațiile științifice.

În nord, tânărul Duveyrier explora Sahara şi aducea la Paris pe şefii tuaregi. Se pregăteau, datorită sugestiei guvernului francez, două expediții care, coborând din nord şi îndreptându-se spre apus, trebuiau să se încrucişeze. La sud, neobositul Livingstone înainta mereu spre Ecuator şi, din martie 1862, pătrundea, în tovărăşia lui Mackensie, în susul râului Rovoonia. Cu siguranță că secolul al XIX-lea n-avea să treacă fără ca Africa să-şi fi dezvăluit tainele, ascunse de şase mii de ani.

Interesul auditorilor crescu şi mai mult când doctorul le povesti amănuntele pregătirilor sale de călătorie. Voiră să-i verifice calculele şi el luă bucuros parte la discuție.

Mai toți se mirau de cantitatea relativ mică de alimente pe care şi-o luase şeful expediției. Într-o zi, unul din ofițeri îi ceru doctorului lămuriri în această privință.

— Vă surprinde? întrebă Fergusson.

— Fără îndoială.

— Dar ce durată presupuneți că va avea călătoria mea? Luni întregi? E o mare greşeală. Dacă s-ar prelungi, am fi pierduți; nu ne-am mai întoarce niciodată. Trebuie să ştiți că nu sunt mai mult de trei mii cinci sute, să spunem patru mii de mile de la Zanzibar până la coasta Senegalului. Or, străbătând câte două sute patruzeci de mile în douăsprezece ore, ceea ce nu este nici măcar viteza trenurilor noastre, ne-ar ajunge şapte zile ca să traversăm Africa.

— Dar atunci n-ați puteai vedea nimic, n-ați face nici observații geografice, nici cerceta ținutul cu de-amănuntul.

— Dar, răspunse doctorul, dacă-mi stăpânesc balonul, dacă mă urc şi cobor după voință, mă voi putea opri oricând şi oriunde mi se va părea potrivit, mai ales când voi fi amenințat să fiu târât, de curenți prea violenți.

— Şi desigur că-i veți întâlni, spuse comandantul Pennet. Unele uragane fac mai mult de două sute patruzeci de mile pe oră.

— Vedeți? replică doctorul. Cu o asemenea viteză s-ar putea traversa Africa în douăsprezece ore. În zori am pleca de la Zanzibar, iar seara am merge la culcare la Saint-Louis.

— Dar, întrebă un ofițer, poate înainta un balon cu o asemenea viteză?

— Asta s-a mai văzut, răspunse Fergusson.

— Şi a rezistat?

— Perfect. Era pe vremea încoronării lui Napoleon, în 1804. Aeronautul Garnerin lansă din Paris, la ora unsprezece seara, un balon care purta următoarea inscripție în litere de aur: „Paris, 25 Brumar, anul XIII, încoronarea împăratului de către S.S. Pius VII". A doua zi dimineața, la ora cinci, locuitorii Romei vedeau planând balonul pe deasupra Vaticanului, străbătând câmpia romană şi căzând în lacul Bracciano. Aşa că, domnilor, un balon poate rezista unor asemenea viteze.

— Un balon, da, dar un om? îndrăzni să spună Kennedy.

— Desigur că şi un om! Căci un balon este totdeauna nemişcat în raport cu aerul care-l înconjoară, nu el merge, ci masa de aer. Dacă ai aprinde o lumânare în nacelă, flacăra ei n-ar pâlpâi. Un aeronaut, care s-ar fi ridicat cu balonul lui Garnerin, n-ar fi avut de suferit în niciun caz de pe urma acestei viteze. De altfel, eu nu țin să experimentez o asemenea viteză şi dacă mă voi putea agăța în timpul nopții de vreun arbore sau de vreun accident al terenului, o voi face fără îndoială. Tocmai de aceea luăm cu noi provizii pentru două luni şi, pe deasupra, nimic nu-l va putea împiedica pe îndemânaticul nostru vânător să ne aducă vânat din abundență, atunci când vom coborî.

— Ah, domnule Kennedy, ce minunate isprăvi o să

faceți acolo! spuse un tânăr elev de marină, privindu-l cu invidie pe scoțian.

— Fără să mai ținem seamă, urmă altul, că plăcerea va fi dublată de o mare glorie.

— Domnilor, răspunse vânătorul… sunt foarte măgulit… de complimentele dumneavoastră… dar nu am pentru ce să le primesc…

— Cum? se auzi din toate părțile. Ai de gând să nu pleci?

— Nu voi pleca.

— Nu-l vei însoți pe doctorul Fergusson?

— Nu numai că nu-l voi însoți, dar nu mă găsesc aci decât pentru a-l opri în ultimul moment.

Toate privirile se îndreptară spre doctor.

— Nu-l luați în seamă, răspunse acesta liniştit. E o problemă pe care nu trebuie s-o discutați cu el. De fapt, el ştie foarte bine că va merge.

— Pe sfântul Patrick! strigă Kennedy. Iau ca martor…

— Nu mai lua pe nimeni ca martor, prietene Dick. Eşti măsurat şi cântărit, şi tu şi praful tău de puşcă, şi puştile şi gloanțele, aşa că să nu mai vorbim despre asta.

Şi într-adevăr, din ziua aceea până la sosirea lor la Zanzibar, Dick nu mai deschise gura, nu mai vorbi nici despre călătorie, nici despre altceva. Pur şi simplu, tăcu.

Capitolul IX

Ocolul Capului Bunei Speranțe. Puntea din față. Cursuri de cosmografie predate de profesorul Joe. Despre dirijarea baloanelor. Despre cercetarea curenților atmosferici. Evrica!

Resolute luneca repede spre Capul Bunei Speranțe.

Timpul se menținea frumos, cu toate că marea devenise mai agitată.

La 30 martie, după douăzeci şi şapte de zile de la plecarea din Londra, muntele Table se profila la orizont; oraşul Cap, aşezat la poalele unui amfiteatru de coline, putu fi zărit cu lunetele marine, şi curând *Resolute* aruncă ancora în port. Dar comandantul nu poposi acolo decât pentru a lua cărbuni; treaba dură o zi. A doua zi, vasul mergea spre sud, pentru a ocoli capul meridional al Africii şi a intra în canalul Mozambic.

Joe nu era la prima sa călătorie pe mare. Nu trecu mult şi se simți pe bord ca la el acasă. Toată lumea îl iubea pentru sinceritatea şi buna sa dispoziție. O mare parte din celebritatea doctorului se răsfrângea şi asupra lui.

Oamenii din echipaj îl ascultau ca pe un oracol, şi la urma urmei nu se înşela nici el mai mult ca oricare alt oracol.

În timp ce Fergusson îşi continua expunerea în cercul ofițerilor, Joe trona pe puntea din față a vasului şi făcea istorie în felul său, după un procedeu întrebuințat de altfel de cei mai mari istorici ai timpurilor.

Se discuta, bineînțeles, despre călătorii aeriene. Joe întâmpina greutăți în a convinge spiritele îndărătnice să accepte o asemenea experiență, dar odată acceptată, imaginația marinarilor, stimulată de născocirile lui Joe, nu mai cunoştea margini.

Strălucitul povestitor îşi convinsese auditoriul că după această călătorie vor mai face altele. Călătoria de acum nu era decât începutul unei lungi serii de acțiuni supraomeneşti.

— Vedeți voi, dragii mei, după ce ai gustat acest fel de călătorie nu te mai poți lipsi de ea, iar la viitoarea noastră expediție, în loc să mergem orizontal, vom merge drept în sus, urcând fără încetare.

— Ei drăcie! Până-n Lună? făcu unul dintre ascultători, uimit.

Joe stă de vorbă cu marinarii

— Până-n Lună!? ripostă Joe. Nu, pe legea mea, aşa ceva e prea obişnuit! Toată lumea poate ajunge în Lună. De altfel, acolo nu este apă şi trebuie să iei cu tine provizii enorme, iar dacă ţii să respiri, trebuie să iei chiar şi aer în sticluţe.

— Ei! Dar dacă găseşti acolo rachiu? întrebă un marinar, mare iubitor de băutură.

— Să lăsăm asta, băiete. Nu-i vorba de Lună; ne vom plimba printre stelele acelea frumoase, pe planetele acelea încântătoare, despre care mi-a vorbit de atâtea ori doctorul Fergusson. Aşa că vom începe prin a vizita Saturnul...

— Acela care are un inel? întrebă un subofiţer de administraţie.

— Da, un inel de căsătorie. Numai că nu se ştie ce s-a făcut cu nevastă-sa!

— Cum, o să mergeţi chiar aşa de sus? glăsui un elev marinar, înmărmurit. Atunci doctorul tău este dracul în persoană!

— Dracul? E prea bun ca să fie drac.

— Dar după Saturn? întrebă unul dintre ascultătorii cei mai nerăbdători.

— După Saturn? Vom vizita Jupiter, un ţinut ciudat, ştiţi, unde zilele au numai nouă ore şi jumătate – e bine acolo pentru leneşi – şi unde un an durează cât doisprezece ani, ceea ce este avantajos pentru cei care nu mai au de trăit decât şase luni; li se mai prelungeşte viaţa!

— Doisprezece ani? stărui elevul de marină.

— Da, micuţule, aşa că dacă te-ai fi născut acolo, maică-ta te-ar fi alăptat şi astăzi, iar bătrânul de colo, care merge pe-al cincizecilea an, ar fi un copilaş de patru ani şi jumătate.

— De necrezut! exclamă elevul de marină.

— Este adevărul adevărat! făcu Joe cu convingere. Dar ce vreţi? Când continui să lâncezeşti în lumea asta, nu

înveţi nimic, rămâi neştiutor ca un porc de mare. Veniţi puţin în Jupiter şi o să vedeţi! Dar trebuie să te ţii bine acolo, căci Jupiter are sateliţi nu prea comozi.

Oamenii râdeau, dar îl credeau numai pe jumătate. Le vorbea despre Neptun, unde marinarii sunt bine primiţi şi de Marte, unde militarii ocupă un loc de frunte, ceea ce până la urmă devine plictisitor. Cât despre Mercur, nesuferită lume trăieşte acolo! Numai hoţi şi negustori, care se aseamănă atât de bine între ei, încât e greu să-i deosebeşti pe unii de ceilalţi. Şi, în sfârşit, le zugrăvi un tablou al lui Venus, cu adevărat încântător.

— Iar când ne vom întoarce din expediţie, spuse binevoitorul povestitor, vom fi decoraţi cu Crucea Sudului, care străluceşte sus la cheutoarea lui Dumnezeu.

— Şi-o vei câştiga pe bună dreptate! spuseră marinarii.

Aşa treceau, în convorbiri vesele, serile lungi pe puntea din faţă, în vreme ce expunerile instructive ale doctorului îşi urmau cursul. Se vorbea într-o zi despre dirijarea babanelor şi Fergusson fu rugat să-şi spună părerea în această privinţă.

— Nu cred, spunea el, că s-ar putea ajunge să se conducă baloanele. Cunosc toate sistemele încercate sau propuse; niciunul n-a izbutit, niciunul nu poate fi pus în practică. E de la sine înţeles că am fost obligat să mă ocup de această chestiune care are atâta importanţă pentru mine, dar n-am putut-o rezolva cu mijloacele puse la îndemână de mecanica actuală. Ar trebui să se descopere un motor cu o putere nemaipomenită, atât de uşor cât nu vă puteţi închipui, şi încă nici atunci nu ar putea învinge unii curenţi mai repezi. De altfel, până acum s-a încercat să se dirijeze mai curând nacela decât balonul, ceea ce e o greşeală.

— Totuşi, i se răspunse, este o mare asemănare între un aerostat şi o corabie care poate fi dirijată după voinţă.

— Ba nu! răspunse Fergusson. Se aseamănă foarte

puțin, sau deloc. Aerul este mult mai puțin dens decât apa în care corabia nu se scufundă decât în parte, în vreme ce aerostatul pluteşte cu totul în atmosferă şi rămâne nemişcat față de mediul înconjurător.

— Credeți atunci că ştiința aerostaticii şi-a spus ultimul cuvânt?

— Nici pomeneală! Trebuie căutat altceva. De pildă, dacă un balon nu poate fi dirijat, măcar să fie menținut în curenții atmosferici prielnici. Pe măsură ce urci, ei devin mai uniformi şi au o direcție statornică; nu mai sunt tulburați de văile şi de munții care brăzdează suprafața globului. Ştiți doar că aceasta e cauza principală a schimbării vânturilor şi a inegalității forței lor. Or, după determinarea acestor cauze, balonul nu va avea decât să se plaseze în zona curenților care-i convin.

— Dar atunci, reluă comandantul Pennet, ca să te menții în zona acestor curenți va trebui să urci sau să cobori întruna; iată adevărata greutate, scumpul meu doctor!

— Şi de ce, scumpul meu comandant?

— Să ne înțelegem: socotesc că asta ar fi o greutate şi o piedică pentru călătoriile de lungă durată, dar nu pentru simple plimbări aeriene.

— Şi motivul, vă rog?

— Pentru că nu urci decât cu condiția să arunci lestul, nu cobori decât pierzând gazul. Cu aceste manevre îți epuizezi repede proviziile de gaz şi încărcătura.

— Scumpul meu Pennet, aici e toată problema. Asta-i singura greutate pe care ştiința trebuie să caute s-o învingă. Nu-i vorba de a dirija baloanele, ci de a le face să coboare fără să dea drumul la gazul care reprezintă puterea, sângele şi sufletul lor, dacă se poate spune astfel.

— Ai dreptate, dragă doctore, dar problema n-a fost încă dezlegată: mijlocul nu a fost încă găsit până acum.

— Iartă-mă, dar a fost găsit.

— De cine?
— De mine.
— De dumneata?
— E de la sine înțeles că altminteri n-aş fi riscat traversarea Africii în balon. După douăzeci şi patru de ore, n-aş mai fi avut niciun pic de hidrogen!...
— Dar nu ai pomenit nimic despre asta în Anglia!
— Nu. Nu țineam să stârnesc o discuție publică. Nu mi-ar fi fost de niciun folos. Am făcut în taină experiențe pregătitoare şi am fost mulțumit, aşa că nu aveam nevoie să aflu mai mult.
— Ei bine, dragul meu Fergusson, te putem întreba care-ți este taina?
— Iat-o, domnilor! Sistemul meu e foarte simplu... Atenția auditoriului era cât se poate de încordată. Doctorul îşi expuse invenția în felul următor:

Capitolul X

Încercări anterioare. Cele cinci chesoane ale doctorului. Arzătorul cu hidrogen şi oxigen. Caloriferul. Sistemul de manevrare. Succes sigur.

„S-a încercat adeseori, domnilor, urcarea sau coborârea după voință, fără să se piardă balastul sau gazul unui balon. Un francez care se ocupă cu aeronautica, domnul Meunier, a vrut să realizeze aceasta comprimând gazul într-un recipient interior. Un belgian, domnul doctor van Hecke, a încercat să obțină, cu ajutorul unor aripi şi al unor lopățele, o forță verticală, care însă a fost neîndestulătoare în majoritatea cazurilor. Rezultatele practice obținute prin aceste diferite mijloace nu sunt demne de luat în seamă.

M-am hotărât să atac problema fără ocol. Mai întâi am înlăturat cu totul lestul, rămânând să-l întrebuințez numai în caz de forță majoră, cum ar fi de pildă defectarea aparatului meu, sau nevoia de a mă ridica într-o clipă, ca să mă feresc de vreun obstacol neprevăzut.

Sistemul meu de urcare şi coborâre constă numai în dilatarea sau contractarea gazului închis în interiorul aerostatului, prin modificarea temperaturii lui. Iată cum ajung la acest rezultat:

Ați văzut îmbarcându-se, odată cu nacela, mai multe vase a căror întrebuințare vă este necunoscută. Sunt cinci vase. Primul poate cuprinde aproximativ douăzeci şi cinci de galoane de apă, la care, pentru a fi mai bună conducătoare de electricitate, adaug câteva picături de acid sulfuric. Această apă poate fi descompusă cu ajutorul unei puternice pile Bunsen. Apa, după cum ştiți, se compune din două părți hidrogen şi o parte oxigen.

Acesta din urmă, sub acțiunea curentului electric, se adună la polul pozitiv al pilei, de unde trece în al doilea vas. Al treilea vas, aşezat deasupra acestuia şi având o capacitate dublă, primeşte hidrogenul, care se adună la polul negativ.

Două robinete, unul cu un debit dublu fața de celălalt, fac să comunice aceste din urmă două vase cu al patrulea, care se numeşte vasul de amestec. Aci se amestecă cele două gaze provenite din descompunerea apei. Capacitatea acestui vas este de patruzeci şi unu de picioare cubi[29]. În partea lui superioară se află o țeava de platină, prevăzută cu un robinet.

Cred c-ați înțeles, domnilor: aparatul pe care vi-l descriu este pur şi simplu un arzător de oxigen şi hidrogen, a cărui căldură o întrece pe aceea a

[29] Un metru şi cincizeci centimetri cubi.

cuptoarelor obişnuite.

Odată lămuriţi asupra acestei prime părţi, trec la a doua parte a aparatului:

Dedesubtul balonului meu, care este închis ermetic, ies două ţevi, la mică depărtare una de alta. Una atinge straturile superioare ale gazului, pe când cealaltă, mai scurtă, porneşte din mijlocul celor inferioare. Aceste ţevi sunt prevăzute din loc în loc cu articulaţii puternice de cauciuc, care le îngăduie să se adapteze oscilaţiilor aerostatului.

Amândouă coboară până în nacelă, unde intră într-un vas de fier, de formă cilindrică, numit vas de încălzire. Acest vas este închis la cele două capete cu capace puternice, făcute din acelaşi metal.

Ţeava care porneşte din partea inferioară a balonului pătrunde în vasul de încălzire prin capacul de jos şi ia forma unei serpentine care, ridicându-se întocmai ca ghiventurile unui şurub, ajunge aproape până sus. Înainte de a ieşi de aici, străbate fundul unei piese conice cu baza concavă, ca o jumătate de sferă, cu gura îndreptată în jos. Ieşind din vasul de încălzire, ţeava merge, după cum v-am spus, până în straturile superioare ale balonului.

Piesa concavă de care vorbeam este de platină, ca să nu se topească sub acţiunea arzătorului, căci robinetul acestuia este aşezat pe fundul vasului de fier, la mijlocul serpentinei, şi flacăra poate atinge uşor bolta piesei concave.

Dumneavoastră ştiţi, domnilor, ce este un calorifer din acelea destinate să încălzească apartamentele şi ştiţi cum funcţionează. Aerul este împins în nişte conducte care străbat un cuptor, şi astfel ajunge în apartament cu o temperatură mai ridicată. Or, ceea ce v-am descris eu, nu este, la drept vorbind, decât un calorifer[30].

---

[30] Aici e vorba, desigur, nu de un calorifer în accepţiunea actuală a cuvântului, ci de un sistem de încălzire prin aer condiţionat.

Într-adevăr, ce se va întâmpla? Odată arzătorul aprins, hidrogenul din serpentină se încălzeşte şi urcă repede pe țeava care-l duce în partea superioară a aerostatului. La baza serpentinei făcându-se vid, gazul din partea inferioară a balonului este atras în vasul de încălzire, de unde va căuta să se ducă în sus; se stabileşte astfel, în țevi şi în serpentină, un foarte puternic curent de gaz, care iese din balon şi se întoarce necontenit, încălzindu-se fără încetare.

Or, gazele îşi măresc de patru sute optzeci de ori volumul la fiecare grad de căldură. Aşa că, ridicând temperatura cu 18°[31], hidrogenul din aerostat se va dilata cu 18x480, sau cu o mie şase sute paisprezece picioare cubi[32] şi va deplasa deci o mie şase sute paisprezece picioare cubi de aer mai mult, ceea ce-i va mări forța de ascensiune cu o sută şaizeci de livre, corespunzătoare aruncării unei cantități egale de încărcătură. Dacă măresc temperatura cu 180°[33], gazul se dilată cu 180x480; în cazul acesta, va deplasa şaisprezece mii şapte sute patruzeci de picioare cubi mai mult şi forța sa ascendentă va creşte cu o mie şase sute de livre.

Înțelegeți, domnilor, că pot să obțin uşor diferențe de echilibru considerabile. Volumul aerostatului a fost calculat în aşa fel încât, atunci când e umplut pe jumătate, deplasează o cantitate de aer absolut egală cu greutatea învelişului, gazului şi a nacelei încărcate cu călători şi cu toate accesoriile. Când este umplut până la acest punct, stă în aer, în echilibru; nici nu urcă, nici nu coboară.

Ca să urc, ridic gazul la o temperatură superioară, cu ajutorul arzătorului meu; prin acest exces de căldură se

[31] 18° Fahrenheit - 10° Celsius. Gazele îşi măresc de 1/267 ori volumul la un grad Celsius.
[32] Circa şaizeci şi doi metri cubi.
[33] 100° Celsius.

obține o presiune mai mare, care umflă mai mult balonul şi acesta urcă în măsura în care fac să se dilate hidrogenul.

Coborârea se face, bineînțeles, moderând flacăra arzătorului şi lăsând temperatura să scadă. Aşa că urcarea va fi, în general, mult mai rapidă decât coborârea. Ceea ce este de altminteri foarte avantajos, deoarece n-am niciodată interesul să cobor repede, ci, dimpotrivă, tocmai printr-o urcare foarte rapidă, să pot evita obstacolele. Pericolele sunt jos, nu sus.

De altfel, după cum v-am spus, am o anumită cantitate de balast, care-mi îngăduie să mă urc şi mai repede, dacă e necesar. Supapa, aşezată în partea superioară a balonului, nu mai are alt rol decât acela al unei supape de siguranță. Balonul îşi păstrează mereu aceeaşi încărcătură de hidrogen. Schimbările de temperatură, pe care le provoc în masa de gaz închis, au numai scopul de a face să urc sau să cobor.

Acum, domnilor, ca amănunt practic, mai adaug următoarele: arderea hidrogenului şi a oxigenului în vasul de încălzire produce vapori de apă. Aşa că am înzestrat acest vas, la partea lui superioară, cu un tub de degajare, prevăzut cu o supapă, care se deschide la o presiune de cel puțin două atmosfere; prin urmare, de îndată ce a atins această presiune, aburul iese afară de la sine.

Iată acum cifre exacte:

Douăzeci şi cinci de galoane de apă descompuse în elementele componente dau două sute de livre de oxigen şi douăzeci şi cinci de livre de hidrogen. Aceasta înseamnă, la presiunea atmosferică, o mie opt sute nouăzeci de picioare cubi[34] din primul şi trei mii şapte sute optzeci de picioare cubi[35] din cel de al doilea, în total

[34] Şaptezeci de metri cubi de oxigen. (Nota în textul francez)

[35] O sută patruzeci de metri cubi de hidrogen. (Nota în textul francez)

cinci mii şase sute şaptezeci de picioare cubi[36] de amestec.

Or, robinetul arzătorului meu, deschis complet, dă drumul la douăzeci şi şapte de picioare cubi[37] pe oră, producând o flacără de cel puțin şase ori mai puternică decât o lampă de iluminat din cele mai mari.

Pentru a menține la o înălțime potrivită, nu voi arde în medie mai mult de nouă picioare cubi[38] pe oră. Cele douăzeci şi cinci de galoane de apă ale mele reprezintă, deci, şase sute treizeci de ore de navigație aeriană, sau ceva mai mult de douăzeci şi şapte de zile.

Dar deoarece pot coborî când vreau şi-mi pot reînnoi provizia de apă pe drum, călătoria mea poate dura oricât. Asta este taina, domnilor. Este simplă şi, ca orice lucru simplu, nu se poate să nu reuşească. Dilatarea gazului şi contractarea gazului din aerostat iată sistemul meu, care nu are nevoie nici de aripi supărătoare, nici de vreun motor. Un calorifer cu care să realizez schimbările de temperatură şi un arzător pentru a-l încălzi – nu este nici incomod, nici greu. Prin urmare, cred că am întrunit toate condițiile serioase pentru a izbândi."

Cu aceste cuvinte, doctorul Fergosson îşi încheie lămuririle şi fu apludat cu căldură de toată lumea. Nu i se putea face nicio obiecție; totul fusese prevăzut şi rezolvat.

— Totuşi, spuse comandantul, încercarea e primejdioasă.

— Ce însemnătate are asta, răspunse doctorul, simplu, din moment ce se poate pune în practică?

---

[36] Două sute zece metri cubi. (Nota în textul francez)
[37] Un metru cub. (Nota în textul francez)
[38] O treime de metru cub. (Nota în textul francez)

Capitolul XI

Sosirea la Zanzibar. Consulul englez. Locuitorii nu văd cu ochi buni călătoria cu aerostatul. Făcătorii de ploaie. Umflarea balonului. Plecarea din 18 aprilie. Ultimul adio. Victoria.

Un vânt mereu prielnic grăbise mersul vasului *Resolute* spre locul de destinație. Navigația în canalul Mozambicului fu neobişnuit de liniştită. Traversarea maritimă prevestea şi o bună traversare aeriană. Cu toții aşteptau nerăbdători clipa sosirii şi voiau să dea o mână de ajutor la ultima revizuire a pregătirilor doctorului Fergusson. În sfârşit, vasul se apropie de localitatea Zanzibar, situată pe insula cu acelaşi nume, şi în ziua de 15 aprilie, la ora unsprezece dimineața, aruncă ancora în port.

Insula Zanzibar, stăpânită de imamul[39] din Mascat, aliat al Franței şi al Angliei, este cu siguranță una din cele mai frumoase colonii. În port vin numeroase corăbii din ținuturile învecinate.

De coasta africană o desparte numai un canal, care în partea cea mai lată nu depăşeşte treizeci de mile.

Pe insulă se face un comerț intens, cu cauciuc, fildeş, dar mai ales cu „lemn de abanos”[40], deoarece Zanzibarul este un mare târg de sclavi. Traficul se întinde dealtminteri pe toată coasta orientală a Africii, până sub latitudinile Nilului. Domnul G. Lejean a văzut făcându-se aici comerț cu sclavi, chiar de către vase cu pavilion francez.

De îndată ce vasul *Resolute* aruncă ancora, consulul

---

[39] Imam - preot la mahomedani.

[40] Comerț cu „lemn de abanos” - expresie prin care se înțelegea comerțul cu sclavi negri.

englez al Zanzibarului veni pe bord să se pună la dispoziția doctorului, ale cărui proiecte le urmărise în ziarele europene timp de o lună de zile.

Până acum făcuse parte din tabăra cea mare a neîncrezătorilor.

— Mă îndoiam, spuse el, întinzându-i mâna lui Samuel Fergusson, acum însă nu mă mai îndoiesc.

Îşi puse locuința la dispoziția doctorului, a lui Dick Kennedy şi, bineînțeles, a bravului Joe.

Prin bunăvoința lui, doctorul putu să citească diferite scrisori, pe care consulul le primise din partea căpitanului Speke. Acesta, împreună cu însoțitorii săi, suferise îngrozitor din cauza timpului rău şi a foamei, chiar înainte de a ajunge în ținutul Ugogo. Înaintau foarte greu şi nu credeau că vor mai putea trimite aşa de curând ştiri.

— Iată primejdii şi lipsuri pe care noi vom şti să le evităm, spuse doctorul.

Bagajele celor trei călători fură transportate în casa consulului, între timp se făceau pregătiri pentru debarcarea balonului pe plaja din Zanzibar. În apropierea catargului de semnalizare se afla un turn uriaş, care putea fi un adăpost sigur împotriva vântului de răsărit. Această construcție, semănând cu un butoi aşezat vertical, pe lângă care butia din Heidelberg ar fi părut un simplu butoiaş, era o fortificație, pe a cărei platformă vegheau beluci înarmați cu sulițe.

Dar iată că odată cu debarcarea aerostatului, consulul fu avertizat că populația insulei se va răzvrăti. Nimic nu-i mai primejdios decât o pasiune fanatică. Ştirea sosirii unui străin, care avea de gând să se ridice în aer, îi îndârji pe băştinaşi. Negrii, mult mai întărâtați decât arabii, văzură în acest proiect intenții duşmănoase religiei lor. Îşi închipuiau că se pregătea ceva împotriva Soarelui şi a Lunii, aştrii venerați de populația africană, astfel că se hotărâră să se opună expediției nelegiuite.

Consulul, pus în gardă, se sfătui cu doctorul Fergusson şi cu comandantul Pennet. Acesta nu voia să se lase intimidat de ameninţări, dar prietenul său îl potoli:

— Cu siguranţă că vom ieşi învingători; înşişi păzitorii imamului ne vor da la nevoie o mână de ajutor. Dar, dragul meu comandant, un accident poate avea loc pe neaşteptate; un atac prin surprindere ar putea pricinui balonului un rău de nereparat şi călătoria ar fi compromisă cu siguranţă; aşa că trebuie să lucrăm cu mare băgare de seamă.

— Dar ce e de făcut? Dacă debarcăm pe coasta Africii, vom întâmpina aceleaşi greutăţi! Ce-i de făcut?

— E foarte simplu, interveni consulul. Priviţi insulele acelea, de dincolo de port. Debarcaţi aerostatul pe una din ele, înconjuraţi-vă cu o gardă de marinari şi nu veţi mai avea niciun risc.

— Perfect! încuviinţă doctorul. Aşa vom fi la largul nostru, pentru a ne desăvârşi pregătirile.

Comandantul fu de acord cu acest sfat.

Resolute se apropie de insula Kumbeni. În cursul dimineţii de 16 aprilie, balonul fu pus în siguranţă, în mijlocul unei poieni înconjurate de pădure deasă.

Au înfipt în pământ doi stâlpi, înalţi de câte optzeci de picioare, la o distanţă potrivită unul în faţa celuilalt. Un sistem de macarale, fixate în partea de sus a stâlpilor, îngăduia ca aerostatul dezumflat să fie înălţat cu ajutorul unui cablu transversal. Balonul interior fiind prins de vârful celui exterior putea fi ridicat odată cu el. Ţevile pentru introducerea hidrogenului au fost fixate la orificiile de umflare, aflate la baza fiecărui balon.

În ziua de 17 fu pusă în stare de funcţiune instalaţia de produs gaze. Aceasta era formată din treizeci de butoaie, în care, prin amestecul fierului vechi şi al acidului sulfuric cu o mare cantitate de apă, lua naştere hidrogenul. Gazul obţinut astfel se aduna într-un

rezervor central încăpător, după ce în trecere era curățat, iar de acolo se ducea în cele două aerostate prin țevile respective. În felul acesta, în amândouă baloanele intra o cantitate de gaz perfect determinată.

Pentru această operație urma să se întrebuințeze o mie opt sute şaptezeci de galoane de acid sulfuric, şaisprezece mii cincizeci de livre de fier[41] şi nouă sute şaizeci şi şase de galoane de apă.

Operația începu în noaptea următoare, spre ora trei dimineața, şi dură aproape opt ore. A doua zi, aerostatul, acoperit de plasa sa, se legăna grațios deasupra nacelei, de marginile căreia atârnau o mulțime de saci plini cu pământ, cu scopul de a o ține pe sol. Aparatul de dilatare fu urcat cu mare grijă la locul lui, şi țevile care ieşeau din aerostat fură adaptate vasului cilindric.

Ancorele, frânghiile, instrumentele, pledurile de călătorie, cortul, alimentele, armele urmau să ia şi ele în nacelă locul ce le era destinat. Provizia de apă se aduse de la Zanzíbar. Cele două sute de livre de încărcătură fură repartizate în cincizeci de saci, aşezați pe fundul nacelei, dar la îndemâna călătorilor. Pregătirile se terminară pe la ora cinci seara. În jurul insulei vegheau neîncetat santinele, iar bărcile vasului *Resolute* brăzdau canalul.

Negrii continuau să-şi arate mânia prin strigăte, strâmbături şi sărituri. Vrăjitorii se agitau printre grupurile înfuriate, ațâțându-le; câțiva fanatici încercară să ajungă la insulă înot, dar fură îndepărtați cu uşurință.

Atunci începură cu farmece şi descântece. Făcătorii de ploaie, care pretindeau că puteau comanda norilor, chemară în ajutor uraganele şi torentele de grindină. Pentru aceasta, după ce culeseră frunze din toate soiurile de copaci, le puseră să fiarbă pe un foc potrivit;

[41] Mai mult de opt tone de fier.

apoi sacrificară un berbec, înfigându-i în inimă un ac lung. Dar, în ciuda ceremoniilor lor, cerul rămânea senin, astfel că se aleseră numai cu berbecul mort şi cu strâmbăturile lor zadarnice. Ca urmare, se dedară unor orgii furioase, îmbătându-se cu „tembo”, o băutură foarte tare, preparată din suc de cocos, şi cu o bere peste măsură de ameţitoare, numită „togwa”. Cântecele lor, nu prea melodioase, dar ritmice, continuara până noaptea târziu.

Un ultim ospăţ îi reuni pe călători spre ora şase seara, la masa comandantului şi a ofiţerilor. Kennedy, pe care nimeni nu-l mai întreba nimic, murmura cuvinte de neînţeles, fără să-l piardă din ochi pe doctorul Fergusson.

Ospăţul fu însă trist. Apropierea clipei supreme Ie inspira tuturora gânduri grele. Ce le rezerva soarta îndrăzneţilor călători? Se vor mai găsi ei vreodată în mijlocul prietenilor, vor mai reveni oare la căminul lor? Dacă vor rămâne fără mijloace de transport, ce se va întâmpla cu ei printre populaţiile sălbatice, în ţinuturile neexplorate sau în mijlocul imenselor pustietăţi? Aceste gânduri, ţinute departe până atunci, începură să le frământe imaginaţia, aţâţând-o peste măsură. Doctorul Fergusson, mereu calm, mereu nepăsător, vorbea ba de una, ba de alta. Dar degeaba încerca să risipească tristeţea molipsitoare a comesenilor, căci nu izbutea.

Deoarece se temeau de oarecare demonstraţii potrivnice, doctorul şi însoţitorii săi se culcară la bordul vasului *Resolute*.

La ora şase dimineaţa părăsiră cabinele şi se îndreptară spre insula Kumbeni.

Balonul se legăna uşor în adierea vântului de răsărit.

Sacii cu pământ fură înlocuiţi cu douăzeci de marinari, care apucară zdravăn de frânghii. Comandantul Pennet şi ofiţerii săi erau prezenţi la această plecare solemnă.

În clipa aceea, Kennedy se îndreptă cu paşi siguri spre

doctor, îi luă mâna şi-i spuse:

— Aşadar, Samuel, e sigur că pleci?

— Foarte sigur, dragul meu Dick.

— Recunoşti că am făcut tot ce-am putut ca să împiedic călătoria?

— Totul.

— Atunci conştiinţa mi-e împăcată din acest punct de vedere şi te însoţesc.

— Eram sigur! răspunse doctorul, a cărui faţă trăda o vie emoţie.

Clipa despărţirii sosi. Comandantul şi ofiţerii săi îmbrăţişară din toată inima pe curajoşii lor prieteni, inclusiv pe vrednicul Joe, care era mândru şi bucuros. Fiecare din cei de faţă voia să dea mâna cu doctorul Fergusson.

La ora nouă, cei trei tovarăşi de drum se suiră în nacelă; doctorul aprinse arzătorul şi potrivi flacăra în aşa fel ca să producă o căldură rapidă. Balonul, care-şi păstra pe pământ un echilibru desăvârşit, după câteva minute se ridică. Marinarii începură să fileze frânghiile care ţineau balonul şi acesta se înălţă cam la douăzeci de picioare deasupra pământului. Doctorul stătea în picioare, între cei doi tovarăşi ai săi.

— Prieteni, strigă el descoperindu-se, să dăm navei noastre aeriene un nume care să-i aducă noroc. S-o botezăm *Victoria.*

Un „ura” puternic răsună în mijlocul insulei, în clipa aceea, forţa de ascensiune a aerostatului crescu uimitor de mult.

Fergusson, Kennedy şi Joe adresară un ultim adio prietenilor lor.

— Daţi drumul! strigă doctorul.

Şi *Victoria* se ridică repede în aer, în timp ce tunurile grele de marină ale vasului *Resolute* bubuiau în cinstea ei.

Capitolul XII

Traversarea strâmtorii. Mrima. Părerile lui Dick şi propunerile lui Joe. Rețetă de cafea. Uzaranto. Nefericitul Maizan. Muntele Durhumi. Hărțile doctorului. O noapte pe un nopal

Aerul era limpede şi vântul sufla potrivit. *Victoria* urcă aproape perpendicular până la înălțimea de o mie cinci sute de picioare, indicată de coloana barometrică printr-o presiune de aproximativ cincizeci de milimetri.

La această înălțime, un curent mai puternic împinse balonul spre sud-vest. Un spectacol măreț se desfăşura înaintea ochilor celor trei călători!

Insula Zanzibar se vedea în întregime şi, datorită culorii ei mai închise, se distingea ca pe o vastă planisferă. Câmpurile luau înfățişarea unor mostre de țesături în diferite culori; pădurile şi crângurile apăreau ca nişte pete verzi. Locuitorii insulei parcă erau pitici.

Încetul cu încetul, uralele şi strigătele se stinseră în aer; numai bubuiturile tunurilor făceau să vibreze partea inferioară a aerostatului.

— Ce frumos e! strigă Joe, rupând primul liniştea ce domnea în nacelă.

Nu i se răspunse. Doctorul era ocupat cu observarea variațiilor barometrice şi luarea de note referitoare la diferite amănunte ale ascensiunii.

Kennedy nu se mai sătura privind vasta panoramă.

Razele fierbinți ale soarelui ajutau funcționarea încălzitorului, astfel că presiunea gazului crescu mai mult şi *Victoria* atinse repede înălțimea de două mii cinci sute de picioare. *Resolute* părea o simplă barcă, iar coasta de vest a Africii apărea ca un întins chenar de

spumă.

— Nu spuneți nimic? întrebă Joe.

— Privim, răspunse doctorul, îndreptându-şi luneta spre continent.

— Cât despre mine, eu simt nevoia să vorbesc.

— N-ai decât, Joe. Vorbeşte cât îți place.

Joe scoase un şir apreciabil de sunete onomatopeice. Exclamațiile sale nu mai conteneau.

În timpul traversării canalului, doctorul socoti nimerit să rămână la aceeaşi înălțime; putea observa coasta pe o întindere mult mai mare. Între timp îşi arunca regulat privirea pe termometrul şi barometrul atârnat în interiorul cortului întredeschis. Un al doilea barometru, aşezat în afară, trebuia să-i servească noaptea în orele de veghe.

După două ore, *Victoria*, împinsă de vânt cu o viteză de peste opt mile, se apropia de coastă. Doctorul se hotărî să micşoreze înălțimea. Reduse flacăra arzătorului şi îndată balonul coborî la trei sute de picioare.

Se găseau deasupra acelei părți de pe coasta orientală a Africii care poartă numele de Mrima. Şiruri de manglieni[42] îi apărau țărmurile; refluxul lăsa să li se zărească rădăcinile groase, roase de apele Oceanului Indian. Dunele, care formau o linie de-a lungul țărmului, se întindeau până la orizont. Spre nord-vest se ridica piscul muntelui Nguru.

Victoria trecu prin apropierea unei aşezări omeneşti, pe care doctorul o recunoscu după hartă ca fiind satul Kaole. Întreaga populație, adunată laolaltă, scotea urlete de furie şi de teamă. Dar zadarnic aruncară săgeți spre monstrul aerian care se legăna maiestuos în aer; acesta rămase neatins.

Vântul bătea acum spre sud, dar pe doctor nu-l mai nelinişti deloc direcția aceasta; ea îi îngăduia,

[42] Manglien - arbore răşinos şi aromatic, creşte mai ales în India.

dimpotrivă, să urmeze calea arătată de căpitanii Burton şi Speke.

În sfârşit, Kennedy deveni tot atât de vorbăreț ca şi Joe; schimbau între ei fraze admirative:

— Diligentele sunt un fleac! spuse unul.

— Vapoarele nu fac două parale adăugă celălalt.

— Căile ferate nu-s bune de nimic! ripostă Kennedy. Cu trenul traversezi țările fără să le vezi!

— Cu balonul se schimbă socoteala! reluă Joe. Nici nu simțim că mergem şi natura se osteneşte singură să se desfăşoare înaintea ochilor noştri!

— Ce spectacol! Ce minune! Ce extaz! Un vis într-un hamac!

— Ce-ar fi dacă am dejuna? întrebă Joe, căruia aerul îi făcuse poftă de mâncare.

— Asta-i o idee, băiete!

— Oh, pregătirea dejunului nu va lua mult timp! Biscuiți şi carne conservată.

— Şi cafea la discreție, adăugă doctorul. Îți dau voie să iei puțină căldură de la arzătorul meu; are mai multă decât îi trebuie, şi în felul acesta nu ne vom teme nici de incendiu.

— Ar fi îngrozitor! răspunse Kennedy. Parcă am avea deasupra noastră o cutie cu praf de puşcă.

— Nu-i chiar aşa, răspunse Fergusson. Dacă hidrogenul totuşi s-ar aprinde, s-ar consuma încetul cu încetul şi am coborî pe pământ, ceea ce e drept că nu ne-ar conveni; dar nu te teme, aerostatul nostru este închis ermetic.

— Atunci să mâncăm, spuse Kennedy.

— Poftiți, domnilor! glăsui Joe. Iar eu, ospătându-mă odată cu dumneavoastră, voi face în acelaşi timp o cafea, despre care îmi veți spune apoi cum v-a plăcut.

— Este adevărat, confirmă doctorul, că, printre alte mii de virtuți, Joe are un talent deosebit în pregătirea acestei delicioase băuturi. O face dintr-un amestec al cărui

secret n-a vrut să mi-l dezvăluie niciodată.

— Ei bine, domnule, deoarece suntem în plin aer, pot să vă încredințez rețeta mea. Este pur şi simplu un amestec din părți egale de moca, burbon şi rionunez.

Peste câteva clipe servi băutura în trei ceşti aburinde şi astfel încheiară un dejun substanțial, întregit de buna lor dispoziție.

Regiunea se deosebea printr-o mare fertilitate. Sub bolta de verdeață se vedeau cărări înguste şi întortocheate. Balonul trecea pe deasupra unor lanuri de porumb şi orz, în plină dezvoltare. Ici şi colo se vedeau câmpii imense de orez, plantele distingându-se limpede, cu tulpinile lor drepte şi cu florile de culoarea purpurei.

În alte locuri se zăreau capre şi oi, închise în nişte cuşti mari, ridicate pe pari, desigur ca să fie apărate de leoparzi.

Țipetele şi manifestările de uimire la vederea *Victoriei* se repetară în mai multe sate şi doctorul Fergusson se menținea cu prudență la o înălțime potrivită, ca să nu fie nimerit de săgeți. La amiază, privind harta, doctorul socoti că se găseau deasupra țării Uzaramo.

Ținutul era plin de cocotieri, bumbac şi de un soi de arbori care dau fructe asemănătoare pepenelui. Pe deasupra lor, *Victoria* părea că zburdă jucăuşă. Deoarece era vorba de Africa, lui Joe toată această vegetație i se părea foarte firească. Kennedy zărea iepuri şi prepelițe, care păreau că nu aşteaptă decât un glonț, dar, ținând seama de neputința de a aduna vânatul, vânătoarea nu ar fi însemnat decât risipă de praf de puşcă.

Mergând cu o viteză de douăsprezece mile pe oră, aeronauții ajunseră curând deasupra satului Tunda, la 38°20’ longitudine.

— În locul acesta, spuse doctorul, Burton şi Speke au fost straşnic scuturați de friguri, încât la un moment dat au crezut că expediția le era primejduită. Dar asta nu a fost tot, căci, îndată ce s-au îndepărtat puțin de coastă,

oboseala şi lipsurile au început să se facă foarte simţite.

Într-adevăr, în acest ţinut malaria bântuie necontenit. Doctorul fu chiar nevoit să se urce mai sus, ca să scape de miasmele pământului umed, ale cărui emanaţii erau răscolite de un soare arzător. Pe alocuri se zărea o caravană odihnindu-se într-un „kraal”, aşteptând răcoarea serii ca să poată porni din nou la drum. Erau locuri întinse, înconjurate de garduri de mărăcini şi de desişuri, în care traficanţii se apără nu numai de fiare, ci şi de triburile prădalnice ale ţinutului.

La vederea *Victoriei*, indigenii fugeau risipindu-se. Kennedy ar fi dorit să-i privească mai de aproape, dar Samuel se împotrivi categoric.

— Şefii sunt înarmaţi cu flinte, spuse el, şi balonul nostru ar fi o ţintă prea uşoară pentru un glonţ.

— Oare o gaură de glonţ ne-ar pricinui prăbuşirea? Întrebă Joe.

— Nu imediat, dar curând această gaură s-ar transforma într-o ruptură mare, prin care s-ar scurge tot hidrogenul.

— În cazul acesta, trebuie să ne ţinem la o distanţă respectabilă. Oare ce gândesc ei văzându-ne plutind astfel în aer? Sunt sigur că au poftă să ne adore.

— N-au decât să ne adore, dar de la distanţă, remarcă doctorul. Uite, ţinutul îşi schimbă înfăţişarea. Satele sunt mai rare, manglienii nu se mai văd; la această latitudine, vegetaţia dispare. Solul devine accidentat şi indică apropierea munţilor.

— Într-adevăr, spuse Kennedy, mi se pare că văd în partea aceea câteva înălţimi.

— Spre vest e lanţul munţilor Urizara; cred că acela e muntele Duthumi, în spatele căruia nădăjduiesc să ne adăpostim, ca să petrecem noaptea. Voi mări flacăra arzătorului. Suntem obligaţi să ne menţinem la o înălţime de cinci până la şase sute de picioare.

— Straşnică idee aţi avut, domnule! spuse Joe.

Operația nu este nici grea şi nici obositoare; întorci un robinet şi gata.

— Iată-ne mai la largul nostru spuse vânătorul după ce balonul se mai ridicase. Strălucirea soarelui în nisipul roşcat devenea de nesuportat.

— Ce arbori minunați! strigă Joe. Nu e nevoie nici de o duzină ca să faci o pădure.

— Sunt baobabi, răspunse doctorul Fergusson. Ia uitați-vă, se vede unul al cărui trunchi are o circumferință de vreo sută de picioare. Poate că tocmai aici, sub acest copac, a pierit Maizan în 1845, căci ne aflăm deasupra satului Deje la Mhora unde s-a aventurat fără însoțitori. A fost prins de căpetenia acestui ținut, legat de baobab, şi negrul acesta sălbatic l-a tăiat încetul cu încetul. Bietul Maizan n-avea decât 25 de ani!

— Şi Franța n-a răzbunat o asemenea crimă? întrebă Kennedy.

— Franța a reclamat. Saidul din Zanzibar a făcut tot ce i-a stat în putință ca să pună mâna pe ucigaş, dar n-a izbutit.

— Atunci să nu ne oprim! spuse Joe. Dacă sunteți de aceeaşi părere, să urcăm repede, domnule.

— Cu mare plăcere, Joe, cu atât mai mult cu cât înaintea noastră se ridică muntele Duthumi. Dacă socotelile mele sunt exacte, îl vom depăşi înainte de ora şapte seara.

— Nu vom călători noaptea? întrebă vânătorul.

— Nu, pe cât ne va fi cu putință, deşi, luând unele precauțiuni şi păstrând atenția mărită, nu ar fi primejdios, dar nu-i de ajuns să traversezi Africa; trebuie s-o şi vezi.

— Până acum n-avem de ce să ne plângem, domnule. În locul unui pustiu, găsim ținutul cel mai fertil şi cel mai cultivat din lume! Să mai dai crezare geografilor!

— S-aşteptăm, Joe, s-aşteptăm. Vom vedea mai târziu.

Pe la şase şi jumătate seara, *Victoria* se găsea în fața muntelui Duthumi. Ca să-l treacă, trebui să se înalțe la mai mult de trei mii de picioare, iar pentru aceasta doctorul nu avu decât să ridice temperatura cu 18°[43]. Se putea spune într-adevăr că-şi manevra balonul cu mâna. Kennedy îi indica obstacolele ce trebuiau trecute, şi *Victoria* zbura prin aer pe deasupra piscurilor.

La orele opt, balonul coborî pe coasta opusă, mai puțin prăpăstioasă decât cealaltă. Fură aruncate ancorele şi una din ele, întâlnind ramurile unui copac enorm, se prinse cu putere de ele, Joe coborî pe frânghie şi o înțepeni cu cea mai mare grijă. I se întinse apoi scara de mătase şi el reveni sus.

Aerostatul rămase aproape nemişcat, la adăpost de vânturile de răsărit. Călătorii îşi pregătiră cina şi, înfometați de plimbarea aeriană, făcură un mare gol în proviziile lor.

— Cât am parcurs azi? întrebă Kennedy, înghițind nişte bucăți îngrijorător de mari.

Doctorul determină latitudinea şi longitudinea locului, cu ajutorul Lunii, şi consultă admirabila hartă care-i servea de călăuză; făcea parte din atlasul „Die neusten Entdeckungen in Afrika" [44], publicat la Gotha de prietenul său, savantul Petermann, care i-l trimisese. Atlasul urma să-i servească doctorului în tot timpul călătoriei, deoarece cuprindea itinerarul lui Burton şi Speke spre Marile Lacuri, Sudanul, după doctorul Barth, Senegalul de jos, după Guillaume Lejean, şi delta Nigerului, după doctorul Baikie. Fergusson mai luase şi o lucrare, care întrunea toate cunoştințele cu privire la Nil, intitulată: „The sources of the Nile, being a general survey of the basin of that river and of its head stream, with the history of the Nilotic discovery by Charles Beke,

[43] 10° Celsius.

[44] Atlasul „Die neusten Entdeckungen in Afrika" - atlasul «Cele mai noi descoperiri în Africa»

Th. D."[45].

Mai avea cu el şi admirabilele hărţi publicate în „Buletinele Societăţii de geografie din Londra". Astfel, niciun punct din ţinuturile descoperite nu putea să-i scape.

Fixându-şi poziţia pe hartă, văzu că se găsea la 2° latitudine şi la o sută douăzeci de mile spre vest.

Kennedy îi atrase atenţia că mergeau spre sud. Dar direcţia aceasta îi convenea doctorului, care voia, pe cât îi era cu putinţă, să recunoască urmele lăsate de înaintaşii săi.

Garda de noapte şi-o împărţiră în trei schimburi, aşa ca fiecare să vegheze pe rând asupra celorlalţi doi. Doctorul era în schimbul întâi, de la ora nouă, Kennedy de la miezul nopţii şi Joe de la ora trei dimineaţa.

Înveliţi în pleduri, aceştia doi din urmă se întinseră sub cort şi dormiră liniştiţi, în timp ce doctorul Fergusson veghea asupra lor.

Capitolul XIII

Schimbarea timpului. Frigurile lui Kennedy. Medicamentul doctorului. Călătoria pe jos. Bazinul Imenge. Muntele Rubeho. La şase mii de picioare înălţime. Popas de o zi.

Noaptea fu liniştită; totuşi, sâmbătă dimineaţa, când se trezi, Kennedy se plânse de oboseală şi friguri. Timpul se schimbase; cerul, acoperit cu nori groşi, părea că se pregăteşte de un nou potop. Ce ţinut trist acest Zungomero, unde tot timpul anului ploua, afară doar de

[45] „Izvoarele Nilului, cu o privire generală asupra bazinului acestui fluviu şi a cursului său principal, în istoria descoperirilor privitoare la Nil", de Charles Beke.

vreo cincisprezece zile, în luna ianuarie!

Curând, o ploaie violentă se abătu asupra călătorilor. Sub ei, drumurile, năpădite de „nulahi”, un fel de torente de scurtă durată, deveniseră impracticabile; dar chiar şi fără asta erau greu de străbătut, din cauza tufişurilor spinoase şi a lianelor uriaşe.

Se simțeau emanațiile puternice de hidrogen sulfurat, despre care vorbea căpitanul Burton.

— După spusele lui, grăi doctorul, şi trebuie să mărturisesc că are dreptate, îți vine să crezi că în spatele fiecărui tufiş e ascuns un cadavru.

— Urâtă țară! adăugă Joe. Şi, pe deasupra, se pare că domnul Kennedy nu se simte prea bine după noaptea petrecută aici.

— Într-adevăr, am febră destul de mare, glăsui vânătorul.

— Nu e de mirare, dragul meu Dick. Ne găsim într-una din cele mai nesănătoase regiuni ale Africii. Dar nu vom rămâne aci mult timp. La drum!

Datorită îndemânaticei manevre a lui Joe, ancora fu desprinsă şi, cu ajutorul scării, el se întoarse înapoi în nacelă. Doctorul dilată mult gazul şi *Victoria* îşi reluă zborul, purtată de un vânt destul de puternic.

Jos abia se mai zăreau câteva colibe prin ceața rău mirositoare. Regiunea îşi schimbă înfățişarea.

În Africa se întâmplă adesea ca alături de ținuturi cu desăvârşire sănătoase să se găsească mici regiuni neprielnice vieții. Kennedy era ruşinat că trupul său robust fusese doborât de febră.

— Totuşi, nu e cazul să mă-mbolnăvesc, spuse, învelindu-se cu pledul şi culcându-se sub cort.

— Ai puțină răbdare, scumpul meu Dick! răspunse doctorul Fergusson. Te voi vindeca repede.

— Mă vei vindeca?! Pe legea mea, Samuel, dacă ai în farmacia ta vreun leac care să mă pună pe picioare, dă-mi-l să-l iau imediat. Îl voi înghiți cu ochii închişi.

— Am ceva mai bun decât asta, prietene Dick, şi bineînţeles că ţi-l voi da. E un leac care te va scăpa de friguri, fără să coste nimic.

— Şi care e leacul?

— Foarte simplu. Mă voi urca deasupra norilor care ne îneacă, ieşind din această atmosferă otrăvitoare. Mai rabdă numai zece minute, până se dilată hidrogenul.

Nu trecuseră cele zece minute şi călătorii noştri, urcând, depăşiseră zona umedă.

— Aşteaptă puţin, Dick, şi vei simţi influenţa aerului curat şi a soarelui.

— Straşnic leac! spuse Joe.

— Leacul cel mai firesc.

— O, de asta nici nu mă îndoiesc!

— Îl trimit pe Dick la aer, aşa cum se face de obicei în Europa. Dac-aş fi în Martinica, l-aş trimite pe Pitons[46], ca să fie departe de frigurile galbene.

— Hei, dar balonul ăsta e un paradis! spuse Kennedy, care se şi simţea mai bine.

— În orice caz, ne duce într-acolo! răspunse Joe cu seriozitate.

Norii, îngrămădiţi în clipa aceea sub nacelă, aveau o înfăţişare ciudată. Se rostogoleau unii peste alţii şi se amestecau într-o strălucire minunată, reflectând razele soarelui. *Victoria* ajunse la o înălţime de patru mii de picioare. Termometrul arăta o oarecare scădere de temperatură. Pământul nu se mai vedea. La vreo cincizeci de mile spre vest, muntele Rubeho îşi înălţa piscul scânteietor. El forma hotarul ţării Ugogo, la 36°20' longitudine.

Vântul sufla cu o viteză de douăzeci de mile pe oră, iar călătorii nu-l simţeau. Nu simţeau nicio zdruncinătură, n-aveau nici măcar senzaţia plutirii. Peste trei ore, prezicerea doctorului se împlini. Kennedy nu mai simţea

---

[46] Pitons - munte înalt in Martinica.

niciun fel de febră şi dejună cu multă poftă.

— Leacul ăsta e mai bun decât sulfatul de chinină, spuse el cu satisfacție.

— Hotărât, adăugă Joe, aci am să mă retrag la bătrânețe! Pe la ora zece dimineața, atmosfera se limpezi, şi în nori se făcu o mare spărtură. Pământul apăru iar; *Victoria* coborî pe nesimțite. Doctorul căută un curent care să-l ducă mai spre nord-est, şi-l întâlni la şase sute de picioare deasupra solului. Terenul devenea accidentat, chiar muntos.

Ținutul Zungomero, cu ultimii cocotieri care creşteau la această latitudine, se pierdu spre răsărit.

În curând se iviră piscurile unui munte, dominând înălțimile înconjurătoare. Alte câteva vârfuri se ridicau ici-colo. Trebuia multă grijă ca să nu te loveşti de conurile acestea ascuțite, care se iveau pe neaşteptate, parcă țâşnind din pământ.

— Sunt stânci în jurul nostru! strigă Kennedy, alarmat.

— Fii liniştit, Dick, nu le vom atinge.

— Original sistem de călătorie, în orice caz! replică Joe.

Într-adevăr, doctorul îşi conducea balonul cu o îndemânare uimitoare.

— Dacă am fi pornit pe jos, spuse el, ar fi trebuit să străbatem terenul acesta noroios, târându-ne printr-o mocirlă nesănătoasă. Din Zanzibar până aici, jumătate din vitele noastre de povară ar fi murit de oboseală. Am fi arătat ca nişte fantome şi am fi fost cuprinşi de disperare. Am fi dus o luptă neîncetată cu călăuzele noastre şi cu hamalii. Ziua am fi avut o căldură umedă, de nesuportat, copleşitoare! Noaptea, un frig adesea de neîndurat, pe lângă faptul că am fi fost expuşi la înțepăturile unor muşte care pătrund prin pânza cea mai groasă şi care te înnebunesc! Ca să nu mai vorbim de fiare şi de populațiile sălbatice!

— Părerea mea e să nu încercăm aşa ceva, replică Joe.

— Nu exagerez nimic, reluă doctorul Fergusson căci, dacă asculți povestirile călătorilor care au avut îndrăzneala să se aventureze în aceste ținuturi, te podidesc lacrimile.

Pe la unsprezece depăşiseră bazinul Imenge. Triburile, împrăştiate pe aceste coline, amenințau zadarnic *Victoria* cu armele lor. Ajunseră, în sfârşit, deasupra ultimelor zone accidentate, care precedau Rubeho; ele formează al treilea şi cel mai înalt lanț, al munților Usagara.

Călătorii îşi dădeau perfect seama de conformația orografică[47] a țării. Aceste trei ramificații, dintre care Duthumi formează prima treaptă, sunt despărțite de câmpii întinse, longitudinale; coama munților se compune din conuri rotunjite, spațiul dintre ele fiind presărat cu stânci neregulate şi cu tot felul de roci. Povârnişul cel mai abrupt al munților se găseşte în fața coastei Zanzibarului; în schimb, pantele occidentale nu sunt decât nişte platouri înclinate. Depresiunile de teren sunt acoperite cu un pământ negru şi roditor, cu o vegetație abundentă. Diferite cursuri de apă se îndreaptă spre aşezări şi se varsă în Kingani, în mijlocul unor pâlcuri uriaşe de sicomori, tamarini, arbori pe care cresc tigve şi palmieri.

— Atenție! spuse doctorul Fergusson. Ne apropiem de Rubeho, al cărui nume înseamnă în limba localnicilor „Țara Vânturilor”. Am face bine ca linia de intersecție a acestor munți s-o trecem la o anumită înălțime. Dacă harta mea este exactă, apoi va trebui să ne ridicăm la mai mult de cinci mii de picioare.

— Vom avea de multe ori prilejul să atingem aceste mari înălțimi?

— Rareori munții Africii par să aibă o înălțime destul de mică în comparație cu piscurile Europei şi ale Asiei. În orice caz, *Victoria* va trece peste ei fără să se poticnească.

---

[47] Orografia - de la grecescul „oro” (munte) - descrierea munților.

În scurt timp, hidrogenul se dilată sub acţiunea căldurii şi balonul începu să urce simţitor. De altfel, dilatarea hidrogenului nu prezenta nimic periculos şi, până acum, enorma capacitate a aerostatului nu fusese folosită decât pe trei sferturi. Barometrul arăta o înălţime de şase mii de picioare.

— Vom merge oare mult timp astfel? întrebă Joe.

— Atmosfera din jurul Pământului are o înălţime de şase mii de stânjeni[48], răspunse doctorul. Cu un balon te-ai putea ridica foarte sus, ceea ce au făcut domnii Brioschi şi Gay-Lussac. Dar din cauza presiunii atmosferice scăzute i-a podidit sângele pe gură şi pe urechi. Le lipsea şi aerul necesar respiraţiei. Acum câţiva ani doi francezi îndrăzneţi, domnii Barral şi Bixio, se aventurară şi ei în regiunile înalte, dar balonul a plesnit.

— Şi au căzut? întrebă repede Kennedy.

— Fără îndoială, dar aşa cum se cuvine să cadă nişte savanţi, adică fără să fi păţit ceva.

— Ei bine, domnilor, spuse Joe, sunteţi liberi să încercaţi dumneavoastră căderea. Cât despre mine, care nu sunt decât un ignorant, prefer să rămân într-o regiune potrivită, nici prea sus, nici prea jos. Nu trebuie să fim prea ambiţioşi.

La şase mii de picioare, densitatea aerului se micşorează simţitor: sunetul se transmitea cu greutate şi vocea se auzea mai slab. Nu mai puteai vedea desluşit detaliile peisajului. Privirea nu mai percepea decât întinderi destul de neprecise.

Oamenii, animalele deveniseră cu totul invizibile; şoselele erau nişte fire de aţă în zigzag, lacurile nişte iazuri.

Doctorul şi tovarăşii săi se simţeau într-o stare anormală. Un curent de o extremă repeziciune îi ducea pe deasupra unor munţi sterpi, pe ale căror vârfuri se

[48] Stânjen - măsură veche egală cu 1,966 m

vedeau, spre marea uimire a călătorilor, imense întinderi de zăpadă. Înfăţişarea acestor munţi răscoliţi dovedea frământarea apelor din primele zile ale lumii.

Soarele strălucea la zenit şi razele sale cădeau vertical pe crestele pustii. Doctorul întocmi un plan exact al acestor munţi care sunt formaţi din patru culmi bine definite, aproape în linie dreaptă, şi dintre care cea mai dinspre nord este cea mai întinsă.

În curând *Victoria* coborî pe cealaltă parte a muntelui Rubeho, de-a lungul unei coaste împădurite şi presărate cu pomi de un verde foarte închis. Apoi văzură creste şi râpe, răspândite într-un soi de pustiu, care preceda ţinutul Ugogo. Mai departe se întindeau câmpii galbene, dogoritoare, presărate ici şi colo de plante caracteristice zonelor sărăturoase şi de tufişuri spinoase.

Câteva desişuri, care se transformau mai încolo în păduri, înfrumuseţau orizontul. Doctorul se apropie de sol, ancorele fură aruncate şi una din ele se agăţă de ramurile unui sicomor uriaş.

Coborând repede, Joe înţepeni ancora cu băgare de seamă. Doctorul lăsă arzătorul aprins, ca să păstreze o oarecare forţă de ascensiune, care să menţină aerostatul în aer. Vântul se liniştise deodată.

— Acum, spuse Fergusson, ia două puşti, prietene Dick, una pentru tine şi alta pentru Joe, şi încercaţi să aduceţi câteva ciozvârte de antilopă pentru masa de seară.

— La vânătoare! strigă Kennedy.

Trecu peste marginea nacelei şi coborî. Joe sări din creangă în creangă şi-l aşteptă jos, întinzându-i braţele.

Balonul fu uşurat de greutatea celor doi tovarăşi, aşa încât doctorul putu să stingă de tot arzătorul.

— Să nu zburaţi de aici, domnule! strigă Joe.

— Fii liniştit, băiete, sunt bine ancorat. Îmi voi pune în ordine notele luate pe drum. Vânătoare bună şi fiţi prudenţi! De altfel, de la postul meu voi observa ţinutul,

şi la cel mai mic lucru suspect voi trage un foc de carabină. Acesta va fi semnalul de adunare.

— Am înțeles, răspunse vânătorul.

Capitolul XIV

Pădurea de arbori care dau gumă. Antilopa albastră. Semnalul de adunare. Un asalt neaşteptat. Kanyeme. O noapte sub cerul liber. Mabunguru. Jihue-La-Mkoa. Provizie de apă. Sosirea la Kazeh.

Ținutul sterp, uscat, cu un pământ argilos, crăpat de căldură, părea pustiu. Ici şi colo se zăreau câteva urme de caravane, de oseminte omeneşti înălbite, pe jumătate măcinate şi îngropate în praful lor. După o oră şi jumătate de mers, Dick şi Joe pătrunseră într-o pădure de arbori care dau gumă. Înaintau cu ochii la pândă şi cu degetul pe trăgaciul armei. Nu ştiau la ce se pot aştepta. Fără să fie un mare puşcaş, Joe mânuia cu îndemânare o armă de foc.

— Ce bine e să mergi pe jos, domnule Dick, şi totuşi, locul ăsta nu-i prea prielnic, spuse el, lovind bucățile de cuarț cu care era presărat terenul.

Kennedy îi făcu semn să tacă şi să se oprească. Trebuia să ştii cum să înlocuieşti lipsa câinilor şi, oricât de sprinten ar fi fost Joe, nu putea înlocui totuşi nasul unui ogar.

În albia unui torent, unde mai rămăseseră câteva băltoace, se adăpa o turmă de vreo zece antilope. Grațioasele animale, presimțind un pericol, păreau neliniştite; după fiecare înghițitură îşi ridicau cu vioiciune capul gingaş, adulmecând aerul cu nările lor delicate, în direcția vânătorilor.

În timp ce Joe stătea nemişcat, Kennedy ocoli câteva desişuri, puse puşca la ochi şi trase. Turma dispăru într-o clipă; numai o antilopă, lovită în umăr, se prăbuşi. Kennedy se aruncă asupra prăzii.

Era un blawe-bock, un animal minunat, de un albastru palid ce dădea în cenuşiu, cu pântecele şi partea dinăuntru a picioarelor albe ca zăpada.

— Bun vânat! strigă vânătorul. E o specie foarte rară de antilopă şi sper să-i pot tăbăci pielea în aşa fel ca să se păstreze bine.

— Ce vă trece prin gând, domnule Dick?

— Chiar aşa! Priveşte ce păr splendid are!

— Dar doctorul Fergusson nu va îngădui niciodată o asemenea supraîncărcătură.

— Ai dreptate, Joe! Este, totuşi, regretabil să părăseşti un animal atât de frumos!

— N-o să-l părăsim cu totul, domnule Dick. Vom scoate din el toate foloasele nutritive pe care le poate da şi, dacă-mi îngăduiți, mă voi achita de treaba asta tot aşa de bine ca şi preşedintele onorabilei corporații a măcelarilor Londrei.

— Cum doreşti, prietene. Ştii, totuşi, că, în calitate de vânător, mă pricep şi eu tot atât de bine să jupoi un vânat pe cât mă pricep să-l ucid.

— Sunt sigur de asta, domnule Dick, aşa că nu vă sfiiți să faceți o vatră din trei pietre aşezate una peste alta; lemne uscate avem destule şi în câteva minute voi şti să întrebuințez cărbunii dumneavoastră.

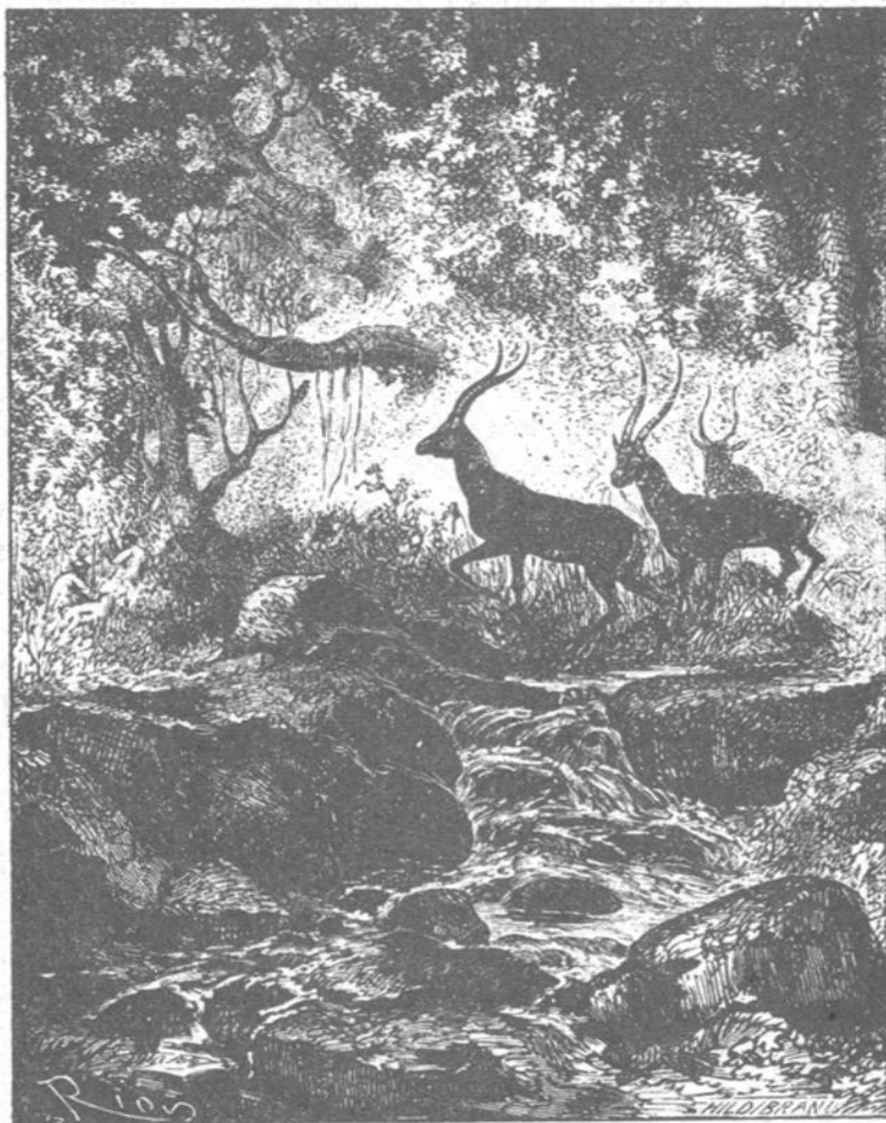
— Numaidecât, glăsui Kennedy.

Improvizară vatra şi peste câteva secunde focul pâlpâia.

Joe scoase din trupul antilopei vreo douăsprezece costițe şi muşchii cei mai fragezi, care se transformară curând în fripturi la grătar, foarte gustoase.

— Au să-i facă plăcere prietenului Samuel, spuse vânătorul.

Vînătoarea de antilope

— Ştiţi la ce mă gândesc, domnule Dick?

— Desigur că la friptura ta.

— Câtuşi de puţin. Mă gândesc la mutra pe care am face-o dacă n-am mai găsi aerostatul.

— Ce idee! Crezi că doctorul ne va părăsi?

— Nu, dar dacă i s-a desprins ancora?

— Cu neputinţă! De altfel, lui Samuel i-ar fi uşor să coboare din nou balonul; îl manevrează cu multă siguranţă.

— Dar dacă-l ia vântul şi nu se mai poate întoarce aici, la noi?

— Haide, Joe, destul cu presupunerile tale; nu sunt deloc plăcute!

— Ah, domnule Dick, tot ce se întâmplă pe lumea asta este firesc şi se poate întâmpla orice; aşa că trebuie să prevedem totul...

În clipa aceea răsună un foc de puşcă.

— Hei! făcu Joe.

— E carabina mea! îi cunosc detunătura!

— E semnalul!

— Ne ameninţă ceva!

— Poate pe el! replică Joe.

Vânătorii strânseră în grabă friptura şi porniră înapoi, călăuzindu-se după urmele pe care le lăsase Kennedy. Desimea frunzişului îi împiedica să zărească aerostatul, de care însă nu puteau fi departe.

În clipa aceea răsună încă un foc de puşcă.

— Trebuie să ne grăbim! spuse Joe.

— Hei, altă detunătură!

— Îmi face impresia unui atac.

— Hai mai repede!

Şi porniră, alergând din răsputeri. Când ajunseră la marginea pădurii, în prima clipă văzură *Victoria* la locul ei, cam la două mile de acolo, şi pe doctor în nacelă.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Kennedy.

— Dumnezeule mare! strigă Joe, a cărui ageră vedere

ne este cunoscută.

— Uite, colo, o ceată de negri împresoară balonul, într-adevăr, vreo treizeci de inşi se îmbulzeau gesticulând, urlând, sărind împrejurul sicomorului. Câțiva, cățărați în copac, ajunseseră până la ramurile cele mai înalte. Pericolul părea de neînlăturat.

— Stăpânul meu e pierdut! strigă Joe.

— Haide, Joe, păstrează-ți sângele rece şi ocheşte bine!

— Viața a patru din năvălitori e în mâinile noastre. Înainte!

Străbătuseră o milă în fugă, când din nacelă se auzi un nou foc de puşcă. Glonțul nimeri o făptură care se cățărase pe funia ancorei. Un corp fără viață căzu din creangă în creangă şi rămase atârnat la vreo douăzeci de picioare deasupra pământului, cu brațele şi cu picioarele bălăbănindu-se în aer.

— Ia te uită! făcu Joe, oprindu-se. Cu ce se mai ține dihania asta de copac?!

— Ce ne priveşte? răspunse Kennedy. Hai să fugim mai repede.

— Domnule Kennedy, strigă Joe izbucnind în râs, e o maimuță! Nu sunt decât maimuțe.

— Mai bine maimuțe decât oameni, spuse Kennedy repezindu-se în mijlocul cetei care urla.

Era într-adevăr o colonie de cinocefali[49], destul de periculoşi, sălbatici şi violenți, îngrozitori la vedere, cu botul lor de câine.

Totuşi, după câteva focuri de armă, hoarda o luă la fugă, schimonosindu-se şi lăsând în urmă câteva victime.

Într-o clipă, Kennedy se agăță de scară; Joe se cațără pe sicomor şi desfăcu ancora. Nacela coborî până la el, îngăduindu-i să se urce în ea fără greutate. După câteva minute, *Victoria* se ridica în aer şi se îndrepta spre est,

[49] Cinocefal - specie de maimuțe.

dusă de un vânt potrivit.

— Straşnic asalt! spuse Joe.

— Te credeam împresurat de indigeni!

— Din fericire, nu erau decât nişte maimuțe, răspunse doctorul. Dar, oricum, atacul acesta ar fi putut avea cele mai grave urmări. Dacă s-ar fi desprins ancora sub scuturăturile lor repetate, cine ştie unde m-ar fi dus vântul!

— Ce vă spuneam eu, domnule Kennedy?

— Ai avut dreptate, Joe, dar, cu toate că aveai dreptate în clipa aceea tu pregăteai friptura de antilopă, la a cărei vedere îmi lăsa gura apă.

— Cred şi eu, răspunse doctorul, carnea de antilopă e delicioasă.

— Puteți s-o gustați, domnule, masa e servită.

— Pe legea mea, spuse vânătorul, friptura asta are o aromă care nu-i deloc de dispreţuit.

— Exact! Am să mă hrănesc cu antilopă până la sfârşitul zilelor mele, răspunse Joe cu gura plină; şi am s-o însoțesc cu un pahar de grog, ca să meargă mai uşor.

Joe pregăti băutura care fu sorbită cu evlavie.

— Până aci totul a mers destul de bine, spuse el.

— Ba foarte bine! ripostă Kennedy.

— Spuneți, domnule Dick, regretați că ne-ați însoțit?

— Aş fi vrut să-l văd pe cel care m-ar fi împiedicat s-o fac! răspunse vânătorul cu o expresie hotărâtă.

Acestea se petreceau cam pe la ora patru după-amiază. *Victoria* întâlni un curent mult mai rapid; balonul se înălță uşor şi, în curând, coloana barometrică indica o înălțime de o mie cinci sute de picioare deasupra nivelului mării.

Ca să-l mențină aşa, doctorul fu obligat să dea hidrogenului o puternică stare de dilatare; arzătorul funcționa fără încetare.

Pe la ora şapte, *Victoria* plutea deasupra bazinului Kanyeme. Doctorul recunoscu de îndată vastul ținut

desțelenit, întins pe o suprafață de zece mile, cu satele sale pierdute în mijlocul baobabilor şi al arborilor ce dau fructe numite „papaia”. Aici se află reşedința unuia dintre sultanii țării Ugogo, a cărei civilizație este mai puțin înapoiată, unde omul îşi vinde mai rar un membru al familiei. Dar oamenii şi animalele trăiesc laolaltă, în colibe rotunde, construite fără lemn şi care seamănă cu nişte clăi de fân.

După Kanyeme, terenul deveni sterp şi pietros; dar după o oră, la o oarecare distanță de Mdaburu, într-o depresiune roditoare, vegetația deveni din nou abundentă. Vântul se potoli, ziua era pe sfârşite şi atmosfera părea adormită. Doctorul căută zadarnic la diferite înălțimi un curent prielnic.

Văzând calmul naturii, se hotărî să petreacă noaptea în aer şi, pentru mai multă siguranță, se ridică la vreo mie de picioare înălțime. Noaptea se lăsă tăcută şi minunat înstelată.

Dick şi Joe se întinseră în culcuşul lor liniştit şi adormiră adânc, în timp ce doctorul veghea. La miezul nopții îl înlocui scoțianul.

— Dacă intervine cel mai mic incident, să mă trezeşti, îi spuse Fergusson. Şi mai ales nu pierde din ochi barometrul. Pentru noi, el este busola!

Noaptea fu rece; temperatura scăzuse cu 27° în comparație cu cea din timpul zilei. Odată cu întunericul începu şi concertul nocturn al animalelor, pe care setea şi foamea le scoteau din vizuinele lor; răsuna orăcăitul ca de soprană al broaştelor, însoțit de schelălăitul şacalilor, în timp ce basul impunător al leilor susținea acordurile acestei orchestre vii.

Dimineața când îşi reluă postul, doctorul consultă busola şi-şi dădu seama că vântul îşi schimbase direcția în timpul nopții. În aproximativ două ore, *Victoria* se abătuse cu treizeci de mile spre nord-est. Trecu pe deasupra regiunii Mabunguru, ținut pietros, presărat cu

blocuri lucitoare de sienit şi plin de stânci prăvălite pretutindeni. Mase conice, asemănătoare stâncilor din Karnak, acopereau întinderea, ca nişte monumente druidice; ici şi colo se vedeau înălbite numeroase schelete de bivoli şi elefanți; arbori erau puțini, excepție făcând partea de est, unde se găseau păduri întinse, la adăpostul cărora se vedeau câteva sate.

Pe la ora şapte apăru, ca o uriaşă carapace, o stâncă rotundă cu un diametru de aproape două mile.

— Suntem pe drumul cel bun, spuse doctorul Fergusson. Iată Jihue-la-Mkoa, unde ne vom opri puțin. Voi reînnoi provizia de apă necesară arzătorului; să încercăm să ne agățăm de ceva.

— Nu prea sunt arbori, răspunse vânătorul.

— Totuşi să încercăm. Joe, aruncă ancorele!

Pierzându-şi puțin câte puțin din forța sa de ascensiune, balonul se apropie de pământ. Ancorele căzură; una din ele se înțepeni într-o crăpătură de stâncă şi *Victoria* rămase nemişcată.

Nu trebuie să ne închipuim că doctorul ar fi putut stinge cu totul arzătorul în timpul acestor popasuri. Echilibrul balonului fusese calculat la nivelul mării; or, ținutul se ridica tot mai mult, atingând o înălțime de şase până la şapte sute de picioare. Tendința balonului aici era să coboare chiar mai jos de sol, aşa că trebuia susținut printr-o anumită dilatare a gazului. Numai în cazul în care, lipsind vântul, doctorul ar fi lăsat nacela pe pământ, aerostatul, uşurat de greutatea ei considerabilă, s-ar fi susținut în aer, fără ajutorul arzătorului.

Hărțile indicau bălți imense pe povârnişul de apus al masivului Jihue-la-Mkoa. Joe porni într-acolo, singur, cu un butoiaş cam de zece galoane; găsi fără greutate locul indicat, nu departe de un sat pustiu, îşi luă provizia de apă şi se întoarse în mai puțin de trei sferturi de oră. Nu văzuse nimic neobişnuit, afară doar de nişte uriaşe capcane pentru elefanți; ba chiar fusese cât p-aci să cadă

într-una din ele, în care zăcea un schelet pe jumătate măcinat.

Din această excursie aduse un fel de moşmoane, pe care maimuţele le mâncau cu lăcomie. Doctorul recunoscu fructul arborelui „Mbambu”, foarte abundent pe partea apuseană a masivului Jihue-la-Mkoa.

Fergusson îl aşteptase pe Joe cu oarecare nerăbdare, deoarece un popas oricât de scurt, pe acest pământ neospitalier, îi inspira totdeauna teamă. Apa fu înlocuită fără greutate, deoarece nacela coborâse până aproape de pământ. Apoi Joe smulse ancora şi se urcă sprinten alături de stăpânul său. Acesta aţâţă numaidecât flacăra şi *Victoria* se înălţă din nou în văzduh.

Se găseau la vreo sută de mile de Kazeh, importantă aşezare din interiorul Africii, la care, mulţumită unui curent de sud-est, puteau nădăjdui să ajungă în timpul zilei. Mergeau cu o viteză de paisprezece mile pe oră. La această viteză, dirijarea aerostatului devenea destul de grea; nu se puteau urca prea sus, fără să dilate foarte mult gazul, deoarece însăşi înălţimea mijlocie a ţinutului era de trei mii de picioare. Or, pe cât era posibil, doctorul prefera să nu forţeze dilatarea. Aşa că urmară cu multă îndemânare şerpuirile unui defileu destul de anevoios şi trecură prin apropierea satelor Themvo şi Tura-Wels. Acesta din urmă face parte din Unyamwezy, ţinut minunat, în care arborii ating cele mai mari dimensiuni; dintre toţi, cactuşii sunt cei mai înalţi.

În jurul orei două, pe o vreme minunată şi sub un soare arzător, care făcea să dispară cel mai neînsemnat curent de aer, *Victoria* plutea deasupra oraşului Kazeh, situat la o depărtare de trei sute cincizeci de mile de coastă.

— Am plecat din Zanzibar la ora nouă dimineaţa, spuse doctorul Fergusson consultându-şi notele, şi după două zile de călătorie am străbătut aproape cinci sute de mile geografice. Căpitanilor Burton şi Speke le-au trebuit

patru luni şi jumătate ca să facă acelaşi drum!

Capitolul XV

Kazeh. Târgul gălăgios. Apariția balonului Victoria. Waganga. Fiii lunei. Plimbarea doctorului. Populația. Tembe regal. Nevestele sultanului. O beție regală. Joe adorat. Cum se dansează în lună. Întoarcerea. Două luni pe firmament. Nestatornicia măreţiilor divine.

Kazeh, punct important din Africa centrală, nu este totuşi un oraş. La drept vorbind, în regiune nu există oraşe. Kazeh nu este decât o aşezare omenească, ascunsă în şase râpe imense. Sunt închise acolo căsuțe sărăcăcioase, colibe de sclavi, cu câte o curticică şi o grădiniță cultivată cu grijă; ceapa, cartofii, vinetele, dovlecii şi ciupercile, cu un gust neîntrecut, cresc acolo de minune.

Unyamwezy este Țara Lunii prin excelență, parcul roditor şi splendid al Africii. În centru se găseşte districtul Unyanembe, un ținut minunat, unde trăiesc în trândăvie câteva familii de oameni. Aceştia au făcut multă vreme negoț cu gumă, fildeş, stambă şi sclavi în interiorul Africii şi în Arabia. Caravanele lor au străbătut regiunile ecuatoriale; ele pornesc şi acum în căutarea obiectelor de lux şi de plăcere pentru negustorii îmbogățiți, care duc în ținutul acesta fermecător, între femei şi servitori, cea mai orizontală şi mai puțin agitată existență, stând mai tot timpul întinşi, râzând, fumând sau dormind.

În jurul acestor râpe se găsesc numeroase căsuțe sărăcăcioase de indigeni, apoi întinderi vaste, unde se țin târgurile, câmpii de cânepă şi ciumăfaie, pomi frumoşi şi

umbrare răcoroase. Acesta-i Kazehul.

Aci e locul de întâlnire al caravanelor: cele din miazăzi, cu sclavii şi încărcătura lor de fildeş; cele din apus aducând pentru triburile din regiunea Marilor Lacuri bumbac şi obiecte de sticlă.

În aceste târguri domneşte o permanentă agitaţie, un zgomot infernal, pe care-l fac strigătele hamalilor metişi, sunetul tobelor şi al trâmbiţelor, nechezatul catârilor, zbieretele măgarilor, cântecul femeilor, ţipetele copiilor şi loviturile bastonului din lemn de palmier ale jemadarului[50], bătând măsura acestei simfonii pastorale. Aci se expun în dezordine – şi se poate spune, într-o dezordine fermecătoare – stofe bătătoare la ochi, mărgele, colţi de rinocer, dinţi de rechin, miere, tutun şi bumbac. Aci se practică negoţurile cele mai ciudate, unde fiecare obiect nu are decât valoarea dorinţei pe care o trezeşte.

Dar iată că agitaţia, mişcarea, zgomotul încetară deodată. *Victoria* tocmai apăruse în înălţimi, plutea maiestuos şi cobora, încetul cu încetul, pe o linie verticală.

Bărbaţi, femei, copii, sclavi, negustori arabi şi negri, toţi dispărură strecurându-se în „tembe” şi colibe.

— Dragul meu Samuel, spuse Kennedy, dacă vom produce asemenea efect, apoi ne va fi greu să stabilim relaţii comerciale cu oamenii aceştia.

— S-ar putea face totuşi, spuse Joe, o operaţie comercială foarte simplă şi anume: să coborâm încet şi să luăm mărfurile cele mai preţioase, fără să ne pese de negustori; ne-am îmbogăţi!

— Bine, bine! replică doctorul. Acestor indigeni li s-a făcut frică în primul moment, dar nu vor întârzia să se întoarcă, fie din superstiţie, fie din curiozitate.

— Credeţi?

---

[50] Jemadar - şeful caravanei.

— Vom vedea numaidecât. Dar e prudent să nu ne apropiem prea mult. *Victoria* nu este un balon blindat, aşa că nu se poate apăra nici împotriva unui glonț, nici a unei săgeți.

— Crezi, deci, dragul meu Samuel, că ai să intri în tratative cu africanii?

— Dacă e cu putință, de ce nu? răspunse doctorul. Trebuie să se găsească în Kazeh negustori arabi mai instruiți, mai puțin sălbatici. Mi-amintesc că domnii Burton şi Speke n-au avut decât cuvinte de laudă pentru ospitalitatea locuitorilor oraşului. Aşa că putem încerca.

Apropiindu-se pe nesimțite de pământ, *Victoria* îşi prinse una din ancore de vârful unui copac din apropierea locului unde se ținea târgul.

În clipa aceea, toată populația scoase cu băgare de seamă capul din vizuini. Câțiva „waganga”, care puteau fi recunoscuți după insignele lor făcute din scoici conice, înaintară cu îndrăzneală. Erau vrăjitorii locului. Purtau la cingătoare tigve mici, negre, unse cu grăsime, şi alte diferite obiecte de magie, de o murdărie, de altfel, foarte impunătoare.

Încetul cu încetul, populația se strânse pe lângă ei; femeile şi copiii îi înconjurară. Toboşarii se întreceau unii pe alții, scoțând din tobele lor zgomote asurzitoare. Mulțimea prinse să-şi plesnească palmele una de alta, întinzându-le apoi spre cer.

— E felul lor de a se ruga, spuse doctorul Fergusson. Dacă nu mă-nşel, suntem sortiți să jucăm un rol mare.

— Atunci, domnule, jucați-l!

— Chiar tu, vrednicul meu Joe, ai să devii, poate, un zeu.

— Ei, domnule, asta nu mă nelinişteşte deloc! Şi apoi, tămâia nu-mi displace.

În clipa aceea, unul dintre vrăjitori, un „mayanga”, făcu un gest şi vuietul se stinse lăsând loc unei tăceri adânci. Vrăjitorul le spuse călătorilor câteva cuvinte, dar

într-o limbă necunoscută. Neînțelegându-le, doctorul Fergusson rosti la întâmplare ceva în arabă, şi îndată i se răspunse în aceeaşi limbă. Oratorul ținu o cuvântare lungă, plictisitoare, foarte înflorită şi foarte ascultată. Curând, doctorul îşi dădu seama că *Victoria* era luată pur şi simplu drept Luna în persoană, care binevoise să se apropie de oraş, cu cei trei fii ai săi, cinste ce n-avea să fie niciodată uitată de locuitorii acestui Pământ pe care-l îndrăgeşte Soarele.

Doctorul răspunse cu mare demnitate că Luna îşi făcea la fiecare o mie de ani călătoria ei prin toate colțurile Pământului, deoarece simțea nevoia a se arăta mai de aproape celor ce-o adorau, aşa încât îi rugă să nu se simtă stingheriți, ci să se folosească de divina ei prezență, pentru a-i aduce la cunoştință nevoile şi dorințele lor.

Vrăjitorul răspunse, la rândul său, că sultanul „mwani”, bolnav de câțiva ani, avea nevoie de ajutorul Cerului şi-i invită pe oamenii Lunii să meargă la el.

Doctorul transmise invitația tovarăşilor săi.

— Şi ai de gând să te duci? întrebă vânătorul.

— Fără îndoială. Oamenii aceştia mi se par binevoitori. Atmosfera e calmă; vântul nici măcar nu adie! N-avem de ce ne teme pentru *Victoria*.

— Dar ce-ai să faci?

— Fii liniştit, dragul meu Dick! O voi scoate la capăt folosind puținele mele cunoştințe medicale! Apoi, adresându-se mulțimii: Lunii fiindu-i milă de suveranul scump al fiilor Unyamwezy, ne-a însărcinat să-l vindecăm. Să se pregătească pentru a ne primi. Zgomotele, cântecele, demonstrațiile se dublară şi întregul furnicar de capete negre se puse din nou în mişcare.

— Acum, prieteni, spuse doctorul Fergusson, trebuie să prevedem totul. S-ar putea ca, la un moment dat, să fim obligați s-o ştergem la iuțeală, aşa că Dick va rămâne

în nacelă, pentru a se menține, cu ajutorul arzătorului, o suficientă forță de ascensiune. Ancora este înfiptă bine; n-avem de ce ne teme. Eu voi coborî pe pământ. Joe mă va însoți; numai că va rămâne la picioarele scării.

— Cum, ai să te duci singur? întrebă Kennedy.

— Domnule Samuel, strigă Joe, nu vreți să vă urmez până la capăt?

— Nu, voi merge singur. Aceşti oameni de treabă îşi închipuie că marea lor zeiță, Luna, a venit să le facă o vizită, aşa că sunt protejat de superstiție; n-aveți nicio teamă şi rămâne fiecare la postul pe care vi l-am hotărât.

— Dacă tu o doreşti... răspunse vânătorul.

— Ai grijă de dilatarea gazului.

— Am înțeles.

Strigătele indigenilor se întețiră. Cereau cu energie intervenția cerească.

— Uite! Uite! spuse Joe. Mi se par cam poruncitori cu buna lor Lună şi cu fiii ei divini...

Doctorul, luându-şi cu el farmacia, coborî pe pământ, precedat de Joe.

Acesta, grav şi demn, cum se cuvenea, se aşeză la capătul scării, cu picioarele încrucişate, după obiceiul arab, şi o parte din mulțime îl încercui cu respect.

În acest timp, doctorul Fergusson, condus în sunetul instrumentelor, escortat de dansuri religioase, înainta încet spre „tembe”-ul regal, aşezat destul de departe de oraş. Era aproape ora trei şi soarele împrăştia raze fierbinți. Nu putea să strălucească mai puțin într-o asemenea împrejurare.

Doctorul păşea demn; „waganga” îl înconjurau şi țineau în frâu mulțimea. În curând le ieşi înainte fiul natural al sultanului, un tânăr destul de bine făcut, care, potrivit obiceiului țării, era singurul moştenitor al bogățiilor tatălui său, înlăturând astfel pe copiii legitimi. El se prosternă în fața fiului Lunii. Acesta îl ridică binevoitor.

Peste trei sferturi de oră, procesiunea entuziastă, trecând pe cărări umbroase şi prin măreţia vegetaţiei tropicale, ajunse la palatul sultanului, un fel de clădire pătrată, numită *«ititenya»*, aşezată pe povârnişul unei coline. În afară, casa avea un fel de pridvor, cu acoperişul de coceni sprijinit pe nişte stâlpi de lemn, care aveau pretenţia de a fi sculptaţi. Zidurile erau împodobite cu linii lungi de argilă roşcată, care încercau să reproducă figuri de oameni şi de şerpi. Acoperişul casei nu se sprijinea chiar pe ziduri, aşa că aerul putea pătrunde înăuntru în voie. De altminteri, ferestre nu existau, ci numai o deschizătură care ar fi vrut să se numească uşă.

Doctorul Fergusson fu primit cu mari onoruri de către gazdă şi de favoriţi, oameni frumoşi, puternici, sănătoşi. Părul lor, despărţit într-un mare număr de codiţe, le cădea pe umeri. Tatuaje negre şi albastre le brăzdau obrajii de la tâmple până la gură. Urechile lor lăbărţate suportau nişte discuri de lemn şi nişte plăci făcute din copal[51]. Erau îmbrăcaţi cu o pânză pictată în culori foarte vii. Soldaţii erau înarmaţi cu suliţe, arcuri, săgeţi otrăvite, săbii scurte cu un singur tăiş, cu „sime”, paloşe lungi cu dinţi ca de ferăstrău, şi cu mici toporişte.

Doctorul pătrunse în palat. În ciuda bolii sultanului, tărăboiul, care era îngrozitor, deveni şi mai mare. Oaspetele observă deasupra uşii nişte cozi de iepure şi nişte coame de zebră, atârnate în chip de talisman. Fu primit de ceata nevestelor maiestăţii sale, în acordurile armonioase ale „upatu”-ului, un fel de ţimbal făcut din fundul unei oale de aramă, şi în bubuitul „hilindo”-ului, o tobă înaltă de vreo cinci picioare, scobită dintr-un trunchi de arbore, în care doi oameni loveau din răsputeri.

Cele mai multe dintre femei păreau foarte frumoase şi râdeau, punând tabac şi „thang” în pipe mari, negre;

---

[51] Copal - răşină mirositoare a unor arbori din zona tropicală.

păreau bine făcute sub rochiile lor lungi, purtate cu grație, peste care erau încinse cu un fel de fustițe scurte din fibre de palmier.

Şase dintre ele manifestau aceeaşi veselie, cu toate că stăteau deoparte, fiind destinate unui chin groaznic. La moartea sultanului urmau să fie îngropate de vii alături de el, ca să-l distreze în singurătatea veşniciei.

După ce cuprinse dintr-o privire întregul tablou, doctorul Fergusson se apropie de patul de lemn al suveranului. Văzu acolo un bărbat de vreo patruzeci de ani, abrutizat cu desăvârşire de orgii de tot felul şi pentru care nu se mai putea face nimic. Boala, care se prelungea de ani de zile, nu era decât o beție permanentă. Bețivul regal îşi pierduse aproape cunoştința şi tot amoniacul din lume nu l-ar mai fi putut pune pe picioare.

În timpul acestei vizite solemne, favoriții şi femeile stăteau aplecați, cu genunchii îndoiți.

Cu ajutorul câtorva picături dintr-un întăritor violent, doctorul însuflețí o clipă trupul abrutizat: sultanul făcu o mişcare, după ce de câteva ceasuri nu mai dăduse niciun semn de viață. Mulțimea începu să manifesteze în cinstea doctorului, dar acesta, plictisit, împinse în lături pe admiratorii săi şi ieşi din palat, îndreptându-se spre *Victoria*. Era ora şase seara.

Joe aştepta între timp, liniştit, la capătul de jos al scării, pe când mulțimea îi aducea cele mai felurite şi impresionante omagii. El le primea ca un adevărat fiu al Lunii. Pentru un zeu, avea aerul unui om destul de cumsecade, modest, prietenos chiar cu tinerele africane care nu se mai săturau contemplându-l. De altfel, Joe le ținea discursuri binevoitoare.

— Adorați-mă, domnişoarelor, adorați-mă, le spunea el. Deşi fiu de zeiță, sunt un drac de treabă!

I se aduseră darurile menite să îmbuneze divinitățile şi pe care indigenii le depuneau de obicei în nişte colibe numite „mzimu”, venerate de toți: spice de orz şi o

băutură numită „pombe”. Joe se crezu obligat să guste din acest soi de bere tare, dar cerul gurii sale, deşi obişnuit cu gin şi whisky, nu-i putu suporta tăria. Se strâmbă îngrozitor, ceea ce mulţimea luă drept un surâs binevoitor. Fetele cântară în cor o melodie tărăgănată şi executară un dans grav în jurul lui.

— Ah, dansaţi! spuse el. N-am să mă las mai prejos decât voi! Vă voi arăta şi eu un dans din ţara mea.

Şi începu un dans repede şi vesel, mişcând din picioare, din genunchi, din mâini, făcând strâmbături ciudate, în chipuri de necrezut, dând astfel oamenilor o curioasă imagine a felului cum dansează zeii în Lună. Africanii începură deodată să-i imite gesturile şi săriturile. Nu pierdeau nicio mişcare, nu uitau nicio atitudine; luase naştere o harababură şi o agitaţie care nu se pot exprima prin cuvinte.

În toiul veseliei, Joe îl zări pe doctor. Acesta se întorcea în mare grabă, înconjurat de mulţimea care urla şi mergea alandala. Vrăjitorii şi şefii păreau foarte înfierbântaţi: îl înconjurau ameninţători.

Ciudată schimbare! Ce se întâmplase? Sucombase cumva sultanul în mâinile neîndemânatice ale medicului ceresc?

De la postul său, Kennedy văzu primejdia, fără să-i înţeleagă cauza. Balonul, împins puternic de dilataţia gazului, trăgea de frânghia care-l ţinea, nerăbdător să se ridice în aer.

Doctorul ajunse la picioarele scării. O teamă superstiţioasă mai reţinea încă mulţimea şi o împiedica să se dedea la violenţe împotriva persoanei lui. Urcă repede treptele şi Joe îl urmă sprinten.

— Nu-i nicio clipă de pierdut, îi spuse Fergusson. Nu încerca să desprinzi ancora! Voi tăia funia! Urmează-mă!

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Joe, urcându-se în nacelă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Kennedy, ţinând în mână

carabina.

— Priviți! răspunse doctorul, arătând spre orizont.

— Ei bine? întrebă vânătorul.

— Ei bine, uite luna!

Într-adevăr, luna se înălța roşie şi splendidă ca un glob de foc pe un cer albastru. Ea era, desigur. Ea şi *Victoria.* Ori existau două luni, ori străinii se dovedeau a fi nişte înşelători, nişte zei mincinoşi. Acestea erau gândurile fireşti ale mulțimii. De aci şi schimbarea în purtarea ei.

Joe nu-şi putu stăpâni un hohot de râs.

Populația din Kazeh, înțelegând că-i scapă prada, scotea urlete prelungi. Țintiră balonul cu arcuri şi flinte.

Dar unul dintre vrăjitori făcu un semn şi armele se aplecară. Vrăjitorul se cațără în copac, cu intenția de a apuca funia ancorei şi a trage aparatul pe pământ.

Joe se repezi cu o toporişca în mână.

— Să tai? întrebă el.

— Aşteaptă, răspunse doctorul.

— Dar negrul ăsta?...

— Poate că ne vom salva ancora şi țin s-o salvez. De tăiat vom putea s-o tăiem în orice moment.

Vrăjitorul, ajuns în copac, rupse crengile şi izbuti să desprindă ancora. Dar, trasă cu putere de aerostat, aceasta îl prinse de picioare. Vrăjitorul porni spre împărățiile atmosferice, călare pe ancoră, ca pe un cal înaripat. Mulțimea rămase încremenită văzând că unul dintre „waganga” se înălța la cer.

— Ura! strigă Joe, în timp ce *Victoria* urca repede datorită forței de ascensiune ce-o mâna.

— Se ține bine, spuse Kennedy. Un mic voiaj nu-i face rău.

— O să-l dăm deodată peste cap? întrebă Joe. Doctorul glăsui:

— Ar fi o ruşine! îl vom aşeza uşurel pe pământ şi cred că, după o asemenea aventură, puterea lui de magician va creşte neobişnuit în ochii contemporanilor săi.

— Sunt în stare să facă din el un zeu, strigă Joe.

Victoria ajunsese la o înălțime de aproximativ o mie de picioare. Negrul se ținea agățat de funie. Tăcea şi ochii îi erau încremeniți. În ei se citea groaza amestecată cu mirarea.

Un vânt uşor de la apus împingea balonul afară din oraş. Peste o jumătate de oră, văzând un ținut pustiu, doctorul micşoră flacăra arzătorului şi se apropie de pământ. La douăzeci de picioare de sol, negrul luă la iuțeală o hotărâre: îşi dădu drumul, căzu în picioare şi începu să fugă spre Kazeh, în timp ce, uşurată deodată, *Victoria* urcă spre cer.

Capitolul XVI

Semne de furtună. Țara lunei. Viitorul continentului african. Cele mai noi maşini. Priveliştea ținutului la apusul soarelui. Flora şi fauna. Furtună. Zona de foc. Cerul înstelat.

— Uite ce înseamnă să te dai drept fiul Lunii fără învoirea ei! spuse Joe. Satelitul ăsta era cât p-aci să ne joace o festă! Domnule doctor, nu cumva prin leacul dumneavoastră i-ați stricat reputația?

— La drept vorbind, întrebă Kennedy, cine-i acest sultan din Kazeh?

— Un bețiv înrăit, pe jumătate mort, şi al cărui sfârşit nu va însemna o pierdere prea mare, răspunse doctorul. Dar morala pe care trebuie s-o tragem de aci e că onorurile sunt trecătoare şi că nu trebuie să ții prea mult la ele.

— Cu atât mai rău! replică Joe. Îmi stătea bine să fiu adorat! să fac pe zeul după închipuirea mea! Dar ce să-i

faci? S-a arătat luna şi încă foarte roşie, ceea ce dovedeşte desigur că era supărată.

În vreme ce Joe examina astrul nopții dintr-un punct de vedere cu totul nou, nori groşi, siniştri şi apăsători, se îngrămădiseră spre nord. La trei sute de picioare înălțime sufla un vânt destul de puternic, care împingea *Victoria* spre nord-est. Deasupra balonului, bolta albastră se menținea senină, dar se simțea că atmosfera este încărcată.

Pe la opt seara, călătorii se găseau la 32°40’ longitudine, şi 4°17’ latitudine. Sub influența furtunii care se apropia, curenții atmosferici îi duceau cu o viteză de treizeci şi cinci de mile pe oră. Sub ei se desfăşurau cu iuțeală câmpiile uşor unduite şi roditoare din Mfouto.

Priveliştea era minunată şi cei trei călători o admirau încântați.

— Suntem în plină Țară a Lunii, spuse doctorul Fergusson. Cu siguranță că ținutul poartă acest nume, dat încă din antichitate, din cauză că luna a fost adorată aci, în toate timpurile. Este, într-adevăr, un ținut minunat şi cu greu s-ar putea întâlni o vegetație mai frumoasă.

— N-ar fi tocmai firesc dacă am găsi-o în jurul Londrei, răspunse Joe, dar ar fi tare plăcut! De ce oare lucruri atât de frumoase se găsesc tocmai în țările acestea înapoiate?

— Dar cine poate şti, replică doctorul, dacă ținutul acesta nu va fi într-o bună zi civilizat?

— Crezi aşa ceva? întrebă Kennedy.

— Fără îndoială, dragul meu Dick. Priveşte mersul evenimentelor, studiază migrările succesive ale popoarelor şi vei ajunge la aceeaşi concluzie ca şi mine. Ținutul acesta deasupra căruia zburăm, mai rodnic, mai bogat, mai plin de viață ca altele, va deveni cândva un regat de seamă, unde vor avea loc descoperiri mai uimitoare încă decât aburul şi electricitatea.

— Ah, domnule, aş vrea să văd aşa ceva!

— Te-ai născut prea devreme, băiete!

— Cred, zise Kennedy, că epoca în care industria va absorbi totul va fi extrem de plicticoasă. Tot inventând maşini, oamenii vor sfârşi prin a fi distruşi de ele. Mi-am imaginat întotdeauna că ziua de apoi va sosi atunci când vreun cazan enorm, supraîncălzit la 3000 de atmosfere, va face Pământul să sară în aer.

— Adaug, spuse Joe, că americanii nu sunt cei mai proşti mânuitori ai maşinilor.

— Ai dreptate, răspunse doctorul, sunt mari meşteri. Dar să nu ne lăsăm târâți în astfel de discuții, să ne mulțumim să admirăm ținutul acesta al Lunii, dacă ne e dat să-l vedem.

Soarele, strecurându-şi ultimele raze sub îngrămădirea de nori, împodobea cu aureola lui cele mai mici ridicături ale solului; arborii uriaşi, ierburile arborescente, muşchii de pe jos, fiecare îşi avea partea sa din această revărsare de lumină. Pe terenul uşor ondulat răsăreau ici şi colo mici coline conice. Niciun munte la orizont. Tufişurile de nepătruns, jungle spinoase despărțeau luminişurile, unde se vedeau sate numeroase; aliori uriaşi le înconjurau cu fortificații naturale, amestecându-se cu ramurile în formă de corali ale copacilor.

În curând, Malagazari, unul din râurile principale, care alimentează lacul Tanganica, începu să şerpuiască pe sub tufişurile de verdeață. În albia sa se vărsau numeroase râuri şi râuşoare, formate de torentele care iau naştere în perioadele de revărsare a apelor, sau de heleşteiele adâncite în straturile argiloase ale solului. Pentru observatorii de la înălțime, totul părea o rețea de cascade, aruncată pe întreaga suprafață de apus a țării.

Animale cu cocoaşe mari păşteau în poienile bogate, abia văzându-se dintre ierburile înalte. Pădurile ofereau privirii minunate soiuri de arbori, ca nişte buchete

enorme, în care se refugiau lei, leoparzi, hiene, tigri, ca să scape de ultimele raze fierbinți ale soarelui. Uneori, un elefant făcea să se mişte vârfurile copacilor, şi se auzea trosnetul crăcilor care cedau sub colții lui de fildeş.

— Straşnic ținut de vânătoare! strigă Kennedy entuziasmat. Un glonț aruncat la întâmplare, în plină pădure, ar întâlni oricând un vânat vrednic de el! N-am putea să încercăm puțin?

— Absolut deloc, dragul meu Dick, se apropie noaptea, o noapte amenințătoare, însoțită de furtună. Or, furtunile sunt cumplite prin ținuturile astea, unde pământul se aseamănă cu o imensă butelie electrică.

— Aveți dreptate, domnule, spuse Joe. Căldura e înăbuşitoare, iar vântul s-a liniştit cu totul; se simte că se pregăteşte ceva.

— Atmosfera este supraîncărcată cu electricitate, răspunse doctorul. Orice ființă vie este sensibilă la această stare a cerului, care precede lupta elementelor naturii, şi mărturisesc că nu am fost niciodată impresionat cum sunt acum.

— Ei bine, întrebă vânătorul, n-ar fi cazul să coborâm?

— Dimpotrivă, Dick, aş prefera să urc. Mă tem să nu fiu târât prea departe de drumul meu, din cauza încrucişării curenților atmosferici.

— Aşadar, vrei să părăseşti direcția pe care am urmat-o?

— Dacă îmi va fi cu putință, răspunse Fergusson, mă voi îndrepta mai curând spre nord, cam cu 7° sau 8°. Voi încerca să urc spre latitudinile unde se presupun a fi izvoarele Nilului; poate că vom zări oarecare urme ale expediției căpitanului Speke, sau poate chiar caravana domnului de Ueuglin. Dacă sunt exacte calculele mele, ne găsim la 32°40’ longitudine şi aş vrea să trec peste Ecuator.

— Ia uite! strigă Kennedy, întrerupându-şi prietenul.

Ia uită-te la hipopotamii aceia care ies din heleşteie, ca nişte mase de carne sângerândă, şi la crocodilii care aspiră cu zgomot aerul!

— Se înăbuşă! glăsui Joe. Ah, ce minunat călătorim noi şi nici nu ne pasă de jivinele care foiesc acolo jos. Domnule Samuel! Domnule Kennedy! Ia uitaţi-vă la şirurile de animale care merg în rânduri dese! Sunt cu siguranţă vreo două sute; sunt lupi, nu-i aşa?

— Nu, Joe, sunt câini sălbatici; o rasă renumită, care nu se teme să atace chiar leii. Pentru un călător întâlnirea cu ei e îngrozitoare. Este sfâşiat pe loc.

— Bine! Atunci nu Joe va fi acela care-şi va lua sarcina să le pună botniţă. Şi apoi, dacă aşa le e felul, nu prea trebuie să fim supăraţi pe ei.

Sub influenţa furtunii apropiate, tăcerea cuprinse văzduhul, încetul cu încetul. Aerul dens nu mai putea transmite sunetele. Atmosfera părea vătuită şi, asemenea unei săli căptuşite cu tapiţerie, îşi pierdea orice sonoritate. Pasărea-aligator, cocorii, gâştele roşii şi albastre se ascundeau în frunzişul copacilor înalţi. Natura întreagă prevestea un apropiat cataclism.

La ora nouă seara, *Victoria* rămase nemişcată deasupra Msene-ului, regiune cu nenumărate sate, ce abia se distingeau în umbră; câteodată, răsfrângerea unei raze, rătăcită pe apa posomorâtă, arăta că pe acolo erau şanţuri la distanţe egale şi, în spatele unui ultim luminiş, puteai zări forma nemişcată şi întunecată a palmierilor, tamarinilor, sicomorilor şi a aliorilor uriaşi.

— Mă înăbuş! spuse scoţianul, trăgând cu putere, din adâncul plămânilor, aerul rarefiat. Nu ne mai mişcăm; n-ar fi mai bine să coborâm?

— Dar furtuna? întrebă doctorul, destul de neliniştit.

— Dacă ţi-e teamă că vei fi luat de vânt, mi se pare că nu e nimic de făcut.

— Poate că furtuna nu va izbucni în noaptea asta, glăsui Joe. Norii sunt foarte sus.

— Tocmai acesta-i motivul care mă face să nu urc deasupra lor. Ar trebui să urcăm la o înălțime prea mare, să pierdem pământul din vedere şi să nu ştim toată noaptea dacă şi încotro înaintăm.

— Hotărăşte-te, dragul meu Samuel! Cât mai grabnic!

— E supărător faptul că a încetat vântul, reluă Joe. Ne-ar fi îndepărtat de furtună.

— E într-adevăr regretabil, prieteni, căci norii sunt un pericol pentru noi, deoarece dau naştere la curenți opuşi, care ne pot prinde în vârtejurile lor. Şi apoi, fulgerele ne pot incendia. Pe de altă parte, dacă am arunca ancora, agățându-ne de un copac, puterea vijeliei ne-ar putea azvârli la pământ.

— Atunci ce să facem?

— Trebuie să menținem *Victoria* într-o zonă mijlocie, între primejdiile pământului şi cele ale cerului. Avem apă pentru încălzitor în cantitate suficientă, iar cele două sute de livre de lest sunt neatinse. La nevoie, mă voi servi de ele.

— Vom veghea alături de tine, spuse vânătorul.

— Nu, prieteni, puneți la adăpost proviziile şi culcați-vă. Vă voi trezi la nevoie.

— Dar, domnule, n-ar fi bine să vă odihniți şi dumneavoastră, atât timp cât nu ne amenință încă nimic?

— Nu, mulțumesc, băiete, prefer să veghez. Balonul nu se mişcă şi, dacă nu se schimbă nimic, mâine dimineață ne vom găsi în acelaşi loc.

— Bună seara, domnule!

— Noapte bună, dacă este cu putință!

Kennedy şi Joe se lungiră sub pleduri. Doctorul rămase singur sub cerul fără margini.

În vremea aceasta, bolta norilor cobora pe nesimțite şi întunericul devenea tot mai adânc. Norii negri înconjurau globul terestru, ca şi când ar fi vrut să-l sfarme.

Deodată, un fulger violent, tăios, brăzdă noaptea; lumina lui încă nu pierise, când adâncimile cerului fură zguduite de un tunet înfiorător.

— Sus! strigă Fergusson.

Cei doi tovarăşi care dormiseră, treziți de tunetul înspăimântător, îi aşteptau ordinele.

— Coborâm? întrebă Kennedy.

— Nu! Balonul n-ar rezista. Să urcăm mai înainte ca norii să se transforme în apă şi să se dezlănțuie vântul.

Zicând acestea, deschise la maximum robinetul arzătorului.

Furtunile de la tropice se dezlănțuie cu o repeziciune uimitoare. Un alt fulger izbucni în noapte şi fu urmat imediat de alte douăzeci. Cerul era brăzdat de descărcări electrice, care pârâiau sub picăturile de ploaie.

— Am întârziat, spuse doctorul. Acum trebuie să străbatem o zonă de foc, cu balonul nostru plin de gaz inflamabil.

— Să coborâm pe pământ! Pe pământ! repeta mereu Kennedy.

— Riscul de a fi trăsniți ar fi aproape acelaşi şi s-ar adăuga pericolul de a fi sfâşiați într-o clipă de ramurile vreunui arbore.

— Urcăm, domnule Samuel.

— Mai repede, şi mai repede!

În această parte a Africii în timpul furtunilor ecuatoriale fulgeră de multe ori, de câte treizeci, treizeci şi cinci de ori pe minut. Cerul este cuprins de flăcări şi bubuiturile tunetului nu mai contenesc.

Vântul se dezlănțui cu o violență înspăimântătoare, în atmosfera aprinsă, frământând norii incandescenți. Părea că suflul unui ventilator imens ațâța vâlvătaia. Doctorul Fergusson îşi menținea vasul de încălzire la temperatura maximă; balonul se dilata şi urca mereu. Kennedy, în genunchi, în centrul nacelei, ținea pânzele cortului. Nacela se învârtea în chip amețitor şi călătorii

îndurau oscilații îngrijorătoare. În învelişul aerostatului se iviră mari găuri prin care vântul bătea furios, făcând taftaua să geamă. Un fel de grindină, însoțită de un zgomot tumultuos, brăzda atmosfera şi cădea răpăind asupra *Victoriei*.

Aerostatul urca, totuşi, mai departe; fulgerele descriau tangente arzătoare în jurul balonului. *Victoria* se găsea în mijlocul focului.

— Să fim pregătiți pentru orice întâmplare, spuse Fergusson, chiar şi pentru incendiu. S-ar putea să ne prăbuşim pe neaşteptate.

Vocea lui abia ajungea la urechile tovarăşilor săi, dar ei îi puteau vedea chipul, care rămânea liniştit în mijlocul fulgerelor; doctorul privea calm fenomenele de fosforescență ce dădeau naştere la egrete luminoase fâlfâind pe plasa aerostatului.

Balonul se învârtea, se răsucea, dar continua să urce. După un sfert de oră depăşise zona de furtună; emanațiile electrice se desfăşurau acum sub el, asemenea unei cununi mari de focuri de artificii atârnate de nacelă.

Era unul din cele mai frumoase spectacole pe care natura le poate oferi omului. Jos, furtuna. Sus, cerul înstelat, liniştit, mut, nepăsător, cu luna care îşi proiecta razele blânde deasupra norilor dezlănțuiți. Doctorul Fergusson consultă barometrul; îi arăta o înălțime de douăsprezece mii de picioare. Era ora unsprezece noaptea.

— Slavă cerului, suntem în afara oricărui pericol! spuse el. Ne putem menține la această înălțime.

— A fost înspăimântător, glăsui Kennedy.

— Nu-i nimic, replică Joe. Întâmplarea asta aduce puțină variație în călătorie şi nu-mi pare rău că am văzut furtună de la o înălțime ceva mai mare decât de obicei. Un spectacol minunat!

Capitolul XVII

Munții lunii. Un ocean de verdeață. Se aruncă ancora. Elefantul remorcher. Foc alimentat. Moartea pachidermului. Vatră de țară. Ospăț pe iarbă. O noapte pe pământ.

Luni, pe la ora şase dimineața, soarele se înălță la orizont, norii se împrăştiară şi un vânt plăcut împrospăta primele licăriri ale dimineții.

Pământul, plin de miresme, se ivi din nou înaintea ochilor călătorilor noştri. Balonul, învârtindu-se pe loc în mijlocul unor curenți potrivnici, îşi schimbase direcția foarte puțin. Prin contractarea gazului, doctorul coborî în căutarea unui curent care să-l ducă mai spre nord. Dar căută multă vreme zadarnic. Vântul îl târî spre vest, până apărură în zare celebrii Munți ai Lunii, care se desfăşoară în semicerc, în jurul lacului Tanganica. Lanțul lor, puțin accidentat, se desena pe orizontul albăstrui; părea o fortificație naturală, inaccesibilă pentru exploratorii centrului Africii. Câteva piscuri singuratice purtau urmele zăpezilor eterne.

— Iată-ne într-un ținut neexplorat, spuse doctorul. Căpitanul Burton a înaintat mult spre vest, deci nu a putut ajunge la aceşti munți faimoşi, ba chiar le-a negat existența afirmată de Speke, tovarăşul său de drum. El pretindea că erau o născocire a imaginației acestuia din urmă. Pentru noi, prieteni, nu mai e cu putință nicio îndoială.

— Vom trece peste ei? întrebă Kennedy.

— Nu. Nădăjduiesc să găsesc un vânt prielnic, care să mă ducă la Ecuator. Dacă va fi nevoie, voi aştepta şi voi manevra cu *Victoria*, aşa cum manevrează o corabie

care-şi aruncă ancora, ca să scape de influenţa vântului potrivnic.

Prevederile doctorului nu întârziară să se adeverească. După ce fură încercate mai multe înălţimi, *Victoria* porni spre nord-est cu o viteză medie.

— Mergem pe drumul bun, spuse el, consultându-şi busola. Ne aflăm la două sute de picioare deasupra pământului, tocmai bine pentru a recunoaşte ţinuturile. Ca să descopere lacul Ukereue, căpitanul Speke s-a îndepărtat mai spre est, în linie dreaptă, peste Kazeh.

— Vom merge mult timp în felul acesta? întrebă Kennedy.

— Poate. Scopul nostru este să înaintăm mereu, până la izvoarele Nilului. Şi mai avem de străbătut şase sute de mile până la limita extremă atinsă de exploratorii veniţi din nord.

— Şi nu vom coborî pe pământ, nici măcar ca să ne dezmorţim picioarele? întrebă Joe.

— Ba, ar trebui. De altfel, ar trebui să ne economisim şi proviziile. Şi tu, bunul meu Dick, va trebui să ne aprovizionezi în drum cu carne proaspătă.

— La ordinele tale, prietene Samuel.

— Va trebui să ne împrospătăm de asemenea şi rezerva de apă. Cine ştie dacă nu vom fi târâţi spre ţinuturi sterpe? Aşa că trebuie să luăm măsuri de prevedere.

La amiază, *Victoria* se găsea la 29°15’ longitudine şi la 3°15’ latitudine. Trecea peste satul Uyofu, limita nordică a Unyamwezy-ului, de-a curmezişul lacului Ukereue, care nu se putea zări încă.

Populaţiile mai apropiate de Ecuator par să fie mai puţin civilizate şi sunt guvernate de monarhi absoluţi, al căror despotism este fără margini. Cele mai numeroase aşezări se găsesc în provincia Karagua.

Cei trei călători hotărâră să se apropie de pământ, undeva unde locul avea să fie mai prielnic. Era nevoie să se facă un popas mai lung şi aerostatul trebuia revăzut

cu grijă. Flacăra arzătorului fu micşorată. Curând, ancorele aruncate din nacelă atinseră bălăriile înalte ale unei prerii imense. De la o anumită înălțime, câmpul părea acoperit cu o iarbă tunsă, dar, în realitate, vegetația avea o înălțime de vreo opt picioare.

Victoria atinse uşor vârful ierburilor şi merse înainte fără să se aplece, asemeni unui fluture uriaş. Nu se vedea niciun obstacol. Era ca un ocean de verdeață, fără nicio învolburare.

— Vom merge multă vreme aşa, spuse Kennedy. Nu zăresc niciun arbore în drumul nostru. Vânătoarea mi se pare zădărnicită.

— Aşteaptă, dragul meu Dick. Nici n-ai putea vâna în ierburile acestea mai înalte decât tine. Până la urmă vom găsi totuşi un loc prielnic.

Plimbarea era fermecătoare, o adevărată navigație pe marea aceasta de un verde aproape transparent, care unduia uşor la adierea vântului. Nacela părea că despică valurile. Din când în când, o droaie de păsări, splendid colorate, țâşneau din ierburile înalte, scoțând strigăte voioase. Ancorele se afundau în lacul înflorit, lăsând înapoi o dâră care apoi se închidea, întocmai ca urma lăsată de o corabie. Deodată balonul fu puternic zguduit. Fără îndoială că ancora se prinsese în vreo crăpătură de stâncă, ascunsă sub iarba uriaşă.

— Ne-am agățat! spuse Joe.

— Aruncă scara! porunci vânătorul.

Nu sfârşise aceste cuvinte, când un țipăt ascuțit străbătu aerul.

Din gura celor trei călători se auziră exclamații întretăiate:

— Dar ce-i asta?

— Un țipăt ciudat!

— Uite, ne mişcăm!

— S-a desprins ancora!

— Ba nu! Se mai ține! spuse Joe care trăgea de funie.

— Se mişcă stânca!

Ierburile începuseră să se mişte năvalnic şi curând o formă lungă, lucie, se arătă deasupra.

— Un şarpe! strigă Joe.

— Un şarpe! strigă şi Kennedy, înarmându-se cu carabina.

— Ei, nu! făcu doctorul. Este o trompă de elefant.

— Un elefant, Samuel?

Şi Kennedy duse arma la umăr:

— Aşteaptă, Dick, aşteaptă!

— Fără îndoială, animalul ne trage după el.

— Şi ne trage în direcția cea bună, Joe, în direcția cea bună! Elefantul înainta cu oarecare repeziciune. Ajunse curând la un luminiş, de unde putea fi văzut în întregime. După mărimea sa uriaşă, doctorul îşi dădu seama că e un mascul. Avea doi colți albicioşi, minunat curbați şi lungi de aproximativ opt picioare; brațele ancorei erau puternic prinse între ei. Animalul încerca zadarnic cu trompa să scape de funia care-l ținea prins de nacelă.

— Înainte! Curaj! striga Joe, în culmea bucuriei, ațâțând ciudata vietate. Iată un nou sistem de călătorie! Nici să nu mai aud de cal, numai de elefanți!

— Dar unde ne duce? întrebă Kennedy, agitând carabina care-i ardea mâinile.

— Ne duce exact unde vrem să mergem, dragul meu Dick! Puțină răbdare!

„Wig a more! Wig a more!”, cum spun țăranii din Scoția, strigă vesel Joe. Înainte! Înainte!

Animalul alerga într-un galop foarte iute, zvârlindu-şi trompa într-o parte şi în alta; în salturile sale scutura cu violență nacela.

Doctorul, cu toporul în mână, era gata să taie la nevoie funia.

— Dar, spuse el, nu ne vom despărți de ancoră decât în ultima clipă.

Balonul Victoria remorcat de elefant

Cursa dură aproape o oră şi jumătate. Animalul nu părea deloc obosit. Uriaşii pachidermi pot să străbată distanțe considerabile, şi de la o zi la alta îi regăseşti la depărtări imense, aidoma balenelor cu care seamănă în mărime şi repeziciune.

— De fapt, spuse Joe, putem spune că am prins un cetaceu şi nu facem decât să imităm manevra pescuitorilor de balene.

Dar schimbarea ce surveni în conformația terenului îl obligă pe doctor să-şi modifice mijlocul de locomoție.

Cam la trei mile depărtare, spre nordul preriei, se vedea o pădure deasă de camaldori, aşa că balonul trebuia să fie despărțit de remorcherul său.

Kennedy fu însărcinat să oprească elefantul din mers. Duse carabina la umăr, dar poziția neprielnică în care se afla nu-i îngăduia să ţintească animalul cu succes. Primul glonț se turti de țeasta acestuia ca de o placă de fier. Animalul nu părea deloc tulburat. La zgomotul detunăturii, îşi iuți pasul; viteza lui era aceea a unui cal în galop.

— La dracu! spuse Kennedy.

— Ce cap tare! adăugă Joe.

— Voi încerca două-trei gloanțe conice, în partea moale dintre gât şi picioarele din față, spuse Dick, încărcându-şi cu atenție carabina.

Apoi trase. Animalul scoase un urlet îngrozitor şi îşi continuă goana cu mai mare viteză.

— Trebuie să vă viu în ajutor, domnule Dick, spuse Joe, înarmându-se cu una din puşti.

Şi două gloanțe se înfipseră în pântecele animalului. Elefantul se opri o clipă, îşi ridică trompa, apoi îşi reluă goana spre pădure, scuturându-şi capul necontenit; sângele îi curgea şiroaie din răni.

— Să continuăm să tragem, domnule Dick!

— Cât mai repede! adăugă doctorul. Nu mai avem decât douăzeci de stânjeni până la pădure!

Răsunară încă zece focuri. Elefantul făcu o săritură înspăimântătoare. Nacela şi balonul trosniră atât de tare, de parcă totul s-ar fi sfărâmat. În zguduitură, toporul căzu din mâna doctorului...

Clipa era îngrozitoare: funia ancorei, bine legată, nu putea fi nici desfăşurată, nici tăiată cu cuțitele. Balonul se apropia cu repeziciune de pădure, când, deodată, animalul primi un glonț în ochi tocmai în clipa în care ridicase capul. Îndată se opri şovăind şi genunchii i se îndoiră; pântecele lui era acum în bătaia puştii vânătoruiui.

— Un glonț în inimă! spuse Dick, descărcându-şi carabina pentru ultima oară.

Elefantul scoase un răcnet cumplit de moarte. Se mai ridică o clipă, rotindu-şi trompa, dar apoi căzu cu toată greutatea pe unul din colți, sfărâmându-l dintr-o dată. Era mort.

— I s-a rupt un colț! strigă Kennedy. Fildeşul acesta ar valora, în Anglia treizeci şi cinci de guinee suta de livre!

— Aşa de mult? se miră Joe, coborând pe pământ pe funia ancorei.

— L-a ce-ți folosesc regretele, dragul meu Dick? Răspunse doctorul Fergusson. Suntem negustori de fildeş? Am venit aici să facem avere?

Joe cercetă ancora; era prinsă zdravăn de colțul care rămăsese neatins. Samuel şi Dick săriră pe pământ, în timp ce aerostatul, pe jumătate dezumflat, se legăna deasupra capului elefantului ucis.

— Ce animal minunat! strigă Kennedy. Ce dimensiuni! Nici în India n-am văzut unul de mărimea asta.

— Nu-i nimic surprinzător, dragul meu Dick. Elefanții din centrul Africii sunt cei mai frumoşi. Anderson-ii, Cumings-ii i-au vânat în împrejurimile Capului în asemenea măsură, încât ei au emigrat spre Ecuator, unde-i vom întâlni adeseori în turme numeroase.

— Deocamdată, răspunse Joe, sper că vom gusta puțin

din exemplarul acesta! Mă însărcinez să vă pregătesc o masă gustoasă din carnea lui. Domnul Kennedy va vâna o oră, două. Domnul Samuel va inspecta *Victoria*, şi în acest timp eu voi găti.

— Foarte bine, glăsui doctorul, fă-ți datoria.

— Cât despre mine, spuse vânătorul, îmi voi lua bucuros cele două ore de libertate, pe care Joe a binevoit să mi le acorde.

— Du-te, prietene, dar fără imprudențe. Să nu te depărtezi.

— Fii liniştit.

Şi Dick, înarmat cu puşca, se afundă în pădure.

Joe îşi începu treaba. Mai întâi făcu în pământ o groapă adâncă de două picioare, o umplu cu ramuri uscate, rupte de elefanți atunci când îşi deschid drumuri prin pădure şi care se găseau aci peste tot. Dealtminteri, chiar urmele elefanților se vedeau încă.

După ce umplu groapa, îngrămădi deasupra ei alte crăci, făcând un fel de rug, înalt de două picioare, şi-i dădu foc.

Apoi se întoarse spre elefantul ucis, care căzuse la numai vreo zece stânjeni de pădure, îi despică îndemânatic trompa, a cărei bază avea o lățime de aproape două picioare; alese partea ei cea mai delicată, apoi tăie picioarele spongioase ale animalului. Acestea sunt, într-adevăr, bucățile cele mai bune, aşa după cum la bivolul american partea cea mai bună este cocoaşa, la urs, laba şi la mistreț, căpățâna.

După ce rugul arse în întregime, groapa curățată de cenuşă şi de cărbuni răspândea o căldură dogoritoare. Bucățile de elefant, învelite în frunze aromate, fură puse în fundul acestui cuptor improvizat şi acoperite apoi cu cenuşă caldă. După aceea, Joe ridică deasupra un al doilea rug, iar când lemnele se consumară, carnea era tocmai bine friptă. Priceputul nostru bucătar o scoase din cuptor, o puse pe frunze verzi şi orândui masa în

mijlocul unei pajişti minunate. Aduse biscuiţi, rachiu, cafea şi scoase apă proaspătă dintr-un pârâu din apropiere.

Era o adevărată plăcere să vezi bucatele astfel pregătite şi Joe se gândea cu destulă modestie că va fi şi mai plăcut să le mănânci. „O călătorie fără osteneală şi fără pericole? repeta Joe. O masă la ora asta, legănat ca-n hamac! Ce se poate cere mai mult? Şi domnul Kennedy care nu voia să vină cu noi!”

În vremea aceasta, doctorul Fergusson se ocupa cu examinarea amănunţită a aerostatului; care nu părea să fi suferit prea mult din cauza furtunii; taftaua şi gutaperca rezistaseră admirabil. Luând înălţimea solului şi calculând forţa de ascensiune a balonului, văzu cu satisfacţie că hidrogenul era în aceeaşi cantitate; învelişul păstrase impermeabilitatea absolută.

Călătorii părăsiseră Zanzibarul de numai cinci zile. Carnea uscată nu fusese încă atinsă; proviziile de biscuiţi şi de carne conservată erau în cantitate suficientă pentru o călătorie lungă, aşa că numai rezerva de apă trebuia reînnoită. Ţevile şi serpentinele păreau să fie în perfectă stare; mulţumită articulaţiilor de cauciuc, se adaptaseră tuturor oscilaţiilor aerostatului.

După ce termină acest examen, doctorul începu să pună ordine în însemnările sale. Făcu şi o schiţă foarte izbutită a ţinutului înconjurător, cu preria care se întindea cât vedeai cu ochii, cu pădurea de camaldori şi cu balonul nemişcat deasupra trupului monstruosului elefant.

Peste două ore, Kennedy se întoarse cu o legătură de potârnichi grase şi o ciozvârtă de oryx, un soi de căprior sălbatic, aparţinând celei mai sprintene speţe de antilopă. Joe se grăbi să pregătească suplimentul ospăţului lor.

— Masa e servită! strigă el în curând, cu tonul cel mai îmbietor.

Cei trei călători se aşezară pe pajiştea verde. Găsiră că picioarele şi trompa de elefant erau gustoase. Băură, apoi fumară. Şi havanele delicioase îşi răspândiră pentru prima oară parfumul peste fermecătorul ținut.

Kennedy mânca, bea şi fuma cât patru. Se îmbătase: îi propuse prietenului său, doctorul, în mod serios, să se stabilească în pădurea aceasta, să construiască în ea o cabană din frunziş şi să întemeieze dinastia Robinsonilor africani.

Ținutul părea atât de liniştit, atât de pustiu, încât doctorul hotărî să petreacă noaptea pe pământ. Joe făcu un cerc de foc, baricadă indispensabilă împotriva animalelor sălbatice. Hienele, cuguari, şacalii, atraşi de mirosul cărnii de elefant, dădeau târcoale prin împrejurimi. Kennedy fu obligat să-şi descarce de câteva ori carabina asupra unor musafiri prea cutezători. Noaptea însă se scurse fără niciun incident supărător.

Capitolul XVIII

Karagua. Lacul Ukereue. O noapte pe o insulă. Ecuatorul. Traversarea lacului. Cascadele. Aspectul ținutului. Izvoarele Nilului. Insula Benga. Semnătura lui Andrea Debono. Steagul cu stema Angliei.

A doua zi, la ora cinci dimineața, se începură pregătirile de plecare. Joe sparse colții elefantului cu ajutorul toporului, pe care, din fericire, îl găsise.

Din nou liberă, *Victoria* îi purtă pe călători spre nord-est cu o viteză de optsprezece mile.

Doctorul îşi precizase cu luare-aminte poziția, în seara precedentă, orientându-se după stele. Se aflau la 2°40' latitudine sub Ecuator, adică la vreo sută şaizeci de mile

geografice.

Trecură pe deasupra a numeroase sate, fără să se preocupe de strigătele, provocate de apariția *Victoriei.* Fergusson îşi însemnă conformația locurilor, în linii sumare. Trecu peste povârnişurile Rubemhé, aproape tot atât de râpoase ca şi vârfurile Usagara, şi întâlni mai târziu, la Tenga, primele înălțimi ale lanțurilor muntoase Karagua, care, după părerea lui, porneau cu siguranță din Munții Lunii. Vechea legendă, care făcea din aceşti munți leagănul Nilului, se apropia de adevăr, deoarece ei se mărginesc cu lacul Ukereué, izvorul presupus al apelor marelui fluviu.

Ajuns la Kafuro, o mare aşezare a negustorilor din ținut, zări în sfârşit, în depărtare, lacul atât de căutat, pe care căpitanul Speke îl întrezărise la 3 august 1858.

Samuel Fergusson era emoționat. Se apropia de unul din punctele importante ale explorării sale. Cu luneta la ochi, nu pierdu niciun colț din ținutul misterios, pe care privirea sa îl descoperea treptat.

Sub ei se vedea solul, în general sterp. Abia dacă se iveau câteva râpe cultivate. Mai departe, terenul presărat cu conuri de înălțime mijlocie devenea plat în apropierea lacului. Lanurile de orz înlocuiau pe cele de orez. Aci creştea planta din care în acest ținut se făcea vin, şi „mwani”, o plantă sălbatică, întrebuințată în locul cafelei. Vreo cincizeci de colibe circulare, acoperite cu un fel de trestie înflorită, alcătuiau capitala ținutului Karagua.

Se zăreau cu uşurință fețele înmărmurite ale oamenilor, aparținând unei rase destul de frumoase, cu tenul cafeniu. Printre plantații treceau femei a căror corpolență era de necrezut. Doctorul îi uimi pe tovarăşii săi de drum lămurindu-i că această corpolență, foarte apreciată aci, se datora unui regim obligator de lapte covăsit.

La prânz, *Victoria* se găsea la 1°45’ latitudine australă.

La ora unu, vântul o împingea spre lac.

Acest lac fusese botezat, de către căpitanul Speke, „Nyanza[52] *Victoria*”. Lăţimea lui putea să fie aci cam de nouăzeci de mile. Căpitanul găsise la extremitatea sa meridională un grup de insule, pe care le numise „Arhipelagul Bengalului”. Îşi continuase cercetările până la Muanza, pe coasta de est, unde fusese bine primit de sultan.

Făcuse lucrările de triangulaţie[53] pentru planul acestei regiuni, dar nu-şi putuse procura o pirogă, ca să-l traverseze şi ca să viziteze marea insulă Ukereué, foarte populată, guvernată de trei sultani, şi care în timpul refluxului devine doar o peninsulă.

Spre marele regret al doctorului, care ar fi vrut să determine coasta de sud a lacului, *Victoria* se apropia de el pe la nord. Marginile, acoperite de tufişuri spinoase şi de mărăcinişuri încâlcite, dispăreau cu totul ascunse de milioane de ţânţari, coloraţi în cafeniu deschis. Ţinutul părea să fie nelocuit. Se vedeau cârduri de hipopotami, lăfăindu-se în pădurile de trestii sau cufundându-se în apele albicioase ale lacului.

Văzut de sus, lacul oferea privirii, spre vest, o suprafaţă aşa de întinsă, încât ai fi spus că e o mare. Distanţa de la un mal la altul era destul de însemnată, ca să facă imposibilă stabilirea de comunicaţii între ele. De altfel, pe-aici bântuie furtuni dese şi puternice, deoarece vânturile bat cu furie în acest bazin înalt şi neadăpostit.

Doctorul se orienta cu greu şi se temea să nu fie dus spre est. Dar, din fericire, un curent prielnic îl împinse direct spre nord, astfel că la ora şase seara *Victoria* poposi pe o mică insulă pustie, la 0°30’ latitudine şi la 32°52’ longitudine, la douăzeci de mile de coastă.

Călătorii se putură agăţa de un copac şi, spre seară,

---

[52] Nyanza - lac, în limba băştinaşilor.

[53] Triangulaţie - operaţie trigonometrică, cu ajutorul căreia se face planul unui teren, impărţindu-l în triunghiuri.

vântul potolindu-se, rămaseră liniştiţi, prinşi de ancoră. Nu se puteau gândi să coboare pe pământ. Aci, ca şi pe malul lacului, un nor gros de ţânţari acoperea solul. Joe coborî din pom, acoperit de înţepături, dar nu se supără, atât de firească i se părea treaba aceasta a ţânţarilor. Doctorul, mai puţin optimist, se depărtă cât putu mai mult de funie, numai ca să scape de nemiloasele insecte, care zburau cu un zumzet îngrijorător. El stabili îndată că înălţimea lacului, în raport cu nivelul mării, era aceea pe care o determinase căpitanul Speke şi anume, trei mii şapte sute cincizeci de picioare.

— Iată-ne deci pe o insulă! spuse Joe, care se scărpina de credeai că îşi va frânge încheieturile mâinilor.

— I-am făcut repede înconjurul cu privirea, răspunse vânătorul, dar, în afară de aceste binevoitoare insecte, nu se mai zăreşte nicio fiinţă vie.

— Insulele cu care este presărat lacul, răspunse doctorul Fergusson, nu sunt, la drept vorbind, decât resturile unor coline scufundate. Să ne socotim fericiţi că am găsit acest adăpost, deoarece malurile lacului sunt locuite de nişte triburi fioroase. Aşa că puteţi dormi, căci cerul ne pregăteşte o noapte liniştită.

— Dar tu nu te culci, Samuel?

— Nu, n-aş putea închide ochii. Gândurile mi-ar alunga somnul. Mâine, prieteni, dacă vântul va fi prielnic, vom merge drept spre nord şi poate că vom descoperi izvoarele Nilului, această taină nepătrunsă. N-aş putea dormi ştiindu-mă atât de aproape de ele.

Kennedy şi Joe, pe care preocupările ştiinţifice nu-i tulburau atât de mult, adormiră de îndată adânc, vegheaţi de şeful expediţiei. Miercuri 23 aprilie, la ora patru dimineaţa, pe un cer cenuşiu, *Victoria* se pregătea de plecare. Noaptea părăsea cu greu apele lacului învăluit într-o negură adâncă, dar un vânt violent risipi curând ceaţa. Timp de câteva minute, *Victoria* se legănă în direcţii diferite; după aceea porni, în sfârşit, direct

spre nord.

Doctorul Fergusson bătu bucuros din palme:

— Suntem pe drumul cel bun! strigă el. Azi sau niciodată, vom vedea Nilul. Prieteni, priviți, trecem peste Ecuator! Intrăm în emisfera noastră!

— Oh! făcu Joe. Credeți, domnule, că Ecuatorul trece într-adevăr pe aici?

— Chiar pe aici, dragul meu!

— Ei bine, cu voia dumneavoastră, mi s-ar părea potrivit să-l udăm, fără să mai pierdem vremea.

— S-a făcut! Un pahar de grog! răspunse doctorul râzând. Ai un fel de a înțelege cosmografia, care nu-i deloc neplăcut.

Şi aşa fu celebrată pe *Victoria* trecerea Ecuatorului.

Balonul mergea cu viteză. În vest se vedea coasta joasă şi accidentată; în fund, platourile mai ridicate din Uganda şi din Usoga. Viteza vântului devenea peste măsură de mare, aproape de treizeci de mile pe oră.

Apele Lacului Victoria, frământate cu violență, spumegau ca valurile unei mări. Talazurile, care se mai legănau încă după potolirea trecătoare a vântului, îi arătară doctorului că apa putea să fie foarte adâncă. Pe toată întinderea lor zări numai vreo două bărci rudimentare.

— Prin înălțimea la care se află, lacul este, desigur, izvorul natural al fluviilor din partea orientală a Africii, spuse doctorul. Şi vaporii de apă care se irosesc prin evaporarea afluenților săi se adaugă din nou la apele lui sub formă de ploaie. Mi se pare că de aci izvorăşte şi Nilul.

— Vom vedea, spuse Kennedy.

Pe la ora nouă se apropiau de coasta de vest, care părea o regiune pustie, împădurită. Vântul începu să bată puțin dinspre est şi se putea zări celălalt mal al lacului, care făcea un intrând, terminat printr-un unghi foarte deschis, spre 2°40’ latitudine septentrională.

Munți înalți își înșiruiau piscurile pleșuve spre această extremitate a Lacului Victoria. Între ei era o trecătoare adâncă, plină de meandre, prin care curgea un râu clocotitor.

În timp ce conducea aerostatul, doctorul Fergusson examina ținutul cu o privire lacomă:

— Priviți, strigă el, priviți, prieteni! Povestirile arabilor erau exacte! Ei vorbeau de un fluviu care izvorăște din partea de nord a lacului Ukereue, și acest fluviu există, iar noi mergem de-a lungul lui. Iată, are o viteză comparabilă cu a noastră! Și acest firicel de apă, care curge sub picioarele noastre, se duce, desigur, să se amestece cu valurile Mediteranei! E Nilul!

— E Nilul! repetă Kennedy, molipsit de entuziasmul lui Samuel Fergusson.

— Trăiască Nilul! spuse Joe, folosind cuvântul lui preferat când era bine dispus.

Stânci enorme împiedicau ici-colo cursul misteriosului fluviu. Apa spumega formând cataracte și curenți repezi – toate aceste detalii întăreau convingerea doctorului. Din munții înconjurători se revărsau numeroase torente, spumegând în cădere. Din pământ țâșneau pârâiașe răzlețe, încrucișându-se, amestecându-se, întrecându-se în iuțeală, și toate alergau spre râul care se transforma în fluviu, după ce le absorbea.

— Acesta-i desigur Nilul! repeta doctorul cu convingere. Originea numelui său ca și a apelor sale l-a pasionat în aceeași măsură pe savanți. S-a spus că numele este de origine greacă, coptă[54], sanscrită[55], dar n-are importanță din moment ce până la urmă a fost nevoit să-și dezvăluie taina izvoarelor sale[56].

---

[54] Limba coptă - limba unei populații din Egipt.

[55] Limba sanscrită - limba veche indiană.

[56] Un savant bizantin vedea în Neilos un nume aritmetic, N reprezenta 50, E - 5, I - 10, L - 30, O - 70, S - 200, cifre care totalizează numărul zilelor anului. (Nota în textul francez)

— Dar, spuse vânătorul, cum poţi să fii sigur că acest râu şi cel pe care călătorii l-au văzut mai la nord este unul şi acelaşi?

— Dacă vântul ne mai favorizează o oră, vom avea dovezi sigure, de neînlăturat, de care nu s-ar putea îndoi nimeni, răspunse doctorul. Munţii deschideau văi largi, în care se vedeau numeroase sate şi lanuri de susan, durah şi trestie de zahăr. Triburile acestui ţinut se arătau agitate, ostile. Păreau mai aproape de furie decât de adoraţie, presimţeau apropierea unor străini şi nu a unor zei. Descoperirea izvoarelor Nilului de către străini părea a le da simţământul că li se fură ceva. *Victoria* trebuia să se ţină dincolo de bătaia săgeţilor.

— Ar fi greu să ne apropiem de locurile astea, spuse scoţianul.

— Cu atât mai rău pentru indigeni, replică Joe; vor fi lipsiţi de farmecul conversaţiei ce-ar putea s-o aibă cu noi.

— Totuşi, trebuie să cobor măcar pentru un sfert de oră, spuse doctorul Fergusson. Altminteri nu pot constata rezultatele explorării noastre.

— Este absolut necesar, Samuel?

— Absolut necesar şi vom coborî, chiar dacă ar trebui să ne folosim de puşcă!

— Treaba-mi convine, spuse Kennedy mângâindu-şi carabina.

— La ordinele dumneavoastră! glăsui Joe, pregătindu-se de luptă.

— Nu e pentru prima dată, spuse doctorul, când ştiinţa se face cu arma în mână. Un asemenea lucru s-a întâmplat unui savant francez în munţii Spaniei, pe când măsura meridianul pământesc.

— Fii liniştit, Samuel, şi ai încredere în cei doi păzitori ai tăi.

— Am ajuns, domnule?

— Nu încă. Ba chiar ne vom mai urca, deocamdată,

pentru a cuprinde în întregime şi exact configuraţia ţinutului.

Hidrogenul fu dilatat, şi în mai puţin de zece minute *Victoria* plutea la două mii cinci sute de picioare deasupra solului. De la înălţimea aceasta, se putea vedea o reţea de râuri încâlcite, pe care fluviul le primea în albia lui. Dinspre vest, din câmpiile mănoase ale ţinutului, năvăleau şi mai multe.

— Nici douăzeci de mile nu ne mai despart de Gondokoro, spuse doctorul, făcând punctul pe hartă[57], şi avem mai puţin de cinci mile până la locul atins de exploratorii veniţi din nord. Să ne apropiem de pământ cu băgare de seamă.

Victoria coborî până la aproape cinci sute de picioare deasupra solului.

— Acum, prieteni, fiţi gata la orice.

— Suntem gata, răspunseră Dick şi Joe.

— Bine!

Balonul urma albia râului la înălţimea de numai o sută de picioare, în locul acesta, Nilul măsura cincizeci de stânjeni în lăţime şi indigenii se frământau zgomotos în satele de pe amândouă malurile. Puţin mai încolo, fluviul forma o cascadă perpendiculară de vreo zece picioare înălţime şi, prin urmare, cu neputinţă de trecut.

— Desigur că asta e cascada indicată de domnul Debono! exclamă doctorul.

Bazinul fluviului se lărgea, presărat cu insule numeroase, pe care Samuel Fergusson nu le pierdea din ochi: părea că este în căutarea unui punct de orientare, pe care nu-l zărea încă.

Kennedy salută cu o împuşcătură pe cei câţiva negri care înaintaseră într-o barcă, până sub balon. Glonţul, fără să-i atingă, îi obligă să se înapoieze cât mai repede la mal.

---

[57] A face punctul pe hartă - a determina şi a însemna pe hartă locul unde te găseşti.

— Călătorie bună! le ură Joe. Dac-aş fi în locul lor, n-aş mai îndrăzni să mă întorc! Mi-ar fi straşnic de frică de un monstru care aruncă fulgere.

Dar iată că doctorul Fergusson îşi luă luneta şi o îndreptă spre o insulă din mijlocul fluviului.

— Patru pomi! strigă el. Priviți acolo!

Într-adevăr, la căpătui insulei se ridicau patru arbori izolați.

— E insula Benga! Ea e, desigur! adăugă el.

— Ei şi? întrebă Dick.

— Vom coborî acolo.

— Dar insula pare locuită, domnule Samuel!

— Joe are dreptate. Dacă nu mă înşel, se vede un grup de vreo douăzeci de indigeni.

— O să-i punem pe fugă; nu va fi greu, răspunse Fergusson.

— Bine, aşa să fie! încuviință vânătorul.

Soarele era la zenit şi *Victoria* se apropia de insulă. Negrii, care aparțineau tribului Makado, începură să scoată strigăte puternice. Unul flutura în aer pălăria-i făcută din scoarță de copac. Kennedy o luă drept țintă, trase, şi pălăria zbură fărâmițată. Atunci se iscă o învălmăşeală generală. Indigenii se aruncară în fluviu şi îl trecură înot. De pe ambele maluri porni o ploaie de săgeți care nu reprezenta însă nicio primejdie pentru aerostat, a cărui ancoră se înfipse într-o spărtură de stâncă. Joe coborî pe pământ.

— Scara! strigă doctorul. Urmează-mă Kennedy!

— Ce vrei să faci?

— Să coborâm. Îmi trebuie un martor.

— Iată-mă.

— Joe, să păzeşti bine.

— Nicio grijă, domnule! Îmi iau toată răspunderea.

— Vino, Dick! spuse doctorul, punând piciorul pe pământ, îl trase pe vânător după ei spre un grup de stânci care se ridica la capătul insulei. Acolo căută câtva

timp, scotocind prin mărăcini, până îşi însângeră mâinile.

Deodată îl apucă pe vânător de braţ:

— Priveşte! spuse el.

— Litere! strigă Kennedy.

Într-adevăr, se puteau vedea perfect două litere săpate în stâncă, foarte citeţ:

A. D.

— A.D.! reluă doctorul Fergusson. Andrea Debono! Chiar semnătura călătorului care a înaintat cel mai mult de-a lungul Nilului.

— Nu mai încape nicio îndoială, prietene Samuel.

— Eşti convins acum?

— E Nilul! Nu ne mai putem îndoi.

Doctorul privi pentru ultima oară preţioasele iniţiale, a căror formă şi ale căror dimensiuni le copie întocmai.

— Şi acum, spuse el, la balon!

— Să mergem repede, căci, uite, câţiva indigeni se pregătesc să treacă din nou fluviul.

— Nu ne mai interesează acum! Numai să ne ducă vântul spre nord câteva ore şi vom ajunge la Gondokoro, unde vom strânge mâinile compatrioţilor noştri!

Peste zece minute, *Victoria* se înălţa din nou, maiestuoasă, în timp ce doctorul Fergusson, în semn de succes, desfăşura steagul cu stema Angliei.

Capitolul XIX

Nilul. Muntele tremurător. Amintiri din patrie. Povestirile arabilor. Nyam-Nyam-Li. Victoria *fuge de salva de tunuri. Ascensiunile aerostatice. Doamna Blanchard.*

— Care-i direcția noastră? întrebă Kennedy, când își văzu prietenul consultând busola.

— Nord-nord-vest.

— La naiba, dar nu mergem spre nord!

— Nu, Dick, şi cred că vom întâmpina greutăți până să ajungem la Gondokoro. În orice caz, însă, am făcut legătura între explorările din est şi cele din nord; nu trebuie să ne plângem.

Victoria se depărta încet, încet, de Nil.

— O ultimă privire spre această latitudine de netrecut, pe care nici cei mai curajoşi călători n-au putut-o depăşi vreodată! glăsui doctorul. Desigur că acestea sunt triburile sălbatice, semnalate de Domnii Petherick, d'Amoud, Miani şi acel tânăr călător, domnul Lejean, căruia îi datorăm cele mai bune lucruri cu privire la Nilul de sus.

— Prin urmare, întrebă Kennedy, descoperirile noastre se potrivesc cu prezicerile ştiinței?

— Întocmai! Izvoarele Fluviului Alb, ale Bahr-el-Abiad-ului, se revarsă dintr-un lac întins ca o mare. Aici se naşte Nilul. Nici vorbă, va pierde din poezia de până acum, căci oamenilor le plăcea să creadă în originea cerească a fluviului. Cei vechi îl numeau ocean, şi nu erau departe de convingerea că el izvora din soare! Dar trebuie să facem o concesie şi să acceptăm, când şi când, ceea ce ne învață ştiința. Poate că nu vor exista întotdeauna savanți, dar vor exista oricând poeți.

— Se văd nişte cataracte, spuse Joe.

— Sunt cataractele de la Makedo, care se găsesc la 3° latitudine. Păcat că n-am putut urmări timp de câteva ore cursul Nilului.

— Iar colo, înaintea noastră, spuse vânătorul, zăresc vârful unui munte.

— E muntele Logwek, muntele tremurător al arabilor; ținutul a fost vizitat de domnul Debono, care l-a parcurs

sub numele de Latif Efendi. Triburile din vecinătatea Nilului se duşmănesc şi duc între ele un război de exterminare. Fără îndoială că-ți dai seama ce pericole a avut de înfruntat acest explorator.

Între timp, *Victoria* era dusă de vânt spre nord-vest. Ca să ocolească muntele Logwek, trebuia să caute un curent pieziş.

— Prieteni, le spuse doctorul celor doi tovarăşi, începem cu adevărat traversarea noastră africană. Până aici am mers, în majoritatea cazurilor, pe urmele predecesorilor. De acum înainte ne aruncăm în necunoscut. Oare ne va lipsi curajul?

— Niciodată! strigară într-un glas Dick şi Joe.

— Atunci, la drum.

La ora zece seara călătorii ajunseră în dreptul muntelui, trecând peste păduri, râpe, sate împrăştiate, şi acum mergeau de-a lungul povârnişurilor sale line.

Străbătuseră cu ajutorul unui vânt repede, în ziua aceea memorabilă de 23 aprilie, după un drum de cincisprezece ore, o distanță de peste trei sute cincizeci de mile.

Dar în ultima parte a călătoriei se întristaseră. În nacelă domnea o linişte desăvârşită. Doctorul Fergusson era oare absorbit de descoperirile pe care le făcuse? Cei doi tovarăşi ai săi se gândeau cumva la călătoria pe deasupra unor regiuni necunoscute? Poate că da. Numai Joe se dovedea şi acum stăpânit de filosofia nepăsării, însă respecta tăcerea celor doi tovarăşi.

La ora zece seara, *Victoria* aruncă ancora pe coasta muntelui. După o masă substanțială se culcară, unul rămânând de pază. A doua zi se treziră cu gânduri mult mai senine. Timpul era frumos şi vântul sufla în direcția cea bună. Prânzul, care pe Joe îl înveseli mult, izbuti să le readucă şi celorlalți buna dispoziție. Regiunea pe care o străbăteau acum era imensă. Avea cam aceeaşi mărime ca a Europei şi se întindea între Munții Lunii şi munții

Darfur.

— Fără îndoială că străbatem acum ceea ce se presupune a fi regatul Usoga. Unii geografi au susținut că există în centrul Africii o depresiune vastă, un lac imens. Vom vedea îndată dacă presupunerea are vreun sâmbure de adevăr.

— Dar cum s-a putut face această presupunere? întrebă Kennedy.

— După povestirile arabilor. Arabii povestesc multe, poate chiar prea multe. Câțiva călători, sosiți la Kazeh sau la Marile Lacuri, au văzut sclavi veniți din ținuturile centrale, i-au întrebat despre țara lor, au făcut legătura între aceste mărturii şi au tras anumite concluzii. Povestirile acestea au totdeauna un miez de adevăr şi, vezi tu, nu se înşelau cu privire la originea Nilului.

— Într-adevăr! răspunse Kennedy.

— Numai aceste documente au dat posibilitatea să se încerce întocmirea unor hărți. Iar eu voi urma drumul orientându-mă după o astfel de hartă, pe care la nevoie o voi rectifica.

— Oare întreaga regiune este locuită? întreabă Joe.

— Fără îndoială. Triburile împrăştiate pe meleagurile acestea sunt cuprinse sub denumirea generală de Nyam-Nyam, nume care nu-i altceva decât o onomatopee; reproduce zgomotul mestecatului.

— Perfect! zise Joe. Nyam-Nyam!

— Dragă băiete, dacă această onomatopee ar lua naştere din cauza ta, nu ți s-ar mai părea atât de perfect.

— Ce vreți să spuneți?

— Că triburile astea sunt antropofage.

— Sunteți sigur?

— Foarte sigur; unii pretindeau că indigenii aceştia au coadă ca patrupezii, dar s-au lămurit până la urmă că acel apendice era de la pieile de animale cu care se acoperă.

— Cu atât mai rău! O coadă e foarte potrivită să goneşti

țânțarii!

— Tot ce se poate, dar trebuie să socoteşti asta o scorneală, ca şi capetele de câini pe care călătorul Brun-Rollet le atribuia unor băştinaşi.

— Capete de câini? Destul de comod ca să poți lătra şi chiar ca să fii canibal!

— Din păcate, adevărat e faptul că triburile acestea sunt foarte crude, nesățioase de carne de om, pe care o caută cu pasiune.

— Aş dori să nu se pasioneze prea tare pentru persoana mea, zise Joe.

— Te cred!! râse Kennedy.

— Da, domnule Dick. Dacă va trebui vreodată să fiu mâncat într-un ceas de foamete, atunci asta să se întâmple spre folosul stăpânului meu şi al dumneavoastră. Dar să-i hrănesc pe indivizii ăştia, doamne fereşte, aş muri de ruşine!

— Bine, Joe dragă, ne-am înțeles, contăm pe tine când se va ivi prilejul.

— La dispoziție, domnilor.

— Joe vorbeşte aşa ca să avem grijă de el şi să-l punem la îngrăşat.

— Tot ce se poate, răspunse el, omul e un animal atât de egoist!

După-amiază, cerul se acoperi cu o ceață înăbuşitoare, care cobora până la pământ – abia de puteai distinge prin pâclă obiectele de jos. Aşa că, temându-se să nu se lovească de vreun obstacol neprevăzut, doctorul dădu pe la ora cinci semnalul de oprire. Noaptea trecu liniştită, dar trebuiră să-şi dubleze atenția din cauza întunericului adânc.

În decursul dimineții următoare, musonul suflă cu mare violență. Pătrundea furios în cavitățiie inferioare ale balonului, scutura cu putere apendicele prin care treceau țevile de dilatare, astfel că trebuiră fixate cu funii, lucru de care Joe se achită cu multă îndemânare.

El constată totodată că orificiul aerostatului era închis ermetic.

— Faptul are o îndoită însemnătate pentru noi, spuse doctorul Fergusson; evităm în primul rând pierderea unui gaz prețios şi apoi nu lăsăm în urma noastră o dâră inflamabilă, care s-ar putea aprinde.

— Lucrul ar fi supărător, spuse Joe.

— Ne-am prăbuşi la pământ? întrebă Dick.

— Prăbuşi, nu. Gazul ar arde liniştit şi noi am coborî încetul cu încetul. Un asemenea accident s-a întâmplat unei aeronaute franceze, doamna Blanchard, care, aruncând focuri de artificii, şi-a incendiat balonul. Dar n-a căzut brusc – şi cu siguranță că n-ar fi fost omorâtă, dacă nacela nu s-ar fi izbit de un pom, care a zvârlit-o la pământ.

— Să sperăm că nouă nu ni se va întâmpla aşa ceva, spuse vânătorul. Până acum călătoria nu mi s-a părut periculoasă şi nu văd ce ne-ar putea împiedica să ne ajungem scopul.

— Nici eu nu văd, dragul meu Dick. De altfel, accidentele au fost pricinuite totdeauna fie din imprudența aeronauților, fie de proasta construcție a aparatelor lor. Totuşi, din câteva mii de ascensiuni cu aerostate, nu se numără mai mult de douăzeci de accidente mortale. În genere, aterizările şi plecările sunt cele mai primejdioase. Aşa că, în asemenea cazuri, nu trebuie să neglijăm nicio precauțiune.

— A sosit ora mesei, spuse Joe. Ne vom mulțumi cu carne conservată şi cafea, până ce domnul Kennedy va găsi mijlocul să ne ospăteze cu o bucată bună de vânat.

Capitolul XX

Sticla cerească. Smochini-palmieri. „Mammouth Trees”.

Arborele războiului. Echipajul înaripat. Luptele dintre două populații. Masacrul. Intervenție divină.

Vântul deveni violent şi neregulat. *Victoria* înainta prin aer, în adevărate salturi. Aruncată când spre nord, când spre sud, nu întâlnea nicio adiere constantă.

— Mergem foarte repede, fără să înaintăm mult, spuse Kennedy, observând desele oscilații ale acului magnetic.

— *Victoria* înaintează cu o viteză de cel puțin treizeci de leghe pe oră, spuse Samuel Fergusson. Aplecați-vă şi veți vedea cât de repede dispare câmpia din ochii noştri. Uite, pădurea asta pare că se năpusteşte în calea noastră.

— Pădurea s-a şi transformat în luminiş, răspunse vânătorul.

— Iar luminişul, într-un sat, adăugă Joe, după câteva clipe. Uite chipurile înmărmurite ale negrilor.

— E foarte firesc, răspunse doctorul. La prima apariție a baloanelor, țăranii francezi au tras asupra lor, luându-le drept monştri aerieni, aşa că-i este îngăduit şi unui negru din Sudan să facă ochii mari, văzându-ne.

— Pe legea mea, exclamă Joe, în timp ce *Victoria* trecea peste un sat la o înălțime de 100 de picioare, să ştiți că le arunc o sticlă goală, cu voia dumneavoastră, domnule doctor. Dacă ajunge întreagă la ei, o vor adora. Dacă se sparge, din bucăți îşi vor face talismane.

Şi spunând acestea, aruncă o sticlă care se făcu, bineînțeles, țăndări. Indigenii se repeziră afară din colibele lor rotunde, scoțând strigăte puternice.

Puțin mai departe, Kennedy strigă:

— Priviți arborele acesta ciudat! Partea lui de jos e de o specie, iar cea de sus alta.

— Hm! exclamă Joe. În țara asta arborii cresc unii peste alții.

— Este pur şi simplu un trunchi de smochin, răspunse doctorul, pe ramurile căruia s-a prins puțin pământ

vegetal. Într-o bună zi, vântul a aruncat pe el o sămânță de palmier şi palmierul a crescut ca în plin câmp.

— Straşnic sistem! spuse Joe. Am să-l import în Anglia. Ar folosi mult parcurilor Londrei, fără să mai socotim că am înmulți pomii fructiferi; am avea grădini în înălțime. Cu siguranță că asta va fi pe placul micilor proprietari.

În clipa aceea, *Victoria* trebui să urce, ca să treacă peste o pădure cu arbori mai înalți de trei sute de picioare, un fel de smochini seculari.

— Minunați arbori! strigă Kennedy. N-am văzut ceva mai frumos ca aceste veritabile păduri. Ia uite, Samuel!

— Înălțimea acestor smochini este cu adevărat extraordinară, dragul meu Dick, dar ea n-ar provoca mirare în ținuturile cu păduri din Lumea Nouă.

— Cum, există şi arbori mai înalți?

— Fără îndoială, aceia pe care-l numim „mammouth trees”. S-a găsit în California un cedru înalt de patru sute cincizeci de picioare, înălțime care depăşeşte turnul Parlamentului şi chiar marea piramidă a Egiptului. La bază, trunchiul avea o circumferință de o sută douăzeci de picioare, iar straturile lui concentrice dovedeau că existența copacului era mai veche de patru mii de ani.

— Domnule, faptul nu e deloc surprinzător! Când trăieşti patru mii de ani, nu-i nimic mai firesc decât să ajungi la o asemenea înălțime.

Dar pe când discutau, în locul pădurii apăru un grup de colibe aşezate în cerc în jurul unei piețe. În mijloc se înălța un singur arbore şi, văzându-l, Joe exclamă:

— Ei bine, dacă de patru mii de ani face asemenea flori, n-am de ce să-l felicit.

Şi arătă spre un sicomor uriaş al cărui trunchi dispărea cu totul sub o grămadă de oase omeneşti. Florile de care vorbea Joe erau capete de curând tăiate, atârnate de pumnale fixate în scoarță.

— Arborele războiului la canibali! explică doctorul.

Indienii iau numai pielea, africanii iau capul cu totul.

— Chestie de modă! spuse Joe.

Dar satul cu capete însângerate rămase în urmă. Ceva mai departe, un alt sat oferea un spectacol la fel de respingător: cadavre mâncate pe jumătate, schelete zăcând în praf, membre omeneşti risipite ici şi colo, toate lăsate la dispoziţia hienelor şi şacalilor.

— Sunt se vede trupuri de criminali; aşa cum se obişnuieşte în Abisinia, aceştia sunt lăsaţi pradă fiarelor, care îi devorează în linişte, după ce i-au ucis.

— Procedeul nu-i mult mai crud decât spânzurătoarea, spuse scoţianul. E doar mai murdar, asta-i tot.

— În regiunile sudice ale Africii, vorbi din nou doctorul, băştinaşii se mulţumesc să-i închidă pe criminali în propria lor colibă împreună cu fiarele, şi chiar cu familia. Se dă foc şi totul arde. Asta se numeşte cruzime, şi dacă spânzurătoarea e mai puţin crudă, e în schimb la fel de barbară.

Cu vederea-i pătrunzătoare de care ştia să se servească atât de bine, Joe semnală câteva cârduri de păsări carnivore, care zburau la orizont.

— Sunt vulturi, strigă Kennedy, după ce-i recunoscu cu ajutorul lunetei. Minunate păsări, a căror viteză este tot atât de mare ca a noastră.

— Cerul să ne păzească de atacurile lor! glăsui doctorul. Pentru noi sunt mult mai de temut decât fiarele sau decât triburile de sălbatici.

— Îi vom alunga cu împuşcături, răspunse vânătorul.

— Aş vrea, dragul meu Dick, să nu avem nevoie de îndemânarea ta. Învelişul balonului nostru nu ar rezista unei împunsături a ciocului lor. Din fericire, cred însă că aceste păsări sunt mai mult înspăimântate decât atrase de aparatul nostru.

— Staţi! Am o idee, spuse Joe. Ideile îmi vin astăzi cu duiumul. Dacă am pune la nacela noastră un echipaj de vulturi vii care să ne ducă prin aer?

— Nu prea cred ca sistemul să izbutească cu nişte păsări atât de îndărătnice din fire, răspunse doctorul.

— I-am dresa, răspunse Joe. În loc să le punem zăbale, le-am pune ochelari speciali care le-ar dirija vederea; în felul acesta, ar merge la stânga sau la dreapta, după voia noastră.

— Dă-mi voie bunul meu Joe să prefer echipajului înaripat, un vânt prielnic. Hrana lui costă mult mai puţin şi este mult mai sigur.

— Vă dau voie, domnule, dar îmi păstrez ideea.

Era ora prânzului. De câtva timp *Victoria* mergea mult mai încet; ţinutul nu mai fugea sub balon, ci se desfăşura domol. Deodată, la urechile călătorilor ajunseră strigăte şi fluierături. Se aplecară şi zăriră într-o câmpie deschisă un spectacol care-i emoţiona.

Două triburi se luptau cu înverşunare şi încrucişau prin aer o sumedenie de săgeţi. Combatanţii, nerăbdători să se ucidă unii pe alţii, nu băgaseră de seamă apariţia *Victoriei*. Erau vreo trei sute şi se băteau într-o învălmăşeală de nedescris; cei mai mulţi dintre ei, roşii de sângele răniţilor, înfăţişau o privelişte cumplită.

Când, în sfârşit, văzură aerostatul, lupta încetă o vreme; urletele se înteţiră, câteva săgeţi fură aruncate spre nacelă şi una dintre ele ajunse destul de aproape ca Joe s-o poată prinde în mână.

— Să urcăm, ca să fim în afara loviturilor! strigă doctorul Fergusson. Să nu fim imprudenţi! Nu e îngăduit!

— Mai bine să căutăm un curent care să ne poarte mài departe.

Măcelul continuă cu lovituri de secure şi de suliţe. Cum un duşman era doborât, adversarul se grăbea să-i taie capul. Femeile, amestecate în învălmăşeală, adunau capetele însângerate şi le îngrămădeau unul peste altul la marginea câmpului de luptă. Adesea se băteau pentru a cuceri aceste hidoase trofee.

— Cumplită privelişte! strigă Kennedy, adânc scârbit...
— Dezgustători indivizi! spuse şi Joe. Dac-ar purta uniformă, ar fi ca orice războinici.
— Am o poftă nebună să intervin în luptă, vorbi din nou vânătorul, ridicând puşca.
— Nu, nu, se grăbi să-l oprească doctorul, să nu ne băgăm în treburile altora. Ştii tu de partea cui e dreptatea ca să joci rolul Providenței? Mai bine să ocolim acest spectacol dezgustător. Dacă marile căpetenii ar putea domina cu privirea, ca şi noi, teatrul luptelor pe care le angajează, poate că nu le-ar mai trebui atâta sânge şi cuceriri.

Victoria se ridică dilatându-se. Urletele hoardei în delir îi mai urmăriră câteva clipe. Apoi, împins spre sud, balonul se depărta de această scenă de măcel şi canibalism.

Terenul era acum variat, cu numeroase cursuri de apă care se îndreptau spre est. Ele se vărsau desigur în afluenții lacului Nu sau ai fluviului Gazelles, despre care Guillaume Lejean dăduse amănunte atât de interesante.

După un drum de o sută cincizeci de mile, odată cu venirea nopții, *Victoria* aruncă ancora la 27° longitudine şi la 4°20' latitudine septentrională, după ce străbătuse o sută cincizeci de mile.

Capitolul XXI

Zgomote ciudate. Un atac nocturn. Kennedy şi Joe în pom. Două împuşcături. Ajutor! Ajutor! Răspunsul în limba franceză. Dimineața. Misionarul. Planul de salvare.

Întunericul nopții devenea de nepătruns. Doctorul nu putuse recunoaşte ținutul: balonul fusese ancorat de un

arbore foarte înalt, a cărui formă abia o distingea în umbră.

Potrivit obiceiului, îşi începuse paza de la orele nouă, iar Dick îl înlocui la miezul nopţii.

— Să veghezi bine, Dick, să veghezi cu mare grijă!

— E ceva nou?

— Nu! Totuşi mi s-a părut că am surprins zgomote nedesluşite sub noi. Nu prea ştiu unde ne-a dus vântul; ceva mai multă prudenţă nu ne poate strica.

— Poate ai auzit strigătele unor animale sălbatice?

— Nu! Mi s-a părut cu totul altceva. În sfârşit, la cel mai mic semn de primejdie, să ne trezeşti fără şovăială…

— Fii liniştit!

Doctorul ascultă încă o dată, atent, în noapte; neauzind nimic, se înveli cu pătura şi adormi numaidecât.

Cerul era acoperit cu nori groşi, dar nicio adiere de vânt nu străbătea aerul. *Victoria*, prinsă cu o singură ancoră, nu se mişca.

Kennedy, rezemat cu coatele în bordul nacelei, în aşa fel ca să poată supraveghea arzătorul, contempla liniştea întunecată. Dar cum se întâmplă adesea când eşti neliniştit şi aştepţi să se întâmple ceva, cercetând orizontul, i se păru deodată că vede nişte luminiţe nedesluşite. La un moment dat, i se păru că zăreşte una la o distanţă de două sute de paşi, dar nu fu decât un fulger, după care nu mai văzu nimic.

Era, fără îndoială, una din acele false senzaţii luminoase pe care le percepe ochiul într-un întuneric adânc.

Kennedy se linişti şi căzu din nou în contemplare, când deodată un şuierat ascuţit străbătu aerul.

Era strigătul unui animal, al unei păsări de noapte, sau ieşise din gura unui om?

Dându-şi seama de gravitatea situaţiei, Kennedy se gândi să-şi trezească tovarăşii de drum; apoi îşi spuse

că, în orice caz, fie că era vorba de oameni, fie de animale, primejdia se găsea încă la mare depărtare, aşa că mai întâi îşi revizui armele, iar după aceea, cu ajutorul lunetei, îşi aținti din nou privirea în noapte. Curând văzu cum se strecoară sub pom forme neclare. Într-o rază de lună, care străbătu ca un fulger norii, văzu nedesluşit un grup de oameni mişcându-se în umbră. Îşi aminti de aventura cu cinocefalii şi puse mâna pe umărul doctorului. Acesta se trezi imediat.

— Linişte! spuse Kennedy. Să vorbim încet.

— E ceva?

— Da, să-l trezim pe Joe.

Îndată ce Joe se trezi, vânătorul povesti ce văzuse.

— Iar blestematele acelea de maimuțe? întrebă Joe.

— E posibil, dar trebuie să ne luăm măsuri de apărare.

— Joe şi cu mine, spuse Kennedy, vom coborî în copac cu ajutorul scării.

— Iar în vremea aceasta, continuă doctorul, eu voi lua măsurile necesare ca să ne putem ridica repede.

— Ne-am înțeles.

— Să coborâm, spuse Joe.

— Să nu vă folosiți de arme decât în caz de absolută nevoie, glăsui doctorul. N-are rost să ne arătăm prezența prin aceste locuri.

Dick şi Joe răspunseră printr-un semn, apoi coborâră fără zgomot în arbore şi se aşezară pe crengile groase de care se prinsese ancora.

Ascultau de vreo zece minute, muți şi nemişcați în frunziş, când, deodată, scoarța copacului trosni uşor. Joe îl apucă de mână pe scoțian.

— Auziți?

— Da, se apropie.

— Dacă-i un şarpe? Şuieratul acela pe care l-ați auzit…

— Nu! Pare să fi fost un zgomot făcut de un om. „Prefer o întâlnire cu băştinaşii, se gândi Joe. Mi-e scârbă de

reptile”.

— Zgomotul se apropie, spuse Kennedy după câteva clipe.

— Da! Cineva urcă, se cațără.

— Veghează în partea asta, eu voi veghea în cealaltă.

— Bine.

Se aflau izolați în vârful unei ramuri orizontale, în mijlocul pădurii de crengi a uriaşului baobab de care se prinsese ancora. Desimea frunzişului făcea întunericul şi mai adânc. Joe se plecă la urechea lui Kennedy şi, arătându-i partea de jos a copacului, spuse:

— Negrii!

Cei doi călători prinseră chiar câteva şoapte, Joe duse puşca la umăr.

— Aşteaptă! şopti Kennedy.

Într-adevăr, câțiva negri se cățăraseră în baobab. Apăreau din toate părțile, strecurându-se printre ramuri ca reptilele, cățărându-se încet, dar sigur. Se trădau prin mirosul pe care-l avea corpul lor, frecat cu o grăsime puturoasă. Curând, chiar în dreptul ramurii pe care stăteau Kennedy şi Joe, se iviră două capete.

— Atenție! spuse Kennedy. Trage!

Două detunături răsunară în aer şi se amestecară cu țipete de durere. Hoarda dispăru înspăimântată. Dar atunci se auzi un strigăt ciudat, neaşteptat, imposibil! O voce omenească rosti clar în limba franceză:

— Ajutor! Ajutor!

Kennedy şi Joe, înmărmuriți, se întoarseră în nacelă cât putură de repede.

— Ați auzit? îi întrebă doctorul.

— Fără îndoială!

— Un francez e în mâinile lor!

— Un călător!

— Un misionar poate.

— Nenorocitul, îl omoară, îl martirizează! strigă vânătorul. Doctorul încerca zadarnic să-şi ascundă

emoția.

— Nu e nicio îndoială, spuse el. Un nefericit francez a căzut în mâinile lor. Dar nu vom pleca, înainte de a face tot ce se poate pentru a-l salva. Auzind împuşcăturile noastre, o fi nădăjduit într-un ajutor neaşteptat. Nu-i vom dezamăgi această speranță. Nu gândiți şi voi la fel?

— Ba da, Samuel, şi suntem gata să te ascultăm.

— Să întocmim un plan şi chiar în dimineața asta să încercăm să-l răpim.

— Dar cum vom scăpa de negri? întrebă Kennedy.

— Pentru mine este limpede, spuse doctorul, că, după felul în care au şters-o, nu cunosc armele de foc, aşa că va trebui să profităm de spaima lor. Dar trebuie să aşteptăm zorii zilei înainte de a ne pune pe treabă.

— Nenorocitul ăsta… Nu trebuie să fie departe, căci…

— Ajutor! Ajutor! repetă vocea, de data aceasta mai slab.

— Sălbaticii! strigă Joe furios. Dacă-l ucid în noaptea asta?

— Auzi, Samuel? exclamă Kennedy apucându-l de mână pe doctor. Dacă-l omoară în noaptea asta?

— Nu cred! Popoarele primitive îşi omoară prizonierii în plină zi; au nevoie de soare!

— Dac-aş profita de noapte, spuse scoțianul, ca să mă strecor până aproape de acest nenorocit?

— Vă însoțesc, domnule Dick!

— Stați, prieteni! Intenția vă face cinste şi se potriveşte cu inima şi cu curajul vostru, dar ne vom pune în primejdie toți, şi, mai mult, îi vom strica celui pe care voim să-l salvăm.

— De ce? întrebă Kennedy. Băştinaşii sunt înspăimântați. Nu se vor mai întoarce.

— Dick, te implor, ascultă-mă! Dacă din întâmplare te surprind, totul e pierdut!

— Dar nenorocitul acela care aşteaptă, care nădăjduieşte? Nimeni nu-i răspunde? Nimeni nu-i vine

în ajutor? O să creadă că l-au înşelat simţurile, că n-a auzit nimic…

— Putem să-l liniştim, spuse doctorul Fergusson.

Şi stând în picioare în mijlocul întunericului, făcându-şi mâinile pâlnie, strigă din răsputeri, în limba străbunului:

— Oricine ai fi, ai încredere! Trei prieteni veghează asupra dumitale!

Un urlet grozav îi răspunse, înăbuşind răspunsul prizonierului.

— Îl sugrumă! Îl vor sugruma! strigă Kennedy. Intervenţia noastră nu a făcut altceva decât să-i grăbească sfârşitul. Trebuie să acţionăm!

— Dar cum, Dick? Ce vrei să faci pe întunecimea asta?

— O, dac-ar fi ziuă! strigă Joe.

— Ei bine, dac-ar fi ziuă? întrebă doctorul cu un ton ciudat.

— Nimic mai simplu, Samuel, răspunse vânătorul. Aş coborî pe pământ şi aş împrăştia ceata asta mizerabilă.

— Şi tu, Joe? întrebă Fergusson.

— Eu, domnule, aş fi mai prudent. I-aş spune prizonierului să fugă într-o anumită direcţie.

— Şi cum ai face să ia cunoştinţă de acest sfat?

— Cu ajutorul săgeţii pe care am prins-o în zbor şi de care aş lega un bilet; sau, pur şi simplu, vorbindu-i cu voce tare, deoarece negrii nu ne înţeleg limba.

— Planurile voastre, prieteni, nu pot fi puse în practică. Admiţând că izbuteşte să înşele vigilenţa călăilor săi, cea mai mare greutate pentru nenorocit va fi să fugă. Cât despre tine, dragul meu Dick, cu multă îndrăzneală şi profitând de spaima produsă de armele noastre de foc, planul tău poate ar izbuti. Dar dacă nu izbuteşte, ai fi pierdut. Astfel că ar trebui să salvăm două persoane în loc de una. Nu, trebuie să procedăm altfel!

— Dar să procedăm imediat, răspunse vânătorul.

— Poate că vom reuşi, glăsui doctorul, apăsând asupra

cuvântului din urmă.

— Domnule, nu cumva veți izbuti să risipiți bezna asta?

— Cine ştie, Joe?

— Ah! Dacă reuşiți, vă proclam primul savant al lumii.

Câteva clipe doctorul nu răspunse: se gândea. Cei doi tovarăşi il priveau emoționați. Erau foarte mişcați de această situație extraordinară. Apoi Fergusson reluă:

— Iată planul meu, spuse el. Ne-au rămas două sute de livre de lest, deoarece sacii pe care i-am luat cu noi sunt încă neatinşi. Admit că prizonierul, un om vădit epuizat de suferință, cântăreşte tot atât cât oricare dintre noi. Dacă am renunța la o parte din lest egală cu greutatea lui, ne-ar mai rămâne încă vreo şaizeci de livre de aruncat, atunci când am avea nevoie să urcăm mai repede.

— Prin urmare, cum gândeşti să acționezi? întrebă Kennedy.

— Uite, Dick, tu admiți că dacă izbutesc să ajung până la prizonier, şi luându-l în nacelă, arunc o cantitate de lest egală cu greutatea lui, nu am schimbat nimic din echilibrul balonului? Bine! Dar dacă vreau să obțin o urcare mai rapidă pentru a scăpa de trib, trebuie să întrebuințez un mijloc mai puternic decât arzătorul; or, aruncând şi restul de lest la momentul oportun, sunt sigur că mă voi înălța cu o mare repeziciune.

— Evident!

— Da, dar se iveşte şi un neajuns, şi anume, că, pentru a coborî mai târziu, va trebui să pierd o cantitate de gaz proporțională cu lestul aruncat. Iar gazul acesta e un lucru prețios. Totuşi, nu-i putem regreta pierderea, când e vorba de salvarea unui om.

— Ai dreptate, Samuel, trebuie să sacrificăm totul pentru a-l salva!

— Să ne punem atunci pe lucru. Aranjați sacii pe marginea nacelei, în aşa fel încât să-l putem arunca

dintr-o dată.

— Dar ce facem cu întunericul?

— El ne ajută, pentru că ne ascunde pregătirile şi se va risipi abia după ce vom fi gata. Îngrijiți să aveți toate armele la îndemână. Poate că va trebui să tragem. În carabină avem un glonț, în cele două puşti, patru, în cele două revolvere, douăsprezece, în total şaptesprezece, care se pot trage într-un sfert de minut. Dar poate că nu va fi necesar să facem atâta zgomot. Sunteți gata?

— Suntem gata, răspunse Joe.

Sacii erau pregătiți şi armele de asemenea.

— Bine, spuse doctorul, fiți cu ochii în patru. Joe va trebui să arunce balastul şi Dick să ridice prizonierul; dar să nu faceți nimic înainte de a da eu ordin. Joe. Du-te mai întâi şi desprinde ancora, apoi urcă îndată înapoi, în nacelă.

Joe coborî pe funie şi se întoarse după câteva clipe. *Victoria* stătea în aer, aproape nemişcată. În acest timp, doctorul se asigură că în rezervorul de amestec era o cantitate suficientă de gaz, care la nevoie ar fi putut să alimenteze arzătorul, fără să recurgă un timp la acțiunea pilei Bunsen. Scoase cele două fire conducătoare, izolate până atunci care serveau la descompunerea apei. Apoi, scotocind în sacul lui de călătorie, găsi două bucăți de cărbune cu vârful ascuțit, pe care le fixă la capătul fiecărui fir.

Prietenii îl priveau în tăcere, fără să înțeleagă. După ce-şi termină lucrul, doctorul, în picioare, în mijlocul nacelei, luă în fiecare mână câte un cărbune şi le apropie vârfurile…

Deodată, între cele două vârfuri se produse o lumină puternică orbitoare, însoțită de un bubuit înspăimântător. O fâşie enormă de lumină electrică sfâşie întunericul nopții.

— Oh, domnule! exclamă Joe.

— Tăcere! spuse doctorul.

Capitolul XXII

Mănunchiul de lumină. Misionarul. Răpirea la lumină artificială. Puțină speranță. Îngrijirile doctorului. Traversarea unui vulcan.

Fergusson proiectă spre diferite puncte din spațiu puternica sa fâşie de lumină şi o opri pe un loc de unde se auzeau strigăte de groază. Cei doi tovarăşi ai săi aruncară într-acolo o privire iscoditoare.

Baobabul, deasupra căruia *Victoria* se menținea aproape nemişcată, se înălța în mijlocul unui luminiş; între câmpurile de susan şi de trestie de zahăr erau vreo cincizeci de colibe joase şi conice, în jurul cărora furnica un trib numeros.

La o sută de picioare dedesubtul balonului se ridica un stâlp la piciorul căruia zăcea o făptură omenească, un bărbat tânăr, de cel mult treizeci de ani, cu părul lung, pe jumătate gol, slab, însângerat, cu capul căzut în piept ca un Crist pe cruce. Un misionar! Un preot! strigă Joe.

— Biet nenorocit! spuse Dick.

— Îl vom salva, prietene, îl vom salva.

Mulțimea negrilor fu cuprinsă de o spaimă uşor de înțeles, zărind balonul asemănător unei comete enorme, cu o coadă orbitor de luminoasă. La strigătele lor, prizonierul îşi înălță privirea. Ochii îi străluciră însuflețiți de nădejde şi, fără să înțeleagă prea bine ce se petrece cu el, îşi întinse mâinile către salvatorii neaşteptați.

— Trăieşte! Trăieşte! strigă Fergusson. Îl vom salva. Sunteți gata, prieteni?

— Suntem gata, Samuel!

— Joe, stinge arzătorul!

Ordinul doctorului fu îndeplinit.

O adiere abia simțită împingea încet aerostatul spre locul unde se afla prizonierul. În acelaşi timp, prin contractarea gazului, balonul cobora uşor.

Vreo zece minute continuă să plutească în mijlocul razelor luminoase. Fergusson proiectă asupra mulțimii mănunchiul lor strălucitor, care alergă pe sol aruncând ici-colo pete vii de lumină. Tribul, stăpânit de o frică de nedescris, dispăru treptat în colibe, astfel că în jurul stâlpului nu mai rămase nimeni. Doctorul avea deci dreptate să se bazeze pe apariția fantastică a *Victoriei*, care proiecta raze de soare în întunericul de nepătruns.

Nacela se apropia de pământ. În timpul acesta, câțiva negri mai îndrăzneți reveniră totuşi, strigând sălbatic. Kennedy îşi şi pregătise puşca, dar doctorul îi interzise să tragă. Nemaiavând puterea să se țină în picioare, preotul rămase în genunchi. Nu era nici măcar legat de stâlp, deoarece, dată fiind slăbiciunea sa, legăturile ar fi fost de prisos. Când nacela se apropie de pământ, vânătorul îl apucă de mijloc şi-l trase înăuntru, chiar în clipa în care Joe arunca, brusc, două sute de livre de balast. Doctorul se aştepta ca balonul să urce cu o mare repeziciune, dar, împotriva aşteptărilor sale, după ce se înălță trei, patru picioare, rămase nemişcat.

— Ce ne ține? strigă el îngrozit.

Câțiva sălbatici se apropiau scoțând strigăte înfricoşătoare.

— Oh! făcu Joe, aplecându-se în afară. Un negru s-a agățat de fundul nacelei!

— Dick! Dick! strigă doctorul, bidonul cu apă!

Dick înțelese intenția prietenului şi, ridicând unul dintre bidoanele cu apă care cântărea mai mult de o sută de livre, îl aruncă peste bord. *Victoria*, uşurată deodată, făcu o săritură de trei sute de picioare în aer în mijlocul urletelor tribului, care văzu cum era răpit prizonierul.

— Ura! strigară cei doi tovarăşi ai doctorului.

Deodată balonul făcu un nou salt şi urcă cu mai bine de o mie de picioare.

— Ce-i asta? întrebă Dick, care fu cât pe ce să-şi piardă echilibrul.

— Nimic, puşlamaua şi-a dat drumul, spuse Fergusson, şi Joe, aplecându-se, putu să-l zărească pe sălbatic, cu mâinile întinse, răsucindu-se în aer şi zdrobindu-se de pământ.

Doctorul îndepărtă atunci capetele firelor electrice şi întunericul se lăsă din nou.

Era ora unu după miezul nopții. Francezul, leşinat, deschise în sfârşit ochii.

— Sunteți salvat! îi spuse doctorul.

— Salvat! răspunse el în englezeşte, cu un surâs trist. Salvat de la o moarte crudă! Fraților, vă mulțumesc, dar zilele mele sunt numărate, chiar orele, căci nu mai am mult de trăit.

Şi misionarul, sfârşit, căzu din nou în somnolență.

— E pe moarte! strigă Dick.

— Nu! Nu! răspunse Fergusson, aplecându-se deasupra lui. Dar este foarte slăbit. Să-l culcăm sub cort!

Îl întinseră încetişor pe pătură şi se uitară cu milă la acest biet trup istovit, acoperit de cicatrice şi de răni încă sângerânde, în care fierul şi focul lăsaseră urme dureroase. Doctorul rupse o batistă şi făcu o compresă pe care o întinse peste răni, după ce le spălă mai întâi. Îi dădu aceste îngrijiri foarte atent şi cu îndemânare, ca un adevărat medic. Apoi, luând din farmacia sa un întăritor, turnă câteva picături pe buzele preotului. Acesta îşi mişcă slab buzele tremurânde şi abia avu puterea să murmure:

— Mulțumesc, mulțumesc!

Doctorul înțelese că pacientul lui avea nevoie de odihnă totală.

Lăsă perdelele cortului şi se întoarse la conducerea

balonului. Ținând seama de greutatea noului său oaspete, aruncase din nacelă o sută optzeci de livre de balast, aşa că balonul se menținea fără ajutorul arzătorului. La primele raze ale soarelui, un curent de aer îl împinse încetişor spre vest-nord-vest.

Fergusson îl privi câteva clipe pe preotul care ațipise.

— De-am putea să-l ținem în viață pe acest tovarăş de drum, trimis de întâmplare! spuse vânătorul. Ai vreo speranță?

— Da, Dick, cu îngrijiri, în aerul curat...

— Cât a suferit omul ăsta! spuse Joe cu emoție în glas. E mai îndrăzneț ca noi dacă a venit singur în mijlocul acestor triburi.

— Fără îndoială, răspunse vânătorul.

Cât ținu ziua, doctorul nu întrerupse somnul bolnavului, un somn adânc, întrerupt de vaiete, care-l îngrijorau pe Fergusson.

Spre seară, *Victoria* rămase nemişcată în beznă. Rămase tot astfel şi în cursul nopții. În timp ce Kennedy şi Joe făceau pe rând de strajă la căpătâiul bolnavului, Fergusson veghea pentru siguranța tuturor.

A doua zi de dimineață, *Victoria* se deplasase foarte puțin spre apus. Ziua se anunța limpede şi frumoasă. Bolnavul putu să cheme pe noii săi prieteni cu o voce mai întărită. Ridicară perdelele cortului şi el respiră fericit aerul proaspăt al dimineții. Cum vă simțiți? îl întrebă Fergusson.

— Se pare că mai bine, răspunse el. Dar pe voi, prietenii mei, nu v-am văzut decât în vis. Abia de pot să-mi dau seama ce s-a petrecut. Spuneți-mi cine sunteți, ca să vă pot pomeni în rugăciunile mele.

— Suntem călători englezi, răspunse Samuel; încercăm să traversăm Africa în balon şi, în timpul călătoriei, am avut fericirea să vă salvăm.

— Ştiința îşi are eroii ei! spuse misionarul.

— Sunteți misionar? întrebă doctorul.

— Sunt un preot al misiunii Lazariste. Era cât pe-aci să fiu sacrificat!... Dar dumneavoastră veniți din Europa. Vorbiți-mi de Europa, de Franța. Nu am primit știri de acolo de cinci ani.

Samuel Fergusson, răspunzând dorinței lui, îi vorbi mult despre Franța. Apoi îi pregăti câteva cești de ceai, pe care bolnavul le bău cu plăcere, căpătând astfel putere să se ridice puțin și, văzându-se purtat prin seninul cerului, începu să surâdă.

— Sunteți niște călători curajoși, spuse el, de aceea veți reuși în încercarea voastră îndrăzneață. Voi vă veți revedea părinții, prietenii, patria...

Tânărul preot era atât de slăbit, încât trebuiră să-l culce din nou. Rămase câtva timp ca fără viață. Fergusson nu-și putu stăpâni emoția. Simțea cum se stinge viața unui om. Aveau să-l piardă oare atât de repede? Trebui să sacrifice cea mai mare parte din provizia de apă pentru a-i răcori tâmplele înfierbântate. Îl îngriji cu duioșie și îndemânare. Bolnavul renăștea puțin câte puțin în brațele sale.

— Vorbiți limba dumneavoastră maternă, îi spuse el; o înțeleg și vă va obosi mai puțin.

Misionarul era un tânăr din satul Aradon, din Bretania.

Din cea mai fragedă vârstă se simțise atras de cariera preoțească. Vru să adauge acestei vieți și primejdia și intră în rândurile preoților din misiune, al cărei fondator a fost sfântul Vincent de Paul. La vârsta de douăzeci de ani, își părăsise țara pentru a pleca pe pământul neospitalier al Africii. Și de acolo, pas cu pas, trecând peste toate obstacolele, înfruntând lipsurile, înaintase până în mijlocul triburilor care locuiau în regiunile afluenților Nilului superior. Apoi căzuse prizonier la unul din cele mai sălbatice triburi din Nyambarra. După ce tribul, împrăștiat printr-una din luptele atât de obișnuite în aceste locuri, îl lăsase în părăsire, el, în loc să se

întoarcă din drum, îşi continuase pelerinajul. Zilele cele mai liniştite, pe care le petrecuse atunci fuseseră acelea în care era considerat nebun. Se familiarizase cu dialectele regiunii. În sfârşit, încă doi ani străbătuse regiunile sălbatice şi de aproape un an se stabilise în mijlocul tribului Nyam-Nyam, cunoscut sub numele de Barafri. Înainte cu câteva zile, şeful tribului murise, iar el fusese învinuit de sfârşitul lui neaşteptat şi băştinaşii hotărâseră să-l jertfească; chinul dura de 40 de ore; azi la amiază trebuia să moară, aşa cum bănuise doctorul. Când auzise focuri de armă, îşi ieşise din fire şi începuse să strige: „Ajutor! Ajutor!”, iar când o voce necunoscută îi strigase cuvinte de îmbărbătare, crezuse că visează.

— Nu-mi pare rău că mor, adăugă el.

— Nu-ți pierde curajul, îi răspunse doctorul. Suntem lângă dumneata, te vom salva de la moarte aşa cum te-am salvat de la supliciu.

— Nu cer atâta, spuse preotul resemnat. Binecuvântat fie Domnul care mi-a dat înainte de moarte bucuria de a strânge mâini prietene şi de a auzi limba țării mele.

Puterile misionarului slăbiră din nou. Astfel, ziua se scurse între speranță şi îngrijorare. Kennedy era foarte mişcat, iar Joe îşi şterge lacrimile pe ascuns.

Victoria înainta încet.

Către seară, Joe semnală spre vest o lumină imensă. La latitudini mai ridicate, ar fi fost luată drept aurora boreală; cerul părea în flăcări. Doctorul examină fenomenul.

— Nu poate fi decât un vulcan în erupție! spuse el.

— Dar vântul ne duce într-acolo! răspunse Kennedy.

— Bine, vom trece deasupra lui, la o înălțime care ne va pune în afară de orice pericol.

După trei ore, *Victoria* se găsea în mijlocul munților. Poziția sa exactă era 24°15’ longitudine şi 4°42’ latitudine.

În fața aerostatului, un crater aprins revărsa torente

de lavă topită şi zvârlea bucăţi de stâncă la o mare înălţime; fluvii de foc lichid cădeau în cascade orbitoare.

Era un spectacol măreţ, dar primejdios, căci vântul, cu o putere constantă, purta balonul spre atmosfera incendiată. Obstacolul care nu putea fi ocolit, trebuia învins; flacăra arzătorului fu mărită la maximum şi *Victoria* ajunse la şase mii de picioare, lăsând între ea şi vulcan un spaţiu mai mare de trei sute de stânjeni.

Preotul putu să privească de la înălţime craterul din care izbucneau cu vuiet mii de mănunchiuri luminoase.

— Ce frumuseţe! exclamă el.

Revărsarea de lavă arzătoare acoperea coasta muntelui cu un adevărat covor de flăcări. Jumătatea inferioară a balonului strălucea în noapte; o căldură dogoritoare urca până la nacelă. Doctorul Fergusson se grăbi să se îndepărteze de locul primejdios.

Pe la ora zece seara, muntele nu se mai vedea decât ca un punct roşu la orizont. *Victoria* îşi urma liniştită călătoria, la o înălţime mai mică.

Capitolul XXIII

Mânia lui Joe. Moartea preotului. Priveghiul. Ariditate. Înmormântarea. Blocurile de cuarţ. Halucinaţia lui Joe. Povara Preţioasă. Trecerea peste munţii auriferi. Începuturile disperării lui Joe.

O noapte minunată se lăsase pe întinsul pământului. Preotul adormise într-o completă stare de moleşeală.

— N-o să-şi revină! vorbi Joe. Bietul tânăr! Dacă are 30 de ani!

— Îşi va da sfârşitul în mâinile noastre! spuse doctorul cu disperare. Respiraţia îi slăbeşte întruna şi nu pot face

nimic pentru a-l salva!

— Ticăloşii! exclamă Joe cu furie. Şi când te gândeşti că acest preot cumsecade a găsit cuvinte să-i plângă şi să-i scuze, să-i ierte!

— Cerul i-a dăruit o noapte frumoasă, dragă Joe, poate ultima. De-acum înainte nu va mai suferi şi moartea sa va fi de fapt un somn liniştit.

Muribundul rosti câteva cuvinte întretăiate. Doctorul se apropie; respirația bolnavului devenea greoaie, avea nevoie de aer. Perdelele cortului fură date în lături şi el respiră cu nesaț adierea uşoară a nopții liniştite. Stelele licăreau în lumini tremurânde şi luna îl îmbrăca în lințoliul alb al razelor sale.

— Prieteni, spuse el cu vocea slabă, mă sfârşesc! Dumnezeu să vă răsplătească şi să vă scoată la liman.

— Nu-ți pierde speranța! îi răspunse Kennedy. Nu este decât o slăbiciune trecătoare! Nu vei muri! Oare poate muri cineva în această frumoasă noapte de vară?

— Moartea e aici! răspunse misionarul. Ştiu! Lăsați-mă s-o privesc în față.

Kennedy îl ridică.

— Doamne, Dumnezeule, ai milă de mine! strigă muribundul.

Fața preotului se lumină. Departe de pământul ale cărui bucurii nu le cunoscuse vreodată, în noaptea care-l învăluia cu lumina ei dulce, părea că trăieşte o viață nouă. Ultimul lui gest fu o binecuvântare pe care o dădu prietenilor săi de o zi şi căzu din nou în brațele lui Kennedy, al cărui obraz era scăldat în lacrimi.

— Mort! spuse doctorul, aplecându-se deasupra lui. Mort!

Şi, ca şi cum s-ar fi înțeles, cei trei prieteni îngenunchează şi se rugară în tăcere.

— Mâine dimineață, şopti Fergusson, îl vom îngropa în acest pământ al Africii pe care l-a udat cu sângele lui.

Restul nopții, corpul fu vegheat, rând pe rând, de

doctorul Fergusson şi de Joe, şi niciun cuvânt nu-i tulbură liniştea. Fiecare plângea.

A doua zi, vântul bătea dinspre sud şi *Victoria* înainta încet pe deasupra unui platou nesfârşit, ici-colo se vedeau cratere stinse, văgăuni sălbatice, stânci îngrămădite unele peste altele, bolovani şi gropi, şi nicio picătură de apă pe crestele uscate.

Spre amiază, doctorul se hotărî să coboare într-o văgăună, în mijlocul stâncilor de formație vulcanică, pentru a îngropa corpul misionarului. Deoarece nu exista niciun pom de care să ancoreze, trebuia să folosească munții înconjurători drept adăpost, tot ei urmând să le înlesnească aducerea nacelei la pământ.

Dar, aşa cum fuseseră nevoiți să arunce o parte din lest, ca să coboare, trebuiau să lase să se scurgă o cantitate proporțională de gaz, aşa că Fergusson deschise supapa balonului exterior. Hidrogenul se scurse şi *Victoria* coborî încet în văgăună.

Îndată ce nacela atinse pământul, doctorul închise supapa. Joe, ținându-se cu o mână de marginea exterioară a nacelei, adună cu cealaltă o grămadă de pietre care trebuiau să înlocuiască propria sa greutate, apoi sări pe pământ. Acum, putând să se folosească de ambele mâini, adună mai mult de cinci sute de livre de pietre, pe care le îngrămădi în nacelă. Astfel, doctorul şi Kennedy putură să coboare şi ei. *Victoria* se afla în echilibru, propria-i forță de ascensiune neputând-o ridica de la pământ.

De altfel, nu era nevoie de o mare cantitate de pietre, căci blocurile adunate de Joe aveau o greutate considerabilă, fapt care atrase atenția lui Fergusson. Pământul era presărat cu cuarț şi roci de porfir.

„Ciudată descoperire!” îşi spuse doctorul.

Kennedy şi Joe făcură câțiva paşi spre a alege un loc unde să sape o groapă. În văgăuna aceasta, cu malurile înalte, era o căldură extraordinară, care dădea impresia

unui cuptor. Trebuiră să curețe întâi terenul de pietre şi să sape apoi o groapă destul de adâncă, pentru ca animalele sălbatice să nu poată dezgropa cadavrul.

Aşezară după aceea înăuntru, cu pietate, corpul preotului; pământul căzu peste el, iar deasupra îngrămădiră bucăți de stâncă în loc de lespede funerară.

În acest timp, doctorul stătea nemişcat, cufundat în gânduri.

Nu auzea chemările tovarăşilor săi şi nici nu căuta să se adăpostească, împreună cu ei, de arşiță.

— La ce te gândeşti, Samuel? îl întrebă Kennedy.

— La un contrast ciudat al naturii. La un curios efect al fatalității. Ştiți voi în ce pământ a fost îngropat acest om, acest sărman suflet care şi-a dat viața pentru binele oamenilor?

— Ce vrei să spui? întrebă scoțianul.

— Preotul se odihneşte într-un zăcământ de aur.

— Un zăcământ de aur?! exclamară Kennedy şi Joe.

— Da, de aur! răspunse doctorul liniştit. Bolovanii pe care-l călcați în picioare, ca şi cum ar fi pietre fără nicio valoare, sunt cel mai curat minereu aurifer!

— Imposibil! Imposibil! făcu Joe.

— Nu veți fi nevoiți să căutați prea mult în crăpăturile de ardezie, ca să găsiți bulgări mari de aur.

Joe se aplecă asupra bucăților de piatră, împrăştiate peste tot. Kennedy era gata să-l imite.

— Linişteşte-te, bunul meu Joe, îi spuse doctorul. Haide, gândeşte-te puțin. La ce ne serveşte toată această bogăție? Nu putem s-o luăm cu noi.

— Nu putem s-o luăm? Asta-i bună!

— E cam grea pentru nacela noastră. La început nici n-am vrut să-ți dezvălui descoperirea asta, de teamă să nu regreți prea mult.

— Cum, strigă Joe, să părăsim asemenea comoară?! Să lăsăm baltă o asemenea avere care ne aparține numai nouă?

— Ia seama, prietene! Te-a cuprins lăcomia! Mortul acesta pe care l-ai îngropat nu te-a învățat adevărata valoare a aurului?

— Tot ce spuneți e adevărat, răspunse Joe, dar, în sfârşit, este vorba de aur! Domnule Kennedy, nu mă ajutați să adun câteva milioane?

— Ce să facem cu ele, sărmanul meu Joe? răspunse vânătorul, abia stăpânindu-se să nu zâmbească. Noi nu am venit aci să ne îmbogățim şi nu ne vom îmbogăți.

— Sunt cam grele milioanele şi nu se pot pune uşor în buzunar, spuse doctorul.

Până la urmă, Joe găsi o soluție:

— N-am putea înlocui lestul de nisip cu acest minereu?

— Bine! Sunt de acord, spuse Fergusson, dar să nu-mi faci mutre când vom zvârli câteva mii de lire peste bord.

— Mii de lire? răspunse Joe. Este cu putință ca toate acestea să fie aur?

— Da, prietene, aici este un rezervor, în care natura a îngrămădit de secole bogățiile sale; cu asta s-ar putea îmbogăți țări întregi. O Australie şi o Californie unite în fundul unui deşert.

— Şi aceste comori vor rămâne neîntrebuințate?

— Poate! În orice caz, iată ce vom face, ca să te consolez…

— Vă va fi greu, răspunse mâhnit Joe.

— Ascultă, vom întocmi o schiță exactă a acestui loc, ți-o voi da, iar la întoarcerea în Anglia o vei arăta concetățenilor tăi, dacă ți se pare că aurul ar putea să-i facă fericiți.

— Domnule, văd bine că aveți dreptate; mă voi resemna, deoarece nu se poate altfel. Să ne umplem nacela cu acest prețios minereu. Ceea ce va rămâne la sfârşitul călătoriei va fi totuşi un câştig.

Şi Joe se puse pe lucru, muncind din răsputeri. Astfel îngrămădi în nacelă peste o mie de livre de minereu, bucăți de cuarț în care era închis aurul, ca într-o scoarță

tare.

Doctorul îl privea zâmbind. Îşi făcu calculele şi stabili că mormântul se afla la 22°23' longitudine şi la 4°55' latitudine septentrională. Apoi se întoarse spre nacelă, după ce aruncă o ultimă privire asupra ridicăturii de pământ sub care odihnea corpul sărmanului francez. Ar fi vrut să ridice o cruce modestă şi necioplită la mormântul acesta părăsit în mijlocul pustiului Africii, dar în vecinătate nu se afla niciun copac.

— Dumnezeu îl va recunoaşte, zise el.

În mintea lui Fergusson se strecurase o preocupare destul de serioasă: ar fi dat mult din aurul de aci pentru a găsi puțină apă; ar fi dorit să o înlocuiască pe aceea din rezervorul aruncat, dar nu era cu putință în ținuturile acestea sterpe. Trebuind să alimenteze fără încetare arzătorul, începuse să lipsească apa de băut. Îşi propuse, deci, să nu neglijeze nicio ocazie pentru a spori rezerva.

Întorcându-se la nacelă o găsi încărcată cu pietrele lui Joe; se urcă în ea fără să scoată o vorbă. Kennedy îşi luă locul obişnuit. Joe îl urmă, aruncând o privire lacomă asupra bogățiilor văgăunii.

Doctorul aprinse arzătorul, serpentina se încălzi, curentul de hidrogen se stabili în câteva minute, gazul se dilată, dar balonul nu se urni din loc.

Joe îl privea îngrijorat pe stăpânul său, fără să scoată un cuvânt…

— Joe! spuse doctorul.

Joe nu răspunse.

— Joe, mă auzi?

Joe făcu semn că aude, dar că nu vrea să înțeleagă.

— Vrei să-mi faci plăcerea şi să arunci o parte din minereu? reluă Fergusson.

— Domnule, dar mi-ați promis…

— Ți-am promis să înlocuiesc lestul, atâta tot.

— Totuşi…

— Vrei să rămânem pentru totdeauna în pustiul ăsta?

Joe aruncă o privire disperată spre Kennedy, dar vânătorul dădu din cap, neputincios.

— Ei, Joe?

— Arzătorul nu mai funcționează? se încăpățâna Joe.

— Arzătorul e aprins, doar vezi bine, balonul însă nu se va ridica decât dacă ai să-l uşurezi puțin.

Joe se scarpină după ureche, luă o bucată de cuarț, cea mai mică din toate, o cântări, o recântări, o jucă în mâini (avea o greutate de 3-4 livre) şi o aruncă. *Victoria* nu se ridică.

— Ei, spuse el, nu ne ridicăm încă?

— Nu încă! răspunse doctorul. Continuă.

Kennedy râdea. Joe aruncă încă vreo zece livre. Balonul rămase nemişcat. Joe păli.

— Sărmanul meu băiat! spuse doctorul. Dick, tu şi cu mine cântărim, dacă nu mă înşel, aproape patru sute de livre. Aşadar, Joe, trebuie să te scapi de o greutate cel puțin egală cu a noastră, ca să putem rămâne noi.

— Să aruncăm patru sute de livre? strigă jalnic Joe.

— Şi chiar ceva mai mult, pentru a ne ridica! Haide! Curaj! Oftând din adâncul plămânilor, vrednicul Joe începu să uşureze balonul. Din când în când se oprea.

— Urcăm? întreba el neliniştit.

— Încă nu! i se răspundea.

— Se mişcă! primi în sfârşit răspunsul aşteptat.

— Continuă! repetă Fergusson.

— Urcă! Sunt sigur!

— Continuă! răspunse Kennedy.

Atunci Joe, luând cu disperare încă un bloc, îl zvârli din nacelă. *Victoria* se ridică la o sută de picioare şi, cu ajutorul arzătorului, depăşi curând culmile dimprejur.

— Acum, Joe, spuse doctorul, dacă reuşim să păstrăm această încărcătură până la sfârşitul călătoriei, îți rămâne încă o frumoasă avere şi vei fi bogat până la sfârşitul zilelor tale.

Joe nu răspunse nimic şi se întinse cu plăcere pe patul său de minereu.

— Vezi, dragul meu Dick, reluă doctorul, ce poate face, din cel mai bun băiat din lume, puterea acestui metal? La câte patimi, lăcomii şi crime ar da naştere cunoaşterea unei asemenea mine! E jalnic!

Spre seară, *Victoria* înaintase cu nouăzeci de mile spre vest. Se găsea astfel, în linie dreaptă, la paisprezece mii de mile de Zanzibar.

Capitolul XXIV

Vântul încetează. Apropierea de deşert. Scăderea proviziei de apă. Nopţile la ecuator. Îngrijorarea lui Samuel Fergusson. Situaţia aşa cum este. Energicele răspunsuri ale lui Kennedy şi ale lui Joe. Încă o noapte.

Victoria îşi petrecu noaptea într-o linişte desăvârşită, agăţată de un arbore singuratic, aproape uscat. Călătorii putură să se bucure astfel de somnul de care aveau atâta nevoie. Din încercările zilelor precedente rămăseseră cu amintiri triste.

Spre dimineaţă, cerul începu să se încălzească, reluându-şi strălucirea limpede. După câteva încercări nereuşite balonul se ridică şi întâlni un curent de aer nu prea puternic, care-l împinse către nord-vest.

— Nu mai înaintăm, spuse doctorul. Dacă nu mă înşel, am făcut jumătate din călătoria noastră aproape în zece zile, dar, în felul în care mergem acum, ne vor trebui luni de zile pentru a o termina. Şi asta e cu atât mai supărător, cu cât suntem ameninţaţi să rămânem fără apă.

— Dar vom găsi, răspunse Dick. Este cu neputinţă să

nu întâlnim în acest ținut întins vreun râu sau măcar o baltă.

— Bine ar fi.

— Poate că încărcătura lui Joe nu ne lasă să înaintăm? Kennedy vorbea aşa ca să-l tachineze pe vrednicul băiat; o făcea de altfel cu uşurință, deoarece trecuse şi el prin halucinațiile lui Joe. Acum, fiindcă nu lăsase să se vadă nimic, putea să se arate mai tare; de altfel, vorbea pe un ton glumeț. Joe îi aruncă stăpânului o privire jalnică, dar doctorul nu răspunse nimic. El se gândea, ascunzându-şi groaza, la întinsele deserturi ale Saharei. Acolo trec săptămâni în care caravanele nu găsesc un puț ca să-şi potolească setea.

Astfel că urmărea cu mare atenție cele mai mici depresiuni ale solului.

Aceste griji, precum şi ultimele incidente schimbaseră simțitor starea sufletească a celor trei călători; vorbeau mai puțin şi rămâneau mai mult cufundați în gânduri.

Vrednicul Joe se schimbase de când îşi cufundase privirile în oceanul de aur; tăcea şi privea cu lăcomie pietrele îngrămădite în nacelă, fără valoare astăzi, dar mâine de neprețuit.

Aspectul acestei părți a Africii era îngrijorător. Deşertul apărea încetul cu încetul. Niciun sat, nici măcar un grup de colibe! Vegetația se rărea; abia mai apăreau câteva plante pipernicite ca pe terenurile năpădite de ierburi uscate din Scoția; încolo, numai grămezi de nisip alburiu, de pietre închise şi de mărăcini. În mijlocul acestei uscăciuni, fața pustie a pământului avea înfățişarea unor muchii stâncoase, ascuțite şi tăioase. Aceste semne care arătau apropierea unui pământ sterp îi dădeau de gândit doctorului Fergusson. Părea că nicio caravană nu înfruntase vreodată ținutul acesta uscat; altfel ar fi lăsat urme vizibile de tabere, oseminte înălbite, de oameni şi de animale. Dar nu se vedea nimic. Şi simțeai că în curând regiunea pustie va continua cu o

imensitate de nisip.

Nu se mai putea da însă înapoi; trebuiau să meargă înainte. Doctorul nu cerea prea mult; ar fi dorit doar o furtună care să-l târască dincolo de ținutul acesta. Şi pe cer, niciun nor! La sfârşitul zilei, *Victoria* nu parcursese nici treizeci de mile.

Cel puțin dacă n-ar fi lipsit apa! Abia de mai aveau trei galoane[58]. Fergusson puse deoparte un galon pentru a potoli setea arzătoare pe care o căldură de 90° Fahrenheit[59] o făcea insuportabilă; mai rămâneau două galoane pentru alimentarea arzătorului. Dar cantitatea asta nu putea produce decât patru sute optzeci de picioare cubi de gaz, iar arzătorul consuma aproape nouă picioare cubi pe oră, astfel că nu mai puteau zbura decât cincizeci şi patru de ore. Toate acestea erau socotite riguros matematic.

— Cincizeci şi patru de ore! spuse doctorul tovarăşilor săi. Oricum, sunt hotărât să nu călătoresc noaptea, ca să nu pierdem vreun pârâu, izvor sau vreo baltă. Ne rămân trei zile şi jumătate de călătorie, în care trebuie să găsim apă cu orice preț. Am crezut de cuviință, prieteni, să vă previn asupra acestei situații serioase, ca să ştiți că nu rezerv decât un singur galon de apă pentru setea noastră, şi va trebui să ne impunem o rație redusă.

— Să bem cu porția! spuse vânătorul. Dar nu trebuie să disperăm încă; spui că mai avem trei zile înaintea noastră?

— Da, dragul meu Dick.

— Ei bine, cum regretele noastre nu vor îmbunătăți cu nimic situația, în trei zile vom avea destul timp să vedem ce este de făcut; până atunci să fim cu multă băgare de seamă.

La masa de seară, porțiile de apă fură măsurate cu

---

58 Treizeci litri şi jumătate.

59 90° Fahrenheit - 50° Celsius. Termometrul Fahrenheit are punctul de îngheț la 32° şi punctul de fierbere la 214°.

socoteală, iar cantitatea de rachiu din groguri mărită. Dar trebuia să te fereşti de băutura asta, care, în loc să te răcorească, te încălzea şi-ți provoca sete.

Nacela rămase în timpul nopții într-o vale adâncă şi largă, al cărei fund semăna cu un platou. Ea se găsea la abia opt sute de picioare deasupra nivelului mării. Această împrejurare îi dădu puțină nădejde doctorului. Îi amintea de presupunerile geografilor asupra existenței unei mari întinderi de apă în mijlocul Africii. Dacă acest lac exista, trebuia să ajungă la el. Dar nicio schimbare nu se producea pe cerul senin.

După noaptea liniştită, cu cerul minunat, plin de stele, urmă o zi ca şi cea dinainte, cu raze arzătoare de soare, care încingeau văzduhul.

La ora cinci dimineața, doctorul dădu semnalul de plecare, dar *Victoria* rămase nemişcată un timp destul de îndelungat, într-o atmosferă de plumb. Doctorul ar fi putut să scape de această căldură intensă ridicându-se în zonele superioare, însă ar fi trebuit să consume o cantitate mai mare de apă, ceea ce nu era îngăduit. Aşa că se mulțumi să-şi mențină aerostatul la o mie de picioare deasupra solului. Un curent slab îl împingea spre vest.

Dejunul se alcătui din puțină carne uscată. La amiază, *Victoria* făcuse abia câteva mile.

— Nu putem înainta mai repede, spuse doctorul. Nu poruncim, ci ne supunem!

— Ah, dragul meu Samuel, spuse vânătorul iată o ocazie în care un propulsor n-ar fi de dispreţuit.

— Fără îndoială, Dick, admițând însă că n-ar consuma apă pentru a se pune în mişcare, căci altfel am fi în aceeaşi situație. Până astăzi, de altfel, nu s-a inventat nimic folositor în direcția asta. Baloanele sunt încă în stadiul în care se aflau corăbiile înainte de descoperirea maşinii cu vapori. Au trebuit şase mii de ani, ca oamenii

să-şi imagineze palele[60] roţilor hidraulice şi ale elicelor. Mai avem deci de aşteptat!

— Ce căldură blestemată! spuse Joe, ştergându-şi fruntea de pe care curgeau şiroaie de sudoare.

— Dacă am avea apă, căldura asta ne-ar fi folositoare, căci ar dilata hidrogenul din aerostat şi astfel serpentina ar necesita o flacără mai slabă. Ah, blestematul acela, din cauza căruia am pierdut preţioasa cutie cu apă!

— Nu regreţi ce-ai făcut, Samuel?

— Nu, Dick, pentru că am scăpat pe un nenorocit de la o moarte oribilă. Dar cele o sută de livre de apă pe care le-am aruncat ne-ar fi fost acum de folos, ne-ar fi asigurat încă douăsprezece, treisprezece zile de drum, adică tocmai cât ar fi durat traversarea deşertului.

— Cel puţin am făcut jumătate de călătorie? întrebă Joe.

— Ca distanţă, da, ca durată, nu. Se pare că vântul tinde să înceteze cu totul.

— Lăsaţi, domnule, spuse Joe, nu trebuie să ne plângem, am scos-o bine la capăt până acum şi, orice s-ar întâmpla, nu-mi pierd speranţa. Vom găsi apă, v-o spun eu!

Între timp, pământul devenea din ce în ce mai sterp. Povârnişurile munţilor auriferi pieriseră în depărtare; se vedeau doar ultimele urme ale unei vegetaţii sărace. Ierburile rare înlocuiau copacii frumoşi din vest. Câteva fâşii de iarbă, de un verde alterat, luptau împotriva năvălirii nisipului. Stâncile mari, prăvălite din crestele unor înălţimi îndepărtate, fărâmate în cădere, se împrăştiau în bucăţi ascuţite, care se prefăceau într-un nisip zgrunţuros şi apoi într-o pulbere fină.

— Iată Africa, aşa cum ţi-o închipuiai, Joe; am avut dreptate să-ţi spun: ai răbdare!

---

[60] Pale - piese în formă de lopată sau de cupă, dispuse ca nişte spiţe în jurul unui butuc care, învârtindu-se, presează asupra apei, dând naştere forţei de propulsiune.

— Ei bine, domnule, răspunse Joe, iată ceva, cel puţin firesc: căldura şi nisipul. Ar fi absurd să cauţi altceva într-un asemenea ţinut. Vedeţi, adăugă el râzând, eu n-am avut încredere în pădurile şi câmpiile voastre era un nonsens – nu merita să vii de aşa de departe, ca să regăseşti câmpia Angliei. Iată, pentru prima oară mă cred în Africa şi nu sunt supărat să o gust puţin.

Spre seară, doctorul constată că aerostatul nu înaintase în tot timpul zilei acesteia arzătoare decât douăzeci de mile. Un întuneric cald învălui *Victoria*, de îndată ce soarele dispăru îndărătul orizontului, asemănător unei linii drepte.

A doua zi era joi, 1 mai. Zilele se succedau cu o monotonie exasperantă, fiecare dimineaţă era la fel cu dimineaţa precedentă; în miezul zilei, razele soarelui ardeau cu aceeaşi intensitate, şi noaptea acumula în întunericul ei o căldură pe care ziua ce venea o trecea nopţii următoare. Vântul, abia simţit, se asemăna mai mult cu răsuflarea unui muribund decât cu o adiere şi puteai presimţi clipa în care avea să se stingă de tot.

Cu toată situaţia tristă în care se găseau, doctorul îşi păstra calmul şi sângele rece, demne de un caracter tare. Cu luneta la ochi, cerceta toate punctele orizontului. Vedea rărindu-se mereu ultimele coline şi dispărând orice urmă de vegetaţie; înaintea sa se întindea toată imensitatea deşertului.

Cu toate că nu lăsa să se vadă nimic, responsabilitatea care apăsa asupra lui îl preocupa mult. Pe aceşti doi oameni, Dick şi Joe, amândoi prietenii lui, îi antrenase aşa de departe, numai prin puterea prieteniei şi a datoriei. Făcuse oare bine? Nu însemna că încerci să străbaţi drumuri pe care nu ţi-era îngăduit să mergi? Nu încerca el oare să depăşească limitele posibilului în această călătorie? Oare cunoaşterea acestui continent ingrat nu era rezervată secolelor viitoare?

Şi după cum se întâmplă în orele de descurajare, toate

aceste gânduri se înmulţiră în mintea sa printr-o irezistibilă asociaţie de idei; logica şi raţionamentul îşi pierdură întâietatea. După ce-şi dădu seama de ceea ce n-ar fi trebuit să facă, acum se întreba ce-i rămânea de întreprins. Oare ar fi fost cu neputinţă să se întoarcă? Nu existau oare curenţi de aer superiori care să-i poată duce către ţinuturi mai puţin sterpe? De regiunile străbătute era sigur; nu cunoştea însă ţinutul pe care trebuia să-l traverseze de acum înainte. Conştiinţa îl îndemnă să se explice sincer cu cei doi tovarăşi ai săi. De aceea le arătă exact care era situaţia, le arătă ce se îndeplinise şi ce rămăsese de făcut; la nevoie se puteau întoarce, sau cel puţin puteau încerca să se întoarcă. Acum, care era părerea lor?

— Eu nu am altă părere decât aceea a stăpânului meu, răspunse Joe. Ce va suporta el, voi suporta şi eu. Îl voi urma oriunde se va duce!

— Şi tu, Kennedy?

— Eu, dragul meu Samuel, nu sunt omul care să se lase cuprins de deznădejde. Nimeni nu cunoaşte mai bine decât mine primejdiile acestei întreprinderi, dar nu am voit să le văd din moment ce tu le înfruntai. Sunt astfel al tău, trup şi suflet. Părerea mea este că, în situaţia actuală, trebuie să perseverăm, să mergem până la capăt. Pericolele, de altfel, mi se par tot atât de mari şi pe drumul de întoarcere. Aşadar, înainte! Poţi să te bizui pe noi.

— Vă mulţumesc, prieteni vrednici! răspunse doctorul, emoţionat. Mă aşteptam la întregul vostru devotament, dar aveam nevoie şi de aceste cuvinte de încurajare. Încă o dată, vă mulţumesc!

Şi toţi trei îşi strânseră mâinile, călduros.

— Ascultaţi-mă, reluă Fergusson. După însemnările mele, suntem la aproape trei sute de mile de Golful Guineii, aşadar deşertul nu se poate întinde la nesfârşit, pentru că această coastă este locuită şi regiunea a fost

cercetată până la o anumită distanță, în interior. Dacă va trebui, ne vom îndrepta spre coastă şi este imposibil să nu întâlnim o oază sau un puț, de unde să ne putem împrospăta provizia noastră de apă. Dar ne lipseşte vântul şi fără el rămânem aproape nemişcați în aer.

— Să aşteptăm cu resemnare, spuse vânătorul.

Pe rând, fiecare cercetă zarea, dar în zadar; în tot timpul acestei zile, care nu se mai isprăvea, nu apăru nimic care să le dea vreo speranță.

La apusul soarelui, ale cărui raze orizontale se prelungeau în linii de foc peste şesul imens, dispărură şi ultimele ondulații ale terenului. Era deşertul. Ca şi în ziua precedentă, călătorii, fără să depăşească o distanță mai mare de cincisprezece mile, consumaseră treizeci şi cinci de picioare cubi de gaz pentru alimentarea arzătorului, şi din cei opt litri de apă sacrificaseră doi, ca să-şi potolească setea chinuitoare.

Noaptea trecu în linişte, în prea mare linişte. Doctorul nu dormi deloc.

Capitolul XXV

Puțină filosofie. Un nor la orizont. În mijlocul ceții. Balonul neaşteptat. Semnalele. O privire exactă asupra Victoriei. *Palmieri. Urmele unei caravane. Un puț în mijlocul deşertului.*

A doua zi, aceeaşi seninătate a cerului, aceeaşi imobilitate a aerului.

Victoria se ridică până la o înălțime de cinci sute de picioare, dar foarte puțin se mişcă spre vest.

— Suntem în plin deşert! spuse doctorul. Priviți ce imensitate de nisip. Ce spectacol ciudat! Ce ciudată

creație a naturii! De ce colo o vegetație abundentă, iar aici această uscăciune, la aceeaşi latitudine, sub aceleaşi raze ale soarelui?

— Întrebarea, dragul meu Samuel, mă îngrijorează puțin, răspunse Kennedy; cauza mă preocupă în mai mică măsură decât faptul. Situația, aşa cum se prezintă, iată ce are însemnătate acum.

— Trebuie să filosofăm puțin, dragul meu Dick. Ce ne poate strica?

— Să filosofăm, aş vrea şi eu; avem timp, fiindcă abia ne mişcăm. Vântului îi este teamă să sufle: doarme.

— Asta nu va dura mult, spuse Joe. Mi se pare că zăresc câțiva nori spre vest.

— Joe are dreptate, răspunse doctorul.

— Bine! făcu Kennedy. Deci credeți că ne vom bucura de norul ăsta, că ne va aduce o ploaie bună şi un vânt bun, care să ne răcorească fețele?

— Vom vedea, Dick, vom vedea.

— Azi e vineri şi mie nu-mi plac vinerile.

— Ei bine, sper că presupunerile tale vor fi răsturnate chiar azi.

— O doresc şi eu! Uf, făcu el, ştergându-şi fața, căldura este un lucru bun, mai ales iarna, dar vara nu trebuie să abuzăm de ea! Crezi că arşița soarelui i-ar putea face vreun rău balonului nostru? îl întrebă Kennedy pe doctor.

— Nu, căptuşeala de gutapercă a taftalei suportă temperaturi şi mai ridicate. Aceea la care am supus-o în interior, cu ajutorul serpentinei, a fost câteodată de 158°[61] şi se pare că învelişul nu a suferit.

— Un nor! Un nor adevărat! strigă în acel moment Joe, a cărui vedere pătrunzătoare se lua la întrecere cu toate lunetele.

Într-adevăr, nori deşi, acum vizibili, se ridicau încet

[61] 70° Celsius.

deasupra orizontului. Păreau adânci, alcătuiți dintr-o îngrămădire de nori mici, care păstrau invariabil forma lor inițială, de unde doctorul trase concluzia că în masa lor nu sufla niciun curent de aer.

Această masă compactă de nori apăruse către ora opt dimineața şi abia la unsprezece acoperi soarele, făcându-l să dispară cu totul îndărătul perdelei lor groase; în aceeaşi clipă, partea lor inferioară se ridică deasupra orizontului, care străluci în plină lumină.

— Este un nor izolat, spuse doctorul. Nu trebuie să ne bizuim prea mult pe el. Priveşte, Dick, are aceeaşi formă ca azi-dimineață.

— Într-adevăr, Samuel, nu ne aduce nici ploaie, nici vânt, cel puțin nouă.

— E de aşteptat, căci se menține la o mare înălțime.

— Dar, Samuel, ce-ar fi dacă am căuta să ajungem noi la acest nor, care nu vrea să se spargă deasupra noastră?

— Îmi închipui că asta nu ne va folosi prea mult, spuse doctorul. Va fi o risipă de gaz şi, în consecință, şi una considerabilă de apă. Dar, în situația noastră, nu trebuie să neglijăm nimic; vom urca.

Doctorul mări flacăra arzătorului; în spiralele serpentinei se dezvoltă o căldură violentă şi curând, sub acțiunea hidrogenului dilatat, balonul se ridică. La aproape o mie cinci sute de picioare de pământ întâlniră masa opacă a norului, şi, menținându-se la această înălțime, balonul intră într-o ceață deasă, fără să dea peste cea mai mică adiere de vânt; ceața părea lipsită de umiditate, încât obiectele care intrau în contact cu ea rămâneau aproape uscate.

Norii izbutiră să dea aerostatului o mică mişcare de înaintare abia simțită, şi nimic mai mult. Doctorul constatase cu tristețe rezultatul mediocru obținut prin manevra sa, când, deodată, îl auzi pe Joe strigând cu o vie surpriză:

— Ei, asta-i acum!

— Ce este, Joe?

— Domnule doctor, domnule Kennedy, uitați-vă ce ciudat!

— Ce este?

— Nu suntem singuri aici! Să ştiți că ni s-a furat invenția.

— A înnebunit? întrebă Kennedy.

Joe înmărmurise de uimire.

„Oare soarele să fi zăpăcit capul acestui sărman băiat?” se întreba doctorul.

— Ai putea să-mi spui… dădu să-l întrebe.

— Dar priviți, domnule! spuse Joe, arătând un punct în spațiu.

— Da, da! strigă şi Kennedy la rândul său. E de necrezut! Samuel, Samuel, priveşte!

— Văd, răspunse liniştit doctorul.

— Un alt balon, alți călători ca şi noi.

Într-adevăr, la vreo două sute de picioare, un aerostat cu nacela şi călătorii săi plutea în aer, urmând exact acelaşi drum ca *Victoria*.

— Ei bine, spuse doctorul, nu ne rămâne decât să le facem semn. Ridică pavilionul, Kennedy!

Se părea că pasagerii celuilalt aerostat avuseseră acelaşi gând, odată cu ei, căci acelaşi drapel repetă acelaşi salut cu aceleaşi gesturi.

— Ce înseamnă asta? întrebă vânătorul.

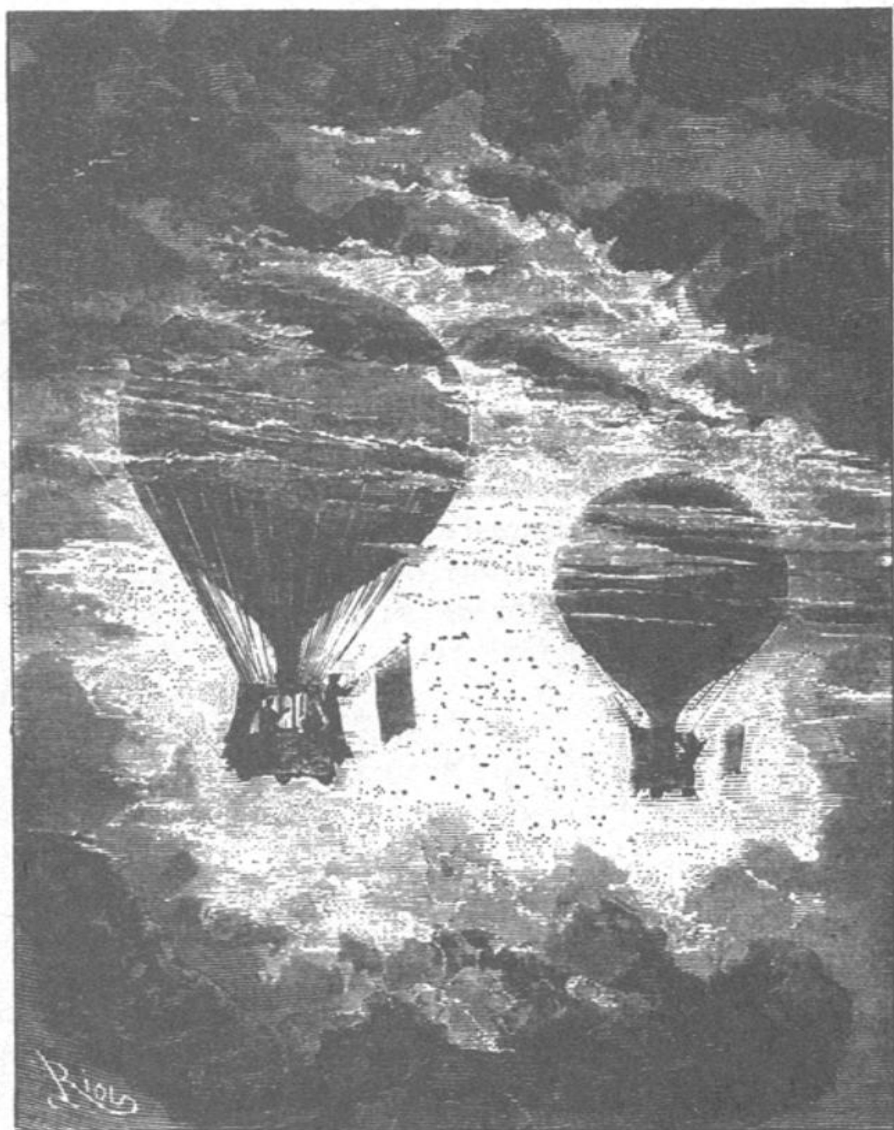
— Parc-ar fi maimuțe, spuse Joe; îşi bat joc de noi.

— Ceea ce înseamnă, răspunse Fergusson, râzând, că eşti tu însuți, dragul meu Dick, acela care face semnalul; ceea ce înseamnă că suntem noi înşine, în cea de a doua nacelă. Balonul acela nu este altceva decât *Victoria* noastră.

— Cu tot respectul pe care vi-l port, spuse Joe, nu mă puteți face să cred niciodată aşa ceva!

— Urcă-te pe marginea nacelei, Joe. Mişcă brațele şi vei vedea.

Balonul neaşteptat

Joe ascultă şi-şi văzu mişcările reproduse exact şi în aceeaşi clipă.

— Nu este decât efectul unui miraj, spuse doctorul, nimic altceva; un simplu fenomen optic. El se datoreşte rarefierii inegale a straturilor de aer; asta e totul.

— Este minunat! repetă Joe, căruia nu-i mai ajungea timpul să înmulţească experienţa, prin mişcarea braţelor sale.

— Ce spectacol ciudat! reluă Kennedy. E o plăcere s-o vezi pe mândra noastră *Victoria*. Ştiţi că are un aspect frumos şi o ţinută maiestuoasă?

— Dumneavoastră aţi explicat bine chestiunea, în felul dumneavoastră, răspunse Joe, dar rămâne, totuşi, un fenomen ciudat.

Curând însă, imaginea se şterse cu încetul, norii se ridicară la o mai mare înălţime şi părăsiră *Victoria* care nu încercă să-i mai urmeze. După o oră dispărură în înaltul cerului.

Vântul părea să slăbească şi mai mult. Doctorul, disperat, se apropie de pământ.

Pe la orele patru, Joe semnală un mic relief pe imensul platou de nisip şi putu curând să afirme că la o distanţă nu prea mare se înălţau doi palmieri.

— Palmieri! făcu Fergusson. Atunci există precis aici o fântână, un puţ!

Şi luă o lunetă, pentru a se asigura că Joe nu se înşelase.

— În sfârşit! Apă! Apă! exclamă el. Suntem salvaţi, căci, oricât de puţin înaintăm, înaintăm totuşi, şi până la urmă vom ajunge.

— Ei bine, domnule, spuse Joe, dacă până atunci am bea din apa pe care o avem? Aerul este într-adevăr înăbuşitor.

— Să bem, băiatule!

Niciunul dintre ei nu se lăsă rugat. Se consumă aproape un litru de apă, ceea ce reduse provizia la numai

trei litri şi jumătate.

— Ah, cum te întăreşte! spuse Joe. Cât e de bună apa! Niciodată berea de Perkins nu mi-a făcut atâta plăcere.

— Astea sunt „avantajele” lipsurilor, răspunse doctorul.

— Oricum, slabe avantaje, observă vânătorul.

La ora şase, *Victoria* plana deasupra palmierilor. Erau arbori subțiri, plăpânzi, secați de sevă, două spectre de arbori, fără frunze, mai mult uscați decât verzi. Fergusson îi privi înspăimântat.

La rădăcina lor se distingeau pietrele pe jumătate roase ale unui puț. Dar aceste pietre, sfărâmate pulbere de fierbințeala soarelui, păreau că nu formează altceva decât nişte grămezi de praf uniform. Nici urmă de umiditate. Lui Samuel i se strânse inima şi era gata să le împărtăşească tovarăşilor săi teama care-l cuprinsese, când exclamațiile acestora îi atraseră atenția.

Cât vedeai cu ochii, spre vest, se întindea un lung şir de oseminte albite, iar fântâna era înconjurată de schelete fărâmate. O caravană ajunsese până aici, marcându-şi trecerea cu acest morman de oseminte. Cei mai slabi căzuseră unul câte unul în nisip; cei mai tari, ajunşi până la acest izvor mult dorit, îşi găsiseră o moarte oribilă chiar la marginea lui.

Călătorii se priviră pălind.

— Să nu coborâm, spuse Kennedy, să fugim de acest spectacol îngrozitor! Nu vom găsi acolo nicio picătură de apă.

— Nu, Dick, trebuie să încercăm. Mai bine să petrecem noaptea aici, decât altundeva. Vom cerceta puțul până la fund. Odată a fost aici un izvor, poate a mai rămas ceva din el.

Victoria ateriza. Joe şi Kennedy puseră în nacelă o greutate de nisip egală cu a lor şi coborâră. Alergară apoi spre puț şi pătrunseră înăuntru pe o scară aproape distrusă. Izvorul părea să fi secat de mulți ani. Săpară

într-un nisip sec şi fărâmicios, cel mai arid nisip. Nu era nici urmă de umezeală.

Doctorul îi văzu venind la suprafață, transpirați, frânți, acoperiți cu un praf fin, abătuți, descurajați, disperați.

Înțelese zădărnicia cercetărilor lor, fapt la care de altfel se aşteptase, şi nu spuse nimic. Îşi dădea seama că, din acel moment, va trebui să aibă curaj şi energie pentru trei. Joe ducea resturile unui burduf zbârcit, pe care îl aruncă mânios în mijlocul osemintelor împrăştiate pe pământ.

În timpul cinei, călătorii nu scoaseră niciun cuvânt: mâncau în silă.

Şi totuşi nu suferiseră încă de chinurile setei. Deznădejdea lor privea mai mult viitorul.

Capitolul XXVI

O sută treisprezece grade. Părerile doctorului. Cercetări disperate. Arzătorul se stinge. O sută douăzeci şi două de grade. Contemplarea deşertulul. O plimbare prin noapte. Singurătate. Nereuşită. Proiectele lui Joe. Răgaz de-o zi.

Drumul parcurs de *Victoria*, în cursul zilei precedente, nu depăşise zece mile şi pentru ca ca să se mențină în aer se consumase, şaizeci şi două de picioare cubi de gaz.

Sâmbătă dimineața, doctorul dădu semnalul de plecare.

— Arzătorul nu mai poate funcționa decât şase ore, spuse el. Dacă în şase ore nu vom descoperi o sursă de apă sau o fântână, nu ştiu ce se va întâmpla cu noi.

— Astăzi adie un vânt slab, spuse Joe, dar se poate întări, adăugă el, văzând tristețea vădită a lui Fergusson.

Zadarnice speranțe! Era o atmosferă calmă, una din

acele atmosfere care în mările tropicale țin corăbiile în loc. Căldura devenea insuportabilă şi termometrul arăta, la umbră, sub cort, 113°[62].

Joe şi Kennedy, întinşi unul lângă altul, căutau să uite această situație, dacă nu în somn, cel puțin în toropeală. Omul care nu poate să se sustragă gândurilor printr-o muncă sau o ocupație materială este de plâns. Aci însă nu era nimic de încercat; trebuia să suporți situația, fără s-o poți îmbunătăți.

Chinurile setei începură să se facă simțite; rachiul, departe de a potoli nevoia imperioasă de a bea, din contră, o mărea şi-şi merita pe drept cuvânt numele de „laptele tigrilor”, nume dat de băştinaşii Africii. Mai rămăseseră încă doi litri de apă, şi aceea caldă. Niciunul nu-şi mai lua ochii de la picăturile acestea prețioase, dar nimeni nu îndrăznea să-şi moaie buzele. Doi litri de apă în mijlocul unui deşert!

Doctorul Fergusson, cufundat în gândurile sale, se întreba dacă a procedat chibzuit. N-ar fi fost mai bine să-şi fi păstrat apa pe care o consumaseră zadarnic pentru a se menține în atmosferă? Străbătuse o oarecare distanță, fără îndoială, dar era oare mai avansat? Ce importanță ar fi avut faptul că s-ar fi găsit cu şaizeci de mile în urmă, din moment ce se aflau la aceeaşi latitudine şi tot fără să fi găsit apă de băut?

Speranța îl împinsese pe Samuel înainte şi, totuşi, aceste două galoane de apă ar fi putut să ajungă pentru nouă zile de popas în deşert. Câte schimbări nu s-ar fi putut produce în nouă zile! Poate, de asemenea, păstrând apa, ar fi putut să se ridice aruncând din balast, chiar dacă ar fi pierdut gaz la coborâre. Dar gazul balonului era sângele său, viața sa.

Se lăsă astfel pradă miilor de gânduri, stând cu capul în mâini, ore întregi. Trebuie să facem un ultim efort, îşi

---

62 45° Celsius.

spuse, spre ora zece dimineața. Trebuie să încercăm pentru ultima oară să descoperim un curent atmosferic care să ne ducă înainte. Trebuie să riscăm ultimele noastre resurse.

Şi în timp ce tovarăşii săi dormitau, încălzi hidrogenul aerostatului până la o temperatură înaltă. Acesta, din cauza dilatației gazului, se umflă şi urcă drept pe razele perpendiculare ale soarelui. Doctorul căută un curent favorabil de la cinci sute de picioare până la cinci mile, dar zadarnic, fiindcă punctul de plecare rămânea cu îndărătnicie dedesubtul lui. O linişte absolută părea că domneşte până la ultimile limite ale aerului respirabil. În sfârşit, se termină şi apa de alimentație, arzătorul se stinse din cauza lipsei gazului, pila Bunsen încetă să mai funcționeze şi *Victoria* coborî încet pe nisip, chiar în locul unde nacela îşi lăsase urmele mai înainte.

Era amiază. Doctorul îşi determină poziția: se găseau la 19°35’ longitudine şi la 6°51’ latitudine, la o distanță de aproape cinci sute mile de Lacul Ciad, la mai bine de patru sute mile de coasta occidentală a Africii.

La coborâre, Dick şi Joe se treziră din toropeala lor apăsătoare.

— Ne oprim? întrebă scoțianul.

— Trebuie, răspunse Samuel cu un ton grav.

Tovarăşii săi îl înțeleseră. Ca urmare a depresiunii sale constante, solul se găsea la nivelul mării; balonul se menținea într-un echilibru desăvârşit şi într-o nemişcare absolută.

Greutatea călătorilor fu înlocuită cu o încărcătură corespunzătoare de nisip şi ei coborâră. Fiecare era preocupat de propriile-i gânduri, de aceea timp de câteva ore nu-şi vorbiră. Joe pregăti masa, compusă din biscuiți şi pemmican [63], din care mâncară foarte puțin. O înghițitură de apă fierbinte completă această masă

[63] Pemmican - un preparat din carne uscată.

tristă.

În timpul nopții nu veghe niciunul, dar nici nu dormiră. Căldura era înăbuşitoare. A doua zi nu mai rămăsese decât o jumătate de litru de apă; doctorul o puse deoparte, hotărându-se să nu se atingă de ea decât la cea mai mare nevoie.

— Mă sufoc! strigă Joe. Nici nu mă miră, urmă el, după ce consultase termometrul. Căldura creşte! Sunt 140°[64].

— Nisipul arde ca şi cum ar ieşi dintr-un cuptor, spuse vânătorul. Niciun nor pe cerul de foc! Să înnebuneşti!

— Să nu disperăm, spuse doctorul. La această latitudine, după călduri mari, urmează inevitabil furtuni. Deşi cerul este de o seninătate apăsătoare, s-ar putea produce schimbări în mai puțin de o oră.

— Dar, în sfârşit, e vreun indiciu? reluă Kennedy.

— Ei bine, mi se pare că barometrul are o uşoară tendință de coborâre, spuse doctorul.

— Cerul să te audă, Samuel, căci iată-ne pironiți la pământ ca nişte păsări cu aripile sfărâmate.

— Cu singura deosebire că aripile noastre sunt neatinse şi sper că ne vom putea servi încă de ele, dragul meu Dick.

— Ah, vântul, vântul! strigă Joe, de ne-ar duce până la o apă sau până la un puț! Nu ne-ar lipsi nimic: proviziile noastre sunt suficiente şi am putea aştepta o lună, fără să suferim. Dar setea este lucrul cel mai crunt.

Setea, ca şi contemplarea continuă a deşertului îi descurajase pe călătorii noştri. Nu se vedea nicio ridicătură de pământ, nicio grămadă de nisip, nicio pietricică pentru a-ți odihni ochiul. Această întindere nesfârşită producea o senzație de nelinişte, numită „răul deşertului”. Nepăsarea cerului de un albastru şters şi galbenul nisipului nesfârşit te înspăimântau. În atmosfera incendiată, căldura părea vibrantă ca

[64] 60° Celsius.

deasupra unei plite incandescente. Te cuprindea disperarea în fața acestui calm neclintit şi nu se năştea în tine nicio nădejde care să te facă să crezi că situația s-ar putea schimba, căci imensitatea era ca o eternitate. Astfel, nenorociți, lipsiți de apă la această temperatură toridă, începură să manifeste simptome de halucinație; ochii li se măriră şi privirea li se tulbură.

La căderea nopții, doctorul se hotărî să combată această stare îngrijorătoare, printr-un mers rapid. Dorea să meargă câteva ore, nu pentru a face cercetări, ci pentru a se mişca.

— Haideți, credeți-mă pe mine, va fi mult mai bine, le spuse tovarăşilor săi.

— Imposbil! N-aş putea face niciun pas, răspunse Kennedy.

— Eu prefer să dorm, făcu Joe.

— Somnul şi odihna însă vă vor fi fatale, prieteni. Împotriviți-vă acestei toropeli; haide, veniți!

Doctorul nu putu obține nimic de la ei şi plecă singur prin noaptea înstelată. Păşi întâi anevoie, ca un om slăbit şi dezobişnuit de mers; dar îşi dădu curând seama că acest exercițiu îi va prinde bine. Înaintase câteva mile spre vest şi începuse să se înviorèze, când, deodată, îl cuprinse amețeala; i se păru că se afla deasupra unei prăpăstii, îşi simți genunchii îndoindu-se sub el. Singurătatea îl înspăimânta; se simțea pierdut în mijlocul întinderii nemărginite. *Victoria* dispăruse cu totul în întuneric. Doctorul fu covârşit de spaimă... El, neînfricatul, îndrăznețul călător! Voi să se întoarcă din drum, dar picioarele nu-l ascultau. Strigă, dar niciun ecou nu-i răspunse: vocea lui cădea în spațiu ca o piatră într-o prăpastie fără fund. Slăbit, se culcă pe nisip, singur în mijlocul tăcerii deşertului.

La miezul nopții îşi reveni în simțiri, în brațele credinciosului Joe. Acesta, îngrijorat de lunga lui absență, luându-se după urmele lăsate limpede în nisip,

îl găsise leşinat.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

— Nimic, bunul meu Joe, un moment de slăbiciune, atâta tot!

— Nimic, într-adevăr, dar ridicați-vă, sprijiniți-vă de mine şi să ne întoarcem la *Victoria*.

Şi astfel, ajutat de Joe, doctorul străbătu drumul înapoi.

— A fost imprudent să vă aventurați astfel! Puteați să fiți prădat, spuse Joe râzând. Dar acum să vorbim serios.

— Vorbeşte, te ascult.

— Trebuie neapărat să luăm o hotărâre. Situația noastră nu mai poate dura aşa decât cel mult câteva zile, şi dacă nu vom avea vânt suntem pierduți.

Doctorul nu răspunse.

— Ei bine, trebuie ca unul dintre noi să se sacrifice pentru ceilalți şi acela voi fi eu, spuse Joe.

— Ce vrei să spui? Ce plan ai?

— Un plan foarte simplu: să-mi iau provizii şi să merg înainte, până când voi ajunge undeva. În timpul acesta, dacă veți avea vânt prielnic, veți pleca fără să mă aşteptați. În ceea ce mă priveşte pe mine, dacă ajung la vreun sat, mă voi descurca prin câteva cuvinte arabe pe care mi le veți nota şi, sau vă voi aduce ajutoare, sau îmi voi lăsa pielea acolo. Ce părere aveți de propunerea mea?

— E un plan nesăbuit, dar demn de sufletul tău bun, Joe. Din păcate e cu neputință de înfăptuit; nu ne vei părăsi.

— În sfârşit, trebuie încercat ceva; asta nu vă poate încurca, pentru că vă repet, nu mă veți aştepta. Şi aş putea reuşi.

— Nu, Joe, nu! Nu ne vom despărți! Ar fi o durere în plus pe lângă celelalte. A fost scris să se întâmple aşa şi poate că e scris ca mai târziu să fie altfel. Să aşteptăm deci cu resemnare.

— Fie, dar vă previn că vă mai dau încă o singură zi; nu

voi aştepta mai mult. Astăzi este duminică, sau mai bine-zis luni, căci s-a făcut ora unu spre dimineaţă; dacă marţi nu plecăm, eu îmi voi încerca norocul. Este un plan hotărât, în mod irevocabil.

Doctorul nu răspunse. Peste puţin ajunse la nacelă şi se aşeză lângă Kennedy. Acesta era cufundat într-o linişte absolută, dar nu dormea.

Capitolul XXVII

Călduri îngrozitoare. Halucinaţii. Ultimele picaturi de apă. Noaptea disperării. Încercare de sinucidere. Simunul. Oaza. Leul şi leoaica.

A doua zi, prima grijă a doctorului fu să consulte barometrul. Coloana de mercur nu indica o depresiune demnă de luat în seamă.

„Nimic! îşi spuse el. Nimic!”

Ieşi din nacelă, pentru a examina condiţiile atmosferice; aceeaşi căldură, aceeaşi puritate a aerului, aceeaşi nemişcare.

— Trebuie oare să disperăm? strigă el.

Joe, absorbit, tăcea, simţindu-se foarte rău, în prada unei grozave agitaţii. Suferea groaznic de sete. Buzele şi limba, umflate, abia puteau să articuleze un sunet. Se mai găseau câteva picături de apă; fiecare ştia, fiecare se gândea şi se simţea atras de ele, dar niciunul nu îndrăznea să facă un pas.

Aceşti trei tovarăşi, aceşti trei prieteni, se priveau cu ochi rătăciţi, cu o lăcomie animalică, vădită mai ales la Kennedy. Puternica sa constituţie fizică fusese mai repede doborâtă de aceste lipsuri grele. Tot timpul zilei fu stăpânit de delir, mergea înainte şi înapoi scoţând

strigăte sălbatice, muşcându-şi pumnii, gata să-şi deschidă vinele, pentru a-şi bea sângele.

— A! strigă el. Țară a setei, mai bine te-ai numi „țara deznădejdii!”

Apoi căzu într-o stare de adâncă prostrație; nu i se mai auzea decât respirația şuierându-i printre buzele însetate.

Spre seară, Joe fu cuprins, la rândul său, de un fel de nebunie. Acest întins deşert de nisip i se părea un lac imens cu apă clară şi limpede; se aruncă de nenumărate ori pe pământul înfierbântat, cu intenția să bea, şi se ridica cu gura plină de nisip.

— Blestem, apă sărată! urla cu mânie.

Atunci, în timp ce Kennedy şi Fergusson stăteau întinşi, fu apucat de dorința de neînvins de a bea cele câteva picături de apă, lăsate ca rezervă. Dorința era mai tare ca el. Înainta spre nacelă târându-se în genunchi şi sorbea din ochi sticla în care lichidul părea că se mişcă. O privi cu pupilele nespus de mari, o apucă şi o duse la buze. În clipa aceea auzi un glas cu un accent sfâşietor:

— Vreau să beau! Vreau să beau!

Era Kennedy, care se târâse până la el. Nenorocitul îți făcea milă; el cerea apă în genunchi, plângând.

Joe îi întinse sticla şi Kennedy sorbi toată apa, până la ultima picătură.

— Mulțumesc! spuse apoi.

Dar Joe nu-l mai auzi; căzuse şi el în nisip.

Niciunul nu ştia ce se mai întâmplase în noaptea aceea îngrozitoare. Marți dimineața, nenorociții îşi simțiră mâinile şi picioarele slăbind din ce în ce mai mult sub revărsările de foc ale soarelui.

Când Joe încercă să se ridice, îi fu peste putință. Aruncă o privire în jurul lui. În nacelă, doctorul, copleşit, cu brațele încrucişate pe piept, privea cu ochii ficşi un punct imaginar în spațiu. Kennedy era înspăimântător; îşi bălăbănea capul când spre dreapta, când spre stânga,

ca un animal sălbatic în cuşcă. Deodată, privirile vânătorului căzură pe carabina sa, al cărei pat depăşea marginile nacelei.

— Ah! strigă ridicându-se cu un efort supraomenesc, aruncându-se asupra armei şi îndreptându-şi înnebunit țeava spre gură.

— Domnule, domnule! strigă Joe, repezindu-se să-l oprească.

— Lasă-mă, lasă-mă! Pleacă! se scutură scoțianul horcăind, începură să se lupte cu înverşunare.

— Pleacă, sau te omor! strigă Kennedy.

Dar Joe se agățase de el cu putere. Se zbătură aşa aproape un minut, fără ca doctorul să-i ia în seamă. Deodată, în timpul încăierării, carabina se descarcă. La zgomotul detunăturii, doctorul se ridică, drept, ca un spectru, şi privi în jurul lui…

Apoi, brusc, privirea lui se însufleți, întinse mâna spre orizont şi, cu o voce care nu mai avea nimic omenesc, strigă:

— Acolo, acolo, jos!

Era atâta energie în gestul său, încât Joe şi Kennedy se despărțiră şi-şi îndreptară privirea spre locul arătat.

Câmpia se frământa ca o mare furioasă în timp de furtună. Valuri de nisip se revărsau unele peste altele în mijlocul unui praf gros: o trâmbă[65] imensă venea dinspre sud-est, învârtindu-se cu mare repeziciune; soarele dispăruse îndărătul unui nor opac, a cărui nemăsurată umbră se prelungea până la aerostat; praful fin se revărsa cu uşurința unor molecule lichide. Şi acest flux, înaintând, câştiga mereu teren. Ochii doctorului Fergusson străluciră de energie şi nădejde.

— Simunul! strigă el.

— Simunul! repetă Joe, fără să înțeleagă prea mult.

— Cu atât mai bine! strigă cu furie disperată Kennedy.

---

[65] Trâmbă sau trombă - vârtej de aer, care ridică praful, nisipul sau apa mării, până la mari înălțimi.

Cu atât mai bine, vom muri!

— Cu atât mai bine! răspunse doctorul. Dar, dimpotrivă, vom trăi!

Şi începu să arunce cu repeziciune nisipul care îngreuna nacela.

Tovarăşii săi înţeleseră în sfârşit şi i se alăturară.

— Şi acum, Joe, spuse doctorul, aruncă afară cincizeci de livre din minereul tău!

Joe nu ezită. Totuşi nu s-ar putea spune că nu-l încercă nicio părere de rău. Îndată, balonul se ridică.

— Era şi timpul! strigă doctorul.

Simunul venea într-adevăr cu repeziciunea fulgerului. Încă puţin şi *Victoria* ar fi fost sfărâmată, făcută bucăţi, distrusă. Tromba imensă fu cât pe-aci să lovească balonul, care scăpă sub o ploaie de nisip.

— Mai aruncă lest! îi strigă doctorul lui Joe.

— Poftim! răspunse acesta, aruncând o bucată enormă de cuarţ.

Aerostatul urcă repede deasupra trombei de nisip şi, prins de imensa deplasare a aerului, fu dus cu o viteză incalculabilă peste această mare în fierbere.

Samuel şi Joe nu vorbeau; priveau şi sperau, înviorați de vârtejul vântului.

La ora trei, vârtejul încetă. Jos, nisipul forma un mare număr de dune. Cerul îşi reluă seninătatea de la început.

Victoria rămase nemişcată, planând deasupra unei oaze, o insulă de pomi verzi, ca o pată în mijlocul acestui ocean de nisip.

— Apă! Este apă acolo! strigă doctorul.

Îndată, deschizând supapa superioară, dădu drumul hidrogenului şi coborî pe sol, la două sute de paşi de oază. În patru ore, călătorii depăşiseră o distanţă de două sute optzeci de mile.

Nacela fu imediat echilibrată şi Kennedy, urmat de Joe, coborî pe pământ.

— Luaţi-vă puştile! strigă doctorul. Luaţi-vă puştile şi

fiți prudenți!

Dick își luă carabina sa, iar Joe o pușcă, înaintară repede spre copaci și pătrunseră în această verdeață proaspătă, care le promitea izvoare bogate de apă. Nu luau seama la urmele de animale, întipărite de curând ici și colo, pe pământul umed.

Deodată, la vreo douăzeci de pași de ei, se auzi un răget.

— E răgetul unui leu! spuse Joe.

— Cu atât mai bine! răspunse enervat vânătorul. Ne vom lupta! Te simți puternic atunci când trebuie să lupți.

— Fiți prevăzător, domnule Dick, viața tuturor depinde de viața unuia singur.

Dar Kennedy nu-l ascultă; înainta cu ochii aprinși, cu arma pregătită, teribil în îndrăzneala lui.

Sub un palmier, un leu enorm, cu coama neagră, stătea în poziție de atac. Abia îl zări pe vânător, că se și năpusti în salturi asupra lui, dar nici nu-și sfârșise primul salt, când un glonț îl ținti drept în inimă, făcându-l să cadă mort.

— Ura! Ura! strigă Joe.

Kennedy se repezi spre puț, alunecă pe scările umede și se întinse în fața unui izvor cu apă limpede, în care își muie cu lăcomie buzele; Joe făcu la fel, și îndată nu se mai auzi decât plescăitul lor.

— Ia seama, domnule Dick, spuse Joe, după un timp, abia respirând, să nu abuzăm.

Dar Dick, fără să răspundă, continua să bea, scufundându-și capul și brațele în această apă binefăcătoare, îmbătându-se cu ea.

— Și domnul Fergusson? întrebă Joe.

Acest singur cuvânt îl readuse la realitate pe Kennedy. Umplu o sticlă pe care o luase cu el și se îndreptă spre scările puțului. Dar rămase înmărmurit.

Un enorm corp opac închidea deschiderea. Joe, care îl urma pe Dick, trebui să se dea și el îndărăt.

Deodată se auzi un răget

— Suntem închişi!

— E imposibil! Ce înseamnă asta?

Dick nu apucase să termine vorba, când un răget îngrozitor îl făcu să înțeleagă cu ce duşman avea de-a face.

— Un alt leu! strigă Joe.

— Nu, o leoaică? Ah, animal blestemat? Aşteaptă! Spuse vânătorul, încărcându-şi repede carabina.

În clipa următoare trase, dar animalul dispăruse.

— Înainte! strigă el.

— Nu, domnule Dick, nu l-ați omorât dintr-o singură lovitură; se poate să fie prin apropiere; poate ne aşteaptă, şi primul dintre noi care va apărea va fi pierdut!

— Dar ce să facem? Trebuie să ieşim! Samuel ne aşteaptă!

— Să atragem animalul în cursă. Luați puşca mea şi dați-mi carabina dumneavoastră.

— Care ți-e planul?

— Veți vedea.

Joe îşi scoase haina de pânză, o puse în vârful armei şi o arătă ca pe o momeală deasupra deschizăturii. Animalul, furios, se aruncă asupră-i; Kennedy, care aştepta la ieşire, îi sfărâmă capul cu un glonț.

Urlând, leoaica se rostogoli pe scări, peste Joe. Acesta credea că labele uriaşe ale animalului l-au şi înhățat, când răsună o a doua detunătură, şi Fergusson apăru la intrare, cu puşca fumegândă în mână.

Joe se ridică repede, trecu peste trupul animalului şi-i întinse doctorului sticla plină cu apă.

S-o ducă la buze şi s-o golească pe jumătate fu pentru Fergusson treabă de-o clipită. Cei trei călători mulțumiră din suflet Providenței care îi salvase ca prin minune.

Capitolul XXVIII

O seară minunată. Bucătăria lui Joe. Disertaţie asupra cărnii crude. Povestea lui James Bruce. Visurile lui Joe. Bivuac. Barometrul coboară. Barometrul urcă. Preparativele de plecare. Uraganul.

Seara fu plăcută şi ei o petrecură după o masă reconfortantă, la umbra proaspătă a mimozelor. Se consumă ceai şi grog din plin. Kennedy străbătuse micul domeniu în toate direcţiile, scotocise toate tufişurile, fără să găsească însă vreo vietate. Ei erau singurele fiinţe ale acestui paradis terestru. Se întinseră sub pături şi noaptea trecu liniştită, făcându-i să uite prin tot ce trecuseră.

A doua zi, 7 mai, soarele strălucea din plin, dar razele sale nu puteau pătrunde prin perdeaua de verdeaţă. Doctorul hotărî să aştepte, în acest loc, un vânt prielnic, deoarece avea provizii destule.

Joe transportase bucătăria lui portativă şi-şi demonstra talentele culinare, consumând apă din plin, fără nicio grijă.

— Ce curioasă succesiune de necazuri şi bucurii! exclamă Kennedy. Belşugul ăsta după lipsa de dinainte! Ah! Fusesem cât pe-aci să înnebunesc!

— Dragul meu Dick, vorbi doctorul, fără Joe n-ai mai fi acum aici, discutând despre toate acestea.

— Bun prieten! spuse Dick, întinzându-i mâna lui Joe.

— Nu aveţi pentru ce să-mi mulţumiţi, răspunse acesta; fiecare la rândul lui, domnule Dick. Nădăjduiesc, totuşi, că nu vom mai avea ocazia să-mi plătiţi cu aceeaşi monedă.

— Cât de slabă e constituţia omului! reluă Fergusson. Să ne lăsăm înfrânţi numai de atâta!

— Pentru puțină apă, ați vrut să spuneți? Se pare că elementul ăsta e foarte necesar vieții.

— Fără îndoială, Joe, oamenii rezistă mai mult timp fără mâncare decât fără apă.

— Cred; de altfel, la nevoie, mănânci ce se găseşte, chiar şi pe semenul tău, deşi asta e o mâncare care îți rămâne mult timp în gât!

— Cu toate astea sălbaticii nu-şi fac probleme, spuse Kennedy.

— Da, dar sunt sălbatici şi-s obişnuiți să mănânce carne crudă; iată un obicei de care mi-e silă.

— E într-adevăr dezgustător, vorbi doctorul, şi nimeni n-a crezut povestirile primilor călători în Africa. Aceştia spuneau că numeroase triburi se hrăneau cu carne crudă, dar nimeni nu credea. Referitor la asta, James Bruce a trecut printr-o întâmplare ciudată.

— Povestiți-o, domnule, avem tot timpul să vă ascultăm, spuse Joe întinzându-se alene pe iarba proaspătă.

— Cu plăcere. James Bruce e un scoțian din comitatul Stirlinc, care, între anii 1768-1772, a străbătut toată Abisinia până la lacul Tyana căutând izvoarele Nilului. Apoi s-a întors în Anglia, unde a publicat o carte despre călătoriile sale, dar abia în 1790. Volumul a fost primit cu multă neîncredere. Obiceiurile abisinienilor erau aşa de diferite de obiceiurile engleze, că nimeni nu voia să creadă. Printre altele, James Bruce spunea că popoarele Africii orientale mâncau carne crudă. Acest amănunt a ridicat întreaga lume împotriva sa. Putea să spună orice, nimeni nu s-a dus să-l controleze! Dar Bruce era un om foarte curajos şi foarte irascibil. Aceste îndoieli asupra celor povestite de el îl iritau la culme. Într-o zi, într-un salon din Edinburgh, în prezența sa, un scoțian a făcut iar gluma pe socoteala cărnii crude şi a declarat răspicat că aşa ceva nu e nici posibil şi nici adevărat. Bruce n-a spus nimic, a ieşit din salon şi s-a întors după câteva

clipe cu un biftec crud, dat cu sare, cu piper, după moda africană. „Domnule, a spus el scoţianului, îndoindu-vă de un fapt pe care l-am afirmat mi-aţi adus o injurie gravă. Crezând că nu e posibil, v-aţi înşelat. Pentru a o dovedi tuturor, veţi mânca imediat acest biftec crud, sau îmi veţi da socoteală de cuvintele rostite”. Scoţianului i-a fost frică şi s-a executat cu o strâmbătură. Atunci, cu cel mai desăvârşit sânge rece, James Bruce a adăugat: „Admiţând chiar că faptul nu e adevărat, cel puţin nu veţi mai susţine că nu e posbil!”

— Bună ripostă! exclamă Joe. Dacă scoţianul a făcut cumva o indigestie, a meritat-o din plin! Şi dacă la întoarcere se va îndoi cineva de călătoria noastră…

— Ce-ai să faci?

— Am să-i pun pe cei ce se îndoiesc să mănânce bucăţi din *Victoria*, fără sare şi fără piper!

Petrecură astfel ziua în glume plăcute. Odată cu puterea, le revenea şi speranţa, odată cu speranţa, şi îndrăzneala. Amintirea trecutului se ştergea cu repeziciune în faţa viitorului.

Joe n-ar fi dorit să mai părăsească niciodată acest adăpost încântător; era o împărăţie a visurilor, şi el se simţea ca acasă. Doctorul trebui să calculeze poziţia exactă a locului şi o trecu în carnetul lui de călătorie, cu mare scrupulozitate: 15°43’ longitudine şi 8°32’ latitudine. Kennedy nu regreta decât un singur lucru: faptul că nu putea vâna în această pădure în miniatură. După părerea lui, situaţia era lipsită de ineditul pe care l-ar fi putut da prezenţa animalelor sălbatice.

— Totuşi, dragul meu Dick, reluă doctorul, uiţi repede. Dar leul şi leoaica?

— Eh! făcu el, cu dispreţul pe care-l are adevăratul vânător pentru animalul doborât. Dar, în definitiv, prezenţa lor în această oază ne face să presupunem că nu suntem prea departe de regiuni mai fertile.

— Slabă dovadă, Dick! Aceste animale, împinse de

foame şi de sete, parcurg deseori distanțe considerabile. În cursul nopții viitoare, am face bine să aprindem focuri şi să veghem cu multă atenție.

— Foc la temperatura asta? Dar, în sfârşit, dacă trebuie, o voi face! Aş simți însă o adevărată durere să dăm foc la pădurea asta care ne-a folosit atât de mult.

— Vom fi foarte atenți să nu o incendiem, pentru ca şi alții să poată găsi aici, la nevoie, un refugiu în mijlocul deşertului nisipos, răspunse doctorul.

— Vom vedea, domnule, dar credeți că oaza asta este cunoscută?

— Desigur, Joe, este un loc de popas pentru caravanele care trec prin centrul Africii şi viața lor s-ar putea să nu-ți placă.

— Ce, sunt şi pe aici Nyam-Nyam-ii aceia îngrozitori?

— Bineînțeles; de altfel, ăsta-i numele tuturor triburilor din aceste ținuturi şi, în aceeaşi climă, aceleaşi rase trebuie să aibă aceleaşi obiceiuri.

— Ce să-i faci! La urma urmei, e firesc. Dacă sălbaticii ar avea gusturile unor gentlemeni, care ar mai fi diferența? Iată că există şi oameni care nu s-ar lăsa rugați ca să înfulece biftecul scoțianului, ba chiar cu scoțian cu tot!

Joe se duse să pregătească focurile de noapte, făcându-le cât mai mici. Din fericire, precauțiunile fură inutile şi fiecare din ei, pe rând, se bucură de un somn liniştit.

A doua zi, timpul nu se schimbase: se menținea, cu încăpățânare, frumos. Balonul rămase nemişcat, fără ca vreo oscilație, cât de mică, să trădeze prezența vântului. Doctorul începu să fie din nou îngrijorat. În cazul când călătoria s-ar fi prelungit astfel, proviziile n-ar mai fi fost suficiente. După ce erau aproape să moară din lipsă de apă, vor muri oare de foame? Îşi recapătă însă încrederea, când văzu mercurul coborând simțitor în barometru: erau semnele vădite ale unei apropiate

schimbări în atmosferă.

Se hotărî să facă preparativele de plecare, pentru a folosi prima ocazie. Trebui apoi să restabilească echilibrul aerostatului, şi Joe fu nevoit să sacrifice o considerabilă parte din preţiosul său minereu. La început se cam codi, dar când doctorul îi demonstră că nu putea ridica o greutate atât de mare şi îl puse să aleagă între aur şi apă, Joe aruncă în nisip o mare cantitate din bolovanii preţioşi, fără să mai stea pe gânduri.

— Cei ce vor veni după noi, spuse el, vor fi miraţi că găsesc o comoară într-un asemenea loc.

— Dar dacă le va găsi vreun savant?

— Nu te mai îndoi, dragul meu Dick. Va fi foarte surprins şi-şi va publica surpriza în nenumărate ziare. Într-o bună zi, vom auzi vorbindu-se de un depozit de cuarţ aurifer în mijlocul nisipurilor Africii.

— Şi asta din pricina lui Joe!

Tot restul zilei, doctorul aşteptă zadarnic să se producă o schimbare în atmosferă.

Căldura fu atât de mare, încât ar fi fost insuportabilă fără umbra oazei. Termometrul arăta, la soare, 149°[66].

O adevărată ploaie de foc străpungea aerul. Fu cea mai înaltă temperatură observată până atunci.

Joe pregăti, ca şi în ajun, bivuacul pentru noapte. În timpul veghei doctorului şi a lui Kennedy, nu se întâmplă nimic nou. Dar spre ora trei dimineaţa, în timpul veghei lui Joe, temperatura scăzu brusc, cerul se acoperi cu nori şi întunericul deveni mai adânc.

— Repede, sculaţi-vă! strigă Joe, trezindu-şi cei doi tovarăşi. Repede! Începe vântul!

— În sfârşit, spuse doctorul privind cerul, vine furtuna! Spre *Victoria*, spre *Victoria*!

Era şi timpul să ajungă la ea. *Victoria*, aplecându-se

[66] 69° Celsius.

sub puterea uraganului, târa după sine nacela, care grapa nisipul în urma ei.

Dacă, din întâmplare, o parte din balast ar fi căzut la pământ, balonul ar fi plecat fără ca ei să mai aibă speranța de a-l regăsi vreodată.

Dar Joe cel iute de picior alergă din toate puterile şi opri nacela, în timp ce aerostatul se întinse pe nisip, riscând să se sfâşie. Doctorul îşi reluă locul, aprinse arzătorul şi aruncă surplusul de greutate.

Privind pentru ultima oară arborii oazei, care se îndoiau sub furtună, călătorii, folosind vântul dinspre vest, dispărură în noapte, la o înălțime de două sute de picioare deasupra pământului.

Din momentul plecării, călătorii înaintară cu mare repeziciune. Se grăbeau să părăsească deşertul care le primejduise viața.

Capitolul XXIX

Semne de vegetație. Ideea fantezistă a unui autor francez. Țara minunată. Ținutul Adamova. Explorările lui Speke şi Burton şi legătura lor cu cele ale lui Barth. Munții Atlantica. Fluviul Benue. Oraşul Yola. Masivul Bagele. Muntele Mendif.

Spre ora nouă şi un sfert dimineața, se iviră câteva semne de vegetație, ierburi care pluteau deasupra mării de nisip, vestindu-le, ca şi lui Cristofor Columb, apropierea pământului fertil; mlădițe tinere scoteau din loc în loc capul, printre pietricelele care, pe măsură ce aerostatul înainta, se măreau devenind stâncile acestui ocean. Coline mai pronunțate începeau să se onduleze la orizont. Profilul lor, învăluit în ceață, se contura vag şi

monotonia dispărea. Doctorul salută cu bucurie schimbările acestea. Fu gata să strige, ca un marinar care e de veghe pe catarg, „pământ! pământ!”

O oră mai târziu, sub ochii lor se desfăşura continentul, cu un aspect mai puțin sălbatic, mai puțin plat, mai puțin gol. Câțiva arbori se profilau pe cerul cenuşiu.

— Suntem într-un ținut populat? întrebă vânătorul.

— Populat este un fel de a spune, domnule Dick. Nu se văd încă locuitori.

— După felul în care înaintăm, nu vom mai aştepta mult, spuse Fergusson.

— Oare suntem tot în țara negrilor, domnule Fergusson?

— Da, Joe, şi aşteptăm să ajungem în țara arabilor.

— Arabi, domnule, arabi adevărați, cu cămile?

— Nu, fără cămile. Asemenea animale sunt rare, ca să nu spun necunoscute, în aceste ținuturi. Ar trebui să mergem câteva grade mai spre nord, pentru a le întâlni.

— Păcat!

— Şi pentru ce, Joe?

— Pentru că, dacă vântul ne-ar fi defavorabil, cămilele ne-ar putea folosi.

— Cum?

— Mi-a venit o idee. Le-am putea înhăma la nacelă, lăsându-le să ne remorcheze împotriva vântului. Ce credeți?

— Sărmanul meu Joe, ideea asta a avut-o altul înaintea ta. Ba a fost folosită de un autor francez, foarte spiritual[67], e drept, într-un roman. Călătorii sunt purtați într-un balon, tras de cămile; soseşte un leu care devorează cămilele, înghite funia care le lega de nacelă, o trage în locul lor şi aşa mai departe. Vezi că totul aparține fanteziei şi n-are nimic comun cu felul nostru

[67] Méry. (Nota în textul francez)

de locomoție.

Joe, puțin umilit la gândul că de ideea sa se folosise altcineva mai înainte, se întreba ce animal, la rândul lui, ar fi putut devora leul. Nu găsi însă şi începu să cerceteze din nou ținutul.

Sub privirile lor se întindea un lac de mărime mijlocie, cu un amfiteatru de coline, care nu puteau fi socotite munți, se vedeau văi şerpuitoare, numeroase şi fertile, şi pomii cei mai variați, ale căror ramuri se împleteau într-o încâlceală de nedescris. Elaiul[68] predomina, purtându-şi frunzele lungi de cincisprezece picioare pe crengile acoperite de spini ascuțiți; bombaxul[69] încărca vântul în trecere cu puful fin al semințelor sale; parfumurile pătrunzătoare ale pendanusului[70], acest „kenda” al arabilor, îmbălsămau aerul până la înălțimea la care zbura *Victoria*; papayerul[71], cu frunzele palmate, sterculierul[72] care dă nuca de Sudan, baobabul şi bananul completau flora bogată a acestor regiuni intertropicale.

— Ce ținut minunat! spuse doctorul.

— Iată şi animale! Trebuie să fie pe aproape şi oameni, spuse Joe.

— Ah, ce elefanți minunați! exclamă Kennedy. Oare n-ar fi posibil să rămânem un pic să vânăm pe aici?

— Cum să ne oprim cu un curent aşa de violent, dragul meu Dick? Nu, gustă puțin din chinurile lui Tantal. Te vei despăgubi mai târziu.

Cu ceea ce se vedea jos, puteai pe drept cuvânt să ațâți imaginația unui vânător. Lui Dick îi bătea inima să se spargă şi degetele i se crispau pe patul armei.

Fauna acestei țări echivala cu flora ei. Boul sălbatic se

---

68 Elai - arbore tropical.
69 Bombax - arbore tropical asemănător bumbacului.
70 Pendanus - arbore tropical.
71 Papayer - arbore tropical, al cărui fruct este comestibil.
72 Sterculier - arbore tropical.

tăvălea în ierburile înalte, sub care dispărea cu totul. Elefanţi cenuşii, negri sau galbeni, cu adevărat uriaşi, treceau ca o trombă prin mijlocul pădurii, rupând, mistuind, pustiind, lăsând ca semn al trecerii lor pădurea devastată. Pe versantul împădurit al colinelor se prelungeau cascade şi cursuri de apă, îndreptate spre nord. Acolo, hipopotamii se scăldau cu zgomot; lamantinii[73], lungi de douăsprezece picioare, cu corpul în formă de peşte, se expuneau la soare pe marginea apei, îndreptând spre cer mamelele lor rotunde, umflate cu lapte. Era o menajerie rară într-o seră minunată, unde mii de păsări sclipeau în mii de culori printre plante arborescente. După această bogăţie a naturii, doctorul recunoscu minunatul ţinut Adamova.

— Mergem pe urmele descoperirilor moderne; am reluat calea întreruptă de călători, prieteni! Vom putea lega lucrările căpitanilor Burton şi Speke cu explorările doctorului Barth. I-am părăsit pe englezi pentru a regăsi un hamburghez, şi în curând vom ajunge la punctul cel mai îndepărtat, descoperit de acest îndrăzneţ savant.

— Mi se pare, spuse Kennedy, că, judecând după drumul pe care l-am parcurs, între regiunile explorate de cei doi savanţi se găseşte un ţinut întins.

— Se poate calcula uşor; ia harta şi vezi care este longitudinea punctului meridional al lacului Ukereué, atins de Speke.

— Se găseşte la aproape treizeci şi şapte de grade.

— Şi oraşul Yola, pe care-l vom depăşi astă-seară şi la care a ajuns Barth, unde e situat?

— La aproape 12° longitudine.

— Deci o diferenţă de douăzeci şi cinci de grade. Ştiind că fiecare grad corespunde unei distanţe de şaizeci de mile, ajungem la o socoteală totală de o mie cinci sute de mile.

---

[73] Lamantini - mamifere, cetacee, ierbivore, depăşind 3 m lungime.

— O plimbare frumoasă pentru oamenii care ar merge pe jos! spuse Joe.

— Ar fi totuşi cu putinţă. Livingstone şi Moffat pătrund mereu în interior. Nyassa, pe care au descoperit-o, nu este atât de departe de lacul Tanganica, descoperit şi de Burton. Aceste ţinuturi imense vor fi desigur explorate înainte de sfârşitul secolului. Îmi pare rău, însă, adăugă doctorul consultându-şi busola, că vântul ne poartă atât spre vest. Aş fi dorit să mergem spre nord.

După un parcurs de douăsprezece ore, *Victoria* se găsea la hotarele Nigritiei[74]. Primii locuitori ai acestui pământ, arabii Chuas, îşi păşteau turmele nomade. Vârfurile semeţe ale munţilor Atlantica, pe care nu călcase încă picior de european şi a căror altitudine este apreciată la o mie trei sute de stânjeni, se vedeau la orizont. Povârnişul lor occidental îndreaptă toate apele din această parte a Africii spre ocean; sunt „Munţii Lunii” ai acestei regiuni.

În sfârşit, înaintea ochilor călătorilor apăru un fluviu adevărat şi doctorul recunoscu, după imensele furnicare din vecinătate, că este Benue, unul din cei mai mari afluenţi ai Nigerului, acela pe care indigenii l-au supranumit „Izvorul apelor”.

— Fluviul acesta, le spuse doctorul însoţitorilor săi, va ajunge într-o zi să fie calea naturală de comunicaţie cu interiorul Nigritiei. Unul dintre curajoşii noştri căpitani a pătruns în susul apei, pe vaporul *La Pléiade*, până la localitatea Yola. Vedeţi dar că suntem într-o regiune explorată.

Numeroşi sclavi munceau câmpul cultivând sorgul, un fel de mei care formează baza lor alimentară. Indigenii priveau uimiţi zborul *Victoriei*, care trecea ca un meteor.

Seara, călătorii se opriră la patruzeci de mile de Yola. În faţa lor se profilau cele două piscuri ascuţite ale

[74] Nigritia - nume dat câteodată Sudanului.

muntelui Mendif.

Doctorul aruncă ancorele, care se agăţară de vârful unui copac mai înalt. Dar un vânt foarte puternic bălăbănea atât de violent aerostatul, încât uneori îl culca orizontal, ceea ce făcea ca poziţia nacelei să fie foarte periculoasă.

Fergusson nu închise ochii toată noaptea. De mai multe ori se gândi să taie cablul de legătură şi să fugă din faţa vijeliei. În sfârşit, furtuna se linişti şi oscilaţiile aerostatului încetară să mai fie îngrijorătoare.

A doua zi, vântul era mai domol, dar îi îndepărtă pe călătorii noştri de oraşul Yola, care, reconstruit de fulani, trezise curiozitatea lui Fergusson. Totuşi trebui să se resemneze, îndreptându-se spre nord şi chiar puţin spre est.

Kennedy propuse să se facă un popas în această regiune cu vânat îmbelşugat. Joe pretindea că era nevoie de carne proaspătă, însă obiceiurile sălbatice ale locuitorilor, atitudinea lor duşmănoasă şi cele câteva focuri de armă trase asupra lor îl determinară pe doctor să continue călătoria. Treceau pe deasupra unui ţinut unde se desfăşurau masacre şi incendii, unde luptele nu mai încetau, ţinut în care sultanii îşi stăpânesc regatele prin cele mai groaznice măceluri. Sumedenie de sate cu populaţie numeroasă şi colibe lungăreţe se întindeau între locuri de păşune, cu iarbă înaltă, presărată cu floricele violete. Colibele, asemănătoare unor stupi uriaşi, erau apărate de garduri înalte, cu creste ascuţite.

Cu toate eforturile doctorului, balonul înainta spre nord-est, spre muntele Mendif, care dispăruse în mijlocul norilor. Piscurile înalte ale acestor munţi separă bazinul Nigerului de bazinul Lacului Ciad.

Curând apăru în zare muntele Bagele, cu cele douăzeci şi opt de sate de pe coastele sale, adunate ca puişorii în jurul cloştii. Un spectacol minunat pentru cei care aveau putinţa să domine şi să cuprindă cu vederea toată

priveliştea. Prin văgăuni se întindeau câmpuri de orez şi de alune de pământ.

La ora trei, *Victoria* se găsea în fața muntelui Mendif. Nu-l puteau ocoli, aşa că trebuiau să treacă pe deasupra lui. Doctorul dădu balonului o nouă forță de ascensiune de aproape o mie şase sute de livre, cu ajutorul unei temperaturi mărite la 180°[75]. Balonul se ridică la peste opt mii de picioare. Era cea mai mare înălțime atinsă în timpul acestei călătorii şi temperatura scăzu într-atât, încât doctorul şi tovarăşii săi trebuiră să se folosească de pături.

Fergusson grăbi coborârea, deoarece anvelopa aerostatului se umflase la maximum. Avu totuşi timp să constate originea vulcanică a muntelui, ale cărui cratere stinse nu mai erau decât nişte prăpăstii adânci. Grămezi mari de excremente de păsări dădeau coastelor muntelui Mendif aparența unor stânci calcaroase. Era acolo îngrăşământ, care ar fi ajuns pentru tot pământul Statelor Unite.

La ora cinci, *Victoria*, apărată de vânturile de sud, înainta încet de-a lungul coastelor muntelui şi se opri într-o poiană mare, departe de orice aşezare omenească. Îndată ce pământul fu atins, se luară toate măsurile ca balonul să fie bine fixat şi Kennedy, cu puşca în mână, se îndreptă spre câmpia înclinată. Curând se întoarse cu o jumătate de duzină de rațe sălbatice şi cu un soi de sitari, pe care Joe îi prepară cu cea mai mare pricepere.

Masa fu plăcută, iar noaptea o petrecură într-o odihnă desăvârşită.

---

[75] 100° Celsius

Capitolul XXX

Mosfeia. Şeicul. Denham, Clapperton, Udney, Vogel. Capitala ținutului Loggum. Toole. Linişte deasupra regiunii Kernak. Guvernatorul şi curtea sa. Atacul. Porumbeii incendiatori.

A doua zi, la 11 mai, *Victoria* îşi reluă drumul aventuros. Călătorii aveau încredere în balon, aşa cum au marinarii în corabia lor.

Uragane cumplite, călduri tropicale, ascensiuni periculoase, coborâri şi mai periculoase – din toate acestea ieşiseră cu bine. S-ar putea spune că Fergusson conducea balonul cu o singură mişcare; aşa că, deşi nu cunoştea punctul de sosire, nu se mai temea de rezultatul călătoriei. În locurile acestea, însă, prudența îi obliga să ia cele mai severe precauțiuni. Ceru, aşadar, prietenilor săi, să fie pregătiți pentru orice întâmplare, în orice clipă. Vântul îi purta acum spre nord şi pe la orele nouă zăriră marele oraş Mosfeia, aşezat pe un deal, între doi munți înalți.

Mosfeia avea o poziție strategică greu de cucerit. Puteai ajunge la el pe o singură cale: un drum îngust între o întindere mlăştinoasă şi o pădure.

În clipa apariției lor, un şeic, îmbrăcat în culori vii, însoțit de o escortă călare, precedat de iscoade şi trâmbițaşi, care-i croiau drum înlăturând crengile din cale, îşi făcea intrarea în oraş.

Doctorul coborî, pentru a-i privi mai de aproape pe indigeni, dar când aceştia văzură balonul, se înspăimântară îngrozitor şi începură să fugă cât îi țineau picioarele sau cât îi puteau duce caii.

Numai şeicul rămase nemişcat. Îşi luă arma, o încarcă şi aşteptă mândru.

Doctorul se apropie la o înălțime de vreo cincizeci de picioare şi-l salută în limba arabă, cu vocea sa plăcută.

La auzul acestor cuvinte venite din cer, şeicul descălecă, se prosternă în praful drumului şi doctorul nu-l mai putu scoate din adorația sa.

— Ar fi cu neputință ca aceşti oameni să nu ne ia drept ființe supranaturale, deoarece pe primii europeni veniți printre ei i-au socotit o rasă supraomenească. Când şeicul va povesti întâlnirea, desigur că va împodobi întâmplarea cu toată puterea imaginației. Gândiți-vă ce vor face din noi într-o zi legendele...

— Ar fi foarte supărător, răspunse vânătorul. Din punct de vedere al civilizației, ar fi mai bine să ne socotească simpli oameni. Asta le-ar da negrilor o cu totul altă părere despre europeni.

— De acord, dragul meu Dick, dar ce putem face? Oricât ai explica savanților acestui ținut mecanismul unui aerostat, ei nu vor înțelege nimic şi vor admite întotdeauna intervenția supranaturalului.

— Domnule, întrebă Joe, ați vorbit despre primii europeni care au explorat ținutul. Care sunt ei, vă rog?

— Dragul meu, ne aflăm pe drumul urmat de maiorul Denham; el a fost primit de sultanul din Mandara, chiar la Mosfeia. Părăsise Bornu-ul şi-l întovărăşise pe şeic, într-o expediție contra felatahilor; a asistat la atacul oraşului, care rezista curajos gloanțelor arabe, numai cu săgețile sale, reuşind să pună pe fugă trupele şeicului. Toate astea, însă, nu erau decât un pretext pentru omoruri, jafuri şi prădăciuni. Maiorul a fost jefuit cu desăvârşire, dezbrăcat de haine, şi nu s-ar fi întors niciodată la Kuka, oraşul capitală al regiunii Bornu, dacă, pentru a scăpa din mâna învingătorilor, nu s-ar fi ascuns sub burta unui cal ce fugea în galop nebun.

— Dar cine era maiorul Denham?

— Un curajos englez care, din anul 1822 până în 1824, a condus o expediție în Bornu, întovărăşit de căpitanul

Clapperton şi de doctorul Udney. Ei au plecat din Tripoli în luna martie, au ajuns la Murzuk, capitala Fezzanului şi, mergând pe drumul pe care l-a urmat mai târziu doctorul Barth pentru a se întoarce în Europa, au ajuns, la 16 februarie 1823, la Kuka, în apropierea Lacului Ciad. Denham a întreprins diferite explorări în Bornu, Mandara şi pe malurile orientale ale lacului. În acest timp, la 15 decembrie 1823, căpitanul Clapperton şi doctorul Udney intrară în Sudan şi ajunseră până la Sakaton, iar Udney muri de oboseală şi epuizare, în oraşul Murmur.

— Această parte a Africii, spuse Kennedy, a pricinuit, aşadar, pierderi printre oamenii de ştiinţă!

— Da, ţinutul este fatal. Mergem direct spre regiunea Barghimi, pe care Vogel a străbătut-o în 1856, pentru a pătrunde până la Wadd, unde a dispărut, fanarul acesta, în vârstă de douăzeci şi trei de ani, a fost trimis pentru a conlucra cu doctorul Barth; ei se întâlniră la 1 decembrie 1854. Apoi Vogel începu să exploreze ţinutul. Către sfârşitul anului 1856, el îşi făcea cunoscută, în ultimele sale scrisori, intenţia de a cerceta ţinutul Wadaï, în care niciun european nu ajunsese încă. Se pare că a pătruns până la Wara, capitala ţinutului unde, după unii, a fost făcut prizonier, iar după alţii a fost omorât, pentru că ar fi încercat ascensiunea unui munte sfânt din regiunea aceea. Dar moartea exploratorilor nu trebuie acceptată aşa de uşor, deoarece aceasta presupune că nu mai e nevoie să fie căutaţi. Astfel, de câte ori nu a fost anunţată oficial moartea doctorului Barth, ceea ce, pe drept, l-a supărat foarte mult. Este deci posibil ca Vogel să fi fost făcut prizonier de sultanul din Wadaï, care nădăjduise să obţină bani pentru răscumpărarea lui. Baronul de Neimans porni şi el spre Wadaï, dar muri în drum, la Cairo, în 1855. Ştim acum că domnul de Heuglin se găseşte pe urmele lui Vogel cu o expediţie trimisă de la Leipzig. Aşa că vom afla curând despre soarta acestui

călător tânăr şi îndrăzneț[76].

Mosfeia dispăruse de mult la orizont. Mandara îşi desfăşura în văzul călătorilor minunatele sale bogății: pădurile de salcâmi şi plante erbacee din câmpiile de indigo şi bumbac. Shari, care se vărsa la optzeci de mile mai departe în Lacul Ciad, curgea în rostogoliri aprige.

Doctorul arătă tovarăşilor săi, pe harta lui Barth, cursul apei:

— Vedeți, spuse el, că lucrările acestui savant sunt foarte precise. Ne îndreptăm direct spre districtul Loggum şi poate chiar spre capitala Kernak. Acolo a murit, în vârstă de abia douăzeci şi doi de ani, sărmanul Toole. Era un tânăr englez din regimentul 80, care-şi găsi moartea după ce se întâlnise cu maiorul Denham. Acest ținut imens poate fi foarte bine numit „cimitirul europenilor”.

Câteva bărci lungi de cincizeci de picioare coborau cursul fluviului Shari. *Victoria*, la o mie de picioare de pământ, atrăgea foarte puțin atenția indigenilor. Vântul, care suflase cu oarecare putere până atunci, avea tendința să scadă.

— Vom fi oare din nou prinşi într-o zonă calmă? întrebă doctorul.

— Nu-i nimic! Acum nu ne mai temem nici de lipsa de apă, nici de pustiu!

— Nu, dar ne temem de populații mai primejdioase decât pustiul şi lipsa de apă!

— Priviți, spuse Joe, ceva care seamănă cu un oraş.

— Este Kernak. Ultimele adieri ale vântului ne poartă într-acolo şi, dacă ne interesează, putem să-i facem planul exact.

— Nu ne apropiem? întrebă Kennedy.

— Nimic mai uşor, Dick! Ne aflăm deasupra oraşului! Dați-mi voie să strâng puțin robinetul arzătorului;

---

[76] Din scrisorile primite de la Munzinger, noul şef al expediției din El Obeid, reiese, fără posibilitate de îndoială, că Vogel a murit. (Nota în textul francez)

coborârea noastră nu va întârzia.

Peste o jumătate de oră, *Victoria* rămăsese nemişcată, la două sute de picioare deasupra solului.

— Iată-ne, spuse doctorul, mai aproape de Kernak, decât ar putea fi de Londra un om cocoţat în cupola Sf. Paul. Astfel putem privi în voie.

— Ce e cu zgomotul ăsta ca de ciocănaşe, care se aude din toate părţile?

Joe privi cu atenţie şi văzu că zgomotul era pricinuit de numeroşi ţesători, care-şi băteau în aer liber pânzele întinse pe trunchiuri de arbori.

Capitala districtului Loggum se vedea întreagă, ca şi cum ar fi fost desenată pe un plan; era un adevărat oraş, cu case aliniate şi cu străzi largi. În mijlocul unei pieţe mari se ţinea un târg de sclavi. Era o mare afluenţă de vase de transport, căci indigenele din Mandara, cu picioarele şi cu mâinile foarte mici, se bucurau de mare căutare şi se găseau aici de cumpărat foarte convenabil.

La apariţia *Victoriei*, se petrecu acelaşi lucru ca şi în alte părţi: întâi strigăte, apoi o mirare profundă.

Afacerile fură părăsite, lucrul fu întrerupt şi zgomotul încetă. Călătorii rămăseseră într-o imobilitate perfectă, nepierzând niciun detaliu al acestui oraş populat; coborâră chiar la şaizeci de picioare deasupra lui.

Atunci ieşi din locuinţa sa guvernatorul ţinutului Loggum, cu un steag verde şi întovărăşit de muzicanţi care suflau din toate puterile în nişte instrumente, făcute din coarne de bivol, scoţând sunete aspre. Mulţimea se adună în jurul lui.

Doctorul Fergusson căută să se facă auzit, dar îi fu peste putinţă.

Aceşti oameni, care aveau fruntea înaltă, părul cârlionţat, nasul aproape acvilin, păreau un popor mândru şi inteligent, dar prezenţa *Victoriei* îi tulbura într-un chip ciudat. Se vedeau călăreţi alergând în toate direcţiile. Era limpede că trupele guvernatorului se

adunau să lupte împotriva extraordinarei apariții.

Joe flutură în zadar batiste de toate culorile; nu obținu niciun rezultat.

În vremea aceasta, şeicul, înconjurat de curtea sa, ceru să se facă linişte şi rosti un discurs, pe care doctorul nu putu să-l înțeleagă, fiind vorba de o arabă amestecată, dar îşi dădu seama, după limba universală a gesturilor, că erau invitați să plece. Nici el nu dorea altceva, însă îi era imposibil s-o facă, din cauză că vântul încetase.

Imobilitatea balonului îl scoase din sărite pe şeic, iar curtenii săi începură să urle pentru a obliga monstrul s-o ia din loc. Curtenii păreau personaje foarte ciudate din pricina celor cinci-şase cămăşi de diferite culori, pe care le purtau. Aveau un pântec enorm, care părea nenatural. Doctorul le explică tovarăşilor săi, mirați, că acest port era un mijloc de a-l linguşi pe sultan. Rotunjimea abdomenului arăta ambiția oamenilor. Toți aceşti oameni graşi gesticulau şi strigau; dar unul, care părea să fie prim-ministru, judecând după grăsimea sa, striga mai tare decât toți. Mulțimea negrilor îşi amesteca urletele cu strigătele curtenilor, gesticulând ca maimuțele, ceea ce producea o mişcare uniformă a peste zece mii de brațe. Călătorii însă nu se intimidară. Atunci soldații, înarmați cu arcuri şi săgeți, se aşezară în linie de bătaie. *Victoria* îşi dilată hidrogenul şi se înălță liniştită dincolo de zona periculoasă. Şeicul îşi îndreptă arma spre balon, dar Kennedy, care îl urmărea, îi sfărâmă cu un glonț arma din mână.

După această lovitură neaşteptată, urmă o zăpăceală generală; toți o luară la fugă şi se ascunseră prin colibe, prin case şi oraşul rămase pustiu tot restul zilei. Veni noaptea; vântul nu se pornise. Trebuiau să se resemneze să rămână nemişcați, la trei sute de picioare înălțime.

Niciun foc nu strălucea în noapte. Domnea o linişte de mormânt. Doctorul îşi încorda atenția; liniştea asta

putea ascunde o capcană. Şi Fergusson avea dreptate să vegheze. Spre mijlocul nopții, oraşul apăru ca un rug; mii de raze luminoase se încrucişau ca nişte rachete, formând o țesătură de linii de foc.

— Ce ciudat! spuse doctorul…

— Dar ce-i asta? glăsui Kennedy. S-ar spune că incendiul urcă şi se apropie de noi.

Într-adevăr, în hărmălaia strigătelor îngrozitoare şi a pocniturilor de armă, focul urca spre *Victoria*. Joe se pregăti să arunce o parte din lest. Fergusson îşi lămuri îndată fenomenul.

Mii de porumbei, ale căror cozi erau îmbibate cu materii combustibile aprinse, fuseseră aruncați împotriva *Victoriei*; înspăimântați, ei zburau formând în atmosferă zigzaguri de foc.

Kennedy îşi descarcă armele asupra lor, dar ce putea să facă împotriva unei armate atât de numeroase? Porumbeii înconjuraseră nacela şi balonul, ai cărui pereți reflectau lumina, părând învăluiți într-o rețea de foc. Doctorul zvârli fără nicio ezitare încă o bucată de cuarț şi astfel ajunse în afara zonei unde zburau păsările primejdioase.

Timp de două ore porumbeii se mai văzură ici şi colo, în noapte; apoi, puțin câte puțin, numărul lor scăzu, luminile se stinseră.

— Acum putem să dormim liniştiți, spuse doctorul.

— Locuitorii acestor ținuturi au o imaginație bogată.

— Da, ei întrebuințează în mod curent porumbeii, ca să incendieze colibele satelor, dar de data aceasta satul a zburat mai sus decât incendiatorii lui.

— Cu siguranță că un balon n-are a se teme de duşmani, spuse Kennedy.

— Ba da, replică doctorul.

— Care sunt aceia?

— Imprudenții pe care-i duce în nacelă. Aşa că, prieteni, să fim întotdeauna şi peste tot foarte atenți.

Capitolul XXXI

Plecarea în noapte. Cei trei. Pasiunea lui Kennedy. Măsuri de prevedere. De-a lungul fluviului Shari. Lacul Ciad. Apa lacului. Hipopotamul. Un glonț pierdut.

Pe la trei dimineața, Joe, care era de pază, văzu cum oraşul începe să dispară dedesubtul lor. *Victoria* pornise. Doctorul şi Kennedy se treziră. Consultând busola, Fergusson constată cu satisfacție că vântul îi purta spre nord-est!

— Avem noroc! spuse el. Vom ajunge chiar astăzi la Lacul Ciad.

— Este vorba de o întindere mare de apă? întrebă Kennedy.

— Considerabilă, dragul meu Dick! S-ar putea să aibă o sută douăzeci de mile în lungime şi tot atâta în lățime.

— Faptul că vom trece peste o mare întindere de apă va aduce puțină variație în călătoria noastră.

— Dar n-avem de ce să ne plângem; călătoria e foarte variată şi, mai ales, se desfăşoară în condițiile cele mai bune.

— Fără îndoială, Samuel. Afară de lipsurile îndurate în deşert, nu am întâmpinat niciun pericol serios.

— Adevărul este că „*Victoria*" noastră s-a comportat totdeauna minunat. Astăzi este 12 mai, iar noi am plecat la 18 aprilie; avem deci douăzeci şi cinci de zile de drum. Încă douăsprezece zile şi vom ajunge.

— Unde?

— Nu ştiu încă, dar ce importanță are?

— Ai dreptate, Samuel, să lăsăm Providenței grija de a ne conduce şi de a ne păstra sănătoşi, aşa cum suntem

acum. Nici nu s-ar zice că am trecut peste cele mai infestate ținuturi.

— Putem fi mulțumiți de noi.

— Ura, pentru călătoriile aeriene! strigă Joe. Iată-ne, după douăzeci şi cinci de zile, sănătoşi, bine hrăniți, odihniți... Poate prea odihniți, căci picioarele au început să-mi amorțească şi nu m-aş supăra dacă aş putea să mi le dezmorțesc, mergând treizeci de mile pe jos.

— Îți vei împlini dorința pe străzile Londrei, Joe. Dar, ca încheiere, am plecat trei, ca Denham, Clapperton şi Overweg, ca Barth, Richardson şi Vogel, şi, mai norocoşi decât înaintaşii noştri, suntem încă împreună toți trei. Este foarte important să nu ne despărțim, în cazul când unul dintre noi s-ar afla pe pământ şi *Victoria* ar trebui să urce pentru a scăpa de un pericol neaşteptat, cine ştie dacă l-am mai vedea vreodată. Aşa că eu îi spun deschis lui Kennedy: nu-mi place să se depărteze pretinzând că vânează.

— Îmi vei îngădui, totuşi, prietene Samuel, să-mi satisfac fantezia asta. N-ar fi rău să ne refacem proviziile; de altfel, înainte de plecarea noastră, m-ai lăsat să întrevăd o serie de vânători grozave şi până acum nu prea m-am bucurat de ele, pe drumul urmat de Anderson şi Cumming.

— Dragul meu Dick, te înşală memoria, sau modestia te face să uiți isprăvile tale? Mi se pare că, fără să mai vorbim de micul vânat, ai pe conştiință o antilopă, un elefant şi doi lei.

— Bine, ce înseamnă asta pentru un vânător african, care vede trecând pe dinaintea puştii sale toate animalele pământului? Uite! Priveşte turma aceea de girafe!

— Astea girafe? se miră Joe. Sunt numai cât un pumn!

— Pentru că ne aflăm la o mie de picioare deasupra lor. De aproape ai vedea că sunt de trei ori mai înalte decât tine.

— Şi ce zici de turma asta de gazele? întrebă Kennedy.

Şi de struţii ăştia care aleargă cu iuţeala vântului?

— Ăştia sunt struţi? întrebă Joe. Sunt găini, ca toate găinile!

— Samuel, nu putem să ne apropiem?

— Putem să ne apropiem, Dick, dar nu să aterizăm. Atunci, la ce bun să ucizi nişte animale care nu-ţi vor folosi la nimic? Dacă ar fi vorba să omori un leu, un tigru, o hienă, ai înţelege; ar fi un animal sălbatic mai puţin! Dar să ucizi o antilopă, o gazelă, fără alt folos decât satisfacerea superficială a pasiunii tale de vânător? Nu face să-ţi dai atâta osteneală. În sfârşit, prietene, vom cobori la o sută de picioare de sol şi, dacă vei putea descoperi vreun animal sălbatic, ne vei face plăcere trimiţându-i un glonţ în inimă.

Victoria coborî puţin câte puţin, dar rămase la o înălţime la care să fie în afară de orice pericol. În acest ţinut sălbatic şi suprapopulat, trebuiau să se ferească de primejdiile neaşteptate.

Călătorii urmau acum cursul fluviului Shari. Malurile încântătoare ale apei dispăreau sub umbra copacilor de nuanţe diferite; liane şi plante agăţătoare şerpuiau în toate direcţiile, formând o îmbinare ciudată de culori. Crocodilii se tolăneau la soare sau se aruncau în apă, cu repeziciunea unor şopârle; se hârjoneau ieşind la mal pe numeroasele ostroave verzi, presărate de-a lungul fluviului.

Depăşiră astfel districtul Maffatay, răsfăţat în mijlocul unei naturi bogate şi pline de verdeaţă.

Pe la ora nouă dimineaţa, doctorul Fergusson şi prietenii săi ajunseră la malul meridional al Lacului Ciad, acea Mare Caspică a Africii, a cărei existenţă fusese socotită mult timp ca o poveste – marea interioară la care ajunseseră expediţiile lui Denham şi Barth.

Doctorul încercă să-şi fixeze configuraţia actuală a terenului, care era cu totul diferită de aceea din anul 1847.

Într-adevăr, nu este cu putinţă să întocmeşti o hartă exactă a acestui lac. El este înconjurat de mlaştini greu de străbătut, în care Barth fusese pe punctul să-şi piardă viaţa. De la un an la altul, mlaştinile, acoperite de trestii şi de papiruşi care ating o înălţime de cincisprezece picioare, sunt acoperite de năvala apelor şi măresc întinderea lacului. Deseori oraşele aşezate pe maluri sunt pe jumătate înecate, aşa cum s-a întâmplat cu Ngomu în 1856. Acum, pe locul unde se ridicau locuinţele din Bornu se scăldau hipopotamii şi aligatorii[77].

Soarele îşi revărsa razele orbitoare peste faţa liniştită a lacului.

Doctorul vru să constate felul apei, despre care se crezuse multă vreme că ar fi sărată. Apropierea de suprafaţa ei nu prezenta niciun pericol, astfel că aerostatul cobori foarte jos. Nacela aluneca deasupra undelor ca o pasăre în zbor, la o înălţime de numai cinci picioare.

Joe scufundă o sticlă şi o scoase pe jumătate plină; gustară apa, dar găsiră că nu este prea bună de băut. Avea un uşor gust de natriu.

În timp ce doctorul nota rezultatul experienţei, o detunătură de armă răsună lângă el. Kennedy nu rezistase ispitei de a trage un foc asupra unui hipopotam oribil. Animalul, care respira liniştit, dispăru la zgomotul detunăturii, fără să arate că glonţul vânătorului i-ar fi făcut vreun rău.

— Ar fi fost mai bine să-l înjunghiaţi! spuse Joe.

— Şi cum?

— Cu una din ancorele noastre. Ar fi fost o momeală bună pentru un asemenea animal.

— Hei, spuse Kennedy, Joe are într-adevăr o idee…

— Pe care vă rog să n-o puneţi în practică, răspunse

---

[77] Aligator - specie de crocodil, atinge uneori cinci metri lungime.

doctorul. Animalul ne-ar trage după el, acolo unde nu avem ce căuta, mai ales acum când suntem lămuriți asupra calității apei Lacului Ciad.

— Şi peştele ăsta se poate mânca, domnule Fergusson?

— Peştele tău, Joe, este un mamifer din genul pachidermelor! Se spune despre carnea lui că este minunată la gust şi constituie obiectul unui comerț intens, făcut de triburile de pe malurile lacului.

— În cazul ăsta, îmi pare rău că focul de armă al domnului Dick nu a dat rezultate mai bune.

— Pe animalul acesta nu-l poți omorî decât dacă-l loveşti în burtă sau între coaste; pesemne că glonțul lui Dick nu l-a vătămat câtuşi de puțin. Dar ne vom opri la extremitatea nordică a lacului, dacă locul mi se va părea prielnic. Acolo, Kennedy se va găsi în plină menajerie şi va fi despăgubit din plin.

— Aş vrea, spuse Joe, ca domnul Dick să vâneze hipopotami, ca să pot gusta carnea acestui animal. Că doar n-o să ne hrănim în centrul Africii cu sitari şi prepelițe, ca în Anglia.

Capitolul XXXII

Capitalei Regiunii Bornu. Insulele Biddiomah. Vulturii. Îngrijorările doctorului. Prevederile sale. Un atac în atmosferă. Învelişul balonului se rupe. Căderea. Devotamentul sublim. Coasta nordică a lacului.

De când ajunsese la Lacul Ciad, *Victoria* întâlnise un curent care se îndrepta mai mult spre est. Câțiva nori temperau căldura zilei. Se simțea, de altfel, puțină mişcare de aer deasupra întinderii de apă; dar către ora

unu, balonul, trecând pieziş peste partea aceasta a lacului, înainta din nou deasupra pământului, pe o întindere de şapte-opt mile.

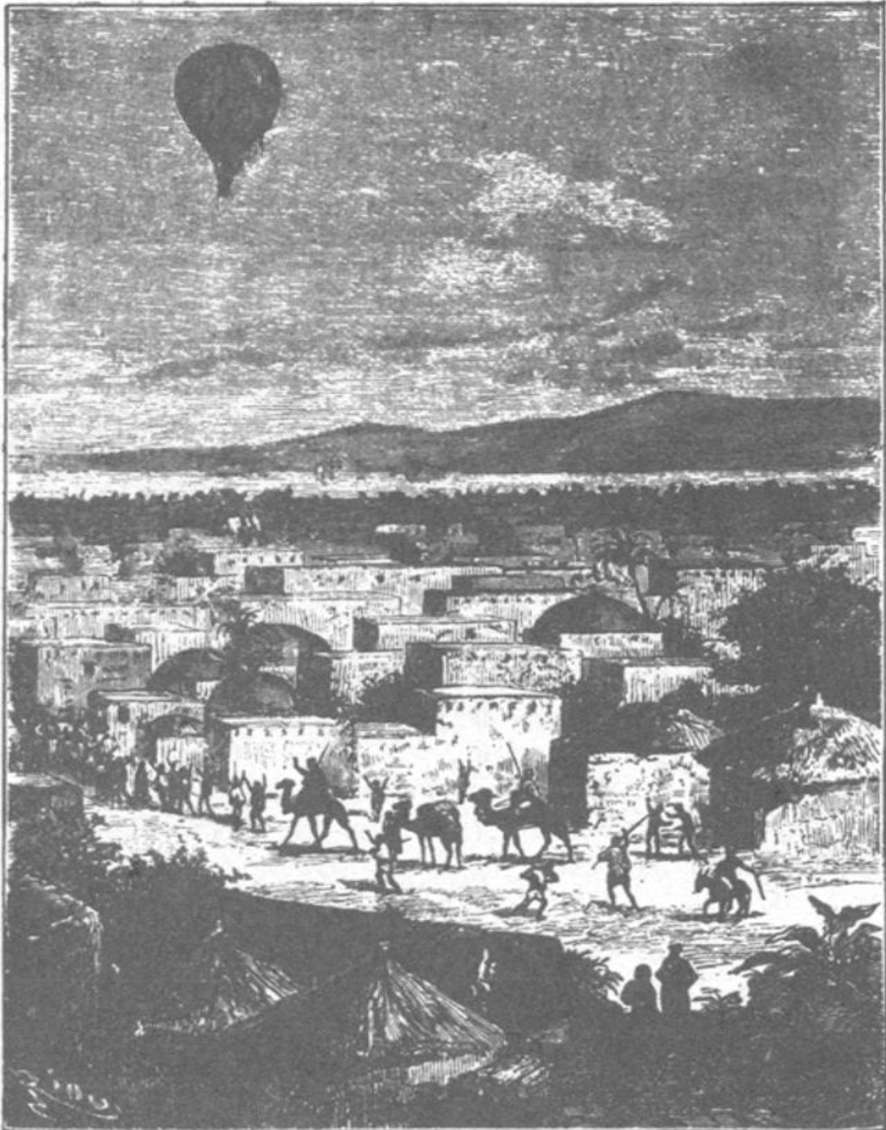
Deşi la început această direcţie îl cam nemulţumi, doctorul nu se mai plânse când zări oraşul Kuka, faimoasa capitală a regiunii Bornu. Putu s-o vadă câteva clipe, înconjurată de zidurile ei de argilă albă. Câteva moschei, destul de grosolan construite, se ridicau greoaie deasupra aglomerării de case arabe, asemănătoare unor zaruri, în curţile caselor şi în pieţele publice creşteau palmieri şi arbori de cauciuc, împodobiţi cu o boltă de frunziş lat de peste o sută de picioare. Joe observă că umbrelele acestea naturale, imense, erau în raport direct cu arşiţa razelor soarelui, astfel că ajunse la concluzii plăcute în legătură cu natura care se dovedise atât de prevăzătoare.

Kuka se compune, în realitate, din două oraşe distincte, despărţite printr-un „dendal”, un bulevard larg de trei sute de stânjeni, care de obicei e tixit de pietoni şi călăreţi. De o parte se ridică oraşul bogat, cu case înalte şi sănătoase; de cealaltă parte se înghesuie oraşul sărac, o îngrămădire tristă de colibe joase, conice, unde locuieşte populaţia nevoiaşă. Kennedy găsi că ar semăna cu un Edinburgh întins pe o câmpie, cu cele două oraşe ale sale complet deosebite.

Dar călătorii abia apucaseră să vadă toate acestea că, datorită instabilităţii care caracterizează curenţii de aer din acest ţinut, un vânt opus îi duse brusc înapoi pe o distanţă de aproape patruzeci de mile deasupra Lacului Ciad.

Li se oferi atunci un alt spectacol: puteau vedea numeroase insule ale lacului, locuite de biddiomahi, piraţi sângeroşi şi foarte temuţi, a căror vecinătate era tot aşa de primejdioasă ca aceea a tuaregilor din Sahara. Sălbaticii se pregăteau, curajoşi, să primească *Victoria* cu lovituri de săgeţi şi de pietre, dar aceasta, zburând ca

Vedere a orașului Kuka

un uriaş cărăbuş, se grăbi să depăşească insulele.

Joe, care între timp cercetase orizontul, îi spuse lui Kennedy:

— Pe legea mea, domnule Dick, dumneavoastră, care vă gândiți mereu la vânătoare, priviți colo ceva care vă va plăcea.

— Ce este, Joe?

— Şi de data asta nimeni nu se va opune focurilor de armă.

— Dar ce este?

— Vedeți colo cârduri de păsări mari, care se îndreaptă spre noi?

— Păsări? întrebă doctorul luându-şi luneta.

— Se văd! răspunse Kennedy. Sunt aproape o duzină.

— Paisprezece, dacă nu vă supărați! răspunse Joe.

— Să dea Dumnezeu să fie de o specie vătămătoare pentru ca bunul nostru Samuel să nu mai aibă nimic de obiectat.

— Nu voi protesta, răspunse Fergusson, dar aş fi preferat ca păsările acestea să fie cât mai departe de noi.

— Vă temeți de ele?! exclamă Joe.

— Sunt vulturii mărilor, Joe, şi încă specia cea mai mare. Dacă ne atacă?

— Ne vom apăra, interveni Kennedy. Doar avem un arsenal întreg pentru a le primi cum se cuvine! Dar nu cred ca păsările astea să fie atât de primejdioase.

— Cine ştie? răspunse doctorul.

După zece minute, cârdul se apropiase în bătaia puştilor; cele paisprezece păsări străpungeau aerul cu țipetele lor răguşite şi înaintau spre aerostat, mai mult furioase decât speriate de prezența lui.

— Cum țipă! se miră Joe. Ce zgomot diavolesc! De bună seamă, nu le convine că le-am încălcat domeniul şi că ne-am permis să zburăm ca ele.

— Într-adevăr, au o înfățişare destul de războinică, şi dacă ar fi înarmate cu o carabină Purdey Moore, m-aş

teme de ele.

— Nu au nevoie de aşa ceva, răspunse Fergusson, care devenise serios îngrijorat.

Vulturii mărilor zburau cu o repeziciune fantastică, în cercuri mari, care însă se micşorau, apropiindu-se puțin câte puțin de *Victoria*.

Uneori îşi schimbau pe neaşteptate direcția, într-un unghi îndrăzneț de brusc, cu viteza unui bolid.

Doctorul, neliniştit, hotărî să se ridice, pentru a scăpa de vecinătatea periculoasă. Dilată hidrogenul balonului, care nu întârzie să se înalțe. Dar vulturii, nefiind dispuşi să-i părăsească, se ridicară şi ei.

— Au aerul că sunt supărați, spuse vânătorul încărcându-şi arma.

Într-adevăr, păsările se apropiau, şi câteva din ele, ajungând chiar până la cincizeci de picioare, păreau că înfruntă armele lui Kennedy.

— Abia mă mai pot stăpâni să nu trag în ele, spuse acesta.

— Nu, Dick, nu! Să nu le înfuriem fără motiv. Ar însemna să le provocăm.

— Dar aş scoate-o uşor la capăt! Uşor!

— Te înşeli, Dick!

— Avem pentru fiecare dintre ele câte un glonț!

— Şi dacă se înalță spre partea superioară a balonului, cum le mai nimereşti? Închipuie-ți că te-ai afla în prezența unor lei, pe uscat, sau a unor rechini, în mijlocul oceanului. Pentru aeronauți, situația este tot atât de periculoasă.

— Vorbeşti serios, Samuel?

— Foarte serios, Dick!

— Atunci să aşteptăm?

— Aşteaptă! Fii gata pentru atac, dar să nu tragi fără ordinul meu.

Păsările se apropiara la o distanță foarte mică. Acum puteai să distingi perfect gâtul lor pleşuv, întins, iar în

clipa când se sforţau, să ţipe, li se vedeau şi moţurile cartilaginoase, împodobite cu umflături violete, zbârlite din cauza furiei. Erau din specia cea mai mare. Corpul lor avea o lungime de peste trei picioare; partea de jos a aripilor albe strălucea în soare; s-ar fi spus că sunt rechini înaripaţi, cu care de altfel se asemănau foarte mult.

— Ne urmăresc! spuse doctorul, văzând cum păsările se ridică odată cu balonul. Şi noi urcăm în zadar, căci ele pot zbura mai sus decât noi.

— Ei bine, ce e de făcut? întrebă Kennedy. Doctorul nu răspunse.

— Ascultă, Samuel, reluă vânătorul, sunt paisprezece păsări. Trăgând cu toate armele noastre, avem şaptesprezece lovituri. N-am putea în felul ăsta să le împuşcăm sau măcar să le împrăştiem? Eu mă însărcinez cu o parte din ele!

— Nu mă îndoiesc de dibăcia ta, Dick. Le socotesc moarte pe acelea care vor ajunge în bătaia puştii tale, dar îţi repet că dacă atacă partea superioară a balonului, unde nu vei putea să le vezi, vor sparge învelişul care ne susţine – şi ne aflăm, după cum ştii, la o înălţime de trei mii de picioare.

În acel moment, una din păsări, mai îndrăzneaţă, se îndreptă ţintă spre *Victoria*, cu ciocul şi ghearele pregătite să sfâşie.

— Foc, foc! strigă doctorul.

Abia strigase, şi pasărea, lovită de moarte, se prăbuşi rotindu-se în spaţiu. Kennedy îşi luase una din puştile cu două ţevi... Joe o puse la umăr pe cealaltă. Vulturii, speriaţi de detunătură, se depărtară pentru un moment, dar îndată se întoarseră la atac, mai furioşi.

Cu primul glonţ, Kennedy reteză capul celui mai apropiat. Joe frânse aripa altuia.

— Mai sunt unsprezece! spuse el.

Dar deodată, păsările, schimbând tactica, se ridicară,

de parcă s-ar fi înțeles, deasupra *Victoriei*; Kennedy îl privi pe Fergusson.

Cu tot curajul şi nepăsarea sa, acesta păli; urmă un moment de linişte îngrozitoare. Apoi se auzi un pârâit, asemănător cu zgomotul pe care îl face o bucată de mătase sfâşiată, şi nacela îşi pierdu stabilitatea sub picioarele celor trei călători.

— Suntem pierduți! strigă Fergusson, privind barometrul, care se ridica repede. Apoi adăugă: Joe, lestul, jos...

În câteva clipe, orice urmă de cuarț dispăru.

— Cădem totuşi! Goleşte rezervoarele de apă! Joe auzi? Ne prăbuşim în lac!

Joe se supuse. Doctorul se aplecă peste bord; Lacul Ciad părea că vine spre el ca un flux uriaş; toate detaliile terestre se măreau văzând cu ochii; nacela se afla la numai două sute de picioare deasupra apei.

— Proviziile, proviziile! strigă doctorul.

Fu aruncată şi cutia care conținea proviziile. Căderea deveni mai puțin rapidă, totuşi continuau să se prăbuşească.

— Aruncați! Aruncați! strigă doctorul pentru ultima oară.

— Nu mai este nimic de aruncat! spuse Kennedy.

— Ba da! răspunse Joe. Şi dispăru peste bordul nacelei.

— Joe, Joe! strigă doctorul, înspăimântat. Dar Joe nu-l mai putea auzi.

Victoria, uşurată, începu să urce şi ajunse curând la o mie de picioare în aer; vântul, pătrunzând cu furie în învelişul dezumflat, o împingea spre coastele nordice ale lacului.

— Pierdut! spuse vânătorul cu un gest disperat.

— Pierdut, pentru a ne salva pe noi! răspunse Fergusson. Şi curajoşii oameni simțiră izvorul cald al lacrimilor pe obraz. Se aplecară, căutând să distingă vreo

urmă a sărmanului Joe, dar se depărtaseră prea mult de locul unde se aruncase el.

— Ce facem? întrebă Kennedy.

— Vom coborî pe pământ, îndată ce ne va fi cu putință, şi apoi vom aştepta.

După un drum de şaizeci de mile, *Victoria* coborî pe o coastă pustie, la nordul lacului. Ancorele fură fixate de un arbore mai ridicat, şi vânătorul le înțepeni bine.

Veni noaptea, dar nici Fergusson, nici Kennedy nu putură dormi.

Capitolul XXXIII

Presupuneri. Restabilirea echilibrului Victoriei. *Noile calcule ale doctorului Fergusson. Vânătoarea lui Kennedy. Explorarea completă a lacului Ciad. Tangalia. Întoarcerea. Lari.*

A doua zi, la 13 mai, călătorii mai întâi cercetară partea coastei unde se aflau. Era un fel de insulă ce răsărea dintre mlaştini; jur împrejurul ei creşteau trestii de înălțimea copacilor din Europa. Mlaştinile, cu neputință de trecut, făceau ca poziția *Victoriei* să fie sigură. Trebuia supravegheat numai țărmul lacului. Întinderea imensă de apă se lărgea spre vest; la orizont nu vedeai nimic, nici maluri, nici insule.

Cei doi prieteni nu îndrăzneau să pomenească de sărmanul lor tovarăş. Kennedy fu primul care împărtăşi doctorului părerile sale.

— Poate că Joe nu este pierdut! spuse el. E un băiat îndemânatic şi un înotător fără pereche. Nu i-a fost greu să treacă înot de la Frith of Forth la Edinburgh. Îl vom revedea; când şi cum, nu ştiu nici eu, dar nu trebuie să

neglijăm nimic pentru a-i da posibilitatea să ne regăsească.

— Dumnezeu să te audă, Dick, răspunse emoționat doctorul. Vom face tot ce este cu putință să ne regăsim prietenul. Să începem prin a ne orienta! Dar, înainte de toate, să eliberăm *Victoria* de anvelopa exterioară care nu ne mai serveşte. O să scăpăm de o greutate considerabilă, de şase sute cincizeci de livre, ceea ce merită oboseala.

Doctorul şi Kennedy se puseră pe lucru, dar întâmpinară greutăți mari. Taftaua, rezistentă, trebuia smulsă bucată cu bucată, în fâşii înguste, pentru a putea fi scoasă prin ochiurile plasei. Ruptura produsă de ciocurile păsărilor de pradă se întindea pe o lungime de câteva picioare.

Operația ținu vreo patru ore; constatară că balonul interior, acum degajat complet, nu suferise deloc. *Victoria* se micşorase cu o cincime. Diferența aceasta destul de mare îl miră pe Kennedy.

— Nu te îngrijora, Dick. Vom reface echilibrul şi, dacă Joe va reveni, ne vom relua călătoria împreună cu el, în mod normal.

— După câte îmi aduc aminte, Samuel, în momentul căderii nu eram prea departe de o insulă...

— Într-adevăr, îmi amintesc, dar insula asta, ca toate celelalte ale Lacului Ciad, este desigur locuită de pirați, care au fost fără îndoială martorii catastrofei noastre. Şi dacă Joe cade în mâinile lor, ce i se va întâmpla? Numai superstițiile lor ar putea să-l salveze.

— Îți repet, Joe este un om care o scoate totdeauna la capăt. Am încredere în dibăcia şi inteligența lui.

— Şi eu! Acum, Dick, tu vei vâna în împrejurimi, fără să te îndepărtezi prea mult. Trebuie să ne reînnoim neapărat proviziile, care au fost, în cea mai mare parte, aruncate.

— Bine, Samuel, nu voi lipsi mult timp.

Kennedy luă o armă cu două țevi şi îşi făcu loc prin ierburile înalte, spre un desiş destul de apropiat. Îndată, detunături repetate vestiră o vânătoare rodnică.

În acest timp, doctorul făcu bilanțul obiectelor păstrate în nacelă şi stabili echilibrul celui de al doilea aerostat. Le rămăseseră vreo treizeci de livre de pemmican, puțin ceai şi cafea, un galon şi jumătate de rachiu şi unul din rezervoarele de apă. Carne uscată nu mai aveau însă deloc.

Ştia că, prin pierderea hidrogenului din primul balon, puterea de ascensiune se redusese cu aproape nouă sute de livre, astfel că fu nevoit să se bizuie pe ceea ce rămăsese, pentru a restabili echilibrul. *Victoria* avea acum o capacitate de şaizeci şi şapte de mii de picioare cubi şi conținea treizeci şi trei de mii patru sute optzeci de picioare cubi de gaz. Aparatul de dilatație părea să fie bun; nici pila, nici serpentina nu erau stricate. Forța de ascensiune a noului balon era deci de trei mii de livre. Adunând greutatea aparatelor, a călătorilor, a proviziei de apă, a nacelei şi a accesoriilor ei, încărcând cinci galoane de apă şi o sută de livre de carne proaspătă, doctorul ajungea la un total de două mii opt sute treizeci de livre. Putea deci să mai pună încă o sută şaptezeci de livre de lest, pentru cazurile neprevăzute, când aerostatul s-ar fi găsit în dezechilibru.

După ce luă toate aceste măsuri, înlocui greutatea lui Joe cu un supliment de lest. Îşi petrecu întreaga zi cu aceste treburi şi le termină abia la întoarcerea lui Kennedy.

Dick aduse o sumedenie de păsări: rațe sălbatice, becațe, lişițe şi fluierari[78], şi începu să se îngrijească de prepararea şi afumarea vânatului. Fiecare bucată, înfiptă într-o țepuşă, fu suspendată deasupra unui foc, făcut din lemne verzi. Când i se păru că bucățile de carne

[78] Fluierar sau şnep - pasăre de baltă cu ciocul lung.

sunt destul de bine pătrunse de căldură şi fum, treabă la care de altfel se pricepea foarte bine, le depozită în nacelă. Rămânea să întregească aprovizionarea a doua zi.

Seara îi găsi pe călătorii noştri în plină activitate.

Cina lor fu alcătuită din pemmican, biscuiți şi ceai. După ce le stârnise pofta de mâncare, oboseala îi îmbie la somn. În timpul orelor de veghe, fiecare dintre ei asculta încordat în noapte, părându-i-se că-l aude uneori pe Joe strigând. Dar vai, cât de departe era vocea mult dorită!...

Când se lumină de ziuă, doctorul îl trezi pe Kennedy.

— M-am gândit mult, spuse el, la ceea ce trebuie făcut pentru a-l regăsi pe Joe.

— Orice plan ai avea, sunt de acord cu el.

— Mai întâi, e foarte important ca Joe să ştie unde suntem...

— Fără îndoială! Dacă şi-ar închipui că l-am părăsit?

— Ne cunoaşte prea bine! Niciodată nu i-ar trece aşa ceva prin minte. Dar trebuie să afle locul unde ne găsim.

— În ce fel?

— Vom face o ascensiune.

— Dar dacă vântul ne duce în altă parte?

— Din fericire, asta nu se va întâmpla. Vezi, Dick, briza ne poartă spre lac, lucru care ar fi fost supărător ieri; astăzi, însă, ne este folositor. Sforțările noastre se vor mărgini la a ne menține în tot timpul zilei deasupra întinderii de apă. Astfel, Joe ne va vedea acolo unde privirile sale se îndreaptă fără încetare. Poate va izbuti să ne arate locul unde este ascuns.

— O va face, dacă este singur şi liber.

— Chiar dacă este prizonier, reluă doctorul, ne va vedea şi va înțelege scopul cercetărilor noastre. Indigenii nu au obiceiul să-şi închidă prizonierii. Însă deoarece trebuie să prevedem toate cazurile, ce vom face dacă nu găsim niciun semn, dacă nu a lăsat nicio urmă despre trecerea sa?

— Vom încerca să ne întoarcem spre partea nordică a lacului şi, pe cât ne va fi posibil, vom căuta să fim văzuți. Acolo vom aştepta, vom cerceta, vom scotoci țărmurile, la care Joe va încerca, fără îndoială, să ajungă şi nu vom părăsi aceste locuri înainte de a fi făcut tot ce este cu putință pentru a-l regăsi.

— Să plecăm, glăsui vânătorul.

Doctorul îşi însemnă poziția exactă a locului pe care îl părăseau; stabili, după hartă şi după măsurători, că se găseau la nord de Ciad, între oraşul Lari şi satul Ingemini, ambele vizitate de maiorul Denham. În vremea asta, Kennedy îşi completă provizia de carne proaspătă.

Cu toate că bălțile dimprejur purtau urma trecerii rinocerilor, hipopotamilor şi lamantinilor, nu avură prilejul să întâlnească niciunul din aceste enorme animale.

La şapte dimineața, desprinseră cu greutate ancora din copac, treabă pe care Joe ar fi îndeplinit-o cu multă pricepere. Gazul se dilată şi *Victoria* ajunse din nou la înălțimea de două sute de picioare. La început, balonul şovăi, învârtindu-se pe loc. Dar, în sfârşit, luat de un curent repede, înainta deasupra lacului şi în curând fu purtat cu o viteză de douăzeci de mile pe oră.

Doctorul îl manevră necontenit la înălțimi ce variau între două sute şi cinci sute de picioare. Kennedy trăgea mereu focuri de armă.

Deasupra insulelor, călătorii coborâră mai jos, fără niciun fel de precauțiuni, cercetând cu privirea desişurile, pretutindeni unde vreo umbră sau vreo scobitură de stâncă ar fi putut servi de adăpost tovarăşului lor. Trecură pe aproape de pirogele[79] care străbăteau lacul.

La apariția lor, pescarii din bărci se aruncară în apă, cuprinşi de spaimă, şi fugiră înot spre țărm.

[79] Piroge - bărci lungi.

— Nu se vede nimic! spuse Kennedy, după două ore de cercetări.

— Să aşteptăm şi să nu ne pierdem curajul. Nu putem fi prea departe de locul accidentului.

La ora unsprezece, *Victoria* străbătuse nouăzeci de mile. Apoi întâlni un nou curent de aer, care o împinse către est cam şaizeci de mile, sub un unghi aproape drept. Pluti deasupra unei insule mari şi foarte populată, pe care doctorul o luă drept Farram, capitala biddiomahilor. Din fiecare tufiş se aştepta să-l vadă apărând pe Joe. Dacă era liber, ar fi putut ajunge fără întârziere la prietenii săi. Dar dacă era prizonier? În jurul lor nu se vedea şi nu se mişca nimic. Simțeau că-i cuprinde disperarea.

La ora două, *Victoria* ajunse în fața oraşului Tangalia, situat pe marginea orientală a Lacului Ciad, care era punctul cel mai îndepărtat atins de Denham în explorarea sa.

Pe doctor îl îngrijora direcția constantă a vântului. Se vedea purtat spre est, împins spre centrul Africii, către pustiurile nesfârşite.

— Trebuie neapărat să ne oprim şi să aterizăm, spuse el. Trebuie să ne întoarcem deasupra lacului, mai ales pentru Joe; de aceea este necesar să încercăm a găsi un curent contrar.

Mai mult de o oră cercetă diferite zone. *Victoria* se îndrepta spre maluri, dar, din fericire, la o mie de picioare, un vânt foarte puternic o purtă spre nord-vest.

Era cu neputință ca Joe să fi fost reținut pe una din insulele lacului: ar fi găsit, desigur, un mijloc prin care să-şi manifeste prezența. Poate că îl târâseră spre țărm. Acestea erau gândurile doctorului, când revăzu țărmul nordic al Lacului Ciad. Iar gândul că Joe s-ar fi putut îneca era de neconceput. O idee groaznică trecu totuşi prin mintea lui Fergusson şi a lui Kennedy: în aceste

ținuturi erau numeroşi caimani[80]. Niciunul, nici altul nu avu curajul să-şi mărturisească teama, însă ideea îi urmărea într-atât, încât, la un moment dat, doctorul spuse fără ocol:

— Crocodilii nu trăiesc decât pe malurile insulelor sau ale lacului; desigur că Joe a avut îndemânarea să-i ocolească. De altfel, sunt puțin periculoşi; africanii se scaldă fără să se teamă de atacurile lor.

Kennedy nu răspunse; prefera să tacă decât să vorbească despre această posibilitate groaznică.

La ora cinci seara, doctorul semnală oraşul Lari. Locuitorii munceau la culesul bumbacului, în fața colibelor împletite din trestie, în mijlocul ogrăzilor curate şi îngrijit întreținute. Oraşul – o îngrămădire de aproape cincizeci de colibe – se afla într-o mică depresiune a terenului, o vale cuprinsă între munți nu prea înalți.

Violența vântului purta aerostatul mai departe decât i-ar fi convenit doctorului. Dar pentru a doua oară izbuti să-şi schimbe direcția şi ajunse exact la punctul de plecare, deasupra insulei unde petrecuse noaptea precedentă. Ancora, în loc să se fixeze de crengile unui arbore, se prinse într-un ghem de trestii, foarte rezistent, amestecat cu mâlul cleios al bălții. În condițiunile acestea, doctorului îi era foarte greu să stăpânească aerostatul, dar, odată cu căderea nopții, vântul se domoli. Cei doi prieteni vegheară împreună, stăpâniți de nelinişte.

Capitolul XXXIV

Uraganul. Plecarea forțată. Pierderea unei ancore. Gânduri triste. O hotărâre luată. Tromba. Caravana

---

[80] Caimani - un soi de crocodili cu coada lungă, care ating lungimea de 6 metri.

înghițită. Vânt potrivnic și prielnic. Întoarcerea spre sud. Kennedy la postul său.

La trei dimineața, vântul deveni aprig, suflând atât de puternic, încât *Victoria* nu mai putea să rămână pe pământ, căci ar fi fost în primejdie; trestiile loveau învelișul balonului, gata să-l rupă.

— Trebuie să plecăm, Dick, spuse doctorul. Nu putem rămâne aici în situația aceasta.

— Samuel, dar Joe?

— Nu-l părăsesc, desigur. Chiar dacă uraganul ne-ar duce la o sută de mile spre nord, tot am reveni. Aşa, însă, punem în primejdie siguranța tuturor.

— Să plecăm fără el? strigă scoțianul îndurerat.

— Crezi că mie nu-mi sângerează inima ca și ție? glăsui Fergusson.

— Sunt la ordinele tale! Să plecăm! încuviință vânătorul. Dar plecarea era foarte greu de înfăptuit. Ancora, înfundată adânc, rezista sforțărilor lor; balonul, trăgând în direcția contrară, nu făcea altceva decât s-o înfunde mai mult. Kennedy nu izbuti s-o smulgă și, de altfel, în poziția în care se găseau, manevra devenea primejdioasă, riscând ca *Victoria* să se înalțe mai înainte ca ei să se fi putut urca în nacelă.

Dându-și seama de pericol, doctorul îi spuse scoțianului să se urce în nacelă și se resemnă să taie frânghia ancorei. *Victoria* făcu o săritură de trei sute de picioare în aer și porni direct spre nord.

Fergusson nu putea face altceva decât să se supună vijeliei și, încrucișându-și brațele, se lăsă cuprins de gânduri triste.

După câteva clipe de liniște deplină, se întoarse spre Kennedy, care era cufundat de asemenea în tăcere.

— Poate n-ar fi trebuit, spuse el cu un oftat adânc, să întreprindem o astfel de călătorie! Și-l scutură un suspin

de durere.

— Abia acum câteva zile ne felicitam de reuşita călătoriei noastre, de faptul că am scăpat din toate primejdiile întâlnite şi toţi trei ne strângeam mâinile, răspunse vânătorul.

— Bietul Joe! Ce fire blândă! Ce suflet bun şi cinstit! Ameţit pentru moment de bogăţie, s-a sacrificat apoi bucuros. Ce departe e acum de noi!... Şi vântul acesta care ne duce cu o viteză de neînvins!

— Dar, Samuel, admiţând că a găsit adăpost la triburile de pe malul lacului, nu ar putea face ca şi călătorii care le-au vizitat înaintea noastră, ca Denham, ca Barth? Aceştia şi-au revăzut patria.

— Bietul meu Dick! Joe nu cunoaşte un cuvânt din limba indigenilor. Este singur şi n-are nimic la el. Călătorii despre care vorbeşti nu plecau niciodată decât însoţiţi de escorte înarmate, pregătiţi pentru aceste expediţii, trimiţând şefilor de triburi numeroase daruri. Şi totuşi, nici ei nu au putut evita suferinţe şi tributuri dintre cele mai groaznice. Ce-o să facă nenorocitul nostru tovarăş? Este îngrozitor când te gândeşti. Niciodată n-am simţit o durere mai mare.

— Dar vom reveni, Samuel!

— Vom reveni, Dick, chiar dacă ar trebui să parcurgem drumul pe jos, până la Lacul Ciad, chiar dacă ar trebui să ne punem în legătură cu sultanul din Bornu. Arabii nu au păstrat o amintire proastă despre primii europeni.

— Te voi urma, Samuel, răspunse cu energie vânătorul, poţi să te încrezi în mine. Mai curând vom renunţa la reuşita călătoriei noastre... Joe s-a jertfit pentru noi; noi vom face la fel dacă va fi nevoie.

Hotărârea aceasta le mai dădu puţin curaj. Se simţeau îmbărbătaţi de acelaşi gând. Fergusson făcu totul pentru a găsi un curent care să-i apropie de Ciad, dar coborârea devenea imposibilă, atât din cauza terenului lipsit de orice vegetaţie, cât şi din cauza violenţei uraganului.

Victoria străbătu în acest fel ținutul tibbuşilor[81]. Trecură dincolo de Belad şi Djerid, un deşert plin de mărăcini, la frontiera Sudanului. Pătrunseră apoi în pustiul nisipos, brăzdat de urmele caravanelor. Ultima linie de vegetație se confunda cu cerul spre sud, la orizont, nu departe de oaza principală din această parte a Africii, unde cele cincizeci de puțuri sunt umbrite de pomi falnici. Le fu cu neputință să se oprească.

Corturi de pânză vărgată, cămile care îşi țineau capetele ca de viperă culcate în nisip mai înviorau din loc în loc pustietatea. *Victoria* trecea pe deasupra lor ca o stea luminoasă. Străbătu astfel, în trei ore, o distanță de şaizeci de mile, fără ca Fergusson să-i poată domoli viteza.

— Nu putem să ne oprim, nu putem să coborâm. Niciun arbore, nicio ridicătură de pământ! Vom trece oare peste toată Sahara? Într-adevăr, parcă totul este împotriva noastră!

Vorbea astfel, cuprins de furia disperării, când văzu deodată, spre nord, cum nisipurile deşertului se ridicau şi se roteau în vârtejuri groase de praf, sub impulsul unor curenți potrivnici.

O caravană risipită, răscolită, dispărea sub avalanşa de nisip; cămilele, învălmăşite unele peste altele, scoteau strigăte jalnice; din negura înăbuşitoare se înălțau țipete şi urlete. Uneori ieşea la iveală câte un veşmânt vărgat, în culori vii. Mugetele furtunii dominau scena aceasta pustiitoare. Curând, nisipul se adună în mase compacte, astfel că acolo unde era înainte o câmpie netedă se ridică o colină încă în mişcare, mormânt imens al unei caravane înghițite.

Doctorul şi Kennedy asistau, palizi şi speriați, la îngrozitorul spectacol. Nu puteau stăpâni balonul, care nu mai asculta de dilatația gazului şi se învârtea în

[81] Tibbus sau teda - trib din Sahara orientală.

mijlocul curenților potrivnici. Prinsă în vârtej, *Victoria* se rotea cu o repeziciune vertiginoasă. Nacela oscila puternic, instrumentele agățate sub cort se loveau unele de altele, gata să se spargă, țevile serpentinei se îndoiau, gata să plesnească, iar rezervoarele de apă se ciocneau cu un zgomot asurzitor. La doi paşi unul de altul, călătorii nu se auzeau. Agățați de funii cu mâinile crispate, încercau să țină piept furiei uraganului. Kennedy, cu părul răvăşit, privea fără să vorbească. Doctorul îşi recăpătase îndrăzneala care-l caracteriza în momentele de primejdie şi nu-şi trăda emoțiile violente nici chiar atunci când, după o ultimă învârtire, *Victoria* se opri deodată, într-o linişte neaşteptată. Vântul dinspre nord ieşise învingător şi o împingea în direcția contrară, cu o repeziciune tot atât de mare ca şi la venire, pe drumul parcurs în timpul dimineții.

— Unde mergem? strigă Kennedy.

— Unde ne va duce Providența, dragul meu Dick. Am greşit când m-am îndoit de ea. Cred că ne întoarcem spre locurile pe care nu speram să le mai revedem vreodată.

Pământul, care fusese atât de plat şi de lipsit de orice altă formă de relief când goneau înainte, era acum răscolit ca valurile mării pe vreme de furtună; deşertul se acoperise din distanță în distanță cu şiruri de ridicături, de curând formate; vântul sufla cu violență, iar *Victoria* zbura prin spațiu.

Direcția urmată de călători nu era tot aceea din cursul dimineții, astfel că, pe la ora nouă, în loc să regăsească malurile Lacului Ciad, văzură deşertul întinzându-se încă sub privirile lor.

Kennedy îi atrase atenția doctorului.

— Nu are nicio însemnătate, răspunse acesta. Pentru noi, are importanță numai revenirea spre sud. Vom întâlni oraşele Bornu, Wuddie sau Kuka şi atunci nu voi ezita să mă opresc!

— Dacă tu eşti mulțumit, sunt şi eu, spuse vânătorul,

dar nu mi-ar fi pe plac să traversăm deşertul ca aceşti nenorociţi arabi. Ce-am văzut a fost oribil.

— Aceasta se întâmplă deseori, Dick. Traversarea deşertului este mai periculoasă decât aceea a oceanului: deşertul prezintă toate primejdiile mării, chiar şi pe aceea de a fi înghiţit de valuri, valuri de nisip, bineînţeles: nu mai pun la socoteală oboseala şi lipsurile cele mai grele.

— Mi se pare, spuse Kennedy, că vântul tinde să se linişească; nisipul spulberat este mai puţin compact, ondulaţiile terenului se fac mai line, orizontul se luminează.

— Cu atât mai bine; trebuie să-l cercetăm atent cu luneta, ca să nu ne scape nimic neobservat.

— Mă însărcinez eu, Samuel, ca la ivirea primului copac să-ţi dau de veste.

Şi Kennedy se aşeză în partea din faţă a nacelei, cu luneta în mână.

Capitolul XXXV

Păţania lui Joe. Insula Biddioniah. Adoraţie. Insulele înghiţite de ape. Malurile lacului. Arborele şerpilor. Călătorie pe jos. Suferinţe. Ţânţari şi furnici. Foamea. Trecerea Victoriei. *Dispariţia* Victoriei. *Disperare. Mlaştina. Un ultim strigăt.*

Ce se întâmplase cu Joe în timpul zadarnicelor cercetări ale tovarăşilor săi?

După ce se aruncase în apă şi ieşise la suprafaţă, prima lui grijă fu să cerceteze cerul. Văzu *Victoria* la o mare înălţime deasupra lacului, urcându-se cu repeziciune şi micşorându-se din ce în ce, până ce

dispăru spre nord, luată de un curent repede. Prietenii erau salvați.

„Este bine că m-am gândit să mă arunc în lac! își spuse el. Desigur că şi Kennedy ar fi făcut la fel, căci este normal ca un om să se sacrifice pentru a salva alți doi".

Ideea că făcuse o faptă bună liniştindu-l, Joe începu să se gândească la el. Se afla în mijlocul unui lac imens, înconjurat de triburi necunoscute, sălbatice. Un motiv mai mult să caute să scape din încurcătură cu propriile lui mijloace. De altfel, nu era speriat de situația în care se găsea.

Înainte de atacul păsărilor de pradă, care după părerea lui se purtaseră ca adevărați vulturi ai mărilor, văzuse la orizont o insulă. Se hotărî să se îndrepte spre ea, folosindu-se de toate cunoştințele sale de înotător, după ce mai întâi se descotorosi de îmbrăcămintea care-l stânjenea. Nu-l speria o cursă de înot de cinci, şase mile, aşa că tot timpul cât se aflǎ în apă nu se gândi decât să înainteze sigur şi cu putere.

După o oră şi jumătate, distanța care-l despărțea de insulă se micşorase simțitor.

Pe măsură însă ce se apropia de pământ, începea să-l preocupe un gând, la început fugar, dar apoi din ce în ce mai stârnitor: ştia că malurile erau pline de aligatori uriaşi, a căror lăcomie o cunoştea.

Oricât s-ar fi străduit să găsească totul cât se poate de firesc, vrednicul băiat încerca o emoție de neînvins. Se temea ca nu cumva carnea albă să fie hrana căutată de crocodili, aşa că înainta cu ochii la pândă, cu mare băgare de seamă. Când ajunse la aproape două sute de metri de malul umbrit de pomi verzi, simți un miros pătrunzător de mosc.

„Uite, îşi spuse, teama mea era îndreptățită! Caimanul trebuie să fie pe aproape." Şi se afundă numaidecât în apă, dar nu destul de repede spre a scăpa de atingerea unui corp enorm, a cărui epidermă solzoasă îl zgârie. Se

socoti pierdut şi începu să înoate cu viteza pe care o poate da numai disperarea; după un timp, reveni la suprafaţa apei, respiră şi dispăru din nou. Timp de un sfert de oră simţi o groază de nedescris, pe care nu o putea înfrânge, cu toată firea sa optimistă. I se părea că aude întruna, în spate, zgomotul fălcilor enorme, gata să-l înghită.

Se strecura uşor, între două curente de apă, când, deodată, se simţi apucat de braţ, apoi de mijloc. Bietul Joe abia avu vreme să se mai gândească o dată la Fergusson, apoi începu să se lupte cu deznădejde. Dar nu se simţea tras spre fundul lacului, aşa cum fac crocodilii pentru a-şi devora prada, ci spre suprafaţă. Doar apucase să respire şi să deschidă ochii, că se şi văzu între doi negri cu pielea ca abanosul. Africanii îl ţineau puternic şi scoteau strigăte ciudate.

„Iată-i pe negri în locul caimanilor! nu se putu opri de a exclama Joe. Pe legea mea, e mai bine aşa! Dar cum îndrăznesc ăştia să se scalde aici?"

Nu ştia că locuitorii insulelor Lacului Ciad, ca şi alţi negri, se scaldă fără teamă în apele pline de crocodili, cărora nu le dau nicio atenţie.

Crocodilii din lacul acesta se bucură de reputaţia, îndreptăţită de altfel, de a fi nişte reptile inofensive.

Dar oare Joe nu scăpase de un pericol pentru a da de altul? Se lăsă în voia împrejurărilor, neputând face altfel, şi-i urmă pe negri, la mal, fără să arate că-i este frică.

„Desigur, îşi spuse el, oamenii ăştia au văzut *Victoria* zburând deasupra lacului ca un monstru al aerului, au fost martori la căderea mea şi se vor purta bine cu un om picat din cer". Acestea erau gândurile lui când ajunse la ţărm, în mijlocul unei mulţimi care urla, o mulţime de toate vârstele, bărbaţi şi femei, toţi de aceeaşi culoare. Se găsea în mijlocul unui trib al biddiomahilor, cu pielea neagră, tuciurie. Nu avea de ce să se ruşineze de goliciunea lui, pentru că era „îmbrăcat" după ultima

modă a ținutului.

Dar înainte de a-şi da seama de situație, descoperi că este obiectul unei vii adorații, ceea ce îl mai linişti, deşi îi veni în minte povestea din Kazeh.

„Presimt că voi deveni un zeu, un fiu al Lunii. Prefer meseria asta alteia, când n-am de ales. Trebuie să câştig timp. Dacă *Victoria* se întoarce, voi profita de noua mea situație, pentru a oferi adoratorilor mei spectacolul unei înălțări miraculoase.”

Pe când Joe gândea astfel, mulțimea se aduna în juru-i. Negrii se prosternau, urlau, îl pipăiau şi deveneau din ce în ce mai familiari; din fericire avură şi ideea să-i ofere un prânz minunat, compus din lapte acru şi orez pisat, amestecat cu miere. Curajosul tânăr luă una din mesele cele mai copioase din viața sa şi dădu mulțimii o înaltă idee despre felul cum mănâncă zeii la ocazii mari.

Când se lăsă seara, vracii insulei îl luară respectuos de mână şi-l duseră la un soi de colibă împodobită cu talismane; înainte de a intra, Joe aruncă o privire îngrijorată spre o grămadă de oase ce se ridica în jurul acestui sanctuar.

După ce-l închiseră în colibă, avu timp destul să se gândească la situația sa.

În timpul serii şi o parte din noapte auzi cântece de sărbătoare, sunetele unor tobe, zgomot de fiare lovite, urlete de coruri, ce însoțeau dansurile cu care oamenii înconjurau coliba sfântă, agitându-se şi strâmbându-se necontenit.

Joe auzea acest asurzitor ansamblu prin pereții de lut şi trestie ai colibei. Poate că în alte împrejurări ar fi ascultat cu plăcere ciudata ceremonie, dar acum în mintea lui se zbătea un gând foarte neplăcut. Examinând cu optimism situația, i se părea nătâng şi în acelaşi timp îngrijorător faptul că se rătăcise într-un ținut sălbatic, în mijlocul unui astfel de trib. Puțini călători, dintre cei care îndrăzniseră să se aventureze în

aceste locuri, îşi mai revăzuseră patria. Se putea încrede oare în adorația băştinaşilor? Se întreba dacă în acest ținut adorația nu mergea până la jertfirea celui adorat.

În ciuda acestei perspective, după câteva ore de frământări, oboseala îi birui gândurile negre. Căzu într-un somn adânc, care s-ar fi prelungit desigur până dimineața, dacă n-ar fi fost trezit de o umezeală neaşteptată. Curând, umezeala se transformă în apă şi apa urcă până îi ajunse la jumătatea corpului.

„Ce-i asta? se întrebă Joe. O inundație, o trombă, o nouă metodă de caznă a acestor negri? Pe legea mea, nu voi aştepta ca apa să-mi ajungă la gât!”

Nărui zidul cu o lovitură de umăr şi se găsi – unde? – în mijlocul lacului! De insulă, nici urmă! Se scufundase în timpul nopții! În locul ei se întindea imensitatea Lacului Ciad.

„Tristă țară pentru locuitorii ei!” îşi spuse Joe reluând cu vigoare exercițiile de înot.

Cutezătorul tânăr fusese salvat de unul din fenomenele obişnuite ale Lacului Ciad; numeroase insule, care păreau rezistente ca stânca, dispăruseră astfel. Deseori, populația de pe țărmuri îi adăpostise pe nenorociții salvați din asemenea cumplite catastrofe.

Dar Joe nu cunoştea particularitatea aceasta a lacului, fapt care nu-l opri să o folosească. Zări o barcă rătăcită şi se sui în ea. Era un fel de trunchi de pom, scobit grosolan; din fericire, se găsea în ea şi o pereche de vâsle. Profitând de un curent rapid, se lăsă purtat în voia lui.

„Să ne orientăm, îşi spuse el. Steaua Polară, care ne face totdeauna serviciul de a ne arăta pretutindeni drumul spre nord, mă va ajuta şi pe mine.” Recunoscu mulțumit că era purtat de curent spre malul septentrional al Lacului Ciad.

La orele două, spre dimineață, acostă pe o ridicătură acoperită cu sălcii spinoase, care chiar pentru un filosof ca el părea foarte nepotrivită, dar dădu de un arbore

crescut parcă într-adins acolo pentru a-i oferi un pat între crengile sale. Ca să fie mai în siguranță, Joe se urcă în copac şi aşteptă, fără să doarmă prea mult, primele raze ale dimineții.

Joe aruncă o privire asupra copacului care-i servise de adăpost în timpul nopții; un spectacol neaşteptat îl umplu de groază: ramurile erau tixite de cameleoni şi şerpi încolăciți, care acopereau întreg frunzişul. Ai fi spus că e vorba de un arbore de o specie nouă, care producea reptile.

Reptilele începeau să se târască, unduindu-se, încălzite de primele raze ale soarelui. Joe sări din mijlocul ghemului şuierător şi se aruncă la pământ, cu o puternică senzație de dezgust şi teamă.

„Iată o întâmplare care nu va fi crezută de nimeni", îşi spuse el.

Nu ştia că, în ultimele lui scrisori, doctorul Vogel atrăsese atenția asupra acestei ciudățenii a malurilor Ciadului, unde reptilele sunt mai numeroase decât în orice altă țară din lume.

După cele ce văzuse aici, Joe se hotărî să fie în viitor mai prevăzător şi, orientându-se după soare, porni la drum, îndreptându-se spre nord-est. Ocolea cu cea mai mare grijă colibele, bordeiele, într-un cuvânt, tot ce putea fi locuit de om.

De câte ori nu i se îndreptaseră în timpul acesta privirile spre cer!

Nădăjduia să zărească *Victoria* şi, cu toate că o căuta zadarnic, încrederea în prietenii săi rămase neclintită. Îi trebuia o mare tărie de caracter ca să-şi examineze situația cu atâta încredere. Foamea se adăuga oboselii. Hrana, compusă din rădăcini şi din măduva arbuştilor, la care se adăugau fructele palmierilor, nu putea să întremeze un om. Totuşi, fără să țină seama de oboseală, Joe înainta treizeci de mile spre vest. Trupul îi era zgâriat în zeci de locuri de trestiile de pe malul lacului şi de miile

Arborele şerpilor.

de spini ai tufişurilor de acacia şi mimoze. Picioarele însângerate îi îngreuiau mersul.

Dar, în sfârşit, trecând peste suferinţele îndurate, odată cu venirea serii, se hotărî să petreacă noaptea pe malul Lacului Ciad. Acolo trebui să îndure înţepăturile groaznice ale milioanelor de insecte: muşte, ţânţari şi furnici de o jumătate de şchioapă, care acopereau pământul în întregime.

După două ore, din puţina îmbrăcăminte care-l mai acoperea nu rămăsese nicio fâşie; insectele devoraseră totul. Fu o noapte îngrozitoare, o noapte în care nici măcar o oră de somn nu-i fu hărăzită călătorului obosit. În vremea aceasta, mistreţii, bivolii sălbatici, ajuvii (un fel de lamantini foarte periculoşi), înfuriaţi, dădeau târcoale prin tufişuri şi pe lângă malul lacului. Concertul acestor animale feroce răsuna în noapte. Joe nu îndrăznea să se mişte. Resemnarea şi răbdarea lui fură greu puse la încercare.

În sfârşit se făcu ziuă. Joe se ridică repede şi, imaginaţi-vă dezgustul pe care-l încercă, văzând cu ce animal scârbos îşi împărţise culcuşul: o broască râioasă! Da, o broască râioasă lungă de cinci şchioape, un animal monstruos, respingător, care-l privea cu ochi mari, rotunzi. Joe simţi că i se întoarce stomacul pe dos; apoi, revenindu-şi, alergă să se scalde în lac. Baia îi linişti puţin mâncărimea care-l chinuia.

După ce mestecă vreo câteva ierburi, îşi continuă drumul cu încăpăţânare şi stăruinţă. Nu mai ştia ce face şi, totuşi, simţea în el o putere care înfrângea deznădejdea; stomacul, mai puţin resemnat decât el, se plângea! Fu obligat să se încingă strâns cu o liană în jurul mijlocului. Din fericire, setea şi-o putea potoli la fiecare pas, şi, amintindu-şi de suferinţele din deşert, se mângâia oarecum gândindu-se că este mai uşor să suporţi chinurile foamei decât ale setei.

„Unde poate fi *Victoria*? se întreba. Vântul suflă

dinspre nord! Balonul se va întoarce deasupra lacului. Desigur că Samuel a făcut o nouă manevră ca să-i restabilească echilibrul, dar pentru asta a avut destul timp ieri, încât n-ar fi cu neputinţă ca astăzi… Dar să mă port ca şi cum aş fi în situaţia de a nu-l mai revedea niciodată. De altfel, dacă aş putea ajunge la unul din marile oraşe din jurul lacului, m-aş găsi în situaţia călătorilor despre care ne-a povestit Fergusson. De ce oare n-aş scoate-o la capăt ca şi ei? Câţiva s-au întors! Ce Dumnezeu?! Hai, curaj!”

Mergând şi vorbind astfel cu el însuşi, curajosul Joe dădu peste un grup de sălbatici în mijlocul pădurii. Se opri la timp, aşa că aceştia nu-l văzură. Negrii se îndeletniceau cu înveninarea săgeţilor cu suc de alior, ocupaţia de căpetenie a triburilor acestor ţinuturi, pe care o îndeplinesc cu un fel de ceremonial solemn.

Nemişcat, într-un desiş, ţinându-şi răsuflarea, Joe ridică ochii şi deodată zări printre crengi balonul. Era chiar *Victoria*, care se îndrepta spre lac, la numai o sută de picioare deasupra lui.

Dar cum să se facă auzit? Cum să se arate? Nu era cu putinţă. Ochii i se umplură de lacrimi, însă lacrimi de bucurie, nu de disperare. Prietenii săi îl căutau; nu-l părăsiseră!

Trebuia să aştepte plecarea negrilor şi atunci să părăsească ascunzătoarea, ca să fugă pe malul Lacului Ciad. Dar *Victoria* se pierdu în înaltul cerului.

Joe se hotărî să aştepte. Desigur că aerostatul avea să treacă din nou! Şi într-adevăr, trecu iarăşi, dar mai spre est. Joe alergă, dând din mâini şi strigând – zadarnic! Un vânt violent târa balonul cu o putere de neînvins.

Pentru prima oară nădejdea şi energia îl părăsiră pe bietul băiat. Se socoti pierdut şi crezu că stăpânul său plecase fără să se mai întoarcă. Nu mai îndrăznea să se gândească. Aproape nebun de deznădejde, cu picioarele însângerate, cu trupul învineţit de lovituri, merse în

neştire toată ziua şi o bună parte din noapte. Se târa când în mâini, când în genunchi, şi vedea apropiindu-se momentul în care, părăsit de puteri, avea să moară.

Înaintând astfel, ajunse în fața unei mlaştini, sau, mai bine-zis, unde bănuia că e o mlaştină, deoarece întunericul nopții nu-i îngăduia să-şi dea seama de locuri. Căzu pe neaşteptate într-un noroi cleios, care-l trăgea la fund. În ciuda sforțărilor depuse, în câteva minute noroiul îi ajunse până la mijloc.

„Mă aşteaptă deci moartea! îşi spuse Joe. Şi ce moarte!”

Se zbătea cu furie, dar sforțările sale nu făceau decât să-l afunde şi mai mult în mormântul pe care nefericitul şi-l săpa singur. Nici măcar o bucată de lemn, nicio trestie de care să se poată agăța! Ochii i se închideau.

— Prieteni, ajutor, ajutor! strigă, deznădăjduit.

Şi glasul disperat, izolat, înăbuşit, se pierdea în singurătatea nopții.

Capitolul XXXVI

Nori la orizont. O armată de arabi. Urmărirea. El este? Căderea de pe cal. Un glonț trimis de Kennedy. Manevră. Răpirea în zbor. Joe este salvat.

Din clipa în care-şi reluase postul de observație, în partea din față a nacelei, Kennedy nu încetă să cerceteze orizontul. După puțin timp, se întoarse spre doctor şi spuse:

— Priveşte colo jos, o ceată de oameni sau animale, în mers, dacă nu mă înşel. Nu se poate vedea bine! În orice caz stârneşte un adevărat nor de praf.

— N-o fi vreun vânt potrivnic, o trombă de aer care să

ne împingă spre nord? întrebă Samuel.

Şi se ridică în picioare, pentru a cerceta orizontul.

— Nu cred, Samuel, răspunse Kennedy. Este o turmă de gazele sau de bivoli sălbatici!

— Poate, Dick, dar se găseşte la nouă sau zece mile de noi şi n-o pot vedea bine nici cu luneta.

— În orice caz, nu-i vom pierde din vedere. Acolo se întâmplă ceva neobişnuit, ceva ce mă intrigă; s-ar spune că este o manevră de cavalerie. Şi uite, priveşte, nu mă înşel, sunt într-adevăr călăreți!

Doctorul privi cu atenție.

— Cred că ai dreptate, spuse el. Este un detaşament de arabi sau tibbuşi. Aleargă în aceeaşi direcție cu noi, având însă o viteză mai mică; îi vom ajunge uşor. Într-o jumătate de oră vom putea să-i vedem şi să hotărâm ce-i de făcut.

Kennedy îşi luă din nou luneta şi privi cu atenție. Grupul călăreților devenea din ce în ce mai vizibil; o parte din ei se îndepărtau.

— Fără îndoială, reluă Kennedy, este o manevră sau o vânătoare. S-ar spune că oamenii aceştia urmăresc ceva. Tare aş vrea să ştiu ce anume!

— Răbdare, Dick. După puțin timp îi vom ajunge şi-i vom întrece chiar, dacă vom goni mereu la fel de repede. Noi înaintăm cu o viteză de douăzeci de mile pe oră şi nu e cal care să poată susține o asemenea întrecere.

Kennedy continua să privească în jos cu atenție; după câteva minute spuse:

— Sunt arabi care aleargă din toate puterile. Îi văd perfect. Sunt vreo cincizeci. Îi recunosc după burnusurile[82] care se umflă în bătaia vântului. Fac un exercițiu de cavalerie; conducătorul lor se află la o sută de paşi înainte şi ceilalți se grăbesc pe urmele lui.

— Oricine ar fi, nu sunt de temut, Dick, dar, dacă va fi

[82] Burnus - veşmânt de lână cu glugă, întrebuințat de arabi.

nevoie, mă voi ridica mai sus.

— Aşteaptă! Aşteaptă puţin, Samuel! glăsui Kennedy. Şi după un timp, adăugă: Ciudat! Se întâmplă ceva de care nu pot să-mi dau seama exact. După mişcările lor şi după alcătuirea neregulată a formaţiei, arabii au aerul că urmăresc ceva; parcă n-ar face un exerciţiu de cavalerie.

— Eşti sigur, Dick?

— Sigur. Nu mă înşel. Este o vânătoare, dar vânează un om? În frunte nu-i conducătorul lor, ci un fugar.

— Un fugar? întrebă Samuel, emoţionat.

— Da!

— Să nu-l pierdem din vedere şi să aşteptăm.

Câştigară repede trei sau patru mile asupra călăreţilor, care alergau cu o repeziciune uimitoare.

— Samuel! Samuel! strigă Kennedy cu glasul tremurător.

— Ce e, Dick?

— Am o halucinaţie? Este oare posibil?

— Ce vrei să spui?

— Aşteaptă.

Şi vânătorul, ştergând repede sticla lunetei continuă să privească.

— Ei, ce e? întrebă doctorul.

— Samuel, este el!

— El! strigă acesta din urmă.

„El”, spunea totul; nu era nevoie să se pronunţe niciun nume.

— E călare, la o distanţă de abia o sută de paşi de duşmanii lui.

— E într-adevăr Joe! făcu doctorul pălind.

— Nu poate să ne vadă din cauza goanei! adăugă Kennedy.

— Ne va vedea, răspunse Fergusson micşorând flacăra arzătorului.

În cinci minute vom fi la cincizeci de picioare de sol, în cincisprezece minute vom fi deasupra lui.

— Trebuie să-l prevenim cu un foc de armă.

— Nu! Joe nu se poate întoarce; e înconjurat!

— Ce să facem atunci?

— Să aşteptăm, să aşteptăm!

— Dar arabii?

— Îi vom ajunge şi îi vom întrece; nu suntem decât la două mile de ei. Numai să reziste calul lui Joe.

— Ah! exclamă Kennedy.

— Ce este?

Kennedy scoase un strigăt de deznădejde, fiindcă îl văzuse pe Joe aruncat jos. Calul său, pe cât se părea la capătul puterilor, se prăvălise istovit la pământ.

— Ne-a văzut! strigă doctorul. Când s-a ridicat ne-a făcut semn.

— Dar arabii îl vor ajunge din urmă! Ce mai aşteaptă? Ah, curajosul băiat! Ura! strigă vânătorul, care nu se mai putea stăpâni.

Joe se ridicase îndată şi, în clipa în care unul din călăreții cei mai apropiați se năpusti asupră-i, el se feri cu o săritură de panteră, se aruncă pe cal şi îşi continuă fuga.

Un strigăt puternic se ridică în aer.

Arabii, preocupați să-l urmărească, nu vedeau *Victoria* care plutea la cincizeci de paşi în urma lor şi numai la treizeci de picioare deasupra pământului. Între ei şi fugar era o distanță de numai douăzeci de lungimi de cal. Unul se apropia din ce în ce mai mult de Joe şi se pregătea să-l străpungă cu lancea, când Kennedy duse arma la ochi şi, fără nicio şovăială, ținti şi-l doborî la pământ cu un singur glonț. La auzul detunăturii, Joe nici nu întoarse capul.

Câțiva arabi, văzând *Victoria*, îşi întrerupseră cursa şi se prăbuşiră cu fața la pământ; ceilalți îşi continuara urmărirea.

— Dar ce face Joe? strigă Kennedy. Nu se opreşte.

— Procedează foarte bine aşa, Dick. L-am înțeles: se

menține în direcția aerostatului şi se bizuie pe priceperea noastră. Straşnic băiat! îl vom răpi de sub nasul arabilor. Suntem la numai două sute de paşi de el!

— Ce trebuie să facem? întrebă Kennedy.

— Lasă puşca deoparte!

— S-a făcut! glăsui vânătorul, lăsând arma jos.

— Poți să ții în brațe o sută cincizeci de livre de lest?

— Şi mai mult chiar.

— Nu, atât va fi suficient.

Doctorul îngrămădi sacii de nisip în brațele lui Kennedy.

— Aşază-te în partea cealaltă a nacelei şi fii gata să arunci lestul cu o singură mişcare. Dar să nu-i dai drumul fără ordinul meu.

— Nicio grijă!

— Altminteri nu vom izbuti să-l salvăm pe Joe.

— Încrede-te în mine.

Victoria se afla deasupra grupului de călăreți, care goneau în galop pe urmele lui Joe. Doctorul ținea scara desfăcută, în partea din față a nacelei, gata s-o arunce la momentul potrivit. Joe păstra o distanță de aproape cincizeci de picioare între el şi urmăritori, pe care, în sfârşit, *Victoria* îi depăşi.

— Atenție! îl preveni Samuel pe Kennedy.

— Sunt gata!

— Fereşte-te, Joe! strigă doctorul, cu vocea sa puternică, aruncând scara ale cărei prime trepte ridicară jos o dâră de praf.

La strigătul doctorului, Joe întoarse capul, fără să oprească goana calului. În clipa când scara ajunse lângă el, se întinse şi-o prinse în mâini.

— Dă-i drumul! îi strigă doctorul lui Kennedy.

— S-a făcut!

Scăpată de o greutate mai mare decât a lui Joe, *Victoria* se ridică repede la o sută cincizeci de picioare.

Joe se agățase zdravăn de scara care se legăna în aer şi

Răpirea lui Joe

acum urca treptele cu agilitatea unui acrobat. Îndată ajunse la tovarăşii săi, care-l îmbrățişară.

Arabii scoaseră un strigăt de uimire şi furie. Fugarul le fusese răpit din zbor şi *Victoria* se îndepărta cu repeziciune.

— Domnule Fergusson, domnule Dick! îngăimă Joe. Apoi, sfârşit de oboseală şi de emoție, leşină, în timp ce Kennedy striga, aproape în delir:

— Salvat! Salvat!

— Cred şi eu! spuse Fergusson, care-şi recăpătase calmul lui de nezdruncinat.

Joe era aproape gol; brațele-i însângerate şi trupul acoperit de vânătăi erau dovada suferințelor îndurate. Doctorul îi pansa rănile şi-l culcă sub cort. Bravul băiat îşi reveni curând în simțiri şi ceru un pahar cu rachiu. Doctorul nu-l refuză, ținând seama că se afla în fața unui om care trebuia tratat în mod excepțional. După ce bău, Joe strânse mâinile prietenilor săi şi se declară gata să-şi povestească peripețiile.

Dar nu i se îngădui să vorbească. Peste puțin timp căzu într-un somn adânc, de care avea multă nevoie.

Victoria se îndreptă pieziş spre vest. Sub influența unui vânt puternic, trecu din nou deasupra marginii deşertului plin de mărăcini, şi, după ce străbătu o distanță de aproape două sute de mile de la locul de unde fusese răpit Joe, către seară, depăşi al zecelea grad de longitudine.

Capitolul XXXVII

Drumul spre est. Joe se trezeşte. Încăpățânarea lui. Sfârşitul pățaniei lui Joe. Tagelel. Îngrijorările lui Kennedy. Drumul spre nord. O noapte aproape de Aghadés.

În timpul nopții, vântul se potoli şi *Victoria* rămase liniştită în vârful unui sicomor. Doctorul şi Kennedy făcură de pază cu rândul şi Joe se bucură de un somn odihnitor, timp de douăzeci şi patru de ore.

— Iată leacul care-i trebuia, spuse Fergusson. Natura se însărcinează cu vindecarea lui.

Spre ziuă, vântul se înteți din nou, dar era schimbător, bătea când spre nord, când spre sud. În cele din urmă, *Victoria* fu împinsă spre vest.

Doctorul, cu harta în mână, recunoscu ținutul Damergu, un teren vălurit, fertil, cu coline făcute din trestie împletită cu crengi de asclepia[83]; în câmpiile cultivate, clăile de grâne erau aşezate pe câte o schelă, spre a le feri de invazia şoarecilor şi a termitelor.

Peste puțin timp, călătorii ajunseră deasupra oraşului Zinder, uşor de recunoscut după marea sa piață de execuții. În mijlocul ei se ridică „arborele morții”, la picioarele căruia veghează un călău; oricine trece pe sub umbra copacului e spânzurat îndată.

Consultându-şi busola, Kennedy spuse:

— Ne îndreptăm iarăşi spre nord.

— Ce importanță are? Dacă ajungem la Tembuctu, nu avem de ce să ne plângem. Niciodată nu s-a întreprins o călătorie mai frumoasă şi în condiții mai bune.

— Nici cu o sănătate mai bună! răspunse Joe, arătându-şi fața veselă printre perdelele cortului.

— Iată-l şi pe bunul nostru prieten, pe salvatorul nostru! strigă vânătorul. Cum te simți?

— Absolut normal, absolut normal, domnule Kennedy. Niciodată nu m-am simțit mai bine. Nimic n-ar putea înviora mai mult un om, decât o scurtă călătorie de plăcere, urmată de o baie în Lacul Ciad. Nu este aşa,

---

[83] Asclepia - plantă cu semințe mătăsoase.

domnule doctor?

— Prietene! răspunse Fergusson, strângându-i mâna. Câte griji ne-ai pricinuit!

— Dar credeți că eu am fost liniştit gândindu-mă la soarta dumneavoastră? Vă puteți lăuda că mi-ați pricinuit o frică grozavă.

— Nu ne vom înțelege niciodată, Joe, dacă iei lucrurile aşa!

— Văd că nici după ce a căzut din înălțimi nu s-a prea schimbat, adăugă Kennedy.

— Devotamentul tău a fost sublim, băiatule, şi ne-a salvat, căci altfel *Victoria* ar fi căzut în lac şi nimeni n-ar fi putut s-o scoată de acolo.

— Dacă devotamentul meu, cum vă place să numiți căderea mea, v-a salvat pe dumneavoastră, oare nu m-a salvat şi pe mine? Fiindcă iată-ne pe toți trei împreună şi sănătoşi! Deci nu avem să ne reproşăm nimic în tot ce s-a întâmplat.

— Nu te poți înțelege cu băiatul ăsta! spuse vânătorul.

— Cel mai bun mijloc să ne înțelegem este să nu mai vorbim despre ce a fost, glăsui Joe. Ce s-a întâmplat, s-a întâmplat! Bun sau rău, nu se mai poate îndrepta.

— Încăpățânatule! spuse râzând doctorul. Cel puțin, vrei să ne povesteşti peripețiile tale?

— Dacă țineți neapărat, vă voi povesti, dar mai întâi să pregătim gâscă asta, căci văd că domnul Dick nu şi-a pierdut timpul degeaba.

— Bine, Joe.

— În cazul acesta, vom vedea cum suportă stomacul europenilor un vânat din Africa.

Gâscă fu friptă la flacăra arzătorului şi devorată îndată. Joe înghiți o bună parte din ea, ca unul care nu mâncase de câteva zile. După ceai şi groguri, povesti prietenilor aventurile. Vorbea cu oarecare emoție, înfățişând întâmplările cu filosofia sa obişnuită. Doctorul nu se putu opri de a nu-i strânge mâna de câteva ori,

când văzu că vrednicul băiat fusese preocupat mai mult de salvarea lor decât de a sa. În ce privea scufundarea insulei Biddiomah, îi explică lui Joe că fenomenul se repetă foarte des pe Lacul Ciad.

Continuându-şi povestirea, Joe ajunse la clipa în care, prins în mocirlă, scosese un ultim strigăt de disperare.

— Mă credeam pierdut, urmă el, şi gândurile mele se îndreptau spre dumneavoastră. Am început să mă zbat, cum nici nu vă pot spune. Eram hotărât să nu mă las înghiţit, fără luptă. Când, deodată, ce văd? La doi paşi de mine, un capăt de frânghie de curând tăiată. Am făcut un ultim efort şi, cu chiu cu vai, am izbutit să mă apuc de ea. Trăgând, am văzut că rezistă. Am tras din nou, cu nădejde şi, în sfârşit, iată-mă ajuns pe pământ tare. La capătul frânghiei zăresc o ancoră. Ah! dacă n-aveţi nimic împotrivă, am să numesc ancora asta „ancora salvării". Am recunoscut-o: o ancoră a *Victoriei*. Am înţeles că dumneavoastră aţi aterizai acolo. Am urmat direcţia frânghiei care-mi indica locul unde fusese balonul şi, după noi sforţări, am ieşit în sfârşit din mocirlă... După ce mi-am refăcut puterile, am umblat o parte din noapte fără teamă, îndepărtându-mă de lac. Am ajuns, în cele din urmă, la marginea unei păduri, parcă fără capăt. Acolo, într-o îngrăditură, păşteau fără grijă câţiva cai. Sunt momente în viaţă când oricine ştie să călărească, nu e aşa? Nu m-am gândit mult şi, sărind în spatele unui patruped, iată-mă gonind spre nord. Nu vă voi pomeni nici de oraşele pe care nu le-am văzut, nici de satele pe care le-am ocolit. Am străbătut câmpuri însămânţate, am sărit peste desişuri, peste garduri, am dat pinteni calului, l-am îmboldit, l-am îndemnat. În sfârşit, am ajuns la marginea câmpiilor cultivate. Bun. Deşertul! Îmi convine: voi vedea mai bine şi mai departe înaintea mea. Dădeam târcoale prin împrejurimi, în speranţa că voi găsi *Victoria* aşteptându-mă. Dar nimic! După trei ore de galop dau, ca un prost, peste o tabără de arabi. Ce

vânătoare! Domnule Kennedy, un vânător nu ştie ce este aceea o vânătoare, dacă nu a fost vânat el însuşi. Şi chiar dacă ar vrea să ştie, nu-l sfătuiesc să încerce. Calul meu cădea de oboseală. Arabii mă înconjuraseră; la un moment dat m-am prăbuşit, apoi am sărit pe calul unuia din ei – şi în clipa aceea v-am văzut. Restul îl ştiţi. *Victoria* alerga după mine şi m-aţi prins din zbor… Nu aveam dreptate să mă încred în dumneavoastră? Domnule Samuel, vedeţi cât de simplu a fost totul? Nimic mai normal pe lume. Sunt gata s-o iau de la capăt, dacă v-ar fi de folos; de altfel, după cum v-am mai spus, nici nu merită să mai vorbim despre ce-a fost.

— Bunul meu Joe, răspunse doctorul cu emoţie, nu ne-am înşelat bizuindu-ne pe inteligenţa şi îndemânarea ta!

— Ei, domnule, n-ai decât să te laşi dus de evenimente şi până la urmă o scoţi la capăt. Cel mai bine este să iei lucrurile aşa cum sunt.

În timpul istorisirii lui Joe, balonul străbătuse repede o mare parte a ţinutului. Kennedy le atrase atenţia asupra unui grup de colibe care părea că formează un oraş.

Doctorul consultă harta şi recunoscu târguşorul Tagelel din Damergu.

— Regăsim drumul urmat de Barth. Aici s-a despărţit el de cei doi tovarăşi ai săi, Richardson şi Overweg. Primul urma să ia drumul spre Zinder, iar al doilea spre Maradi. Vă amintiţi că, dintre aceşti trei călători, Barth este singurul care a revăzut Europa.

— Aşadar, spuse vânătorul, urmărind pe hartă direcţia *Victoriei*, mergem din nou direct spre nord?

— Direct, dragul meu Dick!

— Şi asta nu te îngrijorează?

— De ce?

— Pentru că drumul acesta ne duce drept spre Tripoli, pe deasupra unui deşert întins.

— Oh, dar nu vom ajunge atât de departe, prieteni; cel puțin aşa nădăjduiesc.

— Unde crezi că ne vom opri?

— Bine, Dick, dar nu eşti curios să vizitezi Tembuctu?

— Tembuctu?

— Vei fi al cincelea sau al şaselea european care a văzut acest oraş misterios.

— Să mergem spre Tembuctu!

— Atunci lasă să ajungem întâi între al şaptesprezecelea şi al optsprezecelea grad latitudine, iar acolo o să căutăm un vânt favorabil, care să ne împingă spre vest.

— Bine! răspunse vânătorul. Dar mai avem mult de mers spre nord?

— Cel puțin o sută cincizeci de mile!

— Culcați-vă, domnule, spuse Joe. Culcați-vă şi dumneavoastră, domnule doctor. Aveți nevoie de odihnă, după câte am observat.

Vânătorul se întinse sub cort, dar Fergusson, care nu se lăsa doborât de oboseală, rămase la postul de observație.

Peste trei ore, *Victoria* trecea pe deasupra unui teren acoperit cu pietriş, cu şiruri de munți de granit, înalți şi sterpi. Unele piscuri izolate ajungeau până la înălțimea de patru mii de picioare. Girafe, antilope şi struți alergau cu o sprinteneală uimitoare prin pădurile de salcâmi, mimoze şi curmali. După uscăciunea deşertului, vegetația punea stăpânire peste tot întinsul. Era ținutul tribului Kailuas, care, ca şi periculoşii lor vecini, tuaregii, umblau cu fața acoperită cu o bucată de pânză.

La orele zece seara, după un drum minunat de două sute cincizeci de mile, *Victoria* se opri deasupra unui oraş important. Lumina lunii îngăduia să se vadă o parte a localității, pe jumătate în ruine; ici-colo, sub o rază de lumină, se zăreau moschei. Doctorul luă poziția stelelor şi găsi că se aflau la latitudinea lui Aghadés.

Acest oraş, odinioară un înfloritor centru comercial, începuse să decadă încă de pe vremea când fusese vizitat de Barth.

Profitând de faptul că nu puteau fi văzuți în întuneric, aruncară ancora la vreo două sute de mile de oraş, într-un întins lan de mei.

Noaptea se scurse destul de liniştită. Pe la ora cinci se lumină de ziuă, şi, tot atunci, un vânt uşor împinse balonul spre vest şi puțin spre sud.

Fergusson se grăbi să folosească acest prilej. *Victoria* se ridică repede şi porni, parcă purtată pe un mănunchi de raze de soare.

Capitolul XXXVIII

Traversarea rapidă. Hotărâri prudente. Caravane. Aversă neîntreruptă. Gao. Nigerul. Golberry, Geoffroy, Gray. Mungo-Park. Laing, René Caillié, Clapperton, John şi Richard Lander.

Ziua de 17 mai fu liniştită, lipsită de orice incident. Începea să se vadă din nou deşertul. Un vânt moderat purta *Victoria* spre sud-vest. Balonul nu se abătea nici la dreapta, nici la stânga; umbra sa proiecta pe nisip o linie perfect dreaptă.

Doctorul refăcuse provizia de apă înainte de plecare; se temea că nu vor putea ateriza în aceste ținuturi locuite de tuaregii aueliminieni. Platoul, aflat la o mie opt sute de picioare deasupra nivelului mării, cobora spre sud.

Seara, călătorii ajunseră la 16° latitudine şi 40°55' longitudine, după ce străbătuseră o sută optzeci de mile de cale aeriană monotonă, de la Aghadés la Murzuk, pe deasupra drumului bătătorit de cămile.

În cursul acestei zile, Joe prepară ultimele bucăți de vânat afumat pe care le păstraseră și servi la masă o frigăruie de sitar foarte gustoasă.

Vântul era prielnic, astfel că doctorul hotărî să continue drumul în cursul nopții, pe care luna, aproape plină, o umplea cu lumina ei argintie.

Victoria se ridică la o înălțime de cinci sute de picioare și, în timpul acestei călătorii nocturne de aproape șaizeci de mile, își urmă calea, atât de liniștită, încât n-ar fi putut tulbura nici somnul unui copil.

Duminică dimineața, o nouă schimbare a vântului îi purtă spre nord-vest. Câțiva corbi zburau foarte sus, iar spre orizont se vedea un stol de vulturi, însă din fericire destul de departe.

Ivirea lor îi amintea lui Joe o întâlnire neplăcută, făcându-l să se gândească la buna idee a doctorului, de a lua în călătoria lor două baloane.

— Ce am fi făcut cu un singur înveliș? spuse el. Acest al doilea este ceea ce e șalupa pentru o corabie; în caz de naufragiu, o poți folosi oricând pentru a te salva.

— Ai dreptate, prietene, numai că șalupa mă îngrijorează întrucâtva, căci ea nu poate înlocui corabia.

— Ce vrei să spui? întrebă Kennedy.

— Vreau să spun că noua *Victoria* nu valorează cât cea veche. Fie că țesătura a fost greu încercată, fie că gutaperca s-a topit din cauza căldurii aparatului de dilatare, am constatat o oarecare pierdere de gaz; nu prea mare până acum, dar, în orice caz, vrednică să fie luată în seamă. Avem o tendință de coborâre și, pentru a ne menține, sunt nevoit să dilat mai mult hidrogen.

— La naiba! spuse Kennedy. Nu văd care ar putea fi leacul.

— Nu există niciunul, dragul meu Dick, și de aceea am face bine să ne grăbim, evitând chiar popasurile din timpul nopții.

— Suntem încă departe de coastă? întrebă Joe.

— Care coastă, băiatule? Ştim noi oare unde ne duce întâmplarea? Tot ce pot să-ţi spun este că Tembuctu se află la patru sute de mile spre vest.

— Şi cât timp ne va trebui să ajungem până acolo?

— Dacă vântul nu ne va îndepărta prea mult de direcţia noastră, nădăjduiesc să ajungem acolo marţi spre seară.

— Aşadar, spuse Joe arătând un şir lung de oameni şi de animale care şerpuiau prin deşert, vom ajunge mai repede decât caravana aceasta.

Fergusson şi Kennedy se aplecară şi văzură o mare îmbulzeală de oameni şi de animale; erau mai mult de o sută cincizeci de cămile, din acelea care pentru douăsprezece mii mutkali[84] de aur merg de la Tembuctu la Tafilet, purtând în spate o greutate de cinci sute de livre. Toate cămilele aveau sub coadă un mic sac în care se adunau excrementele lor, singurul combustibil pe care se putea conta în deşert.

Aceste cămile ale tuaregilor sunt specia cea mai bună; ele se pot lipsi de apă de la trei la şapte zile, iar de mâncare, două zile; iuţeala lor este superioară celei a cailor şi se supun cu inteligenţă poruncilor khabirului călăuza caravanei. Sunt cunoscute în ţinut sub numele de „mehari”.

În vreme ce doctorul dădea aceste lămuriri, tovarăşii priveau mulţimea de bărbaţi, femei şi copii, care înaintau anevoie prin nisipul mişcător, ţinut în loc numai de câteva mărăcinişuri, de ierburi ofilite şi tufişuri sărăcăcioase.

Joe îl întrebă pe doctor cum de izbuteau arabii să se orienteze prin deşert şi să dea de cursurile de apă răspândite pe imensa lui întindere.

— Arabii, răspunse Fergusson, sunt înzestraţi cu un deosebit simţ de orientare; acolo unde un european se

---

[84] Mutkal - 125 franci dinaintea primului război mondial.

rătăceşte, ei merg cu cea mai mare siguranță; o piatră, oricât de mică, un tufiş, un mănunchi de iarbă le ajunge pentru a-şi găsi drumul. Noaptea se orientează după steaua polară. Nu fac mai mult de două mile pe oră, iar în timpul căldurilor mari de la amiază se odihnesc. Aşa că îți dai seama cât le trebuie ca să străbată Sahara, care e un deşert de peste nouă sute de mile.

Între timp, *Victoria* dispăru din fața privirilor mirate ale arabilor, care, desigur, îi invidiau viteza.

Spre seară, balonul trecea la 2°20' longitudine, iar în timpul nopții mai depăşi un grad.

Luni, vremea se schimbă cu desăvârşire; începu să cadă o ploaie torențială, încât era nevoie de mari eforturi pentru a rezista potopului şi a face față creşterii în greutate pe care el o pricinuia balonului şi nacelei.

Neîntreruptul torent lămurea existența bălților care împânzeau ținutul. Aici se ivi din nou vegetația de mimoze şi tamarini.

Era regiunea Sonray, cu sate ale căror case aveau acoperişuri asemănătoare unor căciuli, o regiune puțin muntoasă, cu câteva coline brăzdate de râpe, pline de apă, peste care treceau în zbor sitarii şi bibilicile. Ici-colo, un torent puternic tăia drumurile; indigenii îl traversau, agățându-se de câte o liană întinsă între arbori. Pădurile se transformau în jungle, în care foiau aligatorii, hipopotamii şi rinocerii.

— În curând vom vedea Nigerul, spuse doctorul. În apropierea fluviilor mari, ținutul se transformă. Fluviile acestea pot fi închipuite ca nişte drumuri mişcătoare care au adus cu ele mai întâi vegetația, iar mai târziu vor aduce civilizația. Nigerul a făcut să se ridice de-a lungul cursului lui, pe o distanță de două mii cinci sute de mile, cele mai importante oraşe ale Africii.

— Asta-mi aminteşte de un mare admirator al Providenței, care îi aducea laude pentru grija de a fi făcut ca marile oraşe să fie străbătute de fluvii.

La ora prânzului, *Victoria* trecea pe deasupra localității Gao, un târguşor compus din colibe sărăcăcioase, care, în trecut, fusese o mare capitală.

— Pe aci a trecut Barth Nigerul, când s-a înapoiat din Tembuctu, spuse doctorul. Acesta e vestitul fluviu al antichității, rivalul Nilului; superstiția păgână îi atribuie o origine divină. Ca şi Nilul, a atras atenția geografilor din toate timpurile; explorarea lui, ca şi aceea a Nilului, a cerut sacrificiul multor vieți omeneşti.

Aici cursul Nigerului avea o mare lărgime; apele sale se rostogoleau învolburate spre sud, dar călătorii noştri, purtați de vânt, abia putură să-i vadă ciudatele şerpuiri.

— Să vă mai povestesc ceva despre fluviul acesta, de care ne-am şi îndepărtat, spuse Fergusson. Sub numele de Dhiuleba, Mayo, Egghirreu, Quorra şi altele, el străbate câteva țări – şi în lungime ar putea rivaliza cu Nilul. Toate numirile acestea nu înseamnă altceva decât „fluviul" în limba ținuturilor pe care le străbate.

— Doctorul Barth a urmat acest drum? întrebă Kennedy.

— Nu, Dick. Părăsind Lacul Ciad, Barth a trecut prin oraşele principale din Bornu şi a tăiat calea Nigerului la Say, la 4° deasupra lui Gao, apoi a pătruns până în inima ținuturilor neexplorate, pe care Nigerul le închide în cotul ce-l formează acolo. După opt luni de sforțări obositoare a ajuns la Tembuctu, drum pe care noi îl vom face în numai trei zile, dacă mai ține vântul acesta puternic.

— S-au descoperit izvoarele Nigerului? întrebă Joe.

— De multă vreme, răspunse doctorul. Dorința, de a cunoaşte Nigerul şi afluenții săi a atras mulți exploratori şi aş putea să vi-i numesc pe cei mai însemnați dintre ei: între 1749 şi 1758, Adamson a cercetat fluviul şi a vizitat Gorea; între 1785 şi 1788, Golberry şi Geoffroy au străbătut deşerturile Senegambiei şi au ajuns în țara maurilor, care îi asasinaseră pe Saugnier, Brisson,

Adam, Riley, Cochelet şi pe ațâți alți nefericiți. Urmează celebrul Mungo-Park, prietenul lui Walter Scott, scoțian ca şi el. Trimis de Societatea africană din Londra în anul 1795, a ajuns la Bambarra, a văzut Nigerul, a pătruns în interior cinci sute de mile; în tovărăşia unui negustor de sclavi a cercetat țărmul Gambiei şi s-a întors în Anglia în 1797. A plecat din nou, la 30 ianuarie 1805, însoțit de cumnatul lui Anderson, de desenatorul Scott, şi de un grup de muncitori. Au ajuns la Gorea, unde s-au alăturat unui detaşament de treizeci şi cinci de soldați şi au revăzut Nigerul la 19 august. Din cauza oboselii, a lipsurilor, a ținutului nesănătos, din patruzeci de europeni nu au mai rămas în viață decât unsprezece. La 16 noiembrie, soția lui Mungo-Park a primit ultimele scrisori de la el, iar peste un an s-a aflat de la un negustor din ținutul acela, care ajunsese la Bussa pe Niger, la 23 decembrie, că barca nenorocitului călător se răsturnase în cataractele fluviului iar el fusese măcelărit de indigeni.

— Groaznicul lui sfârşit nu i-a oprit din drum pe ceilalți exploratori?

— Dimpotrivă, Dick, pentru că pe lângă misiunea de a cerceta fluviul o mai aveau şi pe aceea de a găsi însemnările exploratorului, în 1816, s-a organizat la Londra o expediție, la care a participat şi maiorul Gray. Expediția a ajuns la Senegal, a pătruns pare-se până la Fouta-Djallon, a vizitat populația fulahă şi s-a întors în Anglia, fără alt rezultat. În 1822, maiorul Laing a explorat toată partea occidentală a Africii, învecinată cu posesiunile engleze, şi a ajuns cel dintâi la izvoarele Nigerului. După documentele sale, izvorul acestui fluviu imens nu este mai lat de două picioare.

— Se poate sări uşor peste el, spuse Joe.

— Ei, ei, uşor! răspunse doctorul. Numai că, dacă ții seama de tradiție, nu-i chiar aşa. Cel ce încearcă să sară peste acest izvor este înghițit numaidecât de ape; cel ce

vrea să ia apă din el se simte îndepărtat de-o mână invizibilă.

— Îmi dați voie să nu cred nimic din toate astea? întrebă Joe.

— Sigur. După cinci ani, maiorul Laing a pornit să străbată Sahara şi a ajuns până la Tembuctu, unde, la câteva mile mai sus, a murit sugrumat de către Ulad Shiman, care voia să-l oblige să treacă la credința musulmană.

— Încă o victimă! spuse vânătorul.

— Atunci, un tânăr curajos a întreprins explorarea cu mijloacele sale proprii, foarte reduse, şi a izbutit să ducă la capăt cea mai îndrăzneață călătorie a timpurilor noastre: vorbesc despre francezul René Caillié. După felurite încercări făcute în 1819 şi în 1824, a plecat din nou, la 19 aprilie 1827, din Rio-Nunez; la 3 august, a ajuns la Timé, sfârşit de oboseală, bolnav şi atât de slăbit, încât nu şi-a putut continua călătoria decât după şase luni, în ianuarie 1828, când s-a alăturat unei caravane. Îmbrăcat cu un costum oriental, a ajuns la Niger la 10 martie, a pătruns până în oraşul Jenné, de unde s-a îmbarcat pe un mic vas şi a coborât pe fluviu până la Tembuctu, unde a ajuns la 30 aprilie. Un alt francez, Imbert, în 1670, şi un englez, Robert Adams, în 1810, au văzut şi ei acest oraş ciudat, dar René Caillié a fost primul european care a adus date exacte. La 4 mai, el a părăsit oraşul; la 9 mai, a recunoscut locul unde fusese asasinat maiorul Laing; la 19, a ajuns la El-Arauan şi a părăsit acest oraş comercial, pentru a străbate, înfruntând mii de primejdii, ținuturile întinse dintre Sudan şi regiunile Africii septentrionale. În sfârşit, a intrat în Tanger şi, la 28 septembrie, s-a îmbarcat pentru Toulon. Astfel a traversat Africa de la est spre nord, în nouăsprezece luni, cu toate cele o sută optzeci de zile de boală.

— Un călător foarte îndrăzneț! spuse vânătorul. Şi ce

s-a mai întâmplat pe urmă cu el?

— Din cauza sforțărilor făcute, a murit la treizeci şi nouă de ani. Un englez a făcut şi el aceeaşi încercare, fără să izbutească. E vorba de căpitanul Capperton, tovarăşul lui Denham. În 1829, el a pătruns în Africa pe coasta de vest în golful Benin, pe urmele lui Mungo-Park şi ale lui Laing, şi a regăsit în Bussa documentele privitoare la moartea lui Mungo-Park. A ajuns la Sackatou, unde a căzut prizonier, şi şi-a dat sfârşitul în brațele credinciosului său ajutor, Richard Lander.

— Dar ce s-a întâmplat cu Lander? întrebă Joe, foarte curios.

— A izbutit să ajungă până la coastă şi să se înapoieze la Londra, aducând hârtiile căpitanului şi darea de seamă exactă asupra călătoriei lui. Şi-a oferit apoi serviciile sale guvernului, pentru a completa cercetările asupra Nigerului. L-a luat cu el pe fratele său, John, al doilea copil al unor oameni modeşti din Cornouailles şi amândoi, de la 1829 la 1831, au coborât cursul fluviului de la Bussa până la vărsare, descriind drumul, oraş cu oraş, milă cu milă.

— Aşadar, cei doi frați au avut o soartă mai bună decât ceilalți? întrebă Kennedy.

— Da, cel puțin în cursul acestei explorări; fiindcă, în 1833, Richard a întreprins a treia călătorie pe Niger şi a pierit, lovit de un glonț rătăcit, aproape de vărsarea fluviului. Vedeți, deci, prieteni, că ținutul pe care-l străbatem noi a fost martorul faptelor unor nobili călători, care n-au avut ca răsplată decât moartea.

Capitolul XXXIX

Țara de la cotul Nigerului. Priveliştea fantastica a munților Hombori. Kabra. Tembuctu. Planul doctorului Barth.

Decadență. Ce se va mai întâmpla.

Doctorul povesti tovarăşilor săi numeroase detalii asupra ținutului pe care-l străbăteau în cursul acestei posomorâte zile de luni. Ținutul, destul de puțin accidentat, nu punea nicio piedică înaintării lor. Singura grijă a doctorului era vântul blestemat dinspre nord-est, care, suflând cu violență, îi îndepărta de latitudinea la care se afla Tembuctu.

Nigerul, după ce curge spre nord până la acest oraş, coteşte apoi, dând naştere unei mari căderi de apă, şi se prăvăleşte, sub forma unui imens mănunchi luminat, în Oceanul Atlantic. În acest cot al Nigerului, ținutul este foarte variat: în unele locuri foarte fertil, în altele foarte sterp. Câmpiilor necultivate le urmează câmpiile de porumb, care sunt apoi înlocuite cu terenuri întinse, acoperite cu dracilă. Toate speciile de păsări de apă: pelicani, lişițe, pescăruşi trăiesc în cârduri numeroase pe marginile torentelor şi mlaştinilor.

Din când în când, se vedea câte o tabără de-a tuaregilor, adăpostiți sub corturile lor de piele. În jurul micilor gospodării, femeile mulgeau cămilele sau fumau din pipe groase.

Pe la ora opt seara, *Victoria* înaintase cu peste două sute de mile spre vest şi călătorii fură martorii unui spectacol minunat: câteva raze de lună îşi făceau loc printr-o spărtură a norilor şi, alunecând prin ploaie, cădeau asupra lanțului muntos Hombori. Nimic mai straniu decât aceste creste de bazalt, care se profilau în siluete fantastice pe cerul întunecat, amintind ruinele unui oraş din Evul Mediu sau banchizele regiunilor arctice care apar în nopțile întunecoase în fața călătorului uimit.

— O privelişte ca în „Misterele lui Udolphe”, spuse doctorul. Anne Radcliff nu ar îi arătat aceşti munți sub

un aspect mai înspăimântător!

— Pe legea mea, răspunse Joe, n-aş vrea să mă plimb singur, seara, în această ţară a fantomelor. Dacă s-ar putea, aş lua cu mine peisajul acesta în Scoţia. S-ar potrivi foarte bine pe malurile lacului Lomond, şi turiştii s-ar îmbulzi să-l admire.

— Balonul nostru nu este atât de mare încât să-şi permită asemenea fantezie. Dar mi se pare că direcţia noastră se schimbă. Ei bine, spiritele rele ale ţinutului sunt foarte binevoitoare cu noi: ne trimit un vânt din sud-est, care ne va readuce pe drumul bun.

Într-adevăr, *Victoria* îşi relua calea spre nord şi, în dimineaţa zilei de douăzeci, trecea pe deasupra unei reţele încurcate de canaluri, torente şi ape care deveneau afluenţi ai Nigerului. Multe din aceste canaluri, acoperite de o iarbă deasă, păreau câmpii bogate.

Doctorul regăsi aici drumul urmat de Barth, după ce acesta se îmbarcase pe fluviu, pentru a coborî până la Tembuctu. Lat de opt sute de stânjeni, Nigerul curgea între două maluri bogate în cruciferi şi tamarini. Turme de gazele zvelte îşi amestecau coarnele inelate cu ierburile uriaşe, unde aligatorii pândeau în tăcere.

Şiruri lungi de măgari şi cămile, încărcate cu mărfuri, treceau pe sub arborii minunaţi. La un cot al fluviului, apăru deodată o îngrămădire de case joase, aşezate în amfiteatru, pe ale căror terase şi acoperişuri era păstrat nutreţul cules din ţinutul înconjurător.

— E Kabra! strigă doctorul cu bucurie. E portul Tembuctului.

Oraşul se află la o depărtare de cinci mile de aici.

— Aşadar, sunteţi mulţumit, domnule? întrebă Joe.

— Încântat, băiete!

— Bine! Atunci totul este minunat!

Într-adevăr, pe la orele două, sub privirile călătorilor se desfăşura regiunea deşertului Tembuctu, care avusese odinioară, aidoma Romei şi Atenei, şcolile sale de savanţi

şi catedrele sale de filosofie.

Fergusson urmări detaliile planului făcut de Barth şi se convinse de exactitatea lui.

Oraşul formează un triunghi vast, într-o imensă câmpie de nisip alb; unul din vârfurile triunghiului se îndreaptă spre nord şi pătrunde într-o margine a deşertului; de jur împrejurul lui nu se vede nicio vegetație, afară de câteva graminee, mimoze şi pomişori pitici.

Văzut din zbor, Tembuctu părea o îngrămădire de bile şi zaruri, aruncate la întâmplare. Străzile, foarte înguste, erau mărginite de case numai cu parter, construite din cărămidă uscată la soare şi din colibe de paie şi trestie, unele conice, altele prismatice. Pe terasele lor stăteau tolăniți câțiva locuitori în îmbrăcămintea lor strălucitoare, cu lancea sau puşca în mână; cât despre femei, nu se vedea niciuna la această oră.

— Se spune că femeile acestui ținut sunt frumoase, glăsui doctorul... Priviți cele trei turnuri ale celor trei moschei, care au mai rămas. Oraşul a decăzut, nu mai are splendoarea de odinioară, în vârful triunghiului se ridică moscheea Sankora, cu galeriile sale susținute de arcade, într-un stil destul de curat. Puțin mai departe, în apropierea cartierului Sane-Gungu, se află moscheea Sidi-Yahia şi câteva case cu două etaje. Să nu căutați nici palate, nici monumente. Şeicul este un simplu negustor, iar reşedința sa regală este tejgheaua.

— Mi se pare că se văd metereze pe jumătate dărâmate, spuse Kennedy.

— Au fost distruse de fulani, în 1826. Atunci oraşul era cu o treime mai mare decât acum, căci Tembuctu din secolul al XI-lea, obiect al lăcomiei generale, a aparținut succesiv tuaregilor, sonrayenilor, marocanilor şi fulanilor. Astăzi, acest mare centru al civilizației, unde un savant ca Ahmed-Baba avea în secolul al XVI-lea o bibliotecă de o mie şase sute de manuscrise, nu este

altceva decât un depozit comercial al Africii centrale.

Localitatea părea într-adevăr lăsată pradă nepăsării, cuprinsă de paragina atât de molipsitoare a oraşelor care dispar. Dărâmături uriaşe se adunau la periferie şi, împreună cu movilele din piață, formau singurele accidente de teren.

Trecerea *Victoriei* stârni oarecare mişcare; se bătu toba. Dar ultimul savant din aceste locuri abia o fi avut timp să observe noul fenomen, şi balonul, împins de vântul deşertului, reluă calea cursului şerpuitor al fluviului. În curând, Tembuctu nu mai era decât o amintire din călătorie.

— Acum vântul poate să ne conducă unde vrea, spuse doctorul.

— Numai de ne-ar duce spre vest! răspunse Kennedy.

— Chiar de ar fi să revenim la Zanzibar pe acelaşi drum şi să traversăm oceanul până în America, tot nu m-aş teme, spuse Joe.

— Ar trebui ca mai întâi să fie cu putință, Joe.

— Şi ce ne lipseşte pentru asta?

— Hidrogenul, băiete! Forța de ascensiune a balonului se micşorează văzând cu ochii, de aceea va trebui să-l cruțăm mult, ca să ne poată duce până la țărm. Voi fi nevoit să mai arunc din lest; suntem prea grei. Iată ce înseamnă să nu faci nimic! Să stai toată ziua întins ca un leneş în hamacul tău! Te îngraşi şi atârni mai greu. Călătoria noastră este o călătorie pentru leneşi; la întoarcere, toată lumea ne va găsi îngrozitor de graşi.

— Nu te grăbi. Aşteaptă sfârşitul! răspunse vânătorul. Ştii tu oare ce ne mai rezervă călătoria? Suntem încă departe de capătul ei. Samuel, în care punct crezi că vom atinge țărmul Africii?

— Mi-e foarte greu să-ți răspund, Dick. Suntem în voia vântului, care este foarte schimbător, dar, în sfârşit, mă voi socoti fericit dacă ajungem la Sierra Leone şi la Portendick; în anumite părți ale acelor ținuturi vom

întâlni prieteni.

— Şi va fi o plăcere să le strângem mâna. Dar cel puțin mergem în direcția dorită?

— Nu prea, Dick, nu prea. Priveşte acul busolei; înaintăm spre sud şi urcăm spre izvoarele Nilului.

— O ocazie minunată de a le descoperi, dacă nu ar fi cunoscute, spuse Joe. Nu s-ar putea, la nevoie, să găsim altele?

— Nu, Joe, dar fii liniştit. Sper să nu ajungem până acolo.

La căderea nopții, doctorul aruncă ultimii saci de lest şi *Victoria* se înălță. Cu toate că arzătorul funcționa cu toată presiunea, abia putea menține în aer balonul, care se găsea la şaizeci de mile spre sud de Tembuctu. A doua zi se treziră pe malurile Nigerului, nu departe de lacul Debo.

Capitolul XL

Temerile doctorului Fergusson. Direcția permanentă spre sud. Norul de lăcuste. Jenné. Sego. Schimbarea vântului. Regretele lui Joe.

Albia fluviului era împânzită de insule mari, printre care trecea un curent foarte repede. Pe una din ele se ridicau câteva colibe de păstori, dar, deoarece viteza *Victoriei* se mărea, era cu neputință să le determini poziția exactă. Din nenorocire, balonul se îndrepta şi mai mult spre sud şi, în câteva clipe, depăşi lacul Debo.

Fergusson căută alți curenți atmosferici la diferite înălțimi, forțând chiar foarte mult dilatația, dar în zadar. Renunță la manevra care mărea pierderea gazului, presând în învelişul slăbit al aerostatului. Nu spusese

nimic, deşi era foarte îngrijorat. Vântul neschimbat care-l purta spre partea meridională a Africii îi strica toate socotelile. Nu mai ştia pe cine şi pe ce se poate bizui. Ce se va întâmpla cu ei în mijlocul barbarilor, care populau coastele Guineei, dacă nu vor putea ajunge pe teritoriul englez sau francez? Şi direcția actuală a vântului îi purta spre regatul Dahomey, printre triburile cele mai sălbatice, la cheremul unui rege care sacrifica, în serbări publice, mii de victime omeneşti. Acolo ar fi fost pierduți!

Pe de altă parte, balonul se uzase şi doctorul simțea că nu-l mai poate stăpâni. Totuşi, din pricină că timpul se schimbase puțin, nădăjduia că sfârşitui ploii va aduce o oarecare schimbare şi în curenții atmosferici. Aşa încât nu-i fu pe plac când îl auzi pe Joe spunând:

— Hei! Dacă ținem seama de norul care se apropie de noi, înseamnă că ploaia se va înteți, şi de data asta se va transforma în potop.

— Încă un nor! făcu Fergusson.

— Şi încă unul grozav! răspunse Kennedy.

— Cum n-am mai văzut! adăugă Joe.

— Stați, nu vă grăbiți, spuse doctorul, punând deoparte luneta. Nu este un nor.

— Dar ce este? întrebă Joe.

— Este un stol!

— Un stol?

— De lăcuste.

— Asta-i acum, lăcuste!

— Miliarde de lăcuste care vor trece ca o trombă peste ținut. Va fi vai de noi dacă se vor abate asupra balonului; învelişul va fi devastat.

— Nu cred că ar fi în stare de una ca asta!

— Aşteaptă puțin, Joe. În zece minute stolul va fi lângă noi şi te vei convinge cu ochii tăi.

Fergusson avea dreptate. Norul gros, opac, cu o întindere de câteva mile, venea cu un zgomot asurzitor,

proiectând o umbră imensă pe pământ. Era o legiune numeroasă din acele lăcuste numite cosaşi. La o sută de paşi de *Victoria*, ele se năpustiră asupra unui ținut înverzit. Peste un sfert de oră, lăcustele îşi reluară zborul şi călătorii putură să distingă de departe arborii şi tufişurile despuiate cu totul, de parcă ar fi fost cosite. Ai fi spus că o iarnă venită brusc transformase câmpia în pământul cel mai sterp.

— Ai văzut, Joe?

— Am văzut, domnule. E foarte curios, dar şi normal. Ce face în mic una, o fac în mare mii de lăcuste.

— Este o ploaie îngrozitoare, mai îngrozitoare decât grindina, prin devastările ei, spuse vânătorul.

— Şi este cu neputință să te fereşti de ea, glăsui Fergusson. Câteodată, locuitorii incendiază pădurile şi chiar recolta, ca să oprească zborul insectelor, dar primele lor rânduri se aruncă în flăcări, le sting, şi restul trece cu uşurință mai departe. Din fericire, în aceste ținuturi există şi o recompensă pentru pagubele pe care le aduc; indigenii le adună în cantitate mare şi le mănâncă, se spune, cu plăcere.

— Sunt racii aerului, din care regret că nu am putut gusta şi eu, ca să-mi dau seama! spuse Joe.

Spre seară se arătă un ținut mlăştinos; pădurile erau înlocuite de grupuri de copaci izolați. Pe malurile fluviului se distingeau câteva plantații de tutun şi mlaştini, în care creşteau nutrețuri grase. Pe o insulă mare era aşezat oraşul Jenné cu cele două turnuri ale moscheii sale cu ziduri de lut. Aerul era îmbibat de mirosul îngrozitor ce se înălța din milioanele de cuiburi de rândunele, aflate pe ziduri.

Printre case, se vedeau câteva vârfuri de baobabi, mimoze şi curmali. Chiar şi noaptea oraşul părea în plină activitate.

Jenné este într-adevăr o aşezare comercială care furnizează toate cele necesare oraşului Tembuctu.

Bărcile, pe fluviu, caravanele, pe drumurile adumbrite, transportă până acolo felurite produse ale industriei locale.

— Mi-ar plăcea să coborâm în oraş dacă aceasta nu ne-ar întârzia din drum, spuse doctorul. Sunt desigur aici mulţi arabi care au călătorit în Franţa şi în Anglia şi cărora nu li s-ar părea ciudat mijlocul nostru de locomoţie. Dar nu ar fi prudent.

— Să lăsăm vizita pentru excursia următoare, spuse Joe, râzând.

— De altfel, dacă nu mă înşel, vântul are o tendinţă uşoară să sufle de la est. Nu trebuie să pierdem o asemenea ocazie.

Doctorul zvârli câteva obiecte nefolositoare; mai multe sticle goale şi o lădiţă cu carne, care nu mai putea fi consumată, izbutind astfel să menţină *Victoria* într-o zonă favorabilă proiectelor sale.

La patru dimineaţa, primele raze ale soarelui luminau Sego, capitala ţinutului Bambarra, uşor de recunoscut după cele patru oraşe care o compun, după moscheile sale, în stil maur. Dar nici locuitorii nu-i văzură pe călători, nici călătorii nu-i putură vedea pe locuitori; balonul zbura repede şi direct spre nord-vest. Doctorul se mai linişti puţin.

— Încă două zile în direcţia asta, cu viteza pe care o avem acum, şi vom ajunge la fluviul din Senegal.

— Şi vom fi într-o ţară prietenă? întrebă vânătorul.

— Nu chiar, dar, dacă *Victoria* nu va mai putea să înainteze, la nevoie vom putea ajunge pe jos la aşezări locuite de francezi. Dacă însă va putea să plutească mai multe sute de mile, vom ajunge la coasta occidentală, fără oboseală, temeri sau primejdii.

— Şi acesta ar fi sfârşitul călătoriei! spuse Joe. Păcat! Dacă nu ar fi plăcerea de a povesti şi altora peripeţiile noastre, nu aş dori să mai coborâm pe pământ niciodată. Ce spuneţi: vom fi crezuţi?

— Cine ştie, dragul meu Joe? Călătoria noastră va rămâne, totuşi, un fapt netăgăduit de nimeni: mii de martori ne-au văzut plecând de la o coastă a Africii, mii de oameni ne vor vedea ajungând la cealaltă coastă.

— Într-adevăr, va fi greu să spună cineva că n-am străbătut Africa, răspunse Kennedy.

— Ah, domnule Samuel, glăsui Joe, oftând, regret mult pietrele mele de aur masiv. Ele ar fi dat multă greutate istorisirilor noastre şi crezământ sigur întâmplărilor. Dăruind câte un gram de aur fiecărui auditor, aş fi adunat în jurul meu o sumedenie de oameni care să mă asculte şi să mă admire!

Capitolul XLI

Apropierea de Senegal. Victoria *coboară din ce în ce. Se aruncă tot felul de lucruri. Preotul El-Hadji. Domnii Pascal, Vincent şi Lambert. Un rival al lui Mahomed. Munți greu de trecut. Armele lui Kennedy. Manevra lui Joe. Popas deasupra unei păduri.*

La 27 mai, de la ora nouă dimineața, ținutul prezenta un aspect nou: povârnişurile domoale se schimbaseră în coline, care prevesteau apropierea munților. Trebuiau să treacă peste lanțul muntos care desparte bazinul Nigerului de bazinul Senegalului şi care determină scurgerea apelor, fie în Golful Guineei, fie în micul golf de la Capul Verde.

Această parte a Africii, până la Senegal, este socotită ca foarte periculoasă. Doctorul Fergusson o ştia din povestirile înaintaşilor săi, care suferiseră multe lipsuri şi trecuseră prin multe primejdii printre negrii sălbatici. Climatul nesuferit ucisese pe cei mai mulți dintre

tovarăşii lui Mungo-Park. Fergusson se hotărî ca, sub niciun motiv, să nu aterizeze în aceste ținuturi neospitaliere.

Dar nu se puteau odihni o clipă. *Victoria* cobora simțitor. Trebuiră să arunce o serie de obiecte, mai mult sau mai puțin utile, mai ales în momentul când erau nevoiți să treacă peste vreun pisc, şi asta se repetă de mai multe ori pe un parcurs de peste o sută douăzeci de mile. Obosiseră urcând şi coborând; dar balonul, această nouă stâncă lui Sisif pierdea mereu din înălțime. Aerostatul, umflat prea puțin, se lungise, şi vântul forma buzunare largi în învelişul slăbit. Kennedy nu se putu opri de a remarca:

— Nu cumva balonul are o spărtură?

— Nu, răspunse doctorul, dar gutaperca s-a stricat de tot, sau s-a topit din cauza căldurii, şi hidrogenul se scurge prin mătase.

— Cum am putea să împiedicăm pierderea asta?

— E cu neputință. Nu ne rămâne decât să uşurăm balonul, să aruncăm tot ce putem arunca.

— Dar ce anume? răspunse vânătorul, privind nacela destul de goală.

— Să ne debarasăm de cort, a cărui greutate este considerabilă.

Joe, căruia i se adresa acest ordin, se urcă deasupra cercului care unea corzile plasei, izbuti să desprindă uşor perdelele groase ale cortului şi le aruncă peste bord.

— Asta va face fericit un trib întreg de negri, spuse el. Se vor îmbrăca un milion de indigeni, deoarece sunt foarte modeşti în materie de îmbrăcăminte.

Balonul se ridicase puțin, dar nu mult după aceea văzură limpede că se apropiau iarăşi de pământ.

— Să coborâm, spuse Kennedy, şi să vedem ce se poate face cu învelişul.

— Îți repet, Dick, nu avem nicio posibilitate de a-l repara.

— Atunci ce vom face?

— Vom sacrifica tot ce nu ne este absolut trebuitor. Vreau să ocolim cu orice preț aceste regiuni; pădurile peste care trecem acum nu sunt nici ele mai sigure.

— Sunt locuite de lei, hiene? întrebă Joe cu dispreț.

— Nu, băiete, pe aici trăiesc oamenii cei mai cruzi din Africa!

— De unde ştiți?

— De la călătorii care au fost înaintea noastră. Apoi francezii, care stăpânesc Senegalul, au avut legături cu populația locului, în timpul cât colonelul Faidherbe a fost guvernator, i s-au făcut legături şi cu triburile din interiorul ținutului. Ofițeri, cum sunt domnii Pascal, Vincent, Lambert, au adus din expedițiile lor documente prețioase. Ei au explorat ținuturile de la cotul Senegalului, unde războiul şi jaful n-au lăsat decât ruine.

— Dar ce s-a întâmplat?

— În 1854 un preot senegalez, numit El-Hadji, dându-se drept purtătorul de cuvânt al lui Mahomed, a împins triburile să se războiască cu necredincioşii, adică cu europenii. Acest El-Hadji a adus nenorocire şi distrugere în toate ținuturile dintre fluviul Senegal şi afluentul său Falemé. Trei hoarde de fanatici conduşi de el răscoleau ținutul fără să cruțe nici măcar un sat sau vreo colibă, jefuind şi măcelărind oamenii. Au înaintat până în valea Nigerului, pe lângă oraşul Sego, care a fost mult timp în primejdie. În 1857, au urcat înspre nord şi au asediat fortul Medina, ridicat de francezi pe malul fluviului. Fortul a fost apărat de Paul Holl, care a rezistat eroic mai multe luni, fără hrană, aproape fără arme, până a sosit colonelul Faidherbe în ajutor. Atunci El-Hadji şi banda lui au trecut din nou Senegalul şi au ajuns la Kaarta, unde au continuat jaful şi măcelul. Acesta e ținutul în care s-a refugiat cu banditii şi vă garantez că nu va fi o plăcere să cădem în mâinile lor.

— N-o să ne lăsăm prinşi, spuse Joe, chiar de-ar fi să aruncăm şi pantofii din picioare ca *Victoria* să se poată înălța.

— Nu suntem departe de fluviu, dar prevăd că balonul nostru n-o să poată zbura peste el, spuse doctorul.

— Dacă am ajunge măcar până la mal, tot ar fi bine, vorbi Dick.

— O să încercăm, îi răspunse doctorul, dar un lucru mă îngrijorează.

— Ce anume?

— Vom avea de trecut munții şi va fi greu, deoarece nu pot mări puterea ascensională a aerostatului, chiar de-aş face cea mai mare căldură cu putință.

— Atunci să aşteptăm şi o să vedem!

— Biata *Victoria*, suspină Joe, m-am legat de balonul ăsta ca un marinar de corabia lui şi-mi va fi greu să-l părăsesc. E drept că nu mai e ca la început, dar nu trebuie să-l vorbim de rău! Ne-a folosit din plin şi o să mi se rupă inima să-l las.

— Fii liniştit, Joe, n-o să-l părăsim, fie că vrem, fie că nu. Ne va servi până în ultima clipă până ce va fi la capătul puterilor, îi mai cer încă 24 de ore.

— Bietul balon e pe ducă, spuse Joe uitându-se la aerostat.

— Samuel, dacă nu mă înşel, uite la orizont munții despre care vorbeai, spuse Kennedy.

— Într-adevăr! răspunse doctorul, examinându-i cu luneta. Mi se par foarte înalți şi va fi foarte greu să trecem peste ei.

— Nu am putea să-i evităm?

— Nu cred, Dick. Uite ce spațiu imens ocupă! Aproape jumătate din orizont. Parcă s-ar strânge în jurul nostru; sunt şi la stânga, şi la dreapta noastră.

— Trebuie neapărat să trecem peste ei.

Aceste obstacole primejdioase păreau să se apropie cu mare repeziciune, sau, mai bine-zis, vântul puternic

precipita aerostatul spre piscurile lor ascuțite. Da, trebuiau cu orice preț să se ridice, altfel se ciocneau de ei.

— Să golim rezervorul de apă, spuse Fergusson. Să păstrăm provizii numai pentru o zi!

— Poftim! făcu Joe, îndeplinind poruncile.

— Balonul s-a ridicat? întrebă Kennedy.

— Puțin; cam cincizeci de picioare, răspunse doctorul, cu ochii la barometru. Dar nu este de ajuns.

Într-adevăr, vârfurile înalte ale munților veneau spre călători, ca şi cum s-ar fi aruncat asupra lor. Balonul era departe de a fi deasupra lor; ar fi trebuit să se mai înalțe cu cinci sute de picioare pentru a-i domina. Provizia de apă a încălzitorului fu aruncată de asemenea peste bord; nu păstrară decât câțiva litri, dar nici asta nu fu de ajuns.

— Totuşi trebuie să trecem, spuse doctorul.

— Să aruncăm rezervoarele, tot sunt goale, propuse Kennedy.

— Aruncă-le!

— Poftim! făcu Joe. E trist că ne descompunem bucată cu bucată.

— Joe, te rog să nu repeți dovada de devotament de rândul trecut! Jură-mi că, orice s-ar întâmpla, nu ne vei părăsi.

— Fiți liniştit, domnule, nu ne vom mai despărți.

Victoria câştigase o înălțime de încă aproape douăzeci de stânjeni, dar munții erau mai înalți. În fața lor se ridica un adevărat perete prăpăstios, care întrecea cu două sute de picioare înălțimea balonului.

— Dacă nu izbutim să-l depăşim în zece minute, nacela noastră se va sfărâma de stânci, spuse doctorul.

— Ce este de făcut, domnule Samuel? întrebă Joe.

— Păstrează numai provizia de pemmican şi aruncă toată carnea, care atârnă greu.

Balonul, uşurat cu cincizeci de livre, se ridică simțitor,

dar asta nu ajuta la nimic, dacă nu se înălța deasupra şirului muntos. Situația era îngrozitoare. *Victoria* înainta cu o mare viteză. Simțeau că se vor sfărâma; desigur că lovitura avea să fie groaznică. Doctorul privi împrejurul lui, prin nacelă.

— Dick, fii gata ca la nevoie să-ți sacrifici armele!

— Să-mi sacrific armele?! exclamă vânătorul tulburat.

— Prietene, dacă ți-o voi cere, înseamnă că va fi necesar.

— Samuel! Samuel!

— Armele, proviziile de gloanțe şi praful de puşcă ne pot costa viața!

— Ne apropiem! strigă Joe. Ne apropiem!

— Zece stânjeni! Muntele întrecea *Victoria* cu încă zece stânjeni.

Joe luă păturile şi le aruncă. Zvârli şi câțiva saci cu gloanțe şi cu praf de puşcă, fără să-i mai spună lui Kennedy.

Balonul se înălță, depăşi vârful primejdios şi partea lui superioară fu luminată deodată de razele soarelui. Dar, din păcate, nacela rămânea mai jos de înălțimea unui al doilea pisc, de care amenința să se sfărâme inevitabil.

— Kennedy, Kennedy, strigă doctorul, aruncă armele, de nu, suntem pierduți!

— Aşteptați, domnule Dick, aşteptați! strigă Joe. Kennedy se întoarse şi îl văzu dispărând peste bord.

— Joe, Joe! strigă el înspăimântat.

— Nenorocitul! exclamă doctorul.

Piscul munților era în acest loc lat de aproape douăzeci de picioare, iar mai departe cobora într-o pantă domoală. Nacela ajunse la nivelul acestui platou destul de uniform, aproape târându-se pe un teren acoperit cu pietre ascuțite, care scârțâiau la trecerea ei.

— Trecem! Trecem! Am trecut! strigă o voce care-l făcu pe Fergusson să tresară.

Joe, agățat cu mâinile de marginea de jos a nacelei,

alerga pe creastă, uşurând astfel balonul de greutatea sa. Dar era silit să se țină cu putere, căci putea să-l scape. Când ajunse pe panta cealaltă a muntelui şi în față se deschise prăpastia, Joe se ridică în mâini cu o mişcare hotărâtă şi, agățându-se de frânghiile balonului, veni lângă tovarăşii săi.

— N-a fost prea greu, spuse el.

— Curajosul meu Joe! Prietene! exclamă doctorul cu bucurie.

— Ah, am făcut-o nu pentru dumneavoastră, ci pentru puşca domnului Dick! Îi datoram asta de la întâmplarea cu arabul. Îmi place să-mi plătesc datoriile şi acum suntem achitați! Şi întinzându-i vânătorului arma lui preferată, adăugă: Aş fi regretat mult să vă văd fără ea.

Kennedy îi strânse mâna cu putere, fără să poată spune ceva.

Victoria trebuia să coboare, ceea ce îi era foarte uşor. Balonul se găsi curând la două sute de picioare de sol şi rămase în echilibru… Terenul părea foarte accidentat; prezenta numeroase ridicături, greu de ocolit în cursul nopții cu un balon care nu putea fi dirijat.

Seara se lăsa repede şi doctorul se hotărî să se oprească până a doua zi, deşi nu o dorea.

— Vom căuta un loc prielnic pentru a poposi, spuse el.

— Ah, răspunse Kennedy, te-ai hotărât în sfârşit!

— Da, m-am gândit mult la planul pe care-l vom îndeplini; mai avem timp, deoarece este abia ora şase seara. Aruncă ancorele, Joe!

Joe îi îndeplini porunca şi cele două ancore atârnau acum dedesubtul nacelei.

— Văd păduri nesfârşite, spuse doctorul. Când vom ajunge deasupra lor, ne vom agăța de un arbore. Pentru nimic în lume nu vom consimți să coborâm pe pământ.

— Am putea să coborâm? întrebă Joe.

— La ce bun! Vă repet că ar fi periculos să ne despărțim. De altfel, am nevoie de ajutorul vostru pentru

o muncă anevoioasă.

Victoria, care ajunsese deasupra întinsei păduri, se opri brusc: ancorele se fixaseră. Spre seară, vântul scăzu şi balonul rămase aproape nemişcat deasupra unei păduri de sicomori, adevărat ocean de verdeaţă.

Capitolul XLII

Întrecere de generozitate. Ultimul sacrificiu. Aparatul de dilataţie. Îndemânarea lui Joe. Miezul nopţii. Straja doctorului. Straja lui Kennedy; el adoarme. Incendiul. Urletele. În afară de pericol.

Doctorul Fergusson începu prin a-şi stabili poziţia, orientându-se după stele. Se găseau la douăzeci şi cinci de mile de Senegal.

— Tot ce putem face, spuse el, după ce-şi însemnase locul pe hartă, este să depăşim fluviul; dar cum nu există nici pod, nici vreo barcă, trebuie să-l trecem neapărat cu balonul. Pentru asta e nevoie să-l mai uşurăm.

— Dar nu văd cum vom reuşi, spuse vânătorul, care se temea să nu-i fie sacrificate armele. Numai dacă unul dintre noi se hotărăşte să rămână în urmă. E rândul meu să cer această onoare!

— Ei asta-i! răspunse Joe. Eu abia m-am obişnuit şi…

— Nu este vorba să te arunci din balon, prietene, ci să te întorci pe jos până la coastele Africii. Eu rezist la drum lung şi sunt un bun vânător, replică Kennedy.

— Întrecerea voastră în generozitate este inutilă, spuse Fergusson. Sper că nu vom ajunge la această măsură extremă. De altfel, dacă ar fi nevoie, am străbate împreună ţinutul, fără să ne despărţim.

— Întocmai! spuse Joe. O plimbare ne-ar fi de folos.

— Dar mai înainte, reluă doctorul, vom întrebuința un ultim mijloc pentru a uşura *Victoria.*

— Care? întrebă Kennedy. Sunt foarte curios să-l cunosc.

— Trebuie să ne debarasăm de rezervoarele de apă ale încălzitorului, de pila Bunsen şi de serpentină: cântăresc aproape nouă sute de livre, greu de cărat prin aer.

— Dar, Samuel, nu vei mai putea dilata gazul!

— Ne vom lipsi de asta.

— Dar...

— Ascultați-mă, prieteni. Am calculat exact ce ne mai rămâne ca putere de ascensiune; ajunge pentru a ne putea transporta pe noi şi puținele obiecte care ne-au mai rămas. Cântărim abia cinci sute de livre, împreună cu cele două ancore pe care țin să le păstrez.

— Dragul meu Samuel, spuse vânătorul, tu eşti mai competent decât noi în această materie. Tu singur vei hotărî. Porunceşte ce trebuie să facem şi noi ne vom supune.

— La ordinele dumneavoastră, adăugă Joe.

— Vă repet, prieteni, oricât de groaznică ar fi hotărârea, trebuie să sacrificăm aparatul nostru.

— Sacrifică-l! repetă Kennedy.

— La lucru! spuse Joe.

Treaba nu era uşoară. Trebuia demontat aparatul, piesă cu piesă. Demontară mai întâi rezervorul de amestec, apoi vasul de încălzire şi la urmă rezervorul pentru descompunerea apei. Pentru a smulge recipientele din fundul nacelei, de care erau bine fixate, fu nevoie de eforturile unite ale celor trei călători. Dar Kennedy era puternic, Joe îndemânatic şi Samuel atât de ingenios, încât reuşiră. Piesele fură rând pe rând aruncate afară şi dispărură, făcând goluri largi în frunzişul sicomorilor.

— Ce se vor mai mira negrii, spuse Joe, când vor găsi obiectele astea în pădure.

Trebuiră apoi să se ocupe de țevile dinăuntrul balonului, care se legau de serpentină. Joe reuşi să taie articulațiile de cauciuc, la câteva picioare deasupra nacelei. Când ajunse însă la țevi, operația deveni mai grea, pentru că erau fixate la capetele lor superioare şi legate cu sârmă de cercul supapei.

Atunci Joe îşi arătă minunata sa îndemânare; cu picioarele goale, pentru a nu zgâria învelişul, izbuti, cățărându-se pe fileu, deşi balonul oscila, să se urce până la vârful exterior al balonului şi acolo, agățat cu o mână de suprafața alunecoasă, după mii de greutăți, desfăcu piulițele exterioare care țineau țevile. Acestea se desprinseră uşor şi fură scoase prin supapa de jos pe care apoi o strânseră bine.

Victoria, uşurată de o greutate considerabilă, se ridică în aer, întinzând puternic frânghia ancorei.

Aceste diferite operațiuni se terminară cu bine, dar cu prețul multor eforturi. Către miezul nopții mâncară în fugă o cină compusă din pemmican şi grog rece, căci doctorul nu mai putea pune căldură la dispoziția lui Joe. Acesta, ca şi Kennedy de altfel, era mort de oboseală.

— Culcați-vă şi dormiți, prieteni, le spuse Fergusson. Voi face primul de strajă; la ora două, îl voi trezi pe Kennedy, la patru, Kennedy îl va trezi pe Joe; la ora şase vom pleca şi cred că aceasta va fi ultima zi a călătoriei noastre cu balonul.

Fără să se lase rugați, cei doi prieteni se culcară în fundul nacelei şi adormiră repede, căzând într-un somn adânc.

Noaptea era liniştită. Câțiva nori treceau pe deasupra lunii, la ultimul pătrar; razele ei abia răzbeau întunericul. Fergusson, sprijinit în marginea nacelei, privea în jurul lui, supraveghind cu atenție perdeaua întunecată a frunzişului de dedesubt. Cel mai mic zgomot îi părea suspect şi căuta să-şi explice chiar şi freamătul uşor al frunzelor. Era în starea aceea de spirit

în care temeri vagi îți tulbură mereu mintea. La sfârşitul unei asemenea călătorii, după ce depăşeşti atâtea piedici, în clipele dinaintea ajungerii la țel, temerile sunt mai vii, emoțiile mai mari; şi se pare că ținta fuge dinaintea ochilor.

De altfel, situația prezentă nu oferea nicio siguranță. Se aflau în sânul unui ținut sălbatic, iar mijlocul lor de transport, în definitiv, putea da greş în orice clipă. Nu se mai bizuia pe balon ca înainte. Era departe vremea când îl manevra cu îndrăzneală, fiind sigur pe el.

Sub aceste impresii, doctorului i se părea câteodată că aude zgomote nelămurite în adâncul pădurii; crezu chiar că zăreşte o străfulgerare de lumină printre arbori şi cercetă locul cu luneta, dar nu văzu nimic. Ascultă, fără să audă cel mai mic zgomot; o linişte adâncă domnea peste tot. Avusese, desigur, o halucinație.

După ce-şi termină orele de pază, îl trezi pe Kennedy, recomandându-i o atenție desăvârşită, şi se întinse lângă Joe, care era cufundat într-un somn adânc.

Kennedy îşi aprinse liniştit pipa, apoi se frecă la ochi, pe care abia-i ținea deschişi. Se aşeză într-un colț şi începu să fumeze, pentru a-şi goni toropeala. Un vânt uşor clătina vârfurile copacilor şi legăna nacela, îmbiindu-l la somn. Voi să reziste, deschise ochii de mai multe ori, privi în noapte fără să vadă nimic şi, în sfârşit, doborât de oboseală, adormi.

Cât timp rămăsese cufundat în starea asta de inconştiență? Nu-şi putu da seama – când se trezi deodată la zgomotul unor pârâituri. Se frecă la ochi şi se deşteptă de-a binelea. O căldură puternică îi încinse obrajii. Pădurea era în flăcări.

— Foc! Foc! strigă, fără să înțeleagă ce se petrece. Cei doi tovarăşi se treziră.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Samuel.

— Incendiu! răspunse Joe. Dar cine poate…

În acel moment izbucniră urlete de sub frunzişul

luminat puternic.

— Ah! strigă Joe. Sălbaticii au dat foc pădurii, ca să fie siguri că vom arde.

— Fără îndoială că e vorba de fanaticii lui El-Hadji, spuse doctorul.

Un cerc de foc înconjura *Victoria*; trosnetul crengilor uscate se îmbina cu gemetele ramurilor verzi; lianele, frunzele, toată vegetația se zvârcolea în focul distrugător. Privirea nu putea cuprinde decât un ocean de flăcări. Arborii uriaşi se profilau în văpaie cu ramurile prefăcute în jeratic; pădurea incendiată – o mare în flăcări – se răsfrângea în nori şi călătorii păreau învăluiți într-o sferă de foc.

— Să coborâm pe pământ şi să fugim! strigă Kennedy. Este singurul nostru mijloc de salvare!

Fergusson îl opri hotărât şi, îndreptându-se spre frânghia ancorei, o tăie cu o lovitură de cuțit. Flăcările prelungi se ridicau spre balon, dar *Victoria*, eliberată de legăturile care o țineau, se urcă în aer la mai bine de o mie de picioare.

Strigăte îngrozitoare, însoțite de focuri de armă, izbucniră din pădure. Balonul, prins de un curent de aer, venit odată cu lumina zorilor, se îndreptă spre vest.

Era ora patru dimineața.

Capitolul XLIII

Talibaşii. Urmărirea. Un ținut devastat. Vânt moderat. Victoria *coboară. Ultimele provizii. Săriturile* Victoriei. *Apărarea cu focuri de armă. Vântul se răcoreşte. Fluviul Senegal. Cataractele Guineei. Aer cald. Traversarea fluviului.*

— Dacă nu am fi avut prevederea să uşurăm nacela ieri seară, spuse doctorul, am fi fost pierduţi, fără nădejde de scăpare.

— Iată ce înseamnă să faci lucrurile la timp, răspunse Joe. Te salvezi şi nimic nu este mai normal.

— Nu am scăpat încă de pericol, spuse Fergusson.

— De ce te temi? întrebă Dick. *Victoria* nu poate coborî fără voia ta, şi chiar dacă ar coborî?

— Dacă ar coborî, Dick, priveşte!

Marginea pădurii fusese depăşită şi călătorii văzură vreo treizeci de călăreţi în pantaloni largi şi burnusuri fâlfâinde. Erau înarmaţi, unii cu lănci, iar alţii cu flinte lungi. Urmăreau, în galopul cailor, aerostatul, care avea o viteză destul de mică.

La vederea călătorilor, urmăritorii izbucniră în strigăte puternice, ridicându-şi armele. Pe chipurile arse de soare se citea mânia şi ameninţarea, care păreau şi mai de temut din cauza bărbilor lor rare şi ţepoase. Alergau cu uşurinţă pe aceste platouri joase şi pe povârnişurile uşoare care coborau până la Senegal.

— Sunt din tribul Talibas, temuţii fanatici ai lui El-Hadji! spuse doctorul. Aş fi preferat să mă aflu în mijlocul pădurii, înconjurat de fiare sălbatice, decât să cad în mâinile acestor bandiţi.

— Nu au o înfăţişare prea plăcută! spuse Kennedy. Şi par puternici.

— Din fericire, nu zboară, răspunse Joe. Or, asta e ceva.

— Priviţi, spuse Fergusson, aceste sate în ruine şi colibele arse! Asta e opera lor: acolo unde se găseau vaste întinderi cultivate au pârjolit şi au devastat totul.

— În sfârşit, nu ne pot ajunge, vorbi Kennedy. Şi dacă reuşim să trecem fluviul, suntem în siguranţă.

— Desigur, Dick, dar nu trebuie să coborâm, răspunse doctorul, cu ochii la barometru.

— În orice caz, Joe, spuse Kennedy, nu ar fi rău să ne

pregătim armele.

— Asta nu ne va strica, domnule Dick. Ce bine am făcut că nu le-am aruncat!

— Carabina mea! Sper să nu mă despart niciodată de ea, strigă vânătorul.

Şi Kennedy o încarcă grijuliu. Avea gloanțe şi praf de puşcă în cantități îndestulătoare.

— La ce înălțime ne menținem? îl întrebă pe Fergusson.

— La şapte sute cincizeci de picioare, dar nu mai avem posibilitatea să urcăm sau să coborâm, spre a căuta curenți favorabili; acum suntem la cheremul balonului.

— Asta e supărător! spuse Kennedy. Vântul este destul de slab. Dacă am fi întâlnit un uragan asemănător celui din zilele trecute, i-am fi întrecut de mult pe bandiții ăştia.

— Mişeii galopează încetişor pe urmele noastre, spuse Joe. Ai zice că au ieşit la plimbare.

— Dacă nu am fi prea departe, mi-ar face mare plăcere să-i dau jos din şa, unul după altul.

— Cred şi eu! replică Fergusson. Dar atunci n-ar fi greu nici pentru ei să ochească, şi balonul nostru ar fi o țintă lesne de atins pentru flintele lor. Închipuie-ți în ce situație ne-am afla dacă ar străpunge învelişul.

Talibaşii îi urmăriră în tot cursul dimineții. La ora unsprezece, călătorii abia înaintaseră cu cincisprezece mile spre vest.

Doctorul pândea la orizont cel mai mic nor. Se temea de o schimbare în atmosferă. Ce s-ar întâmpla cu ei dacă ar fi împinşi spre Niger? De altfel, constată că balonul tinde să coboare; din momentul plecării, pierduse din înălțime mai mult de trei sute de picioare şi Senegalul trebuia să fie la o depărtare de vreo douăsprezece mile, adică încă trei ore de drum.

În clipa aceea, atenția doctorului fu atrasă de noi strigăte.

Talibaşii se agitau, îndemnându-şi caii. Doctorul, consultând barometrul, înțelese cauza acestor urlete.

— Coborâm? întrebă Kennedy.

— Da, răspunse Fergusson.

„Drace!” gândi Joe.

După un sfert de oră, nacela se găsea la o înălțime de numai cincizeci de picioare, dar aici vântul sufla cu mai multă putere. Talibaşii galopau. O salvă de focuri sfâşie cerul.

— Prea departe, nepricepuților! strigă Joe. Mi se pare că ar fi bine să ne ținem la distanță de aceşti oameni.

Şi, ochind în unul din călăreții din față, trase. Talibaşul se prăbuşi la pământ; tovarăşii săi se opriră şi *Victoria* câştigă teren.

— Sunt prudenți, spuse Kennedy.

— Pentru că sunt siguri că ne vor prinde, răspunse doctorul. Şi vor reuşi, dacă mai coborâm. Trebuie neapărat să ne ridicăm iarăşi.

— Ce să aruncăm peste bord? întrebă Joe.

— Tot ce a rămas din provizia de pemmican. Sunt treizeci de livre de care ne putem lipsi.

Joe execută ordinul.

Victoria, a cărei nacelă aproape atingea pământul, se ridică însoțită de strigătele talibaşilor, dar o jumătate de oră mai târziu ea cobora din nou, cu repeziciune; gazul se pierdea prin porii învelişului.

Curând, nacela atinse din nou pământul. Negrii lui El-Hadji se aruncară spre ea: dar, cum se întâmplă în asemenea împrejurări, lovindu-se de pământ, aerostatul făcu o săritură, pentru a se prăbuşi din nou la o milă mai departe.

— Aşadar, tot nu vom scăpa! spuse Kennedy furios.

— Aruncă rezerva de rachiu, Joe! strigă doctorul. Aruncă şi instrumentele, tot ce poate avea o greutate, chiar şi ultima noastră ancoră, dacă trebuie.

Joe smulse barometrele, termometrele, dar era prea

puţin şi balonul, care se ridicase un moment, căzu din nou pe pământ. Talibaşii alergau pe urmele lui; acum se aflau la o distanţă de două sute de paşi.

— Aruncă puştile! strigă doctorul.

— Cel puţin nu înainte de a le fi descărcat! răspunse vânătorul.

Şi patru focuri succesive loviră în grămada călăreţilor; patru talibaşi se prăbuşiră în mijlocul strigătelor furioase ale bandei.

Victoria se ridică din nou, făcând salturi mari ca o minge enormă de gumă, care se loveşte de pământ.

Ciudat era spectacolul acesta al nenorociţilor care căutau să fugă, prin sărituri gigantice şi care, ca şi Anteu[85], păreau să capete forţe noi de îndată ce atingeau pământul.

Dar situaţia aceasta trebuia să aibă un sfârşit. Era aproape de amiază. *Victoria* se sleia, se golea, se lungea; învelişul se înmuie şi cutele de tafta, desfăcute, fâlfâiau unele peste altele.

— Suntem pierduţi! spuse Kennedy.

Joe îşi privi stăpânul, fără să scoată un cuvânt.

— Nu! răspunse acesta. Mai avem încă peste o sută cincizeci de livre de aruncat.

— Ce? întrebă Kennedy, crezând că doctorul a înnebunit.

— Nacela! spuse Fergusson. Să ne agăţăm de plasă. Putem să ne ţinem de ochiurile fileului şi aşa să ajungem la fluviu. Repede! Repede!

Şi oamenii aceştia curajoşi nu ezitară să încerce acest ultim mijloc de salvare. Se agăţară de ochiurile fileului, aşa cum le indicase doctorul. Apoi, Joe, ţinându-se cu o mână de plasă, tăie frânghiile nacelei. Aceasta căzu în clipa când aerostatul era pe punctul de a se prăbuşi definitiv.

---

[85] Anteu - erou din mitologia greacă.

— Ura! Ura! strigă Joe, în timp ce balonul se ridica la trei sute de picioare în aer.

Talibaşii îşi îndemnau caii, care goneau în galop năvalnic, dar *Victoria*, prinsă de un vânt mai puternic, îi întrecu îndreptându-se repede spre o colină, care se profila la orizont, spre vest. Pentru călători era o întâmplare fericită, căci puteau să o depăşească, în timp ce hoardele lui El-Hadji erau nevoite să se îndrepte spre nord, pentru a o ocoli.

Cei trei prieteni se ţineau agăţaţi de plasă. Reuşiră s-o lege dedesubtul lor în aşa fel, încât forma un fel de buzunar zburător.

Deodată, după ce depăşiră colina, doctorul strigă:

— Fluviul, fluviul Senegal!

Într-adevăr, la o distanţă de două mile, fluviul se vedea pe o întindere foarte mare rostogolindu-se la vale; ţărmul opus, fertil şi mult mai puţin înalt, oferea un adăpost sigur şi un loc prielnic pentru coborâre.

— Încă un sfert de oră, spuse Fergusson, şi suntem salvaţi. Dar le fu dat să se întâmple altfel. Balonul, dezumflat, cobora încet deasupra unui teren lipsit aproape de orice vegetaţie, format din povârnişuri mari şi câmpii presărate cu pietre; se vedeau abia câteva tufişuri şi o iarbă deasă, uscată de arşiţa soarelui.

Victoria atinse de câteva ori pământul şi se ridică iar; salturile ei se micşorau din ce în ce. În cele din urmă, se agăţă cu partea superioară a plasei de crengile înalte ale unui baobab, singurul copac rătăcit în mijlocul acestui ţinut pustiu.

— S-a sfârşit! spuse vânătorul.

— Şi numai la o sută de paşi de fluviu! răspunse Joe.

Cei trei nenorociţi coborâră pe pământ. Doctorul îi conduse spre Senegal.

În acest loc, apele fluviului făceau un zgomot asurzitor. Ajunşi la ţărm, doctorul recunoscu în căderea de apă din faţa lor cascada Guina. Nicio barcă pe ţărm, niciun suflet

omenesc!

Senegalul cădea de la o înălțime de o sută cincizeci de picioare, cu un zgomot asurzitor; curgea de la est spre vest şi linia stâncilor, care-i bara cursul, se întindea de la nord spre sud. La picioarele cascadei se ridicau alte stânci, de forme ciudate, ca nişte animale enorme, antediluviene, împietrite în mijlocul apelor. Imposibilitatea de a trece peste vâltoarea aceasta era vădită. Kennedy nu-şi putu reține un gest de deznădejde.

Dar doctorul Fergusson strigă energic, plin de curaj:

— Nu este totul pierdut!

— Ştiam eu! răspunse Joe, cu încrederea pe care o avea în stăpânul său, încredere pe care n-o pierdea niciodată.

Vederea ierburilor uscate dimprejur îi inspirase doctorului o idee îndrăzneață; era singura speranță de salvare. Îşi conduse repede prietenii la locul unde se găsea aerostatul.

— Avem un avans de cel puțin o oră față de bandiții ăştia! spuse el. Să nu pierdem timpul, prieteni! Să adunăm o cantitate mare de iarbă uscată. Îmi trebuie cel puțin o sută de livre.

— Pentru ce? întrebă Kennedy.

— Nu mai am gaz, dar ce are a face? O să traversez fluviul cu ajutorul aerului cald.

— Ah! curajosul meu Samuel! Eşti într-adevăr un om mare! Joe şi Kennedy se puseră pe lucru şi după scurt timp o căpiță imensă fu adunată lângă balon.

În vremea asta, doctorul mărise orificiul aerostatului, tăindu-i partea inferioară; mai întâi avusese grijă să-l golească, prin supapă, de hidrogenul ce mai rămăsese. Apoi îngrămădi o mare cantitate de iarbă uscată sub înveliş – şi o aprinse.

Nu-i nevoie de prea mult timp spre a umple un balon

cu aer cald. O temperatură de 180°[86] e suficientă pentru a scădea la jumătate greutatea aerului dinăuntru, rărindu-l.

Deoarece nu duceau lipsă de iarbă uscată, *Victoria* începu să ia din nou forma rotundă. Focul se întețea datorită îngrijirilor doctorului şi aerostatul se mărea văzând cu ochii.

Era unu fără un sfert.

În clipa aceea, hoarda talibaşilor apăru la două mile spre nord, venind într-un galop furtunos, însoțit de strigăte.

— În douăzeci de minute vor fi aici! spuse Kennedy.

— Iarbă, iarbă, Joe! Peste zece minute ne vom ridica în aer. *Victoria* se umflase pe trei sferturi.

— Prieteni, agățați-vă de plasă!

— S-a făcut! răspunse vânătorul.

După zece minute, câteva zguduituri ale balonului arătau tendința lui de a se ridica.

Talibaşii se apropiau; acum se aflau la numai cinci sute de paşi.

— Țineți-vă bine! strigă Fergusson.

— Nicio grijă, doctore, nicio grijă!

Doctorul împinse înăuntru încă o mare cantitate de iarbă. Balonul, complet dilatat de creşterea temperaturii, se ridică, frecându-se de crengile copacului.

— Pornim! strigă Joe.

Un foc de puşcă îi răspunse şi un glonț îl atinse în umăr; dar Kennedy, aplecându-se, îşi descarcă arma cu o mână şi doborî încă un inamic.

Strigăte de mânie, cu neputință de redat, întâmpinară ridicarea aerostatului, care se urcă la o înălțime de aproape opt sute de picioare.

Un vânt puternic îl prinse în bătaia lui, pricinuindu-i legănări periculoase, în timp ce curajosul doctor şi

---

[86] 100° Celsius.

Cataractele Guinei

prietenii săi contemplau prăpastia cataractelor care se căscau sub privirile lor. După zece minute, în care nu schimbaseră nicio vorbă, îndrăzneţii noştri călători coborau, încetul cu încetul, spre celălalt mal al fluviului.

Acolo se aflau vreo doisprezece oameni în uniformă franceză, care îi priveau surprinşi, uimiţi, înspăimântaţi.

Vă închipuiţi uluirea lor când văzură balonul ridicându-se de pe malul drept al fluviului. Nu erau departe de a crede că asistau la un fenomen ceresc. Dar şefii lor, un locotenent şi un sublocotenent de marină, cunoşteau din ziarele europene îndrăzneaţa încercare a doctorului Fergusson şi-şi dădură seama imediat de cele ce se întâmplau.

Balonul, dezumflându-se puţin câte puţin, cădea împreună cu îndrăzneţii săi călători, agăţaţi de plasă, dar nu era sigur c-ar putea ajunge la mal. Aşa că francezii se aruncară în fluviu şi prinseră în braţe pe cei trei călători, în clipa în care *Victoria* se prăbuşea, la câţiva stânjeni de ţărmul drept al Senegalului.

— Doctorul Fergusson! strigă locotenentul.

— El însuşi, cu cei doi prieteni ai săi, răspunse liniştit doctorul.

Francezii îi scoaseră din apă, în timp ce balonul dezumflat, târât de un curent repede, se îndepărta ca o minge uriaşă. Îndată apele Senegalului îl târâră în cataractele Guina, înghiţindu-l.

— Biata *Victoria*! spuse Joe.

Doctorul nu-şi putu reţine o lacrimă; deschise braţele şi cei doi prieteni, sub impresia unei mari emoţii, i se aruncară la piept.

Capitolul XLIV

Concluzii. Proces-verbal. Aşezările franceze. Postul

Medina. Vaporul Basilic. *Saint-Louis. Fregata engleză. Întoarcerea la Londra.*

Expediția, care se afla pe malul fluviului, fusese trimisă de guvernatorul Senegalului şi se compunea din doi ofițeri, domnii Dufraisse, locotenent din infanteria marinei, şi Rodamel, aspirant[87], precum şi dintr-un sergent şi şapte soldați. De două zile se ocupau cu stabilirea punctului cel mai favorabil pentru fixarea unui post la Guina şi avuseseră astfel prilejul să vadă sosirea doctorului Fergusson.

Ne putem uşor imagina felicitările şi îmbrățişările cu care fură copleşiți cei trei călători. Francezii, asistând ei înşişi la îndeplinirea acestui plan îndrăzneț, deveneau martorii principali ai doctorului Fergusson. Aşa că doctorul le ceru mai întâi să constate oficial sosirea lor la Guina.

— Desigur că nu veți refuza semnarea unui proces-verbal? îl întrebă pe locotenentul Dufraisse.

— La ordinele dumneavoastră! răspunse acesta.

Englezii fură conduşi la un post de pază provizoriu, stabilit pe malurile fluviului. Acolo se bucurară de îngrijirile cele mai atente, punându-li-se la dispoziție şi provizii din belşug.

Tot acolo fu întocmit, în termenii următori, procesul-verbal care se găseşte şi astăzi în arhivele Societății de geografie din Londra:

„Noi, subsemnații, declarăm că, în ziua arătată mai jos, i-am văzut sosind, agățați de fileul unui balon, pe doctorul Fergusson şi pe cei doi tovarăşi ai săi, Richard[88] Kennedy şi Joseph[89] Wilson. Balonul a căzut la câțiva paşi de noi în albia fluviului şi, târât de curent, s-a prăbuşit în cataractele Guina. Drept care am semnat

[87] Aspirant - sublocotenent de marină.
[88] Dick este diminutivul de la Richard.
[89] Joe ste diminutivul de la Joseph.

prezentul proces-verbal, împreună cu sus-numiții, pentru a servi de dovadă. Făcut la cataractele Guina, la 24 mai 1862.

Samuel Fergusson, Richard Kennedy, Joseph Wilson, Dufraisse, locotenent din infanteria marinei, Rodamel, sublocotenent de marină, Dufays, sergent, Flippeau, Mayor, Pelissier, Lorois, Rascagnet, Guillon, Lebel, soldați”.

Aci se sfârşeşte minunata călătorie a doctorului Fergusson şi a curajoşilor săi tovarăşi, verificată de martori siguri.

Acum se găseau între prieteni, în mijlocul unor triburi mai ospitaliere, care întrețineau bune raporturi cu francezii.

Sosiseră la Senegal la 24 mai, şi la 27 ale aceleiaşi luni ajunseră în portul Medina, situat pe fluviu, puțin mai la nord. Ofițerii francezi îi primiră cu brațele deschise şi le acordară cea mai largă ospitalitate.

Doctorul şi prietenii lui se îmbarcară apoi pe vaporul *Basilic*, care cobora Senegalul până la vărsarea lui.

După paisprezece zile, la 10 iunie, ajunseră la Saint-Louis, unde fură primiți de guvernator cu cele mai mari onoruri. Acolo se întremară repede după oboseala şi emoțiile prin care trecuseră.

De altfel, Joe spunea tuturor: „La urma urmei a fost o călătorie cam searbădă, şi dacă cineva e dornic de emoții, nu-l sfătuiesc s-o întreprindă; până la urmă devine plictisitoare. Fără aventurile de pe Lacul Ciad şi din Senegal, cred c-am fi murit de urât!”

O fregată engleză era gata de plecare; cei trei călători se îmbarcară; la 25 iunie ajunseră la Portsmouth, iar a doua zi la Londra.

Nu vă vom descrie primirea care li s-a făcut de Societatea regală de geografie, nici atenția de care s-au bucurat. Kennedy plecă imediat la Edinburgh, cu vestita sa carabină, căci era grăbit s-o liniştească pe bătrâna sa

îngrijitoare.

Doctorul Fergusson şi Joe au rămas aceiaşi oameni pe care i-am cunoscut noi. Totuşi, o schimbare lăuntrică se produsese, fără ştiința lor: deveniseră prieteni.

Ziarele din întreaga Europă nu mai încetau cu laudele la adresa îndrăzneților exploratori, în ziua în care publică notele de călătorie, *Daily Telegraph* ajunse la un tiraj de nouă sute şaptezeci şi şapte de mii de exemplare.

Doctorul Fergusson ținu o şedință publică la Societatea regală de geografie, unde povesti expediția lor aeronautică şi obținu, pentru el şi pentru cei doi prieteni, medalia de aur, destinată să răsplătească cea mai remarcabilă explorare a anului 1862.

SFÂRŞIT

Cuprins

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ